

národní
úložiště
šedé
literatury

Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem 2009

Česká národní banka
2010

Dostupný z <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-124097>

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 19.04.2024

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní nusl.cz .

ZPRÁVA O VÝKONU DOHLEDU
NAD FINANČNÍM TRHEM

2009

ZPRÁVA O VÝKONU DOHLEDU NAD
FINANČNÍM TRHEM V ROCE 2009

ISBN 978-80-87225-27-1

ÚVODEM	7
VYJÁDŘENÍ VÝBORU PRO FINANČNÍ TRH	8
A. DOHLED NAD FINANČNÍM TRHEM V ROCE 2009	11
SHRNUTÍ	12
1. ČNB JAKO INTEGROVANÝ ORGÁN REGULACE A DOHLEDU	13
2. LEGISLATIVNÍ ZMĚNY V OBLASTI DOHLEDU NAD FINANČNÍM TRHEM V ROCE 2009	14
2.1 Zhodnocení stavu regulace v oblasti finančního trhu	14
2.2 Změny zákonů	14
2.3 Vyhlášky a opatření České národní banky	15
2.4 Vydaná úřední sdělení	17
2.5 Připravované změny v regulaci	18
3. POSILOVÁNÍ STABILITY A TRANSPARENTNOSTI FINANČNÍHO TRHU V EU	20
3.1 Evropský rámec dohledu nad finančním trhem	20
3.2 Směrnice o kapitálových požadavcích (CRD)	21
3.3 Solventnost II	21
3.4 Regulace v oblasti kolektivního investování	22
3.5 Regulace ratingových agentur	22
3.6 Další vybrané oblasti se vztahem k dohledu nad finančním trhem	23
4. PŘÍMÝ DOHLED NAD FINANČNÍM TRHEM V ROCE 2009	24
4.1 Licenční, schvalovací a povolovací činnost	24
4.2 Notifikace	31
4.3 Registrační činnost	32
4.4 Ostatní regulované subjekty	32
4.5 Sankční činnost	33
4.6 Dohled na dálku	35
4.7 Kontroly na místě	41
5. DOHLED NAD DODRŽOVÁNÍM PRAVIDEL OCHRANY SPOTŘEBITELE	47
5.1 Výkon dohledu	47
5.2 Přehled podání spotřebitelů	47
5.3 Finanční vzdělávání	49
6. CENTRÁLNÍ REGISTR ÚVĚRŮ	50
7. MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE	51
7.1 Změny v uspořádání dohledu nad finančním trhem v EU	51
7.2 Spolupráce v rámci struktur Evropské centrální banky	55
7.3 Spolupráce v rámci Basilejského výboru pro bankovní dohled	56
7.4 Spolupráce v rámci dalších mezinárodních organizací	56
7.5 Spolupráce s partnerskými orgány dohledu	57

B. VÝVOJ FINANČNÍHO TRHU V ROCE 2009	59
SHRNUTÍ	60
1. EKONOMICKÉ PROSTŘEDÍ V ROCE 2009	65
2. VÝVOJ V SEKTORECH ÚVĚROVÝCH INSTITUCÍ	67
2.1 Struktura bankovního sektoru	67
2.2 Činnost bankovního sektoru	70
2.3 Rizika bankovního podnikání	77
2.4 Kapitálová přiměřenost	83
2.5 Hospodářské výsledky bankovního sektoru	85
2.6 Vývoj sektoru družstevních záložen	89
3. VÝVOJ NA KAPITÁLOVÉM TRHU	93
3.1 Obchodníci s cennými papíry	93
3.2 Kolektivní investování	96
3.3 Penzijní fondy	98
3.4 Regulované trhy	100
4. VÝVOJ NA POJISTNÉM TRHU	102
4.1 Struktura pojistného trhu	102
4.2 Vývoj základních ukazatelů pojistného trhu	105
4.3 Bilance a hospodářské výsledky sektoru pojišťoven	109
4.4 Solventnost pojišťoven	115
SEZNAM ZKRATEK	116
PŘEHLED UŽITEČNÝCH WEBOVÝCH STRÁNEK	119

C. PŘÍLOHY		120
Příloha 1	Základní ukazatele měnového a hospodářského vývoje České republiky	121
Příloha 2	Organizační schéma dohledu nad finančním trhem České národní banky k 31. 12. 2009	122
Příloha 3	Rozdělení bank do skupin	123
Příloha 4	Rozdělení pojišťoven do skupin	124
Příloha 5	Subjekty s licenci obchodníka s cennými papíry	125
Příloha 6	Penzijní fondy	126
Příloha 7	Investiční společnosti	126
Příloha 8	Rozvaha bankovního sektoru	127
Příloha 9	Výkaz zisku a ztráty bankovního sektoru	129
Příloha 10	Rozvaha sektoru tuzemských pojišťoven	131
Příloha 11	Výkaz zisku a ztráty sektoru tuzemských pojišťoven	133
Příloha 12	Rozvaha sektoru penzijních fondů	135
Příloha 13	Výkaz zisku a ztráty sektoru penzijních fondů	137
Příloha 14	Rozvaha sektoru fondů kolektivního investování	138
Příloha 15	Výkaz zisku a ztráty sektoru fondů kolektivního investování	140
Příloha 16	Nově emitované kótované dluhopisy v roce 2009	141
Příloha 17	Přijaté emise kótovaných investičních certifikátů k 31. 12. 2009	142
Příloha 18	Schválené dluhopisové programy v roce 2009	143
Příloha 19	Veřejně nabízené nekótované akcie v roce 2009	143
Příloha 20	Povinná nabídka převzetí v roce 2009	143
Příloha 21	Přehled hrubého předepsaného pojistného dle jednotlivých pojistných odvětví v roce 2009	144
Příloha 22	Počet zahraničních finančních subjektů poskytujících přeshraniční služby v ČR v rámci volného pohybu služeb	145

Zprávu o výkonu dohledu nad finančním trhem (Zpráva) vypracovává Česká národní banka od roku 2006¹, kdy jí novelou zákona 6/1993 Sb., o České národní bance, vznikla nová zákonná povinnost předkládat tuto Zprávu za každý uplynulý kalendářní rok a nejpozději do 30. června roku následujícího Zprávu doručit Poslanecké sněmovně, Senátu a vládě k informaci.

V souladu s požadavkem výše zmíněného zákona byla tato Zpráva předem předložena Výboru pro finanční trh, který využil svého práva a připojil k ní vyjádření uvedené dále.

Předkládaná Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem v roce 2009 se skládá ze dvou částí. Část A informuje o přímém výkonu dohledu nad finančním trhem, změnách v právních předpisech regulujících finanční trh, o zavádění nových přístupů ke zvýšení stability a transparentnosti finančního trhu, o subjektech na finančním trhu ČR, licenčních a sankčních řízeních a o mezinárodní spolupráci ČNB v oblasti dohledu. Část B popisuje vývoj jednotlivých sektorů finančního trhu, tj. úvěrových institucí, pojišťoven a kapitálového trhu v daném roce.

Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem slouží rovněž k informování veřejnosti o spektru aktivit ČNB v oblasti výkonu dohledu nad tuzemským finančním trhem a o stavu a vývoji domácího finančního trhu v roce 2009. Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem za rok 2009 bude, stejně jako jednotlivé Zprávy o výkonu dohledu nad finančním trhem za roky 2006–2008, společně s dalšími informacemi týkajícími se finančního trhu uveřejněna na webových stránkách ČNB.

Zpráva byla projednána a schválena bankovní radou České národní banky dne 10. června 2010.

¹ Zprávy o výkonu dohledu nad finančním trhem za léta 2006 až 2008 jsou zveřejněné na webových stránkách ČNB www.cnb.cz/cs/ – Dohled nad finančním trhem – Souhrnné informace o finančním sektoru – Zprávy o výkonu dohledu nad finančním trhem.

VÝBOR PRO FINANČNÍ TRH

Výbor pro finanční trh (Výbor) vznikl na základě zákona 57/2006 Sb., kterým došlo ke sjednocení dohledu nad finančním trhem v České republice do České národní banky (ČNB)², jako poradní orgán bankovní rady ČNB pro oblast dohledu nad finančním trhem. Projednává koncepční otázky související s regulací a dohledem nad finančním trhem a vyjadřuje se též k významným trendům ve vývoji finančního sektoru, jež mají regulatorní aspekt. Výbor nicméně neřeší záležitosti týkající se konkrétních subjektů na finančním trhu.

Složení Výboru v roce 2009 bylo následující:

- Tomáš Síkora, předseda (do funkce byl zvolen 17. června 2009, kdy nahradil Jiřího Rusnoka, kterému skončil mandát),
- Radek Urban, místopředseda (obhájil svůj mandát na další funkční období),
- Václav Tomek (mandát až do února 2010; všichni tři členové byli zvoleni Rozpočtovým výborem Poslanecké sněmovny z kandidátů navržených profesními organizacemi sdružujícími účastníky finančního trhu),
- František Klufa, finanční arbitr České republiky,
- Klára Hájková, náměstkyně ministra financí, a Daniel Drahotský, ředitel oddělení Analýzy finančního trhu (funkce se ujal 1. 10. 2009 po odstoupení Jiřím Królovi),
- Miroslav Singer, viceguvernér České národní banky.

Členové Výboru vykonávají svoji funkci osobně a bezplatně.

S ohledem na své složení zahrnující reprezentanty soukromého i veřejného sektoru představuje Výbor nezávislé odborné fórum, které poskytuje České národní bance zpětnou vazbu, názory, doporučení či podněty k záležitostem týkajícím se výkonu její funkce orgánu dohledu nad tuzemským finančním trhem. Jeho personální obsazení a náplň činnosti zároveň vede k tomu, že Výbor fakticky vystupuje v konzultační roli i ve vztahu k Ministerstvu financí jako ústřednímu orgánu státní správy pro finanční trh, zejména pokud jde o nastavení a podobu budoucí legislativy upravující podnikání a dohled v této oblasti.

V praxi jsou z každého zasedání Výboru vyhotovovány podrobné minutes obsahující písemný záznam proběhlé diskuze, názorů jednotlivých členů Výboru a přijatých závěrů. Tyto minutes jsou po schválení postoupeny pro informaci bankovní radě ČNB. Aby byla činnost Výboru transparentní i navenek, je z každého jeho jednání učiněn ještě zápis o hlavních bodech a závěrech diskuze, který je po schválení uveřejněn na webových stránkách ČNB (www.cnb.cz/cs – Dohled nad finančním trhem – Výkon dohledu – Výbor pro finanční trh). Většinu projednávaných materiálů mohou jeho členové dle svého uvážení konzultovat s profesními asociacemi sdružujícími účastníky finančního trhu.

Výbor pro finanční trh by se podle zákona měl scházet alespoň dvakrát ročně. V uplynulém období se Výbor sešel třikrát, a to v následujících termínech: 17. března, 2. září a 15. prosince 2009. V mezidobí Výbor řeší operativní a rutinní agendu v souladu se svým jednacím řádem s použitím prostředků elektronické komunikace.

Výbor je pravidelně (dvakrát ročně) informován Českou národní bankou o hlavních aktivitách v oblasti dohledu nad finančním trhem (na základě §45c odst. 3 zákona o České národní bance) a dále se Výbor vyjadřuje ke Zprávě o výkonu dohledu nad finančním trhem.

Další konkrétní činnost Výboru spočívala mj. v projednávání vládou schválených tezí pro přípravu nového zákona o penzijním připojištění, který vymezuje jeden z klíčových bodů druhé etapy důchodové reformy. Při hodnocení návrhu členové Výboru zejména zdůraznili, že jedním ze základních aspektů nového zákona by měla být jeho maximální jednoznačnost a srozumitelnost pro všechny účastníky systému (tj. klient, poskytovatel, stát).

² Právně je postavení Výboru pro finanční trh upraveno v § 45a až 45d zákona 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění zákona 57/2006 Sb.

I v průběhu roku 2009 byli členové Výboru pravidelně a podrobně informováni vedením ČNB o aktuální situaci na českém finančním trhu v kontextu probíhající finanční krize a opatřeních přijímaných v rámci dohledu ČNB nad finančním trhem. V této souvislosti Výbor také diskutoval změny ve struktuře regulace a dohledu evropského finančního sektoru a jejich důsledky na domácí finanční trh.

Dalším důležitým tématem, kterým se pravidelně Výbor zabývá, je podpora finanční gramotnosti obyvatelstva a ochrana spotřebitele na finančním trhu. V této souvislosti funguje v rámci ČNB od září 2008 samostatný odbor ochrany spotřebitele. Do této problematiky patří také činnost kanceláře finančního arbitra České republiky. O aktivitách obou zmíněných institucí byl Výbor v roce 2009 informován.

Několikrát byli rovněž členové Výboru seznámeni s činností pracovní skupiny Ministerstva financí zabývající se sjednocením pravidel distribuce produktů na finančním trhu.

Dá se říci, že za více než tři roky své existence se Výbor pro finanční trh stal uznávaným fórem, které je využíváno nejen Českou národní bankou, k níž oficiálně přísluší, ale také Ministerstvem financí odpovědným za legislativu finančního trhu a v neposlední řadě rovněž zástupci trhu samotného k relativně neformálnímu projednání aktuálních otázek souvisejících s regulací a rozvojem českého finančního trhu.

VYJÁDŘENÍ VÝBORU PRO FINANČNÍ TRH KE ZPRÁVĚ ČNB O VÝKONU DOHLEDU NAD FINANČNÍM TRHEM ZA ROK 2009

Každoroční zprávu České národní banky o výkonu dohledu nad finančním trhem má ze zákona povinnost Výbor pro finanční trh projednat před jejím schválením bankovní radou a předložením Poslanecké sněmovně, Senátu a vládě k informaci. Členové Výboru projednali zprávu ve dvou částech per rollam a nikdo neuplatnil právo svolat zasedání Výboru k této zprávě. Výbor je podle zákona oprávněn připojit k této zprávě své vyjádření.

Členové Výboru se detailně seznámili s výsledky finančního sektoru v loňském roce. Výbor konstatoval, že světová finanční a hospodářská krize postihla i vývoj tohoto sektoru v České republice, avšak situace na domácím trhu byla ve srovnání s jinými evropskými trhy dle názoru Výboru relativně stabilizovaná. Oživení na akciových i dluhopisových trzích v průběhu roku 2009 vedlo ke zlepšování hospodářských výsledků sektoru penzijních fondů a bank oproti předchozímu roku, zároveň však také došlo ke snižování dynamiky růstu v oblasti pojišťovnictví a ke smíšeným výsledkům subjektů působících na kapitálovém trhu. Výrazný růst v podnikání bank byl zaznamenán v oblasti poskytování úvěrů obyvatelstvu.

Výbor pro finanční trh s vědomím, že konečné znění Zprávy o výkonu dohledu nad finančním trhem za rok 2009 musí ještě schválit bankovní rada ČNB, bere návrh této zprávy na vědomí a neuplatňuje vůči jejímu obsahu žádné výhrady.

Za Výbor pro finanční trh:

Ing. Tomáš Síkora, MBA, předseda

ČÁST A

DOHLED NAD FINANČNÍM TRHEM V ROCE 2009

Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem v roce 2009 se ve své první části (označené jako část A) zabývá činnostmi ČNB souvisejícími s výkonem funkce dohledového orgánu a regulátora finančního trhu v České republice.

Úvodní kapitola stručně rekapituluje úlohu ČNB jako integrovaného orgánu regulace a dohledu nad finančním trhem v České republice a vymezuje okruh osob podléhajících jejímu dohledu.

Stěžejní informace obsahují kapitola druhá a kapitola čtvrtá, které shrnují legislativní změny v oblasti dohledu nad finančním trhem, ke kterým došlo v roce 2009, a popisují činnost dohledového orgánu v jednotlivých sektorech finančního trhu. Změny legislativy souvisely většinou s transpozicí evropských směrnic upravujících tuto oblast. Ke změnám došlo například u zákona o bankách, zákona o pojišťovnictví, zákona o penzijním připojištění, zákona o platebním styku, zákona o podnikání na kapitálovém trhu, zákona o spořitelních a úvěrních družstvech nebo zákona o kolektivním investování. V návaznosti na změny v primární legislativě ČNB připravila řadu vyhlášek, opatření, úředních sdělení a výkladových stanovisek týkajících se jednotlivých sektorů finančního trhu. Podrobnější přehled obsahuje kapitola druhá.

Výkon dohledu na dálku spočíval v průběžném sledování činnosti a hospodaření jednotlivých subjektů působících na finančním trhu, kontrole dodržování příslušných právních předpisů, kontrole dodržování pravidel obezřetného podnikání a pravidelném vyhodnocování finanční situace jednotlivých regulovaných subjektů. V souvislosti s globální finanční krizí dohled na dálku i v roce 2009 intenzivněji monitoroval možné dopady do hospodaření tuzemských finančních institucí. Objem rizikové angažovanosti byl relativně nízký a dopady do likvidity zanedbatelné. Periodicita mimořádného reportingu se s ohledem na situaci na finančním trhu postupně snižovala.

Činnost dohledu na místě, jehož cílem je ověření dodržování regulatorních pravidel podle zákonných a prováděcích předpisů dohlíženými subjekty, vycházela v roce 2009 z ročního plánu kontrol sestaveného s ohledem na význam a hodnocení rizikovitosti jednotlivých institucí, aktuální vývoj na globálních finančních trzích a dobu, která uplynula od poslední kontroly.

Nedostatky v činnosti dohlížených subjektů jsou v některých případech postihovány nápravným opatřením nebo sankcí. Přehled sankčních řízení, v rámci kterých byly v roce 2009 pravomocně uloženy peněžité pokuty v celkové výši 18 mil. Kč, ale i dalších správních řízení vedených ČNB je součástí čtvrté kapitoly zaměřené na výkon dohledu.

Zbývající kapitoly jsou tematicky zaměřeny na oblast mezinárodní spolupráce a zapojení ČNB do činnosti mezinárodních orgánů a institucí a posilování evropského rámce regulace a dohledu nad finančním trhem. Samostatná kapitola je věnována Centrálnímu registru úvěrů ČNB, který bankám a pobočkám zahraničních bank působícím na území ČR umožňuje vzájemně sdílet informace o úvěrovém zatížení a platební morálce klientů.

V rámci struktur EU hrála nejvýznamnější roli účast na činnosti výborů a pracovních skupin Evropské komise. Důležitý byl i podíl na práci výborů třetí úrovně Lamfalussyho procesu CEBS, CESR, CEIOPS a pracovních skupin Evropské centrální banky. ČNB se aktivně zapojila i do přípravy změn institucionálního uspořádání regulace a dohledu v EU a do regulatorních aktivit v reakci na krizi na finančním trhu v letech 2008 a 2009.

Část B Zprávy o výkonu dohledu nad finančním trhem se zabývá vývojem jednotlivých sektorů finančního trhu v České republice v roce 2009.

1. ČNB JAKO INTEGROVANÝ ORGÁN REGULACE A DOHLEDU

Česká národní banka v rámci svých pravomocí pečuje jako integrovaný orgán regulace a dohledu nad finančním trhem o stabilitu finančního systému a bezpečný a plynulý rozvoj finančního trhu České republiky.

ČNB plní svou roli orgánu regulace a dohledu zejména prostřednictvím:

- regulatorní činnosti, představující určování pravidel obezřetného podnikání a pravidel jednání se zákazníky formou prováděcích právních předpisů, které ČNB vydává v rámci příslušných zákonů;
- licenční a povolovací činnosti, tj. zejména udělování povolení k činnosti v regulovaných sektorech finančního trhu;
- dohledových činností, k nimž patří:
  - dohled na dálku nad finančními institucemi, tržním jednáním i infrastrukturou finančního trhu a analýzy finančního trhu a jeho jednotlivých sektorů,
  - dohled na místě ve finančních institucích;
- ukládání opatření k nápravě, popřípadě i ukládání sankcí v případě zjištění nedostatků v činnosti subjektů, nad nimiž vykonává dohled;
- shromažďování, zpracovávání a vyhodnocování informací, které slouží k podpoře dohledu i k informování veřejnosti o stavu a vývoji finančního trhu České republiky.

Při plnění svých úkolů ČNB spolupracuje s orgány dohledu nad finančními trhy jiných států a s mezinárodními finančními institucemi a organizacemi, které se zabývají dohledem nad finančním trhem. ČNB rovněž úzce spolupracuje s Ministerstvem financí ČR a dalšími orgány státní správy na vytváření jednotné koncepce a pravidel regulace a dohledu nad finančním trhem a řešení otázek týkajících se například budování struktur společného dohledu EU nad finančními trhy, krizového řízení nebo výměny informací, a to jak v domácím, tak i mezinárodním kontextu.

Česká národní banka v rámci své činnosti vykonává dohled nad bankami, pobočkami zahraničních bank, spořitelními a úvěrními družstvy, institucemi elektronických peněz, pobočkami zahraničních institucí elektronických peněz, vydavateli elektronických peněz malého rozsahu, platebními institucemi, poskytovateli platebních služeb malého rozsahu a nad bezpečným fungováním bankovního systému. Do působnosti ČNB spadá též dohled nad pojišťovnami, zajišťovnami, penzijními fondy a dalšími subjekty působícími v oblasti finančního trhu. Dále ČNB vykonává dohled nad obchodníky s cennými papíry, emitenty cenných papírů, osobami vedoucími evidenci investičních nástrojů, investičními společnostmi, investičními fondy, provozovateli vypořádacích systémů a organizátory trhů s investičními nástroji.

ČNB působí jako integrovaný orgán dohledu nad finančním trhem České republiky již od dubna roku 2006. Původní organizační uspořádání dohledových sekcí podle sektorů finančního trhu bylo v roce 2008 nahrazeno funkcionálním modelem organizační struktury tvořeným třemi sekcemi, a to sekcí regulace a analýz finančního trhu, sekcí licenčních a sankčních řízení a sekcí dohledu nad finančním trhem. Nové funkcionální uspořádání dohledových sekcí se osvědčilo i v podmínkách globální finanční a ekonomické krize. V roce 2008 byla ČNB pověřena též výkonem dohledu nad dodržováním pravidel ochrany spotřebitele podle příslušných zákonů subjekty podléhajícími jejímu dohledu (viz Kapitola 5).

O hlavních aktivitách ČNB při výkonu dohledu nad finančním trhem je pravidelně informován Výbor pro finanční trh, zřízený v roce 2006 jako poradní orgán bankovní rady pro oblast dohledu nad finančním trhem.

2. LEGISLATIVNÍ ZMĚNY V OBLASTI DOHLEDU NAD FINANČNÍM TRHEM V ROCE 2009

2.1 ZHODNOCENÍ STAVU REGULACE V OBLASTI FINANČNÍHO TRHU

ČNB i v průběhu roku 2009 pracovala na implementaci rychle se měnících pravidel EU v oblasti finančního trhu a na zkvalitňování regulatorního rámce v ČR. Činnost ČNB v této oblasti zahrnovala spolupráci s Ministerstvem financí ČR (MF) i dalšími orgány státní správy na přípravě nových zákonů. ČNB rovněž připravila řadu vyhlášek, opatření a úředních sdělení pro jednotlivé sektory finančního trhu a výkladových stanovisek k aplikaci regulatorních požadavků jednotlivými účastníky finančního trhu. ČNB v rámci odborných výborů a jejich pracovních skupin, které fungují ve strukturách EU, se rovněž podílela na přípravě unijních regulatorních opatření pro finanční trh.

V průběhu finanční krize řada zahraničních orgánů dohledu řešila problémy bank. Bankovní sektor ČR nebyl finanční krizí citelněji zasažen, přesto se ČNB podílela na přípravě novely zákona o bankách představující doplnění nástrojů pro řešení případného negativního vývoje v budoucnu. Pro působnost ČNB jako orgánu dohledu měl velký význam rovněž nový zákon o pojišťovnictví. Z hlediska implementace evropského práva byla zásadní regulatorní změnou roku 2009 novela zákonů a navazujících prováděcích předpisů v souvislosti s transpozicí směrnice 2004/109/ES (směrnice o transparentnosti), směrnice 2007/44/ES (směrnice o kvalifikovaných účastech) a směrnice 2007/16/ES (směrnice o přípustných aktivech standardních fondů) a nový zákon o platebním styku s transpozicí směrnice 2007/64/ES (směrnice o platebních službách na vnitřním trhu).

2.2 ZMĚNY ZÁKONŮ

Za přípravu zákonů v oblasti finančního trhu je primárně odpovědné MF, se kterým ČNB úzce spolupracuje. Postupuje přitom v souladu s Dohodou o spolupráci při přípravě návrhů vnitrostátních právních předpisů týkajících se finančního trhu a dalších předpisů, uzavřenou mezi ČNB a MF v květnu 2006.

V roce 2009 byly, za aktivní účasti ČNB na jejich přípravě, přijaty některé zákony, které změnily nebo upravily podnikání finančních institucí a dalších osob podléhajících regulaci a dohledu.

Zákon o bankách

Dne 4. září 2009 byla ve Sbírce zákonů vyhlášena novela zákona o bankách doplňující stávající nástroje regulace pro situaci, při které by se jedna či více bank dostaly do vážných problémů, které je třeba v zájmu zachování stability na finančním trhu a v zájmu zachování důvěryhodnosti bankovního systému rychle, transparentně a pokud možno s minimálními náklady řešit. Společným znakem předkládaných úprav je legislativní podpora realizace kroků směřujících k navýšení kapitálu banky v problémech nebo převodu jejího podniku na zdravou instituci (včetně státem zřizované banky zvláštního určení tzv. bridge bank).

Novela zákona o podnikání na kapitálovém trhu, zákona o bankách a spořitelních a úvěrních družstvech a zákona o kolektivním investování

Zákon, kterým se mění zákon o podnikání na kapitálovém trhu, zákon o bankách, zákon o spořitelních a úvěrních družstvech, zákon o kolektivním investování a další zákony, nabyl účinnosti 1. srpna 2009. Zákon byl přijat v souvislosti s transpozicí:

- směrnice 2004/109/ES, o harmonizaci požadavků na průhlednost informací o emitentech, jejichž cenné papíry jsou přijaty k obchodování na regulovaném trhu, a o změně směrnice 2001/34/ES (transparentní směrnice),
- směrnice 2007/44/ES, kterou se mění směrnice 92/49/EHS, směrnice 2002/83/ES, 2004/39/ES, 2005/68/ES a 2006/48/ES, pokud jde o procesní pravidla a hodnotící kritéria pro obezřetnostní posuzování nabývání a zvyšování účastí ve finančním sektoru (směrnice o kvalifikovaných účastech),
- směrnice 2007/16/ES, kterou se provádí směrnice 85/611/EHS (UCITS), pokud jde o vyjasnění některých definic – změna souvisí s vymezením produktů finančního trhu, do kterých mohou investovat standardní fondy kolektivního investování.

Zákon o pojišťovnictví

Dne 31. srpna 2009 byl vyhlášen ve Sbírce zákonů nový zákon o pojišťovnictví s účinností od 1. ledna 2010. Do nového zákona byla primárně transponována směrnice 2005/68/ES, o zajištění, která přináší detailnější regulaci činnosti tuzemských zajišťoven. Dalšími významnými změnami jsou zejména podrobnější požadavky na řídicí a kontrolní systém pojišťoven, rozšíření seznamu aktiv, jejichž zdrojem jsou technické rezervy, a požadavek na vypracování zprávy odpovědným pojistným matematikem.

Současně byl vyhlášen zákon o změně zákonů v souvislosti s přijetím zákona o pojišťovnictví, který novelizuje celkem 22 dalších zákonů (např. zákon o pojistné smlouvě, zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, zákon o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí atd.).

Novela zákona o penzijním připojištění

Hlavní změnou novely zákona o penzijním připojištění, která nabyla účinnosti 1. srpna 2009, je zavedení základních pravidel pro získávání nových účastníků, při kterém fondy musí jednat s odbornou péčí a transparentně, včetně odkrytí provizí zprostředkovatelům. Podstatnou změnou je také zákaz ovlivňování volby fondu zaměstnancem ze strany jeho zaměstnavatele.

Zákon o platebním styku

Dne 1. listopadu 2009 nabyl účinnosti nový zákon 284/2009 Sb., o platebním styku, kterým se transponuje směrnice 2007/64/ES, o platebních službách na vnitřním trhu. Současně nabyl účinnosti i doprovodný zákon, který obsahuje i změny souvisejících zákonů, zejména devizového zákona. Směrnice zavádí novou kategorii nebankovních poskytovatelů platebních služeb – platební instituce, které podrobuje určitým regulatorním a dohledovým požadavkům. Osoby, které nesplní požadavky kladené na platební instituce, budou moci poskytovat platební služby v omezené míře v režimu výjimky ze směrnice o platebních službách (poskytovatelé platebních služeb malého rozsahu). Směrnice o platebních službách zavádí novou úpravu soukromoprávních vztahů při poskytování platebních služeb (např. úprava informačních povinností, autorizace platebních transakcí, způsob a lhůty provádění platebních transakcí a odpovědnost).

Novela obchodního zákoníku

Dne 1. prosince 2009 nabyla účinnosti novela obchodního zákoníku, kterou se transponuje směrnice 2007/36/ES, o výkonu některých práv akcionářů ve společnostech s kótovanými akciemi. Cílem je umožnit elektronické svolávání valné hromady a elektronické hlasování a usnadnit přeshraniční výkon hlasovacích práv.

2.3 VYHLÁŠKY A OPATŘENÍ ČESKÉ NÁRODNÍ BANKY

ČNB je oprávněna vydávat prováděcí právní předpisy ve formě vyhlášek a opatření. K vydání prováděcího předpisu je nezbytné zmocnění, které je vymezeno v jednotlivých zákonech.

2.3.1 Vydané vyhlášky

V roce 2009 ČNB dokončila legislativní práce na vyhláškách, jejichž vydání souviselo s novými zákony v oblasti finančního trhu.

V oblasti kapitálového trhu se jednalo o vydání vyhlášek k zákonu o podnikání na kapitálovém trhu, jež nabyly účinnosti 1. srpna 2009:

- **Vyhláška č. 231/2009 Sb., o náležitostech a způsobu vedení deníku obchodníka s cennými papíry a náležitostech a způsobu vedení evidence přijatých a předaných pokynů investičního zprostředkovatele**, která nahradila dosavadní vyhlášku č. 261/2004 Sb.

2. LEGISLATIVNÍ ZMĚNY V OBLASTI DOHLEDU NAD FINANČNÍM TRHEM V ROCE 2009

- **Novela vyhlášky č. 605/2006 Sb., o některých informačních povinnostech obchodníka s cennými papíry** upravuje zejména formu, způsob a frekvenci zaslání deníku obchodníka, informací o organizační struktuře, osobách s kvalifikovanou účastí a o zrušení či změně některých výkazů.
- **Vyhláška č. 234/2009 Sb., o ochraně proti zneužívání trhu a transparentci** navazuje na novelu zákona k transpozici Směrnice o transparentci a nahradila vyhlášky č. 264/2004 Sb. (zasílání výroční zprávy emitenta) a č. 536/2004 Sb. (ochrana proti zneužívání trhu).
- **Vyhláška č. 235/2009 Sb., o investičních nástrojích, do kterých může investovat standardní fond** navazuje na novelu zákona k transpozici Směrnice 2007/16/ES, kterou se provádí směrnice Rady 85/611/EHS, o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se subjektů kolektivního investování do převoditelných cenných papírů, z hlediska vyjasnění některých definic finančních nástrojů (tzv. přípustná aktiva).
- **Vyhláška č. 233/2009 Sb., o žádostech, schvalování osob a způsobu prokazování odborné způsobilosti, důvěryhodnosti a zkušenosti osob a o minimální výši finančních zdrojů poskytovaných pobočce zahraniční banky**, která nahradila několik dosavadních sektorově koncipovaných vyhlášek ČNB.

V návaznosti na zrušení makléřských zkoušek a stanovení obecné povinnosti obchodníků s cennými papíry zabezpečit, aby osoby, pomocí kterých provádí své činnosti, byly důvěryhodné a měly znalosti a zkušenosti nezbytné pro plnění jim přidělených činností, byla s účinností od 1. června 2009 vydána:

- **Vyhláška č. 143/2009 Sb., o odbornosti osob, pomocí kterých provádí obchodník s cennými papíry své činnosti**, která stanovuje rozsah potřebných znalostí a zkušeností těchto osob, včetně stanovení požadavků na prokázání jejich znalostí a zkušeností.

V oblasti pojišťovnictví se jednalo o vydání vyhlášek v návaznosti na přijetí nového zákona s účinností od 1. ledna 2010:

- **Vyhláška č. 433/2009 Sb., o způsobu předkládání, formě a náležitostech výkazů pojišťovny a zajišťovny** upravuje podrobnosti k plnění informačních povinností vůči ČNB.
- **Vyhláška č. 434/2009 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o pojišťovnictví** upravuje požadavky na řídicí a kontrolní systém pojišťoven, formu a obsah dokladů přikládaných k žádosti o licenci, výpočet solventnosti pojišťoven a zajišťoven, limity finančního umístění, výpočet maximální výše technické úrokové míry, formu a náležitosti zprávy odpovědného pojistného matematika atd.

Na základě přijetí nového zákona o platebním styku a související novely devizového zákona byly vydány vyhlášky:

- **Vyhláška č. 374/2009 Sb., o výkonu činnosti platebních institucí, institucí elektronických peněz, poskytovatelů platebních služeb malého rozsahu a vydavatelů elektronických peněz malého rozsahu**, která obsahuje náležitosti žádosti o povolení k činnosti a k nabytí kvalifikovaných účastí, požadavky na řídicí a kontrolní systém, pravidla kapitálové přiměřenosti, vymezení aktiv, do nichž může platební instituce nebo instituce elektronických peněz investovat, a požadavky na uveřejňování informací.
- **Vyhláška č. 375/2009 Sb., o předkládání informací platebními institucemi, poskytovateli platebních služeb malého rozsahu a institucemi elektronických peněz** upravuje podrobnosti k plnění informačních povinností vůči České národní bance.
- **Vyhláška č. 376/2009 Sb., o směnářské činnosti**, která stanovuje vzory tiskopisů žádosti o registraci ke směnářské činnosti a obsah jejich příloh, způsob informování klientů devizových míst, která jsou oprávněna vykonávat směnářskou činnost, a dále informační povinnosti směnářů vůči ČNB ohledně množství hotovostně nakoupených a prodaných cizích měn.

2.3.2 Vydaná opatření

V průběhu roku 2009 byla publikována ve Věstníku ČNB tato opatření:

- **Opatření České národní banky č. 1 ze dne 24. listopadu 2009, kterým se zrušují opatření ČNB pro oblast pravidel obezřetného podnikání institucí elektronických peněz;**
- **Opatření České národní banky č. 2 ze dne 30. listopadu 2009 o předkládání výkazů bankami a pobočkami zahraničních bank České národní bance.**

2.4 VYDANÁ ÚŘEDNÍ SDĚLENÍ

ČNB vydává úřední sdělení, kterými informuje o skutečnostech důležitých pro účastníky finančního trhu. Jedná se zejména o výkladová stanoviska k právním předpisům. V roce 2009 vydala ČNB následující úřední sdělení:

- Úřední sdělení ČNB ze dne 13. února 2009 o doplnění seznamu odpovědných pojistných matematiků.
- Úřední sdělení ČNB ze dne 23. března 2009 k vybraným povinnostem podle zákona 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, určené devizovým místům.
- Úřední sdělení ČNB ze dne 28. dubna 2009 o povinnosti pojišťovacích zprostředkovatelů a samostatných likvidátorů pojistných událostí absolvovat doškolovací kurs.
- Úřední sdělení ČNB ze dne 26. května 2009 k některým požadavkům na systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.
- Úřední sdělení ČNB ze dne 16. června 2009 k rozsahu potřebných znalostí osob, pomocí kterých provádí obchodník s cennými papíry a další osoby své činnosti.
- Úřední sdělení ČNB ze dne 29. června 2009 k placení příspěvků do Garančního fondu obchodníků s cennými papíry.
- Úřední sdělení ČNB ze dne 18. září 2009 k povolení činnosti obchodníka s cennými papíry.
- Úřední sdělení ČNB ze dne 30. září 2009, kterým se uveřejňuje seznam zahraničních orgánů dohledu a zahraničních správních úřadů, se kterými Česká národní banka uzavřela dohodu o spolupráci v rámci dohledu nad finančním trhem.
- Úřední sdělení ČNB ze dne 4. listopadu 2009 k některým pravidlům jednání s účastníky penzijního připojištění a zájemci o uzavření smlouvy o penzijním připojištění.
- Úřední sdělení ČNB ze dne 8. prosince 2009 k předpokladům zápisu do Seznamu internetových portálů a agentur, jejichž prostřednictvím jsou šířeny povinně uveřejňované informace.
- Úřední sdělení ČNB ze dne 18. prosince 2009 k ochraně proti zneužívání trhu a transparentci.

Úplný přehled platných vyhlášek, opatření a úředních sdělení ČNB týkajících se finančního trhu je aktualizovaný na internetové stránce České národní banky > Dohled nad finančním trhem > Legislativní základna.

2. LEGISLATIVNÍ ZMĚNY V OBLASTI DOHLEDU NAD FINANČNÍM TRHEM V ROCE 2009

2.5 PŘIPRAVOVANÉ ZMĚNY V REGULACI³

2.5.1 Návrhy zákonů

V roce 2009 probíhala intenzivní příprava řady dalších úprav v regulaci, převážně za účelem transpozice předpisů ES, u kterých se předpokládá dokončení legislativního procesu v roce 2010. Jednalo se zejména o následující zákony:

Zákon o bankách

ČNB se na přípravě novely zákona o bankách podílela v rámci pracovní skupiny ustavené v gesci MF a následně též v meziresortním připomínkovém řízení. Novelou zákona o bankách se do právního řádu ČR transponuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/14/ES ze dne 11. března 2009, kterou se mění směrnice 94/19/ES, o systémech pojištění vkladů, pokud jde o výši pojištění a lhůtu k výplatě. ČNB se na přípravě novely podílela už v rámci pracovní skupiny ustavené v gesci Ministerstva financí ČR. Minimální krytí vkladů nejméně ve výši 50 000 eur má být do 31. prosince 2010 nahrazeno pojištěním souhrnu vkladů každého vkladatele na úrovni 100 000 eur (maximální limit krytí) pro případ, že se tyto vklady stanou nedisponibilními. Směrnice rovněž odstranila možnost omezit náhradu za pojištěný vklad spoluúčastí vkladatele (10 %) a zkrátila lhůtu pro vyplacení náhrady za pojištěný vklad v případě platební neschopnosti banky na 20 pracovních dnů s možností prodloužení o dalších 10 pracovních dnů.

Zákon o finančním zajištění

MF uskutečnilo dvě kola veřejné konzultace k návrhu nového zákona o finančním zajištění. Návrh věcně reaguje na směrnici 2009/44/ES, kterou se mění a doplňuje směrnice 2002/47/ES Evropského parlamentu a Rady ze dne 6. června 2002 o dohodách o finančním zajištění, a současně vyčleňuje tuto problematiku z obchodního zákoníku. ČNB se vyjadřovala v obou kolech veřejné konzultace a prosazovala zejména co největší kontinuitu se stávající úpravou (např. odmítala změnu, podle níž by se oproti stávající úpravě tímto zákonem řídily jen vztahy, kde se na tom strany výslovně dohodly).

Zákon o spotřebitelském úvěru

Zákon je implementací směrnice 2008/48/ES o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS a byl připravován Ministerstvem průmyslu a obchodu ve spolupráci s MF. K návrhu proběhla veřejná konzultace a následně několik kol projednávání připomínek, kde se ČNB aktivně účastnila též proto, že jí zákon dává novou kompetenci – dohled nad plněním všech pravidel takových smluv úvěrovými institucemi, tedy bankami a družstevními záložnami.

2.5.2 Návrhy vyhlášek

V návaznosti na připravované změny zákonů byly v roce 2009 zahájeny legislativní práce na vyhláškách, jejichž dokončení se předpokládá v roce 2010:

- Legislativně technická novela vyhlášky č. 582/2004 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí. Tato novela, která navazuje na dílčí změnu zákona 38/2004 Sb., se týká uveřejňování institucí poskytujících vzdělávání (nově na internetové stránce ČNB, nikoli ve vyhlášce).
- Novela vyhlášky č. 604/2006 Sb., o používání technik a nástrojů k efektivnímu obhospodařování majetku standardního fondu a speciálního fondu, který shromažďuje peněžní prostředky od veřejnosti. Novela stanoví požadavky na protistrany veřejných fondů při repo operacích.

³ O připravovaných změnách v regulaci souvisejících s Basel II, Solventností II a regulací kolektivního investování UCITS IV podrobně viz Kapitola 3 Posilování stability a transparentnosti finančního trhu v EU.

- Novela vyhlášky č. 269/2004 Sb., o náležitostech a přílohách žádostí podle zákona 189/2004 Sb., o kolektivním investování, která nově upraví požadavky na žádosti o přeměnu fondů.
- Nová vyhláška o informačních povinnostech obchodníků s cennými papíry.
- Novela vyhlášky č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry, která navazuje na novely směrnic o kapitálových požadavcích.
- Nová vyhláška o podrobnostech některých pravidel při poskytování investičních služeb, která nahradí vyhlášku 237/2008 Sb. Novela bude zaměřena především na úpravu pravidel jednání se zákazníky, naopak pravidla obezřetnosti obchodníků s cennými papíry budou začleněna do vyhlášky č. 123/2007 Sb.

3. POSILOVÁNÍ STABILITY A TRANSPARENTNOSTI FINANČNÍHO TRHU V EU

3. POSILOVÁNÍ STABILITY A TRANSPARENTNOSTI FINANČNÍHO TRHU V EU

Posilování stability a transparentnosti finančního trhu prostřednictvím zavádění nových regulačních koncepcí představuje dlouhodobý proces, který je provázán na legislativní změny v rámci evropského práva.

3.1 EVROPSKÝ RÁMEC DOHLEDU NAD FINANČNÍM TRHEM⁴

V návaznosti na Sdělení Evropské komise „European Financial Supervision“ z května 2009 k budoucímu uspořádání evropského rámce dohledu nad finančním trhem EU, provedla ČNB analýzu možných dopadů realizace nového uspořádání, zejména pokud jde o návrh ustavit Evropský systém orgánů dohledu (European System of Financial Supervisors, ESFS). V září 2009 uveřejnila Evropská komise návrh textu příslušných nařízení. ČNB po podrobné analýze uplatňovala svá stanoviska na jednáních výborů CEBS, CESR, CEIOPS a prostřednictvím MF též na jednáních pracovních orgánů Rady.

Navrhovaná struktura dohledu v EU:

Obezřetnostní dohled na makroúrovni European Systemic Risk Board (ESRB)		
European Banking Authority (EBA) <i>(nyní CEBS)</i>	European Securities and Markets Authority (ESMA) <i>(nyní CESR)</i>	European Insurance and Occupational Pensions Authority (EIOPA) <i>(nyní CEIOPS)</i>
Výkon dohledu na národní úrovni Národní orgány dohledu		
Obezřetnostní dohled na mikroúrovni European System of Financial Supervisors (ESFS)		

Po celou dobu diskuze k reorganizaci regulace a dohledu v EU zaujímal ČNB aktivní a spíše kritický postoj k navrhované struktuře a poukazovala mimo jiné na to, aby nedošlo k oddělení nových pravomocí evropských orgánů od odpovědnosti za výkon dohledu nad finančními subjekty. ČNB zejména kritizovala ustanovení umožňující přímé pravomoci nových evropských orgánů vůči jednotlivým finančním subjektům ve státech EU. Tím by došlo k obcházení národních orgánů dohledu, které jsou ze zákona odpovědné za jeho řádný výkon. ČNB v této souvislosti zdůrazňovala potřebu paralelně řešit otázku sdílení nákladů mezi členskými státy EU v případě potenciální insolvence přeshraniční finanční skupiny.

V prosinci 2009 došlo v Radě ECOFIN k dohodě na tzv. obecném přístupu k návrhům nařízení na založení orgánů dohledu EU na úrovni členských států, obecný přístup k makrodohledu byl schválen již v říjnu 2009. V Radě bylo dosaženo kompromisu, na jehož základě se podařilo zabránit, aby se návrhy EU zásadnějším způsobem vzdalovaly principům zastávaným ČNB a MF. V rámci procedury spolurozhodování pokračují v roce 2010 jednání o legislativních návrzích na úrovni Rady a Evropského parlamentu.

Evropská komise v říjnu 2009 rovněž zveřejnila návrh směrnice, která mění část sektorové legislativy v oblasti finančního trhu v souvislosti s vytvořením nových evropských orgánů (agentur) v oblasti bankovníctví, pojišťovnictví a cenných papírů (European Banking Authority, European Securities and Markets Authority, European Insurance and Occupational Pensions Authority). Tato směrnice (tzv. Omnibus I.) by zejména zmocňovala nové evropské orgány k vydávání závazných technických standardů, které by měly vytvořit soubor pravidel k zajištění harmonizované aplikace právních předpisů a ve svém důsledku také zajistit stejné podmínky pro poskytovatele finančních služeb, ochranu trhu a spotřebitele napříč EU. ČNB zpracovala podrobná zhodnocení jednotlivých novelizačních bodů a postupně upravovaných návrhů. Stanoviska byla pře-

⁴ Podrobně viz Kapitola 7.1.

dávána pro potřeby využití MF a k jednání pro pracovní komisi Rady. Stanoviska využili zástupci k jednání v rámci výborů CEBS a CESR. Příprava směrnice bude dále pokračovat v průběhu roku 2010.

3.2 SMĚRNICE O KAPITÁLOVÝCH POŽADAVCÍCH (CRD)

V červenci 2009 byla v Úředním věstníku EU uveřejněna směrnice Komise 2009/83/ES, která společně se směrnicí Komise 2009/27/ES (v Úředním věstníku zveřejněna v dubnu 2009) představuje novelu směrnic o kapitálových požadavcích (Capital Requirements Directive) označovanou jako CRD I. Tato novela má převážně technický charakter a upravuje zacházení s expozicemi vůči institucím, mění podmínky pro využití životních pojistek jako regulatorně uznaného zajištění, upravuje paralelní využití jednoduché i komplexní metody finančního kolaterálu. Ve výpočtu kapitálového požadavku k operačnímu riziku se za určitých podmínek zavádí nová obchodní linie, do níž lze alokovat ztráty, které ovlivňují celou instituci. Ke změnám dochází také v případech stanovení kapitálových požadavků ke specifickému riziku.

V září 2009 byla v Úředním věstníku EU uveřejněna další novela CRD, a to směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/111/ES, označovaná jako CRD II. Tato směrnice přináší, na rozdíl od CRD I, změny zásadnějšího charakteru, které se dotýkají jak regulovaných osob, tak i orgánů dohledu. Pozměňuje vztahy mezi domovským a hostitelským orgánem dohledu, pravidla angažovanosti, upravuje využívání tzv. hybridů pro stanovení regulatorního kapitálu, požadavky na řízení rizika likvidity a na sekuritizaci (včetně zavedení tzv. retenčního požadavku pro původce a sponzory sekuritizovaných expozic).

V legislativním procesu je rovněž další novela CRD označovaná jako CRD III (dokončení schvalovacích procedur se očekává v závěru 1. pololetí 2010). CRD má přinést změny v obchodním portfoliu, dojde ke zvýšení kapitálových požadavků, zejména v případě zařazení sekuritizovaných a resekuritizovaných expozic do obchodního portfolia a v případě použití interních modelů. Též je požadováno, aby instituce zavedly vhodné politiky odměňování podporující řádné řízení rizik a dlouhodobé cíle, které v případě nevhodného nastavení může orgán dohledu sankcionovat. Transpozice novel CRD I a II by měla být provedena v průběhu roku 2010 s účinností od 31. prosince 2010. Podobný harmonogram implementace je zatím uvažován i v případě CRD III. Protože transpozice CRD I nevyžaduje změnu zákonů, ČNB zajistí její transpozici na úrovni prováděcích předpisů, a to novelou vyhlášky č. 123/2007 Sb. Transpozice CRD II a III vyžaduje změnu zákona o bankách, zákona o spořitelních a úvěrních družstvech a zákona o podnikání na kapitálovém trhu a rovněž změnu vyhlášky č. 123/2007 Sb. ČNB v závěru roku 2009 zahájila práce na novele zmíněné vyhlášky a na změnách výše uvedených zákonů připravovaných MF se podílí.

3.3 SOLVENTNOST II

Nový systém regulace evropského pojišťovnictví, označovaný jako Solventnost II, byl upraven směrnicí 2009/138/ES, která byla dne 17. prosince 2009 zveřejněna v Úředním věstníku EU. Nový regulatorní rámec je založen na třech pilířích, které zahrnují kvantitativní požadavky na pojišťovny a zajišťovny, kvalitativní požadavky na řízení rizik i na postupy dohledových orgánů a vykazování a zveřejňování informací pojišťovnami. V prvním pilíři jsou stanoveny kvantitativní požadavky zahrnující postupy pro výpočet technických rezerv a kapitálových požadavků, které budou kalkulovány buď za použití standardního vzorce nebo interních modelů schvalovaných příslušným orgánem dohledu. Kvalitativní požadavky, které jsou součástí druhého pilíře, stanoví pravidla pro vnitřní kontrolní systémy pojišťoven, jejich vlastní vyhodnocování a řízení rizik a rovněž pravomoci a odpovědnosti dohledových orgánů při výkonu dohledu. Třetí pilíř si klade za cíl posílení tržní disciplíny a transparentnosti trhu na základě výkaznictví a povinností pojišťoven a zajišťoven zveřejňovat o sobě širokou škálu informací.

Vzhledem k tomu, že Evropská komise má přijmout prováděcí předpisy k rámcové směrnici, které detailněji upraví některé její oblasti, probíhala v roce 2009 jejich příprava výborem CEIOPS, kde se účastnili i zástupci ČNB v příslušných pracovních skupinách. Ten pak ve třech vlnách (v březnu, červnu a listopadu 2009) veřejně konzultoval své návrhy a následně odeslal doporučení Evropské komisi (v oblasti finální kalibrace výpočtu kapitálových požadavků bude příprava doporučení pokračovat i v prvním čtvrtletí 2010). Evropská komise ve druhé polovině roku 2009 začala projednávat své návrhy prováděcích

předpisů založené na doporučeních CEIOPS se členskými státy. První návrhy se zatím týkaly řídicího a kontrolního systému pojišťoven, schvalování interních modelů a doplňkového kapitálu, uveřejňování informací pojišťovny a oceňování aktiv a závazků jiných, než jsou technické rezervy. Na přípravě stanovisek k těmto materiálům ČNB úzce spolupracuje s MF.

V rámci společného projektu České asociace pojišťoven, MF, České společnosti aktuárů a ČNB probíhala příprava transpozice směrnice Solventnost II do české legislativy. V roce 2009 spočívalo těžiště práce v přípravě návrhů budoucích právních předpisů, v roce 2010 se předpokládá především zapojení do diskuze nad návrhy prováděcích předpisů na evropské úrovni a také pořádání seminářů k příslušným tématům Solventnosti II. CEIOPS připravuje na druhé pololetí 2010 další kolo kvantitativní dopadové studie (QIS5), v jehož rámci bude testovat finální kalibraci kapitálových požadavků na pojišťovny. QIS5 bude jednou z významných aktivit ČNB a českých pojišťoven v této oblasti.

3.4 REGULACE V OBLASTI KOLEKTIVNÍHO INVESTOVÁNÍ

Evropský parlament schválil 13. července 2009 novou směrnici (UCITS IV), která nahrazuje stávající směrnici 85/611/EHS. K jejímu vyhlášení v Úředním věstníku EU došlo 17. listopadu 2009. Směrnice obsahuje nová ustanovení, která by měla zvýšit efektivitu sektoru standardních fondů kolektivního investování. Jedná se především o zjednodušení přeshraničních aktivit fondů (možnost zakládat standardní fondy ve státě, ve kterém investiční společnost nemá své sídlo) a efektivnější obhospodařování aktiv cestou maximalizace objemu spravovaných portfolií (přeshraniční fúze, sdružování aktiv, struktury hlavních a vedlejších fondů). Směrnici jsou členské státy povinny transponovat do 1. července 2011 společně s implementačními opatřeními (prováděcí směrnice, kterou v určitém rozsahu může nahradit prováděcí nařízení Evropské komise), která mají být připravena do 1. července 2010. ČNB se k připravovaným prováděcím opatřením vyjadřovala v rámci pracovní skupiny CESR, která poskytovala Evropské komisi technické rady v oblasti management passportu, fúzí, struktury hlavních a vedlejších fondů a klíčových informací pro investory.

Evropská komise předložila rovněž návrh směrnice o správcích alternativních investičních fondů. Alternativní investiční fondy představují velmi různorodou škálu fondů (např. hedge fondy, fondy private equity, komoditní fondy, nemovitostní fondy a speciální fondy cenných papírů). Směrnici se stanovují pravidla pro povolování, provozování a požadavky na transparentnost činnosti správců. Návrh směrnice je od června 2009 projednáván na úrovni expertů v rámci Rady EU a paralelně také v ekonomickém výboru Evropského parlamentu. Za švédského předsednictví doznal návrh řady změn, především upřesňujícího a doplňujícího charakteru. Nejproblematictějšími body návrhu však i nadále zůstává otázka rozsahu a působnosti směrnice, regulace depozitářů, nabízení alternativních fondů ze třetích zemí a regulace politiky odměňování. Švédský kompromisní návrh ze dne 15. prosince 2009 byl předán Španělsku, jakožto nastupující předsednické zemi, která bude pokračovat ve snahách o dosažení konsensu. Mezi jednotlivými členskými zeměmi však i nadále přetrvává nesoulad v názorech na vhodnou míru regulace. Kompromis bude obtížné nalézt i v Evropském parlamentu, kde ekonomický výbor obdržel k návrhu směrnice téměř dva tisíce pozměňovacích návrhů.

3.5 REGULACE RATINGOVÝCH AGENTUR

Nařízení o regulaci ratingových agentur, které v dubnu 2009 schválil Evropský parlament, bylo uveřejněno v Úředním věstníku EU dne 7. prosince 2009. Nařízení má být účinné od 7. června 2010, kdy budou moci ratingové agentury zahájit podávání žádostí, a pro orgány dohledu to bude znamenat zahájení nového typu činnosti spočívající v registraci a dohledu ratingových agentur. Existující agentury musí podat žádost o registraci nejpozději do 7. září 2010. V ČR vyžaduje implementace nařízení změny v primární legislativě, aby se ČNB mohla stát příslušným orgánem dohledu nad CRA (právníky osobami se sídlem v ČR). Příslušná adaptační novela se týká především zákona o podnikání na kapitálovém trhu, novelu již schválila vláda ČR v prosinci 2009. Po jednom roce od účinnosti dotčeného nařízení (od 7. prosince 2010) musí vyjmenované regulované osoby finančního trhu používat pro regulatorní účely pouze ratingy emitované ratingovými agenturami se sídlem v EU a registrovanými podle daného nařízení. Ratingy emitované ve třetích zemích bude možné uznat jen při splnění určitých podmínek (ekvivalence dohledu, popř. potvrzení ratingu agenturou v EU). Na posuzování ekvivalence pracuje nyní výbor CESR.

3.6 DALŠÍ VYBRANÉ OBLASTI SE VZTAHEM K DOHLEDU NAD FINANČNÍM TRHEM

ČNB se aktivně účastní prací pracovní skupiny Financial Conglomerates Directive Working Group, kterou ustavila Evropská komise v souvislosti s revizí směrnice 2002/87/ES, o doplňkovém dozoru nad úvěrovými institucemi, pojišťovny a investičními podniky ve finančním konglomerátu. Podkladem pro revizi směrnice jsou doporučení vypracovaná Výborem pro finanční konglomeráty na základě žádosti Evropské komise (zejména v oblasti rozsahu aplikace, terminologie, vnitřního kontrolního systému a metod stanovení kapitálové přiměřenosti na úrovni finančního konglomerátu), dále připomínky industrie vzešlé z veřejných slyšení, a dokumenty k řízení rizik, které připravilo Joint Forum. V průběhu roku 2010 se očekává pokračování prací na přípravě novely směrnice.

V roce 2009 EU vydala rovněž novou směrnici o elektronických peněžích 2009/110/ES a novelu směrnice o neodvolatelnosti zúčtování 2009/44/ES. Společně s novým nařízením o přeshraničních platbách č. 923/2009 se i k nim ČNB podílí na přípravě primární i sekundární legislativy.

4. PŘÍMÝ DOHLED NAD FINANČNÍM TRHEM V ROCE 2009

4.1 LICENČNÍ, SCHVALOVACÍ A POVOLOVACÍ ČINNOST⁵

Sektor úvěrových institucí⁶

Tab. A.I – Vývoj počtu subjektů v sektoru úvěrových institucí

	Stav k 31. 12. 2008	Přírůstek	Úbytek	Stav k 31. 12. 2009
Banky	21 (z toho 5 stavebních spořitelců)	0	0	21 (z toho 5 stavebních spořitelců)
Pobočky zahraničních bank (v režimu jednotné licence)	16	3	1	18
Družstevní záložny	17	0	0	17
Úvěrové instituce celkem	54	3	1	56

Využívání práva svobody usazování dle evropské legislativy na základě jednotné licence v jiném členském státu EU se v roce 2009 oproti roku 2008 nezměnilo. Jedna tuzemská banka (J&T BANKA a. s.) působí ve formě pobočky na území Slovenska a pět tuzemských družstevních záložní (Fio, Unibon, WPB, Citfin a AKCENTA) operuje na území Slovenska, Polska, Maďarska a Kypru.

Pokud jde o sektor institucí elektronických peněz, které náležejí dle kategorizace evropského práva též do tohoto sektoru a které mohou vznikat v ČR podle zákona 124/2002 Sb., o platebním styku, nezaznamenala ČNB žádnou žádost a nevedla žádné správní řízení v tomto směru. Na základě nového zákona o platebním styku (284/2009 Sb.) byly podány dvě žádosti o licenci pro platební instituci.

Tab. A.II – Počty správních řízení v sektoru úvěrových institucí

Přecházejících z 2008	Zahájených	Ukončených	Počet v roce 2009
7	78	53	32

Česká národní banka vedla v průběhu roku 2009 celkem 85 správních řízení, týkajících se regulovaných subjektů ze sektoru úvěrových institucí (bank, poboček zahraničních bank a družstevních záložní), z toho 11 podnětů se týkalo bank a 74 družstevních záložní. Zbývající správní řízení zahrnovala regulatorní souhlasy se založením pobočky družstevní záložny v zahraničí, snížením členského vkladu aj.

V průběhu roku 2009 bylo v rámci uvedených řízení vydáno celkem 53 správních rozhodnutí.

Mezi důležitá správní rozhodnutí učiněná v roce 2009 v sektoru úvěrových institucí patří tři změny bankovní licence J&T BANKY a. s. (ve všech případech se jednalo o rozšíření činnosti o některé investiční služby, neboť tato banka má i povolení obchodníka s cennými papíry). V průběhu roku 2009 probíhalo správní řízení o udělení bankovní licence Fio, burzovní společnosti, a. s.

5 Další číselné informace ke kapitolám 4.1 až 4.4 lze vyhledat na webových stránkách České národní banky v Seznamech regulovaných a registrovaných subjektů finančního trhu a v pravomocných rozhodnutích viz http://www.cnb.cz/cnb/JERRS.WEB07.INTRO_PAGE, www.cnb.cz/cs – Dohled nad finančním trhem – Výkon dohledu – Pravomocná rozhodnutí.

6 Podrobně viz ZVDFT Část B, Kap. 2.1 Struktura bankovního sektoru a Kap. 2.6 Vývoj sektoru družstevních záložní.

K zásadnějším řízením o kvalifikované účasti patřily žádosti společností EGB Ceps Beteiligungen GmbH a EGB Ceps Holding GmbH, kterým byl udělen souhlas k nabytí kvalifikované účasti na České spořitelně, a. s. Společnosti RLBOÖ Unternehmensholding GmbH byl udělen souhlas k nabytí kvalifikované účasti na Raiffeisenbank a. s.

Největší počet řízení se tradičně vztahuje k předchozím souhlasům k nabytí kvalifikovaných účasti (51 řízení) a dále ke schválení členů orgánů a řídicích osob družstevních záložen (23 řízení).

Sektor kolektivního investování a penzijních fondů

V roce 2009 pokračoval trend vstupu nových subjektů do sektoru kolektivního investování. Předmětem zvýšeného zájmu byly především speciální fondy kvalifikovaných investorů (zakládáné, resp. vytvářené ve formě investičních i podílových fondů) se zaměřením na investice do nemovitostí a nemovitostních společností. Dne 1. srpna 2009 nabyla účinnosti novela zákona 189/2004 Sb., o kolektivním investování, ve znění pozdějších předpisů (zákon o kolektivním investování), která znamenala významný impuls pro další rozvoj tzv. nesamosprávných investičních fondů (tj. investičních fondů, jejichž majetek je obhospodařován investiční společností).

Nová právní úprava mimo jiné zmírnila regulatorní omezení a snížila administrativní zátěž při zakládání těchto typů fondů. Nově byly například umožněny nepeněžitě vklady jako způsob splacení základního kapitálu investičních fondů určených pro kvalifikované investory a bylo zrušeno omezení doby, na kterou mohly být investiční fondy zakládány (dosud 10 let). Došlo také ke zmírnění licenčních požadavků (vedoucí osoby a osoby s kvalifikovanou účastí již nepodléhají předchozímu schválení ČNB) a s příslušným povolením ČNB jsou přípustné i fúze investičních fondů s neregulovanými subjekty, pokud investiční fond v důsledku fúze nezanikne.

Ke konci roku 2009 ČNB evidovala celkem 58 speciálních fondů kvalifikovaných investorů (v tom 27 investičních fondů a 31 podílových fondů).

Tab. A.III – Vývoj počtů subjektů v sektorech kolektivního investování a penzijních fondů (aktivně působících nebo s nově uděleným povolením)

	Stav k 31. 12. 2008	Přírůstek	Úbytek	Stav k 31. 12. 2009
Investiční společnosti	20	2	0	22
Investiční fondy	16	11	0	27 i)
Otevřené podílové fondy	142	16	19	139
z toho: standardní fondy	41	2	7	36
Uzavřené podílové fondy	2	0	0	2
Penzijní fondy	10	0	0	10
Depozitáře	8	0	0	8

i) Dva z uvedených investičních fondů (Metrostav Nemovitostní, uzavřený investiční fond, a. s., a ŽSD Invest, uzavřený investiční fond, a. s.) nebyly k 31. 12. 2009 zapsány do obchodního rejstříku.

V průběhu roku 2009 bylo v oblasti kolektivního investování vedeno 241 správních řízení, z toho ve 199 případech bylo rozhodnuto. Licenci obdržely dvě nové investiční společnosti (FORS CAPITAL a. s. a EUFI – Asset Management a. s.) a 11 nových investičních fondů – PILSENINVEST, uzavřený investiční fond, a. s.; R.E. uzavřený investiční fond, a. s.; Apollon Property, uzavřený investiční fond, a. s.; Společný zemědělský uzavřený investiční fond a. s.; EUFI – uzavřený investiční fond a. s.; EUBE, uzavřený investiční fond, a. s.; RECIFA REALITY, uzavřený investiční fond, a. s.; EXAFIN, uzavřený investiční fond, a. s.; Doma je Doma, uzavřený investiční fond, a. s.; Metrostav Nemovitostní, uzavřený investiční fond, a. s.; a ŽSD invest, uzavřený investiční fond, a. s. Z důvodu zpětvzetí žádosti žadatelem bylo zastaveno jedno správní řízení ve věci změny rozsahu povolení k činnosti investiční společnosti, jedno správní řízení ve věci udělení povolení k činnosti investiční společnosti a dvě správní řízení ve věci udělení povolení k činnosti investičního fondu. Do konce roku 2009 nebyla rozhodnuta dvě řízení o udělení povolení k činnosti investiční společnosti a jedno řízení o udělení povolení k činnosti investičního fondu.

ČNB vedla 14 správních řízení ve věci udělení předchozího či následného souhlasu k nabytí kvalifikované účasti na investiční společnosti či investičním fondu, do konce roku 2009 byla v devíti případech řízení pravomocně ukončena. K nejvýznamnějším akvizicím v sektoru patřil majetkový vstup společnosti WOOD & Company Group S.A. do společnosti CREDIT SUISSE ASSET MANAGEMENT investiční společnost, a. s., který ve svém důsledku vedl ke změně názvu investiční společnosti, a dále ovládnutí společnosti Investiční kapitálová společnost KB, a. s., společností Crédit Agricole Asset Management. Byl udělen předchozí souhlas společnostem Erste Asset Management GmbH a Erste Bank Beteiligungen GmbH k nabytí kvalifikované účasti na Investiční společnosti Česká spořitelna, a. s.

K nejpočetnějším správním řízením v sektoru kolektivního investování náleželo 128 řízení o schválení změn statutů fondů kolektivního investování. V případě tří řízení byla bankovní radou ČNB vydána rozhodnutí o rozkladu, kterými byla potvrzena zamítavá rozhodnutí v 1. stupni, dvě řízení o schválení změny statutu byla na žádost žadatele zastavena, 26 řízení nebylo do konce roku 2009 ukončeno.

Udělení předchozího souhlasu k výkonu funkce vedoucí osoby investiční společnosti nebo investičního fondu se týkalo 35 správních řízení, z toho jedno řízení bylo pravomocně ukončeno vydáním zamítavého rozhodnutí v 1. stupni pro nedostačnou odbornou praxi navrhované osoby, jedno řízení bylo zastaveno a dvě řízení nebyla do konce roku 2009 ukončena. Dále bylo vedeno 22 správních řízení o udělení povolení k vytvoření podílového fondu (z toho šest nebylo do konce roku 2009 rozhodnuto). ČNB udělila jedno povolení k vytvoření podílovému fondu – speciálnímu fondu kvalifikovaných investorů. Ve 12 případech bylo na žádost investiční společnosti odňato povolení k vytvoření podílového fondu a v šesti případech ČNB udělila povolení ke sloučení podílových fondů.

V průběhu roku 2009 ČNB vedla dvě správní řízení o udělení povolení k veřejnému nabízení cenných papírů zahraničního speciálního fondu v ČR. V jednom případě, kdy žadatelem byla lucemburská společnost QUADRIGA SUPERFUND SICAV, bylo správní řízení ukončeno vydáním zamítavého prvostupňového rozhodnutí a ve druhém případě bylo slovenské společnosti IAD Investments, správ. spol., a. s., uděleno povolení k veřejnému nabízení cenných papírů zahraničního speciálního fondu s názvem Prvý realitný fond, š.p.f., IAD Investments, správ. spol., a. s., na území ČR.

V souvislosti s novelizací zákona o kolektivním investování ze srpna 2009 obdržela ČNB zcela nový typ žádostí o udělení povolení k přeměně investičního fondu. Jednalo se o dvě správní řízení ve věci povolení fúze speciálních fondů kvalifikovaných investorů s neregulovaným subjektem, která se týkala společností IMOS development, uzavřený investiční fond, a. s., a Společný zemědělský uzavřený investiční fond a. s. Obě řízení byla do konce roku 2009 ukončena.

Tab. A.IV – Počty správních řízení v sektorech kolektivního investování a penzijních fondů

	Přecházejících z roku 2008	Zahájených v roce 2009	Ukončených v roce 2009	Přecházejících do roku 2010
Kolektivní investování	23	218	199	42
Penzijní připojištění	2	38	37	3
Celkem	25	256	236	45

V sektoru penzijního připojištění nedošlo v roce 2009 z hlediska licenční, schvalovací a povolovací činnosti ČNB k výrazným změnám. Účinnosti nabyly změny zákona 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem a o změnách některých zákonů souvisejících s jeho zavedením, ve znění pozdějších předpisů (zákon o penzijním připojištění), ale ty si nevyžádaly zásadní změny interních dokumentů zabezpečujících činnost penzijních fondů. Přijatou novelou byla zejména rozšířena ochrana spotřebitele, zakotvila se možnost zpoplatnit odbytné a převody prostředků účastníků a upravila se možnost držet v portfoliu vybrané dluhopisy do splatnosti v ceně pořízení do výše 30 % z majetku penzijního fondu.

ČNB obdržela 38 žádostí k zahájení správních řízení, a to výhradně podle zákona o penzijním připojištění. Podle zákona 340/2006 Sb., o činnosti institucí zaměstnaneckého penzijního pojištění ze států EU nebo jiných států, které jsou smluvní stranou Dohody o Evropském hospodářském prostoru na území ČR, a o změně zákona 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, který podle

kategorizace evropského práva náleží do téhož sektoru a podle něhož mohou na území České republiky působit instituce zaměstnaneckého penzijního pojištění z jiných členských států EU, nebyla ČNB předložena žádná žádost a nebylo vedeno žádné řízení.

V roce 2009 bylo celkem vedeno 40 správních řízení, z nichž dvě pokračovala z roku 2008. Jednalo se o řízení o udělení povolení ke vzniku a činnosti penzijního fondu (žadatel KKCG Finance B.V.), kde platnost uděleného povolení zanikla, neboť nebyl dle § 62 odst. 1 zák. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, podán včas návrh na zápis do obchodního rejstříku. Dále se jednalo o řízení o udělení předchozího souhlasu společnosti Société Beaujon k nabytí více než 10 % na základním kapitálu společnosti AXA penzijní fond, a. s.

Další důležitá správní rozhodnutí se týkala dvou změn penzijního plánu společností AXA penzijní fond a. s. a AEGON Penzijní fond, a. s. a čtyř změn statutu společností AXA penzijní fond a. s. (dvě po sobě následující změny), AEGON Penzijní fond, a. s., a Penzijní fond České spořitelny, a. s.

Ostatní správní řízení (32) se týkala udělení předchozího souhlasu s volbou osoby do orgánu penzijního fondu včetně znovuzvolení stávajících členů orgánů penzijních fondů (z toho jedno řízení bylo zastaveno z důvodu zpětvzetí žádosti žadatelem a tři řízení nebyla do konce roku 2009 ukončena).

Obchodníci s cennými papíry, investiční zprostředkovatelé a devizové licence

V oblasti poskytovatelů investičních služeb bylo na počátku roku 2009 evidováno celkem 38 subjektů s povolením k činnosti obchodníka s cennými papíry podle § 5 zákona 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu (ZPKT), z toho bylo 11 bank. V průběhu roku 2009 byla udělena tři nová povolení k výkonu činnosti obchodníka s cennými papíry (CITCO – Finanční trhy a. s., AKCENTA CZ, a. s., CYRRUS CORPORATE FINANCE, a. s.). Ve dvou případech povolení zaniklo na základě změny předmětu podnikání (BODY INTERNATIONAL BROKERS, a. s., GAUDEA, a. s.). ČNB na konci roku 2009 evidovala 39 obchodníků s cennými papíry, z toho 11 bank.

Tab. A.V – Vývoj počtu subjektů v sektoru poskytovatelů investičních služeb

	Stav k 31. 12. 2008	Přírůstek	Úbytek	Stav k 31. 12. 2009
Nebankovní obchodníci s cennými papíry	27	3	2	28
Obchodníci s cennými papíry – banky	11	0	0	11
Celkem	38	3	2	39

Tab. A.VI – Počty správních řízení v sektoru poskytovatelů investičních služeb

Přecházejících z roku 2008	Zahájených v roce 2009	Ukončených v roce 2009	Přecházejících do roku 2010	Stav k 31. 12. 2009
15	551	558	8	28

V roce 2009 vydala ČNB v oblasti poskytování investičních služeb celkem 558 rozhodnutí, přičemž 498 rozhodnutí tvořila rozhodnutí o zrušení registrace investičního zprostředkovatele (z toho jedno rozhodnutí o zrušení registrace investičního zprostředkovatele bylo autoremedurou zrušeno).

ČNB vydala tři rozhodnutí o udělení povolení k výkonu činnosti obchodníka s cennými papíry. Ve dvou případech byla řízení o udělení povolení k výkonu činnosti obchodníka s cennými papíry zastavena. Rozhodnutí o rozšíření povolení k výkonu činnosti obchodníka s cennými papíry vydala ČNB tři, ve dvou případech byla řízení v této oblasti zastavena. V jednom případě bylo vydáno rozhodnutí o schválení dražebního řádu. Udělení předchozího souhlasu k výkonu funkce vedoucí osoby obchodníka s cennými papíry se týkalo pěti rozhodnutí. V jednom případě byla žádost o předchozí souhlas k výko-

nu funkce vedoucí osoby zastavena. V pěti případech vydala ČNB souhlas k nabytí kvalifikované účasti na obchodníkovi s cennými papíry.

ČNB zastavila 26 řízení ve věci žádosti o registraci investičního zprostředkovatele.

Devizové licence byly k 1. listopadu 2009, kdy nabyl účinnosti zákon 284/2009 Sb., o platebním styku, transponující směrnici 2007/64/ES, o platebních službách, resp. zákon 285/2009 Sb., který změnil mimo jiné zákon 219/1995 Sb., devizový zákon, ve znění pozdějších předpisů, zrušeny. Nově jsou činnosti před 1. listopadem 2009 poskytované na základě devizové licence k bezhotovostním obchodům s cizí měnou nebo peněžním službám zahrnuty v platebních službách ve smyslu zákona o platebním styku. ČNB vydala sedm rozhodnutí o udělení devizové licence a tři rozhodnutí o jejím odnětí. Dvě řízení ve věci žádosti o udělení devizové licence byla zastavena. ČNB nově pro poskytovatele platebních služeb uděluje povolení k činnosti platební instituce nebo provádí zápis do registru poskytovatelů platebních služeb malého rozsahu.

Sektor pojišťoven

Povolovací a schvalovací činnosti České národní banky podléhají tuzemské pojišťovny a zajišťovny a pojišťovny z třetích států (tj. státy mimo EU/EHP).

Ke konci roku 2009 podléhalo dohledu České národní banky celkem 36 tuzemských pojišťoven (včetně České kanceláře pojistitelů) a jedna zajišťovna. V omezeném rozsahu podléhalo dohledu ČNB také 17 poboček pojišťoven, v tom 16 ze států EU/EHP a jedna pobočka z třetí země (Švýcarsko).

Tab. A.VII – Vývoj počtu subjektů v sektoru pojišťoven

	Stav k 31. 12. 2008	Přírůstek	Úbytek	Stav k 31. 12. 2009
Pojišťovny (vč. poboček a zajišťoven)	54	2	3	53
z toho:				
tuzemské pojišťovny (bez ČKP)	35	0	0	35
pobočky pojišťoven z EU/EHP	17	2	3	16
pobočky pojišťoven z třetích zemí	1	0	0	1
zajišťovny	1	0	0	1

ČNB jako orgán dohledu v pojišťovnictví vedla v roce 2009 celkem 118 správních řízení, do konce roku 2009 vydala 110 správních rozhodnutí.

Tab. A.VIII – Počty správních řízení v sektoru pojišťoven

Přecházejících z roku 2008	Zahájených v roce 2009	Ukončených v roce 2009	Přecházejících do roku 2010	Stav k 31. 12. 2009
3	115	110	8	28

V roce 2009 vlády některých států (USA, Francie, V. Británie, Belgie) podnikly ve snaze konsolidovat majetkové poměry jimi dohlížených finančních skupin sérii záchranných zásahů, které vedly k přeskupení vlastnických vztahů v rámci dohlížených finančních institucí. V licenční oblasti českého pojistného trhu jsme v této souvislosti zaznamenali zvýšené množství žádostí státních či polostátních osob zvláštního určení⁷ o souhlas s nabytím kvalifikované účasti na tuzemských pojišťovnách. Byly uděleny souhlasy AIG Credit Facility Trustu a společnosti ALICO HOLDINGS LLC s ovládnutím PRVNÍ AMERICKO-ČESKÉ POJIŠŤOVNY, a. s., a dále souhlasy francouzské státní Sociétés de Prise de Participation de l'Etat či belgické státní Sociétés Fédérale de Participations et d'Investissement s nabytím kvalifikované účasti v POJIŠŤOVNĚ CARDIF PRO VITA, a. s.

Pojišťovny měly tendenci klást zvýšený důraz na konzervativní složku finančního umístění svých aktiv, jejichž zdrojem jsou technické rezervy. Některé z pojišťoven (VICTORIA VOLKSBANKEN pojišťovna, a. s., Kooperativa pojišťovna, a. s., Vienna Insurance Group a Česká podnikatelská pojišťovna, a. s., Vienna Insurance Group) předkládaly ČNB žádosti o souhlas se změnou ve skladbě finančního umístění směřující ke zvýšení právními předpisy stanoveného limitu finančního umístění pro dluhopisy, přičemž příslušné souhlasy byly vždy uděleny. Jiná skladba finančního umístění byla též povolena UNIQA pojišťovně, a. s., ČSOB Pojišťovně, a. s., členu holdingu ČSOB.

Celková nabídka pojistného trhu nebyla rozšířena o žádné nové subjekty. ČNB vyhověla dvěma žádostem pojišťoven o rozšíření činnosti v oblasti neživotního pojištění (Česká podnikatelská pojišťovna, a. s., VIG a Evropská cestovní pojišťovna, a. s.) a jedné žádosti v oblasti zajišťovací činnosti v rozsahu fakultativního zajištění (POJIŠŤOVNA CARDIF PRO VITA, a. s.). Žádost jedné pojišťovny o provoz zajišťovací činnosti v odvětví neživotního pojištění byla naopak zamítnuta.

Společnosti Wüstenrot Versicherungs - Aktiengesellschaft byl udělen předchozí souhlas s nabytím kvalifikované účasti na Wüstenrot pojišťovně, a. s. Souhlas k nabytí kvalifikované účasti na Halali, všeobecné pojišťovně, a. s., byl vydán společností Interlov Praha, s.r.o. Společnosti Allianz Holding eins byl udělen souhlas s ovládnutím společnosti Allianz pojišťovna, a. s.

ČSOB Pojišťovně, a. s., členu holdingu ČSOB byl schválen způsob výpočtu rezervy na splnění závazků z použité technické úrokové míry. Komerční pojišťovně, a. s. byl udělen souhlas k přerozdělení vlastních zdrojů ve výpočtu solventnosti. Vitalitas pojišťovně, a. s. byl udělen souhlas se snížením základního kapitálu při dodržení požadované výše solventnosti.

ČNB vydala 89 rozhodnutí, kterými udělila předchozí souhlas k členství ve statutárním či dozorčím orgánu pojišťovny či zajišťovny.

V roce 2009 vedla ČNB dvě správní řízení ve věci zápisu do seznamu odpovědných pojistných matematiků vedeného ČNB a jedno řízení ve věci vyškrtnutí z tohoto seznamu. Ke konci roku 2009 bylo do uvedeného seznamu zapsáno celkem 49 odpovědných pojistných matematiků (k 31. 12. 2008 jich bylo 48).

Oblast emisí cenných papírů a regulovaných trhů

Na počátku roku 2009 bylo evidováno 68 společností, jejichž cenné papíry byly přijaty k obchodování na regulovaném trhu (emitenti kótovaných cenných papírů), z toho bylo 18 společností se sídlem mimo ČR a jedna se sídlem mimo EU. V průběhu roku 2009 se počet emitentů kótovaných cenných papírů snížil o sedm, především v důsledku rozhodnutí organizátorů regulovaných trhů o vyřazení šesti emisí cenných papírů z obchodování na regulovaném trhu z důvodu neplnění podmínek pro přijetí k obchodování (zejména z důvodu nízké likvidity). Počet licencovaných organizátorů regulovaného trhu se na základě udělené licence společnosti Power Exchange Central Europe, a. s. (dříve Energetická burza Praha) rozšířil na tři (nadále jako organizátoři regulovaných trhů působí RM-Systém, česká burza cenných papírů a. s. a Burza cenných papírů, a. s.). Počet vypořádacích systémů (SVYT – Systém vypořádání transakcí RM-S, Systém krátkodobých dluhopisů ČNB a vypořádací systém Centrálního depozitáře cenných papírů, a. s. /dříve UNIVYC/) zůstal oproti roku 2008 nezměněn. V průběhu roku 2009 byla udělena licence k činnosti centrálního depozitáře společnosti Centrální depozitář cenných papírů, a. s. (dříve UNIVYC), která by měla po zahájení činnosti centrálního depozitáře převzít evidenci cenných papírů dosud vedenou Střediskem cenných papírů a nadále provozovat vypořádací systém. V současnosti probíhá příprava převodu evidencí Střediska cenných papírů.

⁷ Jednalo se typicky o právnické osoby, účelově vytvořené ministerstvy financí některých zemí za účelem řešení důsledků dopadu krize na vybrané a systémově významné subjekty finančního trhu jejich země.

Tab. A.IX – Vývoj počtu emisí cenných papírů, regulovaných trhů a vypořádacích systémů

	Stav k 31. 12. 2008	Přírůstek	Úbytek	Stav k 31. 12. 2009
Emitenti kótovaných cenných papírů	68	3	10	61
z toho: zahraniční	18	0	1	17
Organizátoři regulovaného trhu	2	1	0	3
Vypořádací systémy	3	0	0	3
Centrální depozitář	0	1	0	1

V průběhu roku 2009 vydala ČNB v oblasti emisí cenných papírů a regulovaných trhů celkem 109 prvostupňových rozhodnutí.

Většinu z těchto rozhodnutí (104) tvořila rozhodnutí z oblasti emisí cenných papírů o schválení dokumentů v souvislosti s novými emisemi cenných papírů, tj. emisních podmínek dluhopisů podle zákona 190/2004 Sb., o dluhopisech, prospektů cenných papírů a jejich kombinací pro účely veřejné nabídky a přijetí cenných papírů k obchodování na regulovaném trhu podle ZPKT. V případě emisních podmínek dluhopisů se jedná o formální kontrolu náležitostí tohoto dokumentu. V případě schvalování prospektů cenných papírů se kontroluje plnění podmínek stanovených nařízením Evropské komise 809/2004.

Vedle těchto schvalovacích správních řízení bylo v roce 2009 vedeno i pět řízení ve vztahu k informační povinnosti emitentů kótovaných cenných papírů, zejména ve věci povolení zúžení rozsahu výroční zprávy. V oblasti nabídek převzetí byla v roce 2009 zahájena tři správní řízení a vydána tři správní rozhodnutí.

Z hlediska tržní infrastruktury vydala v roce 2009 ČNB šest licenčních rozhodnutí, za nejvýznamnější lze označit udělení povolení k činnosti centrálního depozitáře společnosti Centrální depozitář cenných papírů, a. s. a povolení k činnosti organizátora regulovaného trhu pro některé komoditní deriváty společnosti Power Exchange Central Europe, a. s. ČNB dále vyhověla žádosti společnosti Fio burzovní, a. s. o udělení předchozího souhlasu s nabytím kvalifikované účasti na organizátoru regulovaného trhu, společnosti RM-Systém, česká burza cenných papírů a. s. a dvěma žádostem společnosti Centrální depozitář cenných papírů, a. s. (resp. UNIVYC, a. s.) o schválení změn pravidel vypořádacího systému.

Tab. A.X – Počty správních řízení v oblasti emisí cenných papírů a regulovaných trhů

Přecházejících z roku 2008	Zahájených v roce 2009	Ukončených v roce 2009	Přecházejících do roku 2010
6	115	119	2

4.2 NOTIFIKACE (v režimu jednotné licence)

Vstup ČR do EU v roce 2004 otevřel tuzemský finanční trh též dalším subjektům, které mohou využívat svobodu volného pohybu služeb na základě jednotné licence (evropského pasu)⁸.

V průběhu roku 2009 obdržela ČNB celkem 421 oznámení zahraničních regulátorů o notifikacích přeshraničního poskytování služeb, z tohoto počtu bylo 32 bank⁹ (z toho 1 instituce elektronických peněz), 68 pojišťoven¹⁰, 109 fondů kolektivního investování, 10 investičních společností a 203 poskytovatelů investičních služeb.

Svoji činnost ukončilo v roce 2009 v rámci přeshraničního poskytování služeb 9 bank (z toho 1 instituce elektronických peněz), 8 pojišťoven, 1 investiční společnost a 221 zahraničních fondů (fondů kolektivního investování) a 85 poskytovatelů investičních služeb. Příslušným orgánům dohledu ze zemí EU byl oznámen záměr 2 tuzemských pojišťoven provozovat pojišťovací činnost na jejich území na základě svobody dočasně poskytovat své služby (Generali Pojišťovna a. s., Pojišťovna VZP, a. s.) a jedné tuzemské banky (PPF banka a. s.).

Tab. A.XI – Počty notifikací o přeshraničním poskytování služeb

	Stav k 31. 12. 2008	Přírůstek v roce 2009	Úbytek v roce 2009	Stav k 31. 12. 2009
Banky	252	32	9	275
z toho: instituce elektronických peněz	12	1	1	12
Pojišťovny	554	68	8	614 ¹¹
Fondy	1 569	109	221	1 457
Investiční společnosti	40	10	1	49
Poskytovatelé investičních služeb	840	203	85	958

K poskytování služeb na území ČR formou usazení se v roce 2009 notifikovaly tři banky (Poštová banka, a. s., AXA Bank Europe SA/NV a Saxo Bank A/S) a dvě pojišťovny (Deutscher Ring Sachversicherungs-AG a Stewart Title Limited) a dva obchodníci s cennými papíry (Ertrag & Sicherheit Investmentfondsberatung Ges.m.b.H. a Jung, DMS & Cie Gesellschaft m.b.H.).

Svoji činnost ukončily v roce 2009 na území ČR v rámci usazení se jedna banka (Straumur-Burdaras Investment Bank) a tři pojišťovny (QBE poisťovňa, a. s., XL Insurance Company Limited a Wüstenrot poisťovňa, a. s.) a jeden obchodník s cennými papíry (Ertrag & Sicherheit Investmentfondsberatung Ges.m.b.H.).

Notifikací od zahraničních regulátorů emisních prospektů obdržela ČNB celkem 131.

V průběhu roku 2009 obdržela ČNB oznámení o úmyslu provozovat činnost na území ČR od 885 pojišťovacích zprostředkovatelů s domovským členským státem jiným než ČR (z toho 444 ze Slovenska).

⁸ Podrobně o jednotné licenci viz www.cnb.cz – Dohled nad finančním trhem – Bankovní dohled – Bankovní dohled – Výklad ČNB k jednotné bankovní licenci.

⁹ U zahraničních finančních nebo úvěrových institucí se v roce 2009 (v 1. pololetí) poprvé notifikovaly tři pobočky zahraničních úvěrových institucí v EU (toto číslo je zahrnuto v celkovém počtu 32 oznámení).

¹⁰ V pojišťovnictví se takto notifikují nejen samotné pojišťovny, ale také jejich pobočky působící v ostatních státech EU/EHP. Za rok 2009 byl ČNB oznámen zahraničními regulátory úmysl celkem 32 poboček poskytovat služby na území ČR (toto číslo je zahrnuto v celkovém počtu 68 oznámení).

¹¹ Z toho je 152 poboček těchto pojišťoven v EU/EHP (dvě pobočky činnost v roce 2009 ukončily).

4.3 REGISTRACNÍ ČINNOST

Ke konci roku 2009 bylo zaregistrováno v ČR podle § 39 zákona 6/1993 Sb., o České národní bance, celkem 24 zastoupení zahraničních bank a finančních institucí (tři reprezentace ukončily v průběhu roku 2009 činnost, jedna se nově zaregistrovala), které nemají oprávnění podnikat v sektoru bankovníctví v ČR, ale zprostředkovávají a propagují služby svých bank na našem území.

V průběhu roku 2009 bylo provedeno 182 registrací investičních zprostředkovatelů a 499 jich bylo zrušeno. Současně bylo ex lege zrušeno 3 435 registrací vzhledem k zapsání těchto osob do seznamu tzv. vázaných zástupců (novela ZPKT účinná od 1. července 2008, přechodné období pro ex lege rušení registrací investičních zprostředkovatelů skončilo 2. dubna 2009). Ke konci roku 2009 evidovala ČNB celkem 9 121 investičních zprostředkovatelů.

V průběhu roku 2009 zapsala ČNB do seznamu vázaných zástupců 7 602 osob a provedla výmaz 1 989 osob. K 31. prosinci 2009 evidovala ČNB celkem 9 123 vázaných zástupců.

Do registru pojišťovacích zprostředkovatelů a samostatných likvidátorů pojistných událostí bylo v roce 2009 nově zapsáno 18 835 zprostředkovatelů, z toho 128 pojišťovacích agentů a 47 pojišťovacích makléřů¹². Ke konci roku 2009 v něm bylo evidováno celkem 105 980 pojišťovacích zprostředkovatelů, z čehož bylo 8 003 ze zahraničí. V souvislosti s touto agendou zajišťuje ČNB odborné zkoušky pojišťovacího agenta a pojišťovacího makléře (účelem je ověřit odbornou způsobilost k výkonu této činnosti na středním či vyšším kvalifikačním stupni). Těchto zkoušek se zúčastnilo celkem 576 uchazečů, z nichž 558 uspělo.

4.4 OSTATNÍ REGULOVANÉ SUBJEKTY

ČNB na základě zákona 219/1995 Sb., devizový zákon, ve znění pozdějších předpisů, dozoruje více než 2 500 nebankovních devizových míst. Do této skupiny patří jak podnikatelé poskytující nákup či prodej cizí měny v hotovosti, tak subjekty zabývající se prováděním či zprostředkováním bezhotovostních obchodů s cizí měnou či poskytováním peněžních služeb.

S účinností od 1. září 2008 provádí ČNB registrace ke směnářské činnosti. Tato registrace je vykonávána pobočkami ČNB. V roce 2009 provedla ČNB celkem 390 registrací směnářské činnosti. Všechny typy devizových licencí jsou vydávány ústředím ČNB. V roce 2009 udělila ČNB celkem sedm devizových licencí, z toho pět k peněžním službám, jednu ke zprostředkování bezhotovostních obchodů s cizí měnou a jednu k poskytování bezhotovostních obchodů s cizí měnou. K 31. prosinci 2009 evidovala ČNB celkem 201 platných devizových licencí.

Nebankovní devizová místa mohou provádět směnářskou činnost či bezhotovostní obchody s cizí měnou nebo poskytovat peněžní služby pouze v provozovnách, které byly k tomuto účelu ČNB předem zaevidovány. V roce 2009 zaevidovala ČNB 191 provozoven.

ČNB v roce 2009 udělila čtyři povolení k vydávání elektronických peněz podle § 19 zákona 124/2002 Sb., o převodech peněžních prostředků, elektronických platebních prostředcích a platebních systémech (zákon o platebním styku). K 31. prosinci 2009 tímto povolením disponovalo 55 subjektů. ČR se řadí i nadále na přední místo mezi státy EU v počtu vydavatelů elektronických peněz. Převážnou většinu vydavatelů elektronických peněz tvoří dopravci v autobusové dopravě, kteří vydávají čipové karty použitelné k placení jízdného mezi regiony u jiných dopravců. Na konci roku 2009 vydávaly tři společnosti elektronické peníze k placení prostřednictvím internetu, jedna společnost tímto způsobem umožňuje zaměstnancům čerpání peněžních prostředků ze sociálního fondu a jedna společnost zprostředkovává tzv. mikroplatby za služby třetích stran s využitím mobilní aplikace. V roce 2009 byla udělena též jedna licence k převodům peněžních prostředků. Společnost však vzápětí po udělení licence požádala o její ukončení.

¹² Registr pojišťovacích zprostředkovatelů je dostupný na internetových stránkách ČNB v systému ISPOZ (<http://ispoz.cnb.cz/>).

V souvislosti s nabytím účinnosti nového zákona 284/2009 Sb., o platebním styku, od 1. listopadu 2009, jsou nyní tzv. jiné osoby oprávněné k vydávání elektronických peněz podle tohoto zákona považovány za vydavatele elektronických peněz malého rozsahu. Tyto subjekty jsou oprávněny k vydávání elektronických peněz po zápisu ČNB do registru vydavatelů elektronických peněz malého rozsahu. Všichni vydavatelé elektronických peněz s platným povolením podle původně platného zákona byli zapsáni jako vydavatelé elektronických peněz malého rozsahu do jednotné evidence regulovaných a registrovaných subjektů finančního trhu ČNB (JERRS) k 1. listopadu 2009. Žádný další subjekt nepožádal v posledních dvou měsících roku 2009 o zápis do registru vydavatelů elektronických peněz malého rozsahu, ani o udělení licence k provozování platebního systému.

Nový zákon o platebním styku také zavedl kategorii nebankovních regulovaných subjektů poskytujících tzv. platební služby, kterými jsou platební instituce a poskytovatelé platebních služeb malého rozsahu. Ke konci roku 2009 byly podány dvě žádosti o udělení povolení k činnosti jako platební instituce a deset žádostí o zápis do registru poskytovatelů platebních služeb malého rozsahu.

Také regulace a dohled v devizové oblasti byly v roce 2009 zásadním způsobem dotčeny nabytím účinnosti zákona 284/2009 Sb., o platebním styku. Subjekty provádějící bezhotovostní obchody s cizí měnou nebo poskytující peněžní služby budou muset v souladu s přechodnými ustanoveními zákona o platebním styku získat oprávnění k poskytování platebních služeb. Z devizových míst tak devizový zákon nadále upravuje pouze výkon směnárenské činnosti.

4.5 SANKČNÍ ČINNOST

Činnost v oblasti sankčních řízení byla i v roce 2009 nedílnou součástí dohledu nad finančním trhem a spočívala v prošetřování podnětů k zahájení správních řízení, v rozhodování o zahájení správního řízení či o odložení věci a ve vedení správních řízení v prvním stupni, ve kterých byly uloženy pokuty, opatření k nápravě či odňata povolení a rušeny registrace.

Součástí práce je i komunikace s orgány činnými v trestním řízení včetně zpracování podkladů a stanovisek a dále i komunikace s Finančním a analytickým útvarem MF k problematice praní špinavých peněz a financování terorismu. Nelze opomenout ani mezinárodní spolupráci s ostatními orgány dohledu, zejména v oblasti neoprávněného podnikání na finančním trhu.

Tab. A.XII – Počty vedených sankčních správních řízení

Přecházejících z roku 2008	Zahájených v roce 2009	Ukončených (pravomocně) v roce 2009	Přecházejících do roku 2010
22	74	62	34

V oblasti dohledu nad úvěrovými institucemi bylo v roce 2009 zahájeno jedno sankční správní řízení za včasné nezaplacení příspěvků do fondu pojištění vkladů. Právní moci nabylo dvě rozhodnutí. Jedno rozhodnutí o uložení pokuty za porušení informační povinnosti související s obsahem výroční zprávy za rok 2007 a jedno rozhodnutí o uložení pokuty za včasné nezaplacení příspěvků do fondu pojištění vkladů. Celková výše uložených pokut činila 325 000 Kč.

V oblasti kapitálového trhu bylo v roce 2009 zahájeno 44 sankčních správních nebo přestupkových řízení. Ze zásadních řízení vedených se subjekty podnikajícími na kapitálovém trhu lze uvést řízení týkající se placení příspěvků do Garančního fondu obchodníků s cennými papíry.

V roce 2009 nabylo právní moci 39 rozhodnutí z oblasti kapitálového trhu. Z významných pravomocně ukončených případů lze uvést:

- uložení pokuty obchodníkovi s cennými papíry za nepovolené poskytování investiční služby umístování emisí investičních nástrojů a porušení povinnosti odborné péče při obhospodařování majetku zákazníků,
- uložení pokuty obchodníkovi s cennými papíry za porušení povinnosti odborné péče spočívající v tom, že zákazníkům poskytoval nepravdivé informace o stavu jejich portfolií a neoprávněně uzavíral jejich pozice,
- zrušení registrace investičnímu zprostředkovateli, který od zákazníků přijímal tzv. bílko pokyny (tj. podepsané nevyplněné pokyny).

V oblasti kapitálového trhu ČNB v roce 2009 pravomocně uložila peněžité pokuty v celkové výši 16 150 000 Kč.

V oblasti sankčních řízení v pojišťovnictví byla v roce 2009 zahájena celkem čtyři správní řízení, z toho jedno správní řízení pro porušení zákona o pojišťovnictví, jedno správní řízení pro porušení odborné péče pojišťovacího zprostředkovatele, jedno správní řízení pro porušení pravidel jednání se zákazníky pojišťovacího zprostředkovatele a jedno správní řízení pro porušení pravidel obezřetnosti a nedostatky ve vnitřním kontrolním systému pojišťovny.

V roce 2009 nabyly právní moci tři rozhodnutí, v jednom případě byla pojišťovacímu zprostředkovateli uložena pokuta a opatření k nápravě, v jednom případě byla pojišťovně uložena pokuta a v jednom případě bylo správní řízení s pojišťovnou zastaveno. Pravomocně byly v roce 2009 uloženy pokuty ve výši 1 250 000 Kč.

Pro porušení devizových předpisů bylo v roce 2009 zahájeno 26 správních řízení. ČNB pravomocně rozhodla v roce 2009 (vydáním rozhodnutí nebo příkazu) v 18 sankčních správních řízeních, ve všech případech byla uložena pokuta. Celková výše uložených pokut činila 302 000 Kč.

Monitorování subjektů finančního trhu v likvidaci

ČNB monitoruje průběh likvidací subjektů finančního trhu na základě zákonné informační povinnosti subjektů v likvidaci a dále ad-hoc vyžádanými informacemi. V roce 2009 bylo vymazáno z obchodního rejstříku 14 bývalých subjektů finančního trhu (tři banky, pět družstevních záložen, dvě pojišťovny, jeden penzijní fond a tři investiční fondy). Investiční společnost EVBAK, a. s. v likvidaci přestala po splnění zákonných požadavků podléhat dohledu ČNB.

V případě jedné družstevní záložny se likvidátor vzdal funkce, ČNB podala návrh soudu na jmenování nového likvidátora a určí odměnu za výkon jeho funkce. Nový likvidátor byl jmenován též v případě jednoho investičního fondu, kde se stávající likvidátor vzdal funkce.

V případě dvou investičních společností v likvidaci, kdy majetek nepostačoval k úhradě nákladů likvidace, byla poskytnuta záloha na hotové výdaje a odměnu likvidátora z prostředků Ministerstva financí.

U jedné investiční společnosti bylo zahájeno insolvenční řízení.

Tab. A.XIII – Seznam subjektů finančního trhu vymazaných z obchodního rejstříku

Název	Vymazáno z Obchodního rejstříku k
1. Pošumavský investiční fond, a. s. – v likvidaci	7. 1. 2009
AIG CZECH REPUBLIC pojišťovna, a. s.	29. 1. 2009
Pragobanka, a. s. v likvidaci	27. 2. 2009
Gennex investiční fond, a. s. v likvidaci	25. 3. 2009
POJIŠŤOVNA PATRIE, a. s.	6. 5. 2009
Horácká družstevní záložna, družstvo "v likvidaci"	12. 8. 2009
Prokešova družstevní záložna "v likvidaci"	15. 8. 2009
Investiční fond FINAS, a. s. v likvidaci	28. 8. 2009
Penzijní fond CERTUM-RENTA a. s. v likvidaci	21. 10. 2009
Kreditní a průmyslová banka a. s.	30. 10. 2009
Družstevní záložna KORUNA v likvidaci	6. 11. 2009
Družstevní záložna "TŘEBOVICKÁ KAMPELIČKA"	8. 12. 2009
První pražská družstevní záložna	8. 12. 2009
Plzeňská banka a. s. – v likvidaci	11. 12. 2009

Do seznamu nucených správců a likvidátorů pro kapitálový trh vedeného ČNB byla nově zapsána jedna fyzická osoba, v případě jedné osoby byla žádost o zápis do seznamu likvidátorů a nucených správců pojišťoven zamítnuta pro nedostačnou praxi v oboru.

V průběhu roku 2009 byla vedena ústní jednání s likvidátory, byly poskytovány konzultace a stanoviska k průběhu likvidace a k žádostem soudů a orgánů činných v trestním řízení, byly poskytovány vyžádané informace a požadovaná dokumentace. Ve dvou případech byla poskytována součinnost Ministerstvu financí u žalob na stát, resp. na Ministerstvo financí o náhradu škody způsobenou v souvislosti s výkonem dohledu.

4.6 DOHLED NA DÁLKU

Výkon dohledu na dálku ze strany ČNB spočívá jednak v průběžném sledování činnosti a hospodaření jednotlivých subjektů působících na finančním trhu a též ve vyhodnocování vývoje trhu jako celku včetně jeho dílčích segmentů. Mezi základní vykonávané činnosti dohledu na dálku patří kontrola dodržování příslušných právních předpisů, kontrola dodržování pravidel obezřetného podnikání a pravidelné vyhodnocování finanční situace jednotlivých regulovaných subjektů.

Základním zdrojem informací jsou jednotlivými subjekty pravidelně zasílané výkazy a hlášení na individuálním a v některých případech též konsolidovaném základě. Požadovaná frekvence a způsob zasílání dat do ČNB se dosud mezi jednotlivými segmenty trhu liší. V rámci postupující integrace dohledových činností je však snaha o jejich postupné sblížení, a to jak jejich obsahu, tak formy reportování do ČNB. V případě potřeby intenzivnějšího monitoringu hospodářské situace je finančním institucím ukládána mimořádná vykazovací povinnost.

Kromě pravidelných výkazů jsou k průběžnému hodnocení vývoje subjektů a trhu využívány veškeré další dostupné informace z různých zdrojů, např. účetních závěrek, výročních zpráv, auditorských zpráv, informace o zjištěných z kontrol na místě či informačních návštěv, veřejné prezentace a tiskové zprávy subjektů apod. Průběžně se v případě potřeby získání dodatečných informací konají setkání se zástupci dohlížených subjektů.

Dohled na dálku pomáhá vytvářet komplexní obraz o finanční situaci dohlížených subjektů finančního trhu a umožňuje identifikovat potenciální nedostatky a rizika, které jsou výchozím signálem pro provedení kontroly na místě či rozhodnutí o dalším postupu vůči dohlíženému subjektu.

V souvislosti s finanční krizí na globálních trzích se v roce 2009 pozornost dohledu na dálku intenzivněji zaměřila na hospodaření tuzemských finančních institucí. V této souvislosti byla především detailněji analyzována portfolia dohlížených institucí a zjišťována jejich angažovanost vůči rizikovým subjektům či instrumentům. Objem rizikové angažovanosti byl relativně nízký, a tedy i dopady do hospodářských výsledků institucí byly pouze omezené. Velká pozornost je rovněž věnována likviditě klíčových finančních institucí. V této souvislosti dohled s dohlíženými institucemi finančního trhu intenzivně komunikoval nebo zavedl mimořádný reporting vybraných ukazatelů a informací, který byl postupně v druhé polovině roku 2009 rušen.

4.6.1 Dohled nad úvěrovými institucemi

Základním analytickým nástrojem využívaným v rámci dohledu na dálku je provádění pravidelných komplexních analýz hodnotících finanční situaci jednotlivých subjektů i celého sektoru úvěrových institucí. Čtvrtletně je pro každou banku a družstevní záložnu zpracována analýza její finanční situace a podstupovaných rizik, která slouží jako základ pro rozhodování o intenzitě a způsobu dohledu. V měsíční frekvenci je u všech úvěrových institucí sledováno dodržování limitů obezřetného podnikání (například limitů úvěrové angažovanosti) a dalších obezřetnostních pravidel bank. Měsíčně je rovněž vyhodnocován výstup tzv. signálních informací, což je automatický systém, který pomáhá včas identifikovat případné negativní tendence ve vývoji finančních ukazatelů jednotlivých bank. Hodnocení poboček zahraničních bank ze zemí EU je prováděno v mírně zjednodušeném režimu, což souvisí s omezenou kompetencí ČNB za dohled nad těmito subjekty¹³.

Dvakrát ročně je pro interní účely dohledu ČNB zpracováván rating bank, který rozděluje banky do pěti skupin podle jejich finanční situace a kvality managementu.

Dohled na dálku využívá při své činnosti automatizovaný systém s názvem Informační centrum dohledu. Jedná se o interně vytvořený nástroj v ČNB, který umožňuje zobrazování údajů ze všech výkazů a hlášení pro dohled nejen nad úvěrovými institucemi a poskytuje jednotné standardní výstupní sestavy i možnost vytváření individuálních specifických sestav pro analytické hodnocení jednotlivých institucí, ale i sektoru jako celku. Tato informační podpora dohledu umožňuje rychlý přehled o vývoji základních ukazatelů charakterizujících finanční situaci banky i bankovního sektoru a dodržování pravidel obezřetného podnikání.

Významným zdrojem informací pro výkon dohledu nad úvěrovými institucemi jsou také zprávy auditorů o ověření řídicích a kontrolních systémů bank a družstevních záložek. Tato ověření jsou na bankách, resp. družstevních záložkách vyžadována zejména v obdobích, kdy v nich neprobíhá kontrola na místě, která by danou oblast pokrývala. V roce 2009 obdržel dohled nad úvěrovými institucemi zprávy auditorů o ověření řídicího a kontrolního systému od jedné banky a pěti družstevních záložek, které vyhodnocovaly stav v těchto institucích k 31. prosinci 2008. Pro rok 2009 byl požadavek na ověření systémů zadán u devíti bank. V případě družstevních záložek nebylo v roce 2009 zadáno žádné ověření.

Již v počátečních fázích krize na světových finančních trzích ČNB zavedla od 1. října 2008 u většiny bank mimořádnou denní vykazovací povinnost obsahující zejména pravidelné informace o likvidní pozici, objemu a struktuře rychle likvidních aktiv, objemu depozit, angažovanostech vůči skupinám zahraničních ovládacích osob a objemu poskytnutých úvěrů. Podle potřeby byl u některých bank rozsah zasílaných informací následně rozšířen o další údaje.

Z důvodu postupného zklidnění situace na trzích a skutečnosti, že od počátku roku 2009 byla situace v oblasti likvidity i angažovaností tuzemských bank v zásadě klidná a reporting v denní periodicitě představoval pro banky relativně významnou zátěž, rozhodla ČNB o jeho postupném utlumení tak, že nejprve došlo u řady bank k přechodu na týdenní periodicitu vykazování, přičemž následně na počátku října 2009 byla mimořádná vykazovací povinnost pro většinu bank zrušena zcela.

¹³ Za dohled nad pobočkami zahraničních bank je primárně zodpovědný orgán dohledu ze země původu banky. ČNB u poboček zahraničních bank ze zemí EU monitoruje především vývoj likvidity a sleduje dodržování povinností vyplývajících ze zákona o bankách.

Výkon dohledu nad bankami již v závěru roku 2009 probíhal ve zcela standardním režimu s tím, že v souvislosti se zhoršenou ekonomickou situací byla pozornost primárně věnována vývoji kvality úvěrových portfolií bank, dostatečnosti tvorby opravných položek, dostatečnosti kapitálu bank ke krytí případných ztrát a celkovému vývoji jejich hospodaření. V této souvislosti se v roce 2009 uskutečnila se zástupci úvěrových institucí celá řada jednání či informačních návštěv.

V průběhu druhého pololetí 2009 se uskutečnilo první kolo pravidelného pololetního zátěžového testování úvěrových portfolií bank. Testování ze zúčastnilo šest vybraných bank, které mají schválen speciální přístup IRB¹⁴ pro výpočet kapitálového požadavku k úvěrovému riziku nebo u kterých probíhá proces předvalidace IRB ze strany ČNB. Podstata projektu zátěžového testování úvěrových portfolií spočívá ve zhodnocení dopadu předem definovaných scénářů vývoje ekonomiky na úvěrové portfolio jednotlivých bank, resp. celého bankovního sektoru ČR. Byly připraveny dva scénáře vývoje ekonomiky, a to základní scénář (baseline), shodný s oficiální makroekonomickou prognózou ČNB, a nepříznivý scénář (adverse) simulující hlubší recesi. Tyto scénáře byly následně přetransformovány do průměrných procentuálních nárůstů pravděpodobností selhání (PD) v nejdůležitějších segmentech úvěrového portfolia. Agregované výsledky prvního kola na datech k 30. červnu 2009 ukázaly poměrně dobrou odolnost tuzemských bank vůči případnému zkoumanému nepříznivému ekonomickému vývoji.

Následné druhé kolo zátěžových testů bylo připraveno na datech k 31. prosinci 2009 a pro stejné subjekty jako v prvním kole. I v tomto případě byly připraveny dva alternativní scénáře vývoje ekonomiky nazvané základní scénář (baseline), navázaný na aktuální prognózu ČNB, a nepříznivý scénář (adverse) předpokládající silnou recesi a další výrazný pokles HDP v roce 2010. Ve srovnání s pololetním testováním však došlo k určitému zpřesnění a rozšíření testů, když byl uvolněn například předpoklad stabilní výše regulatorního kapitálu. Agregované výsledky zátěžových testů založených na datech z konce roku 2009 opět prokázaly dostatečnou odolnost zúčastněných komerčních bank vůči nepříznivým zkoumaným makroekonomickým šokům.

Výkon dohledu na dálku nad sektorem družstevních záložen probíhal v roce 2009 v souladu se schváleným plánem činnosti ve standardním režimu bez potřeby mimořádných opatření a byl zaměřen zejména na hodnocení aktuálního stavu a vývoje jednotlivých družstevních záložen a řešení jejich regulatorních problémů. Některé z velkých družstevních záložen zvažovaly možnost transformace na banku a v této záležitosti také probíhalo jedno správní řízení.

V roce 2009 bylo vydáno celkem 75 rozhodnutí souvisejících s posouzením odborné způsobilosti a důvěryhodnosti osob navrhovaných na funkce vedoucích zaměstnanců bank, schválením externích auditorů bank a družstevních záložen, schválením seznamu akcionářů před valnou hromadou, započítáváním podřízeného dluhu do kapitálu banky apod.

Nedostatky v činnosti úvěrových institucí, které jsou v rámci průběžného dohledu na dálku identifikovány, jsou s těmito institucemi řešeny tak, aby při použití přiměřených prostředků došlo k nápravě a dosažení požadovaného stavu. V případě nedostatků méně závažného charakteru je úvěrová instituce vyzvána, aby ČNB sdělila, jakým způsobem a v jakém časovém horizontu budou dané nedostatky odstraněny. Úvěrové instituce jsou za tímto účelem povinny zpravidla čtvrtletně zasílat ČNB odpočet přijatých opatření. Tímto způsobem jsou rovněž odstraňovány méně závažné nedostatky zjištěné v rámci kontrol na místě. V případě zjištění závažnějších rozporů činnosti instituce s právními předpisy či pravidly obezřetného podnikání je úvěrovým institucím ukládáno opatření k nápravě, přičemž lze využít nápravná opatření uvedená v § 26 zákona o bankách, resp. § 28 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech.

14 Přístup založený na interním ratingu (Internal Ratings Based Approach), viz vyhláška č. 123/2007 § 90 – § 101.

4.6.2 Dohled v oblasti kapitálového trhu

V oblasti kapitálového trhu je dohled ČNB vykonáván nad obchodníky s cennými papíry, trhy s investičními nástroji, subjekty kolektivního investování, penzijními fondy a nad dalšími subjekty působícími na kapitálovém trhu. Dohled v oblasti kapitálového trhu se týká subjektů i uzavíraných transakcí.

V rámci výkonu dohledu na dálku bylo v sektoru obchodníků s cennými papíry průběžně vyhodnocováno plnění informační povinnosti spolu s plněním povinnosti uveřejňování informací. V průběhu roku 2009 byla zahájena detailní kontrola plnění limitů angažovanosti a správnosti jejich vykazování v informačním systému ČNB. Obchodníci s cennými papíry byli průběžně vyzýváni k zaslání detailních podkladů, na základě kterých probíhala kontrola plnění limitů angažovanosti.

Dále pokračoval výkon kontroly plnění některých nových povinností obchodníků s cennými papíry vyplývajících z implementace směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/39/ES, o trzích finančních nástrojů, o změně směrnice Rady 85/611/EHS a 93/6/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/12/ES a o zrušení směrnice Rady 93/22/EHS (MiFID) do českého právního řádu, a obdobných povinností investičních zprostředkovatelů. Největší pozornost byla věnována řízení potenciálních střetů zájmů při poskytování investiční služby obhospodařování majetku zákazníka na základě volné úvahy v rámci smluvního ujednání, plnění informačních povinností vůči zákazníkům a procesu zjišťování informací od zákazníků o jejich odborných znalostech, zkušenostech v oblasti investic do investičních nástrojů, finančním zázemí a investičních cílech a způsobu vyhodnocení těchto informací.

Průběžně byla sledována činnost burzovní komory, burzovních výborů burzy cenných papírů a energetické burzy a orgánů Garančního fondu burzy cenných papírů. Informace zasílané organizátory regulovaných trhů v rámci jejich informační povinnosti byly pravidelně vyhodnocovány.

Mimořádná pozornost byla věnována aktivitám CESR v oblasti systému pro výměnu hlášení o obchodech s investičními nástroji mezi orgány dohledu členských států. Praktické zkušenosti identifikovaly existující rozdíly v nastavení systému hlášení mezi členskými státy, které komplikují využití těchto dat. V rámci pracovních skupin CESR probíhaly intenzivní práce na potřebných harmonizačních úpravách.

V oblasti penzijního připojištění bylo v průběhu roku 2009 ve zkušebním režimu zahájeno sledování hospodaření penzijních fondů podle odsouhlasených principů obezřetnostního mechanismu vedoucího k udržení finanční stability penzijních fondů. Asociace penzijních fondů doporučila svým členům zasílat i nadále informace o výsledcích hospodaření na měsíční bázi. Bankovní rada ČNB byla pravidelně o výsledcích informována.

Novela zákona o penzijním připojištění přinesla kromě jiného i změny v oblasti informování zájemců o penzijní připojištění, změny v posuzování přípustnosti pobídek a možnost zpoplatnění přestupu mezi fondy v případě, kdy smlouva trvá méně než pět let. ČNB aktivně spolupracovala s Asociací penzijních fondů ČR na definici přípustných a nepřípustných pobídek a na návrhu informačního listu pro zájemce o penzijní připojištění, který by zahrnoval veškeré informace požadované zákonem.

Těžiště výkonu dohledu na dálku v oblasti kolektivního investování spočívalo v kontrole zákonné informační povinnosti. Nedostatky v plnění informační povinnosti formálního charakteru byly operativně komunikovány s jednotlivými subjekty a následně odstraněny.

V rámci výkonu dohledu na dálku byla provedena plošná kontrola struktury investičních portfolií všech speciálních fondů kvalifikovaných investorů. Analýza byla zaměřena na dodržování zákonných investičních limitů a limitů definovaných statutem.

Dále byla věnována pozornost problematice propagace cenných papírů tzv. zajištěných fondů a veřejného nabízení a propagace cenných papírů vydávaných fondy kvalifikovaných investorů. V uvedené oblasti byla zahájena širší diskuze za účasti Asociace pro kapitálový trh ČR.

4.6.3 Dohled nad pojišťovnami

Mezi vykonávané činnosti dohledu nad finančním trhem ČNB patří kontrola dodržování právních předpisů ze strany pojišťoven, jejich solventnosti, hospodaření z hlediska splnitelnosti jejich závazků, dále způsobu tvorby a použití technických rezerv a finančního umístění aktiv, jejichž zdrojem jsou technické rezervy, plnění rozhodnutí vydaných ČNB, rovněž kontrola souladu provozovaných činností s uděleným povolením, způsobu vedení účetních postupů a účinnosti řídicího a kontrolního systému.

Základem dohledu na dálku je pravidelné vyhodnocování finanční situace pojišťoven, včetně dodržování pravidel obezřetného podnikání, a dále ukládání opatření k nápravě v případě zjištění nedostatků. Základní ekonomické ukazatele pojišťoven jsou vyhodnocovány na základě pravidelně předkládaných výkazů. U pojišťoven, které patří do některé z pojišťovacích skupin, se také vyhodnocují údaje získané v rámci tzv. doplňkového dohledu nad pojišťovnami ve skupině.

K analýze finanční situace pojišťoven je využíván i systém včasného varování, který z pravidelně získávaných výkazů na základě finančních ukazatelů vyhodnocuje ve čtvrtletní frekvenci aktuální trend vývoje pojišťovny a současně umožňuje identifikovat potenciální slabiny hospodaření pojišťovny. V průběhu roku 2009 pokračovaly práce na zavádění systému celkového interního ratingového hodnocení pojišťoven.

Nedílnou součástí výkonu dohledu bylo v roce 2009 uskutečnění informačních návštěv u všech tuzemských pojišťoven, které byly zaměřeny zejména na získání informací o aktuální finanční a obchodní situaci pojišťovny a dalších záměrech a strategiích pojišťoven. Mimo standardních informačních návštěv byly rovněž realizovány tématické informační návštěvy ve vybraných pojišťovnách se zaměřením na konkrétní segmenty neživotního, resp. životního pojištění (např. na pojištění úvěrů a záruk). Další tématické informační návštěvy jsou plánovány i pro rok 2010.

V souvislosti s vývojem na finančních trzích byla i v roce 2009 značná pozornost dohledu věnována především solventnosti pojišťoven a jejich schopnosti krytí technické rezervy. Vzhledem ke stabilizaci finanční situace byla ve 2. pololetí 2009 u většiny pojišťoven zrušena mimořádná vykazovací povinnost, která byla zavedena ve 2. pololetí roku 2008 v reakci na finanční krizi a vysokou volatilitu finančních trhů. U některých vybraných pojišťoven však byla mimořádná vykazovací povinnost v určité podobě nadále zachována, zvýšená pozornost je věnována i úvěrovým pojišťovnám. Klíčovou oblastí bude i v roce 2010 problematika investic a finančního umístění pojišťoven.

V roce 2009 bylo na úrovni mezinárodních finančních skupin uskutečněno několik společných kontrol ČNB a zainteresovaných zahraničních orgánů dohledu. Cílem společných kontrol bylo sjednocení metodik pro jednotlivé oblasti výkonu dohledu v rámci EU. V průběhu roku 2009 byla dále prohlubována spolupráce se zahraničními dohledovými orgány (např. formou účastí na koordinačních schůzkách týkajících se dohledu pojišťoven ve skupině).

4.6.4 Doplňkový dohled nad finančními konglomeráty

Finančními konglomeráty jsou skupiny, v nichž jsou významně zastoupeny jak pojišťovny, tak banky, případně obchodníci s cennými papíry. Pojišťovací a bankovní sektor má významný podíl na veškerých finančních činnostech provozovaných subjekty této skupiny.

ČNB vykonává tzv. doplňkový dohled nad těmito skupinami podle zákona 377/2005 Sb. a vyhlášky č. 347/2006 Sb. Na úrovni finančních konglomerátů je doplňkový dohled zaměřen na kapitálovou přiměřenost, transakce uvnitř skupiny, koncentraci rizik, vnitřní řídicí a kontrolní systémy i systémy řízení rizik. Vzhledem k tomu, že v rámci finančních konglomerátů působí subjekty, které podléhají dohledu nad finančním trhem různých orgánů dohledu, je za účelem doplňkového dohledu ustanoven tzv. koordinátor, a to podle kritérií vymezených ve výše uvedeném zákoně. Jeho úlohou je zejména koordinovat shromažďování a poskytování významných informací na úrovni finančního konglomerátu, sledovat stanove-

né ukazatele, včetně plnění požadavků týkajících se kapitálové přiměřenosti a systémů řízení rizik, a koordinovat postup orgánů dohledu při výkonu doplňkového dohledu na úrovni finančního konglomerátu. Funkci koordinátora plnila ČNB v roce 2009 v jednom případě. V ostatních případech byla úloha koordinátora svěřena zahraničním orgánům dohledu, se kterými ČNB při výkonu dohledu průběžně spolupracuje.

4.6.5 Dohled nad ostatními regulovanými subjekty

V devizové oblasti je dohled ČNB vykonáván nad více než 2 500 nebankovními devizovými místy. Jedná se jak o subjekty poskytující nákup či prodej cizí měny v hotovosti, tak o držitele devizových licencí k bezhotovostním obchodům s cizí měnou a držitele devizových licencí k poskytování peněžních služeb. Mezi vykonávané činnosti devizového dohledu ČNB patří kontrola dodržování devizových předpisů, kontrola opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a rovněž kontrola opatření ve vztahu k mezinárodním sankcím.

V rámci dohledu nad platebními systémy (oversight) rozšířila ČNB svoji činnost o dozor nad společností Clearstream Operations Prague s.r.o., (COP) na základě dokumentu Memorandum of Understanding between the Banque Centrale du Luxembourg and the Czech National Bank concerning the oversight of Clearstream Operations Prague s.r.o., podepsaného v červenci 2009.

ČNB se při sledování činností prováděných COP zaměřuje na případné provozní riziko, opatření k jeho snížení a na adekvátnost vnitřních kontrol uplatňovaných COP. O výsledcích provedených šetření informuje Centrální banku Lucemburska.

4.6.6 Spolupráce s dohlíženými subjekty

ČNB dostává v rámci vykazovací povinnosti od regulovaných subjektů řadu výkazů a hlášení, a to jak pro potřeby dohledu, tak pro statistické účely. Plnění těchto vykazovacích povinností lze hodnotit jako uspokojivé. Převážná většina subjektů předkládá stabilně své výkazy v řádné kvalitě a v požadovaných termínech, byť v některých případech stále existuje určitý prostor pro zlepšení. Ojedinelé případy, ve kterých byly zjištěny nesrovnalosti v předkládaných údajích, byly řešeny následnou komunikací mezi ČNB a dohlíženým subjektem. Tato dohledová praxe se osvědčila a přispívá ke zlepšení kvality předkládaných dat.

V rámci dohledu nad plněním pravidelné vykazovací povinnosti se dohled zaměřuje zejména na její průběžné, pravidelné a včasné plnění, dále pak na formální a věcnou správnost vykazovacích povinností spolu s uveřejňovanými údaji. Při analýzách získávaných údajů je cílem dohledu zejména zjistit a dále sledovat regulatorní rizika vyskytující se v jednotlivých segmentech finančního trhu.

Informace obsažené v pravidelných hlášeních nejsou vždy pro účely výkonu dohledu nad finančním trhem dostatečné, neboť ze své podstaty zachycují především minulé události. Vzhledem k rychlému rozvoji finančních trhů je nutné s regulovanými subjekty komunikovat také o aktuální situaci, jejich výhledech do budoucnosti, strategiích, záměrech apod. Předpokladem úspěšného a efektivního výkonu dohledu jak z pohledu ČNB, tak jednotlivých regulovaných subjektů, je proto pravidelná a otevřená vzájemná komunikace mezi orgánem dohledu a dohlíženými subjekty. Průběžná výměna informací je nezbytná také při přípravě změn či zcela nových regulatorních opatření.

Česká národní banka přístup jednotlivých regulovaných subjektů ke spolupráci a výměně informací hodnotí pozitivně a oceňuje ji. Tato spolupráce se projevila zejména v souvislosti s finanční krizí, kdy ČNB postupně zaváděla v jednotlivých sektorech finančního trhu mimořádné vykazovací povinnosti pro výkon dohledu, aby měla informace o aktuální finanční situaci jednotlivých dohlížených institucí. Snahou je vzájemnou komunikaci a výměnu informací i nadále posilovat jak ve vztahu k jednotlivým subjektům, tak i k jejich profesním asociacím.

4.7 KONTROLY NA MÍSTĚ

Kontroly na místě jsou důležitým nástrojem výkonu dohledu nad finančním trhem. Jsou vykonávány v souladu s platnou legislativou a zaměřují se na ověření dodržování regulačních pravidel podle zákonných a prováděcích předpisů. Kontroly umožňují identifikovat rizika současného i budoucího vývoje regulovaných subjektů, ověřit míru plnění pravidel jednání a odborné péče a přijmout včasné opatření k nápravě zjištěných nedostatků. V oblasti obezřetného podnikání regulovaných subjektů se dohled ČNB zaměřuje na ověření, posouzení a hodnocení procesů spojených s identifikací, hodnocením, měřením, sledováním a řízením jednotlivých rizik z hlediska jejich přiměřenosti, účinnosti a stability. Vychází přitom z předpokladu, že kvalita a integrita systémů řízení rizik ovlivňuje rizikový potenciál finančního trhu jako celku. Jelikož zdrojem většiny údajů využívaných v rámci dohledu na dálku jsou finanční instituce samotné, je velmi důležité ověřit věrnost a poctivost vykazování vůči ČNB. Z tohoto důvodu je důležitým aspektem dohledu na místě posouzení funkčnosti systému sestavování reportů. Jednotlivé kontroly se zaměřují buď na prověření všech relevantních aktivit kontrolovaných subjektů (komplexní kontroly), či jejich vybrané části (dílní kontroly). Při sestavování kontrolních týmů se přihlíží ke specializaci jednotlivých členů tak, aby jejich profesní profil odpovídal zaměření dané kontroly.

Kromě kontrol na místě se pracovníci dohledu na místě významně podílejí na schvalování pokročilých metod pro výpočet kapitálových požadavků, jež jsou zaměřeny na posouzení připravenosti žadatelů pro používání interních modelů. Tato činnost v podstatné míře souvisí s implementací Basel II.

Vzhledem k přítomnosti mezinárodních finančních skupin a významu zahraničního kapitálu v rámci českého finančního trhu se prohlubuje spolupráce se zahraničními regulátory, a to zejména formou intenzivní výměny informací o výsledcích provedených kontrol, spoluprací v průběhu validací interních modelů aplikovaných v rámci finančních skupin a také účastí pracovníků ČNB na kontrolách v zahraničí a naopak.

Východiskem činnosti dohledu na místě byl v roce 2009 roční plán kontrol, který byl sestaven s ohledem na požadavky dohledu na dálku i zahraničních regulátorů. Hlavními kritérii při sestavování plánu byl význam a hodnocení rizikovitosti jednotlivých institucí, doba od poslední kontroly a rovněž aktuální vývoj na globálních finančních trzích.

O zjištěných nedostacích bylo informováno vedení kontrolovaných subjektů, byly vypracovány protokoly z kontroly a byla uložena opatření, jejichž plnění je systematicky sledováno a vyhodnocováno. V odůvodněných případech bylo na základě výsledků kontrol zahájeno s příslušnými subjekty správní řízení.

4.7.1 Kontroly na místě v úvěrových institucích

Kontroly byly plánovány a provedeny na základě analýz výsledků systému pro hodnocení rizik, doby od poslední kontroly, možných dopadů vývoje finančního trhu a validace metod vyžadujících souhlas regulátora.

V průběhu roku 2009 proběhlo v úvěrových institucích osm kontrol, z toho ve dvou družstevních záložnách. Jednalo se o kontroly dílní, avšak některé z nich se svým rozsahem pokrytí většiny kontrolovaných oblastí blížily kontrole komplexní. Kontroly byly zaměřeny na oblasti řízení úvěrového rizika, likvidity, interního auditu, compliance, řízení operačního rizika, předcházení legalizace výnosů z trestné činnosti, na informační systémy a technologie a systémy vykazování pro účely regulace.

Kontrolní zjištění nepředstavovala v případě bankovních institucí nedostatky, jež by přímo ohrožovaly jejich finanční pozici a stabilitu. Některá zjištění však neodpovídala regulačním požadavkům. Příslušné nedostatky byly uvedeny v kontrolních protokolech a na tomto základě byla jednotlivým úvěrovým institucím uložena příslušná opatření k nápravě nedostatků. U jedné z družstevních záložen bylo další řešení vzhledem k povaze zjištěných nedostatků předáno odboru sankčních řízení.

Kontroly řízení úvěrových rizik

Kontroly řízení úvěrového rizika byly zaměřeny na posouzení dodržování regulatorních požadavků pro řízení úvěrového rizika při poskytování úvěrů, obchodování s protistranami a sekuritizaci aktiv. Vzhledem ke stávajícímu vývoji ekonomiky byl důraz kladen především na kvalitu aktiv, dále na to, zda průběžný monitoring klientů, ocenění zajištění pohledávek a práce s pohledávkami v selhání jsou adekvátní aktuální situaci ekonomiky a zda k pohledávkám v selhání jsou vytvářeny dostatečné opravné položky nebo zda výše kapitálu alokovaného na krytí neočekávaných ztrát z titulu úvěrového rizika odpovídá rizikovým profilům institucí.

K významnějším zjištěním v roce 2009 patřilo obdobně jako v předchozích letech nedostatečné zdokumentování úvěrových procesů, chybovost při zadávání dat do informačních systémů, nedostatky v posuzování a sledování hodnoty zajištění úvěrů a sledování rizika koncentrace u ekonomicky spjatých skupin. Zvýšená pozornost byla věnována zvláště úvěrům vykazujícím znaky nucené restrukturalizace.

Kontroly řízení tržních rizik, rizik likvidity a rizik spojených s obchodováním na finančních trzích

Kapacity dohledu na místě v oblasti tržních rizik, likvidity a rizik souvisejících s obchodováním na finančních trzích byly kromě kontrol úvěrových institucí využity také pro kontroly pojišťoven a při validaci pokročilých metod výpočtu kapitálových požadavků.

V roce 2009 byla provedena jedna kontrola zaměřená na posouzení systému vnitřně stanoveného kapitálu zaváděného úvěrovými institucemi v rámci Pilíře 2 konceptu Basel II. Konkrétně byla prověřena řízení tržních rizik, riziko likvidity a riziko zpracování a vypořádání obchodů na finančních trzích.

Jako významnější zjištění byly identifikovány omezená znalost úvěrové instituce o metodě VaR provozované pro sledování tržních rizik mateřskou konsolidující společností, nedostatky ve zpětném testování výsledků této metody, v přenosech dat pro řízení tržních rizik mezi informačními systémy a v metodě stresového testování úrokového rizika a nesoulad mezi strategií instituce a systémem limitů a povolených produktů. Za oblast řízení likvidity byly nedostatky zjištěny především v systému a konstrukci limitů, ve zpětném testování scénáře vývoje likvidity a v nedostatečném způsobu zabezpečení refinancování pro případ výskytu mimořádných událostí. Za oblast řízení operačních rizik souvisejících s uzavíráním obchodů na finančních trzích a jejich vypořádáním byla zjištěna nízká účinnost kontroly tržní konformity cen uzavřených obchodů.

Kontroly řízení operačního rizika, včetně rizik informačních systémů a technologií

V roce 2009 byly v sektoru úvěrových institucí provedeny čtyři kontroly zaměřené na systém řízení operačního rizika včetně rizik informačních systémů a technologií a jedna kontrola zaměřená na rizika informačních systémů a technologií. Kapacity dohledu na místě byly kromě kontrolní činnosti využity také při schvalování pokročilých metod výpočtu kapitálových požadavků. Dohled na místě pokračoval v roce 2009 v posuzování účinnosti a efektivnosti procesů souvisejících s řízením rizika ztrát způsobených nedostatky vnitřních procesů, lidským faktorem, systémy, vnějšími událostmi a nedodržováním právních norem. Primárně se přitom zaměřoval na plnění platných regulatorních požadavků a posuzoval, zda dochází k vyhodnocování příčin rozpoznávaných rizik a k přijímání účinných opatření k minimalizaci jejich negativního dopadu na banky. Předmětem dohledu na místě v oblasti operačního rizika byla i nadále kontrola správnosti při vykazování kapitálového požadavku k operačnímu riziku. S přihlédnutím k rozsahu a povaze činností kontrolovaných subjektů byla hodnocena adekvátnost přidělených kompetencí a povinností za výše uvedené činnosti řízení operačního rizika v rámci řídicího a kontrolního systému. ČNB věnovala v roce 2009 pozornost problematice outsourcingu. Tím reagovala na potenciální rizika, která s posilováním tohoto trendu (zejména v oblasti outsourcingu informačních systémů a technologií) souvisí. Klíčovým požadavkem ČNB je, aby regulované subjekty dostaly beze zbytku své zodpovědnosti za činnosti, které outsourcovaly. V souladu s rostoucím vlivem stavu informačních systémů na celkový rizikový profil regulovaných subjektů byla tato oblast podstatnou součástí kontrol operačního rizika. Těžištěm pozornosti bylo posouzení systému řízení bezpečnosti informací. Kromě posouzení úrovně řídicích a kontrolních postupů, byla značná pozornost věnována způsobu, jakým je systém řízení bezpečnosti informací začleněn do celkového rámce řízení operačního rizika. Standardní součástí kontrol bylo ověření úrovně logické, fyzické a personální bezpečnosti.

V oblasti řízení operačních rizik byly identifikovány nedostatky ve sběru dat o výskytu událostí operačního rizika a ocenění jejich dopadu, v nedostatečném stanovení odpovědnosti za řízení rizik IS/IT, v oddělení neslučitelných funkcí, v zajištění sledování a vyhodnocování operačního rizika, řízení rizik spojených s využíváním outsourcingu, v testování a aktualizaci havarijních plánů, analyzování rizik spjatých s informačními systémy, klasifikaci aktiv IS/IT, v zajišťování bezpečnosti přístupu k informačním systémům, zajišťování funkčnosti provozovaných informačních systémů a auditování rizik IS.

V oblasti operačního rizika se dohled na místě dále zabýval ověřováním připravenosti bank na zavedení pokročilých metod pro stanovení kapitálového požadavku k operačnímu riziku. V této oblasti dohled spolupracoval se zahraničními domovskými regulátory (home regulator).

Ověření funkčnosti a účinnosti řídicího a kontrolního systému (ŘKS)

V rámci kontroly řízení jednotlivých druhů rizik jsou prověřovány rovněž relevantní prvky a principy ŘKS. Vzhledem k průřezovému charakteru ŘKS jsou mimo výše uvedené prověřovány i klíčové souhrnné předpoklady governance (řádné správy a řízení společnosti) a systém vnitřní kontroly. V rámci systému vnitřní kontroly jsou předmětem prověřování zejména oblasti vnitřního auditu, compliance¹⁵ a systém odhalování a řešení nedostatků. V oblasti governance je kontrola na místě zaměřena zejména na hodnocení celkové organizační struktury, role orgánů a výborů v ŘKS, na souhrnné hodnocení řízení rizik, nastavení informačních toků a vzájemných vazeb atp.

Přes obecný trend zlepšování stavu governance v bankovním sektoru je dlouhodobým nedostatkem ŘKS nedostatečná rekonstruovatelnost některých rozhodovacích a kontrolních činností a nesoulad některých činností s vnitřními a regulačními předpisy, dále nedostatky v analyzování a vyhodnocování rizik a v oddělení neslučitelných funkcí. Dále byly v individuálních případech identifikovány významné slabiny v systému odstraňování zjištěných nedostatků a nedostatky v monitorování, resp. kontrole významných compliance rizik, v plánování vnitřního auditu a nezajištění všech požadovaných náležitostí v případech outsourcingu vnitřního auditu. Ke specifickým zjištěním patřily dále neprovedení vnitřního auditu nastavení systému vnitřně stanoveného kapitálu, nerekonstruovatelnost způsobu ověření nápravných opatření vnitřním auditorem a problémy bank spojené s obsazením výboru pro audit v návaznosti na požadavky nového zákona o auditorech.

Závažnější a čtenější nedostatky řídicího a kontrolního systému byly zjištěny v sektoru družstevních záložen. K těmto nedostatkům patřily organizační uspořádání, které dostatečně nevymezovalo odpovědnosti a pravomoci zaměstnanců a osob zajišťujících pro záložny výkon některých činností a nezajišťovalo adekvátně prevenci vzniku střetu zájmů, nedostatečné personální zajištění některých činností a nedostatečné či zcela chybějící zajištění prvků a principů systému vnitřní kontroly, např. v oblasti compliance, výkonu vnitřního auditu, tzv. kontroly čtyř očí apod.

Předcházení legalizaci výnosů z trestné činnosti (AML)

Kontrola je zaměřena na ověření účinnosti a efektivnosti systému, který kontrolovaná osoba zavedla a udržuje za účelem zabránění zneužití povinné osoby k legalizaci výnosů z trestné činnosti (AML) a k financování terorismu a vytvoření podmínek pro odhalování takového jednání. Mandát ČNB pro daný rozsah a účel kontroly vyplývá z příslušných právních předpisů, zejm. ze zákona 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. Vzhledem k tomu, že systém AML je součástí ŘKS, jsou v rámci kontroly této oblasti prověřovány i relevantní aspekty řídicího a kontrolního systému.

Předmětem kontroly jsou ověření souladu činností kontrolované osoby s požadavky zákona 253/2008 Sb. a dalších souvisejících zákonů (např. zákona 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních sankcí) a vyhlášky ČNB 281/2008 Sb., adekvátní uplatňování principů „poznej svého klienta“, dostatečnost prováděné kontroly osob, schopnost kontrolované osoby rozpoznat a vyhodnotit podezřelý obchod, proces oznamování podezřelých obchodů Ministerstvu financí aj. Po metodologické stránce ČNB dlouhodobě úzce spolupracuje s Finančním analytickým útvarům MF ČR.

¹⁵ Vzhledem ke stručnému vymezení compliance ve vyhlášce 123/2007 Sb. ČNB v této oblasti vychází z uznávaných standardů, a to zejména z materiálu BIS "The compliance function in banks" z dubna 2005 a z doporučení CEBS "Guidelines on the Application of the Supervisory Review Process under Pillar 2" z ledna 2006, které obsahují dodatečné principy a požadavky na compliance.

Významnějšími nedostatky zjištěnými v roce 2009 byly nedostatky v oblasti provádění mezinárodních sankcí, neprovádění kategorizace klienta na základě rizikových faktorů a neprovádění kontroly klienta z hlediska AML, nedostatky v oblasti monitorování a detekce podezřelých obchodů, neuplatňování postupů vůči rizikovým klientům. Dále byly zjištěny také chybějící pracovní postupy pro naplnění povinností stanovených v oblasti AML právními předpisy.

Implementace Basel II z pohledu speciálních metod pro stanovení kapitálových požadavků

Podle nové koncepce výpočtu kapitálové přiměřenosti ve znění směrnic EU 2006/48/EC a 2006/49/EC (Basel II) transponovaných do vyhlášky ČNB 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry ze dne 15. května 2007 je bankám umožněno použít pro výpočet kapitálového požadavku pokročilé přístupy založené na matematických modelech.

Týmy, které byly zřízeny za účelem prověřování speciálních metod, pokračovaly v průběhu roku 2009 v intenzivních jednáních se všemi regulovanými institucemi, které projevily zájem o používání přístupu IRB pro úvěrové riziko nebo přístupu AMA pro operační riziko. Součástí práce obou pracovních týmů byla průběžná komunikace se zahraničními orgány dohledu při ověřování pokročilých přístupů v nadnárodních bankovních skupinách.

Intenzivní předvalidační¹⁶ a validační proces k přístupu IRB se týkal dvou bank působících v ČR, validací AMA přístupu se pracovníci ČNB zabývali ve dvou bankovních skupinách v ČR.

V roce 2009 bylo uděleno povolení používat AMA přístup pro výpočet kapitálových požadavků k operačnímu riziku jedné bance v ČR, která se připojila k žádosti o používání přístupu AMA své zahraniční mateřské banky. Zároveň byly vypracovány podklady potřebné pro konečné rozhodnutí k AMA přístupu v jedné nebankovní finanční společnosti. Tyto materiály byly předány domovskému orgánu bankovního dohledu a dále (po vzájemné dohodě) promítnuty do konečného znění rozhodnutí.

4.7.2 Kontroly na místě v institucích kapitálového trhu

V oblasti kolektivního investování byla v roce 2009 u jedné investiční společnosti ukončena a u jedné investiční společnosti a jí obhospodařovaného nesamosprávného investičního fondu probíhala kontrola na místě se zaměřením na pravidla obezřetného podnikání a pravidla organizace vnitřního provozu a dále pravidla jednání a odborné péče při obhospodařování majetku fondu kolektivního investování. V prvním případě byla identifikována zjištění týkající se zejména vynaládání odborné péče při obhospodařování majetku v podílových fondech, informační povinnosti v oblasti poskytování investičních služeb, vykazování a výpočtu kapitálové přiměřenosti a postupu při oceňování některých finančních derivátů.

V roce 2009 byly ukončeny tři kontroly na místě u depozitářů se zaměřením na oblast kontroly nakládání s majetkem fondů kolektivního investování a penzijních fondů, kontrolu provádění pokynů, kontrolu způsobu oceňování majetku fondů kolektivního investování a penzijních fondů a kontrolu výpočtu aktuální hodnoty podílových listů podílových fondů nebo akcií investičního fondu. Byly zjištěny nedostatky zejména v oblastech kontroly pokynů v termínech stanovených právními předpisy, kontroly plateb z majetku penzijních fondů, systematické kontroly vynaložení odborné péče při stanovení ceny a dalších podmínek obchodu, kontroly odkupu podílových listů fondu kolektivního investování, výpočtu aktuální hodnoty majetku podílových fondů a kontroly limitů. Se všemi depozitáři probíhala komunikace ohledně realizace nápravných opatření, přičemž u jednoho bylo plnění nápravných opatření v návaznosti na zjištění z roku 2008 ověřováno následnou kontrolou na místě.

V oblasti penzijního připojištění byly v roce 2009 ukončeny kontroly ve třech penzijních fondech se zaměřením zejména na dodržování povinnosti penzijního fondu hospodařit s majetkem s odbornou péčí a dodržování povinnosti penzijního fondu nakládat s majetkem způsobem, který není v rozporu se zájmy účastníků, pokud jde o hrazení přímých a nepřímých

¹⁶ Jedná se o předběžné neformální prověřování pokročilých metod výpočtu kapitálových požadavků před tím, než banka, resp. finanční skupina jako celek, podá žádost o používání těchto metod pro regulatorní účely.

nákladů na získávání nových účastníků a na aktivity s tím související. Bylo identifikováno jednak porušení povinností hospodařit s majetkem fondu s odbornou péčí a nenakládat s ním v rozporu se zájmy účastníků v případě hrazení nákladů ve skupině, resp. při stanovení alokačního klíče pro rozúčtování nákladů v rámci skupiny a úhradě nákladů na zprostředkovatelské provize, dále se kontrolní zjištění týkala zejména neoprávněného výkonu činnosti nesouvisející s penzijním připojištěním, nevhodně sjednávaných tipařských smluv, porušení povinností vyplývajících z novely zákona o penzijním připojištění po 1. 8. 2009 pokud jde o informování klientů (provize a související náklady, propagace nepřipustné pobídky), porušení povinností při vykazování některých cenných papírů a jejich oceňování a oblasti řízení tržních rizik, porušení zákona o účetnictví a zákona o ochraně spotřebitele. Se všemi kontrolovanými penzijními fondy probíhala rovněž komunikace ohledně realizace nápravných opatření.

V oblasti poskytovatelů investičních služeb bylo v roce 2009 zahájeno šest kontrol na místě, čtyři u obchodníků s cennými papíry a dvě u investičních zprostředkovatelů. Pět z uvedených kontrol byly kontroly komplexní, zaměřené na dodržování pravidel obezřetného poskytování investičních služeb (zejména na administrativní a účetní postupy, systém vnitřní kontroly, systém řízení finančních rizik a řízení likvidity), pravidel jednání se zákazníky a vedení evidencí. Zbývající kontrola byla kontrolou specializovanou, zaměřenou na vedení evidencí a devizovou oblast.

Kontroly neodhalily akutní problémy týkající se celého sektoru kapitálového trhu. V některých případech však byla identifikována závažnější porušení právních předpisů. Zjištěna rovněž byla řada formálních nedostatků způsobených často nedodržováním vlastní předpisové základny obchodníka s cennými papíry zaměstnanci a chybné nastavení a z toho plynoucí nízká účinnost vnitřního kontrolního systému. V průběhu kontrol byly kromě pravidel jednání se zákazníky zjištěny nedostatky i ve vedení deníku obchodníka, rekonciliaci zákaznického majetku, vykazování kapitálové přiměřenosti a úvěrové angažovanosti, systému řízení rizik, v oblasti pravidel propagace a v oblasti předcházení legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. V případě pochybení jsou nedostatky odstraňovány formou nápravných opatření, včetně sankcí. Často následuje kontrola s cílem zjistit, jak byla v praxi aplikována opatření k nápravě.

4.7.3 Kontroly na místě v pojišťovnách a u pojišťovacích zprostředkovatelů

V oblasti obezřetnostního dohledu byla v roce 2009 uskutečněna v pojišťovnách jedna kontrola zaměřená zejména na stanovení výše rezervy na pojistná plnění, proces likvidace pojistných událostí a řízení pojistného rizika v oblasti neživotního pojištění.

Zjištěné nedostatky spočívaly zejména ve skutečnostech s negativním dopadem na tvorbu rezerv na pojistná plnění, jako jsou omezení informačního systému pro zpracování pojistných smluv a likvidací souvisejících pojistných událostí, omezená komunikace s partnerskými pojišťovnami a nedostatky ve smluvní dokumentaci o spolupráci s pojišťovacími makléři. Další nedostatek byl identifikován v nezabezpečení souboru s platebními instrukcemi pojistných plnění s výsledným rizikem možnosti jejich neoprávněné modifikace.

V roce 2009 u jednoho pojišťovacího zprostředkovatele probíhala a u třech pojišťovacích zprostředkovatelů byla ukončena kontrola na místě se zaměřením zejména na povinnost vykonávat zprostředkovatelskou činnost v pojišťovnictví s odbornou péčí. Byly zjištěny nedostatky spočívající zejména v porušení povinnosti jednat s odbornou péčí při vyžadování a vyhodnocení informací od klientů a jejich informování, porušení povinností v souvislosti se zápisy změn do registru zprostředkovatelů, obsahem smluv, nedodržováním interních pravidel, nevhodně nastavených smluvních vztahů s obchodními zástupci ve zprostředkovatelské síti a její nedostatečnou vnitřní kontrolou, vyžadování vstupního poplatku za vstup do zprostředkovatelské sítě a vázání odměny zprostředkovatele na přivedení dalších osob do struktury.

Souběžně probíhala příprava úředního sdělení k některým povinnostem pojišťovacího zprostředkovatele, které by mělo sloužit jednak jako dohledový benchmark, jednak jako informace pro zprostředkovatele, jak přizpůsobit svou činnost požadavkům ČNB. Důraz je přitom kladen zejména na oblast jednání s odbornou péčí, získávání informací od klienta, otázku provádění analýzy nabídek příslušných pojišťoven a poskytování informací klientovi.

V souvislosti se zapojením poboček ČNB do kontroly pojišťovacích zprostředkovatelů probíhala příprava metodické podpory pobočkám pro provádění tohoto typu kontrol.

4.7.4 Kontroly na místě v ostatních regulovaných subjektech

Výkon devizové kontroly na místě provádí ČNB prostřednictvím svých poboček. Cílem kontroly je efektivně prověřit činnosti vykonávané konkrétním nebankovním devizovým místem i jednotlivé provozovny a tím přispívat k vymáhání a upevnování disciplíny v dohlížených oblastech. V roce 2009 bylo v oblasti devizového dohledu provedeno 362 kontrol na místě a zkontrolováno celkem 485 provozoven. V případě zjištění porušení právních předpisů bylo ČNB zahájeno správní řízení nebo uloženo opatření k nápravě mimo správní řízení.

V souladu s § 59 odst. 1, zákona 284/2009 Sb., o platebním styku podléhá vydavatel elektronických peněz malého rozsahu při vydávání elektronických peněz dohledu ČNB. Dohled nad činností vydavatele elektronických peněz malého rozsahu se vykonává v souladu s § 59 odst. 2 zákona o platebním styku obdobně jako nad činností platební instituce.

5. DOHLED NAD DODRŽOVÁNÍM PRAVIDEL OCHRANY SPOTŘEBITELE

Na základě novely zákona 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele a novely zákona 6/1993 Sb., o České národní bance byla ČNB v roce 2008 pověřena výkonem dohledu nad dodržováním zákazu nekalých obchodních praktik, zákazu diskriminace spotřebitele a dodržování povinností řádného informování o ceně služby¹⁷ (dále jen „vybrané povinnosti v oblasti ochrany spotřebitele“) u osob, které podléhají jejímu dohledu podle § 44 odst. 1 zákona o ČNB. K plnění této nové zákonné povinnosti byl k 1. září 2008 zřízen samostatný odbor ochrany spotřebitele, který kromě vybraných povinností v oblasti ochrany spotřebitele dohlíží též plnění především informačních povinností stanovených pro smlouvy o finančních službách uzavíraných na dálku podle § 54a až 54d zákona 40/1964 Sb., občanský zákoník v platném znění, a od 1. listopadu 2009 též plnění informačních povinností před uzavřením smlouvy o platebních službách podle nového zákona o platebním styku.

5.1 VÝKON DOHLEDU

Výkon dohledu v oblasti ochrany spotřebitele se poněkud liší od ostatních forem dohledu nad finančním trhem především tím, že v této oblasti neexistuje žádná reportovací povinnost dohlížených subjektů a ani by nebyla prakticky možná. Orgán dohledu získává informace o možných porušeních dohlížených právních předpisů z podání spotřebitelů či sdružení pro ochranu spotřebitele v souladu s § 26 zákona o ochraně spotřebitele a také z vlastní činnosti. Proto lze výkon dohledu v oblasti ochrany spotřebitele charakterizovat jako reaktivní, tedy prošetřování obdržených podání či dalších informací, a to jak z hlediska konkrétního jednoho možného nedostatku, tak z hlediska možnosti systémových problémů u dohlíženého subjektu. Samostatný odbor ochrany spotřebitele při výkonu dohledu tedy nepracuje s plánem kontrol na místě, ale kontroly na místě spolu s dalšími nástroji dohledu, kam patří písemné prošetřování, pohovor se zástupci kontrolovaného subjektu či informační návštěva, při své činnosti využívá. Současně je dobře nastavena spolupráce mezi sekci dohledu nad finančním trhem a samostatným odborem ochrany spotřebitele, kdy jsou vzájemně předávány informace, které by druhý útvar ve své dohledové činnosti mohl využít, a současně je možno při kontrolách na místě organizovaných sekcí dohledu nad finančním trhem provést i kontrolu požadovaných aspektů z oblasti ochrany spotřebitele. Díky využívání této spolupráce realizoval samostatný odbor ochrany spotřebitele v roce 2009 pouze pět kontrol na místě, a to u jedné pobočky zahraniční pojišťovny a u čtyř pojišťovacích zprostředkovatelů.

ČNB ve funkci veřejnoprávního orgánu dohledu nad finančním trhem není oprávněna vstupovat do soukromoprávních vztahů mezi dohlíženými subjekty a spotřebiteli, není tedy orgánem mimosoudního řešení sporů, čímž se její činnost v ochraně spotřebitele výrazně liší např. od činnosti finančního arbitra. Proto se někdy stává, že spotřebitelé po tomto sdělení neposkytují ČNB dostatek součinnosti při prošetřování jejich podání, neboť z dohledové činnosti ČNB pro ně nevyplývá rozhodnutí v jejich prospěch včetně očekávaného odškodnění.

5.2 PŘEHLED PODÁNÍ SPOTŘEBITELŮ

Za rok 2009 obdržel samostatný odbor ochrany spotřebitele 313 podání, z nichž ovšem 41 bylo mimo působnost ČNB. Tato podání většinou směřovala proti nebankovním poskytovatelům spotřebitelských úvěrů či proti splátkovým a leasingovým firmám. Z 272 podání, která ČNB šetřila, bylo pouze 12 podání od sdružení ochrany spotřebitelů či předáno od České obchodní inspekce, Ministerstva financí či jiných institucí, 260 podání bylo zasláno ČNB přímo fyzickými osobami, spotřebiteli.

Nejvíce podání z uvedeného počtu (40 %) směřovalo do segmentu pojišťovnictví, a to jak proti pojišťovnám, tak proti pojišťovacím zprostředkovatelům. Největším problémem v oblasti pojišťovnictví se jeví investiční životní pojištění a především způsob jeho prodeje a poskytování informací o něm. Tento produkt je dlouhodobým a složitým produktem spojujícím pojistnou a investiční složku a přinášejícím pro pojistníka též investiční riziko, což buď není spotřebitelům řádně vysvětleno, nebo není ze strany spotřebitelů správně pochopeno. Rozčarování v souvislosti s výší odkupného při

¹⁷ § 23 odst. 9 zákona 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele v platném znění.

předčasném vypovězení smlouvy o investičním životním pojištění poté vede ke stížnostem, u kterých však pochybení pojišťovacího zprostředkovatele či nepochopení ze strany spotřebitele je velmi těžko prokazatelné. ČNB považuje proto za nutné vyžadovat u těchto složitějších produktů řádně vyplněný záznam o potřebách klienta se zdůvodněním, proč byl spotřebiteli uvedený produkt doporučen a zprostředkován a jak mu byl vysvětlen, k čemuž by měly přispět i regulatorní iniciativy na úrovni EU (návrhy na revizi směrnice o pojišťovacích zprostředkovatelích a návrhy na regulaci kombinovaných produktů, kam investiční životní pojištění patří). Současně je třeba posilovat finanční vzdělávání i obecné právní povědomí občanů k tomu, aby vždy podepisovali smlouvy a nakupovali produkty, kterým jednoznačně rozumí a znají jejich podmínky a rizika s nimi spojená.

ČNB zaznamenala též několik podání týkajících se úrazového pojištění a pojištění domácnosti. Významnější skupinu tvoří dále podání v oblasti pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem motorového vozidla. Vyšší počet podání byl spojen s problematickou prodejní kampaní úrazového pojištění v souvislosti s platbami tohoto pojištění odpovědnosti na počátku roku, a v průběhu roku pak šlo o problémy s plněním z tohoto pojištění odpovědnosti nebo o některé případy požadavků České kanceláře pojistitelů o úhradu zákonného příspěvku nepojištěných podle § 15 zákona 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla.

Z obdržených podání se 35 % týkalo bank, včetně stavebních spořitelů a poboček zahraničních bank, a také družstevních záložen, kde ČNB obdržela za celý rok pouze jedno podání. Většina podání na banky se vztahovala na bankovní služby, pouze 12 stížností z celkem 94 bylo směřováno na investiční služby bank. Více než polovina spotřebitelů si stěžovala na nedostatečné informace o produktech, jejich podmínkách či cenách, nedostatky byly zaznamenány také ve vyřizování reklamací ze strany bank. Více stížností zaznamenala ČNB na obnovování resp. vypovídání kreditních karet obecně a zvláště kreditních karet poskytovaných jako bonus v souvislosti s nákupem jiného produktu.

Pouze 13 podání obdržel samostatný odbor ochrany spotřebitele na obchodníky s cennými papíry, kteří nejsou bankami, a 14 podání na investiční zprostředkovatele. Zde se jednalo hlavně o nedostatky v informacích o produktu či jeho nákladech a u investičních zprostředkovatelů též o agresivní obchodní praktiky – přílišné obtěžování a vnucování odmítnutých služeb.

Z obdržených a šetřených 272 podání se do konce roku 2009 nepodařilo uzavřít 124 stížností. Z uzavřených 148 podání bylo nejvíce uzavřeno konstatováním o neoprávněnosti stížnosti ze strany spotřebitele (63 případů). Druhou největší skupinu tvoří stížnosti na ústní informace, kde většinou stojí tvrzení spotřebitele proti tvrzení dohlíženého subjektu a kde se nepodaří nedostatek ani neoprávněnost stížnosti prokázat (55 případů). ČNB se též setkává s případy, kdy dohlížený subjekt provede dobrovolně nápravu buď v konkrétním individuálním případě nebo změnou v systému prodeje či informování spotřebitelů. V roce 2009 bylo takových případů u bank devět, u pojišťoven šest, nápravu provedli také pojišťovací zprostředkovatelé ve čtyřech případech a investiční zprostředkovatelé ve dvou kauzách. U sedmi stížností, které však směřovaly proti jednomu subjektu, byl podán návrh na sankční řízení.

5.3 FINANČNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

ČNB považuje za součást ochrany spotřebitele na finančním trhu finanční vzdělávání, ve kterém se aktivně v roce 2009 angažovala, a to ve dvou rovinách. V první řadě spolupracuje s dalšími orgány zabývajícími se finančním vzděláváním, především s Ministerstvem financí a Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT). Spolu s uvedenými institucemi ČNB začala koncem roku 2009 připravovat Národní strategii finančního vzdělávání, která byla v dubnu 2010 předložena Ministerstvem financí vládě ke schválení¹⁸ a jejímž cílem je vytvoření uceleného systému finančního vzdělávání v ČR. V rámci strategie je jedním z prvních kroků projekt měření finanční gramotnosti dospělé populace ČR ve druhém pololetí 2010, s jehož přípravou bylo započato ve čtvrtém čtvrtletí 2009.

Druhou rovinou jsou vlastní projekty finančního vzdělávání, které v ČNB připravuje samostatný odbor ochrany spotřebitele ve spolupráci s projekčním týmem pro finanční vzdělávání vytvořeným v říjnu 2009. Sem spadá program seminářů pro učitele druhého stupně základních škol a prvního stupně víceletých gymnázií jako příprava pro výuku finanční gramotnosti podle standardů finanční gramotnosti připravených a schválených MF a MŠMT, kde v roce 2009 bylo proškoleny asi 700 pedagogů. Pro podporu vzdělávání dospělé populace rozšiřuje ČNB informace z oblasti finanční gramotnosti a obecných informací k ochraně spotřebitele na svých webových stránkách, připravila též sérii článků Desatero spotřebitele na finančním trhu pro regionální noviny Deník.

18 Vládou byla schválena dne 10. května 2010.

6. CENTRÁLNÍ REGISTR ÚVĚRŮ

Centrální registr úvěrů (CRÚ) je informační systém provozovaný Českou národní bankou, který bankám a pobočkám zahraničních bank působícím na území ČR (banky) umožňuje vzájemně sdílet informace o úvěrovém zatížení a platební morálce klientů. CRÚ obsahuje informace o podnikatelských subjektech podle typů bankovních pohledávek. Přístup k informacím registru je umožněn všem bankám. Současně jsou všechny banky povinny CRÚ pravidelně měsíčně aktualizovat a dbát na kvalitu informací uložených v databázi registru.

Centrální registr úvěrů funguje v České republice sedm let. Během této doby se z registru, který sloužil převážně k poskytování informací o rozsahu a kvalitě úvěrů poskytnutých dlužníkům – podnikatelským subjektům, stal nástroj využívaný rovněž pro statistické a analytické účely. Základní funkce zprostředkující informace o úvěrovém zatížení klientů bank byly postupně rozšiřovány o nové analytické moduly a sestavy. Rovněž v roce 2009 se vývoj registru zaměřil na další zdokonalení uživatelských vlastností.

V roce 2009 byla dokončena další etapa rozvoje projektu Optimalizace a stabilizace CRÚ. Uživatelům byly zpřístupněny nové verze uživatelských modulů aplikace a komunikační kanál podporující přímé propojení automatizovaných informačních systémů bank s databází CRÚ. Uvedená technologie urychluje a zjednodušuje přístup bank k databázi CRÚ a umožňuje bankám automatizovat procesy každodenního posuzování platební morálky jejich klientů.

Další etapa rozvoje CRÚ bude zaměřena na možnosti využití dat v rámci ČNB a především na mezinárodní výměnu dat v pracovní skupině WGCR (Working Group on Credit Registers) při Evropské centrální bance. Rostoucí využití dat z CRÚ dokumentují následující provozní charakteristiky. Počet dotazů do CRÚ ze strany bank i ze strany klientů se v roce 2009 nadále zvyšoval. Banky mají ve většině případů informace z CRÚ zabudované přímo do svých schvalovacích procesů a systémů řízení obchodních rizik a mohou využívat výhody přímého napojení svých interních systémů na databázi CRÚ. Počet výpisů z CRÚ poskytnutých klientům bank vzrostl oproti roku 2008 o 63 %, tento ukazatel se bude zvyšovat i nadále. Nově mají klienti možnost zasílání výpisů z CRÚ prostřednictvím datových schránek.

Tab. A.XIV – Základní provozní charakteristiky CRÚ

	31. 12. 2006	31. 12. 2007	31. 12. 2008	31. 12. 2009
Počet evidovaných dlužníků	356 247	403 417	461 277	497 726
z toho: fyzických osob podnikatelů	213 704	237 703	271 770	291 458
právnických osob	142 543	165 714	189 507	206 268
Celkový objem zůstatků úvěrů (mld. Kč)	1 101	1 141	1 265	1 200
Počet uživatelů aplikace CRÚ	2 284	2 422	2 472	2 194
Ad hoc dotazy na úvěrové zatížení (tis. ks/rok)	141	148	180	205
Počet informací o úvěrovém zatížení v měsíčních sestavách (tis. ks/rok)	2 250	2 390	2 800	3 038
Počet pořízených výpisů pro klienty (ks/rok)	195	225	278	453

7. MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

7.1 ZMĚNY V USPOŘÁDÁNÍ DOHLEDU NAD FINANČNÍM TRHEM V EU

Aktivity evropských výborů třetí úrovně Lamfalussyho procesu¹⁹, které sdružují národní orgány dohledu EU a jsou v rámci EU mj. pověřeny sbližováním regulace a dohledové praxe na finančním trhu, byly do značné míry ovlivněny v roce 2009 zveřejněním zprávy skupiny expertů pod vedením Jacquese de Larosièra, zaměřené na příčiny a řešení finanční krize, z jejichž doporučení následně vyšly významné návrhy změn v oblasti regulace a institucionálního uspořádání regulace a dohledu v EU.

Výbory se snažily aktivně ovlivnit vyjednávací proces směřující k jejich přeměně na tři nové dohledové orgány v EU (pro bankovníctví, kapitálový trh a pojišťovnictví) a ke každé fázi vývoje připravovaly svá stanoviska. Snahou výborů bylo tato stanoviska poskytovat společně. Ne vždy však stanovisko výborů reflektovalo názory všech členů. Ve 2. polovině roku 2009 výbory aktivně připomínkovaly legislativní návrhy Evropské komise (EK) jak k založení agentur, tak tzv. Omnibus směrnici, která souhrnně navrhuje změny souvisejících sektorových směrnic s cílem zohlednit nové pravomoci orgánů dohledu. Výbory rovněž aktivně působily při samotném vyjednávání v pracovních orgánech Rady.

Předpokládaný termín zahájení činnosti nových dohledových orgánů je 1. ledna 2011. Z tohoto důvodu se výbory aktivně začaly zabývat svou transformací na dohledové orgány, zejména co se týče organizačních změn.

Paralelně s institucionální přeměnou probíhaly aktivity výborů ke zlepšení regulace a k dalšímu posílení a sbližování dohledové kultury a praxe, zejména v reakci na finanční krizi. Tyto činnosti vycházely z doporučení Rady ECOFIN a závazků vyplývajících z usnesení skupiny G20. Jedná se zejména o podporu a monitorování kolegií supervizorů, práce na rámci pro prevenci, řízení a řešení krizí, řízení a monitorování rizik, revizi účetních standardů, reportování a další.

Práce dosavadních výborů se bude nadále zintenzivňovat v souladu s implementací očekávaných regulatorních opatření a připravovanou přeměnou výborů na nové orgány dohledu.

Výbor evropských bankovních dohledů (CEBS)

Výbor evropských bankovních dohledů, v němž má ČNB svého zástupce, usiluje o docílení lepší regulace a konvergence regulatorních přístupů a dohledové praxe v rámci EU prostřednictvím vytváření doporučení a pravidel adresovaných jak úvěrovým institucím, tak orgánům dohledu. Současně přispívá k posílení spolupráce a výměny informací mezi orgány dohledu. Výbor má tři stálé expertní skupiny (Group de Contact, Expert Group on Prudential Regulation a Expert Group on Financial Information), na jejichž práci se zástupci ČNB rovněž aktivně podílí.

V roce 2009 se CEBS zaměřil především na aktivity související s pokračující finanční krizí a na vypracování stanovisek pro EK a přípravě řady doporučení. V neposlední řadě se výbor zapojil do činností spojených s budoucí transformací CEBS na Evropskou dohledovou autoritu (EBA).

CEBS v roce 2009 poskytl stanoviska EK (Call for Advice) ohledně možností volby a národních diskrecí dle směrnice CRD, výčtu informací, které mohou být vyměňovány mezi domovskými a hostitelskými orgány dohledu podle čl. 42 směrnice CRD a výše minimálního retenčního požadavku sekuritizovaných aktiv, které si EK vyžádala v souvislosti s novelou směrnice CRD.

¹⁹ Výbor evropských orgánů bankovního dohledu (Committee of European Banking Supervisors, CEBS)

Výbor evropských regulátorů cenných papírů (Committee of European Securities Regulators, CESR)

Výbor evropských dohledů v pojišťovnictví a zaměstnaneckém penzijním pojištění (Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors, CEIOPS)

V průběhu roku 2009 vydal CEBS celkem osm doporučení, která se především týkala oblasti implementace operačního rizika, zefektivnění reportovacích požadavků pro dohlížené instituce, režimu velkých angažovaností, včetně jednotného reportovacího formátu angažovaností, hybridních kapitálových nástrojů, zásobní likvidity a oznámení o poskytování přeshraničních služeb (passport notifications). Na zpracování, resp. připomínkování výše zmíněných materiálů se ČNB podílela v rámci své účasti v pracovních skupinách CEBS, kde se materiály připravovaly.

V lednu 2009 CEBS vydal vzorovou Mnohostrannou dohodu o spolupráci a koordinaci při dohledu přeshraničních bankovních skupin, která má sloužit jako vzor pro uzavírání konkrétních dohod mezi bankovními orgány dohledu. Mezi hlavní cíle těchto dohod patří především posílení vzájemné spolupráce při výkonu dohledu a výměny informací, zajištění efektivního dohledu jak na sólo, tak konsolidované bázi a rozvíjení společného porozumění rizikovému profilu bankovní skupiny. ČNB se aktivně zapojuje do činnosti celkem sedmi kolegií orgánů dohledu a v jejich rámci se také zavázala ke vzájemné spolupráci podpisem mnohostranné dohody. Jde o kolegia k přeshraničním bankovním skupinám Erste Bank, Volksbank, Raiffeisenbank, Société Générale, UniCredit, KBC a ING.

V průběhu roku 2009 CEBS dále dokončil stresové testování sektoru a počátkem října 2009 předal výsledky Radě ECOFIN. Cílem testování bylo zvýšit úroveň informovanosti tvůrců politiky při hodnocení odolnosti evropského finančního systému. Test byl založený na situaci ke konci roku 2008 a pokrýval vzorek 22 hlavních evropských přeshraničně působících bankovních skupin představujících 60 % celkových aktiv bankovního sektoru EU. ČNB nebyla přímo do testu zapojena. Ke konci roku 2009 byly současně započaty přípravy na druhé stresové testování, které by mělo být založeno na situaci ke konci roku 2009 a jehož hlavním zaměřením bude nadále testování odolnosti unijního bankovního systému v souvislosti s tzv. ústupovými strategiemi ze státní podpory finančnímu sektoru (exit strategies).

Výbor evropských regulátorů cenných papírů (CESR)

CESR pokračoval v roce 2009 v aktivitách, kterými reagoval na finanční krizi, nově se zabýval změnami v uspořádání dohledu nad finančním trhem. Probíhala příprava technických doporučení (technical advices) pro Evropskou komisi v souvislosti s přípravami nové legislativy. Zástupci ČNB se v pracovních skupinách CESR aktivně podíleli na expertní úrovni na přípravě všech materiálů zahrnujících mimo jiné technická doporučení (technical advices) pro Evropskou komisi k budoucím prováděcím opatřením ke směrnici, stanoviska k legislativním návrhům EK, pokyny a další regulatorní výstupy CESR, vyhodnocování implementace stávajících evropských pravidel a jejich fungování v praxi na národní úrovni, porovnání dohledové praxe a analýzy vývoje na finančních trzích.

V sektoru kolektivního investování se aktivity CESR zaměřily na dokončení technických doporučení pro EK k budoucím prováděcím opatřením k nové směrnici UCITS. Balíček opatření zahrnuje doporučení k licenci investiční společnosti, doporučení k náležitostem dokumentu pro investory, který nahradí současný zjednodušený statut fondu, a doporučení pro přeshraniční fúze UCITS, zakládání a fungování struktur master/feeder a nový režim notifikací produktu UCITS. CESR se rovněž věnoval definici fondu peněžního trhu a právní úpravě depozitáře fondů UCITS na národní úrovni. Jednou z hlavních priorit činnosti CESR v roce 2009 byla příprava implementace nového nařízení EK o ratingových agenturách (CRA), které zavádí registraci a přímý dohled nad ratingovými agenturami. Byl připraven návrh pokynů k registračnímu procesu a fungování kolegií orgánů dohledu, konzultační materiál k centrálnímu depozitáři ratingů, konzultační materiál ve věci využití ratingů vydaných ratingovými agenturami se sídlem mimo EU, návrh multilaterální dohody o spolupráci s orgány dohledů nad ratingovými agenturami ve třetích zemích. Probíhaly práce na posouzení ekvivalence regulatorních režimů USA, Kanady, Japonska a Austrálie ve vztahu k EU. Připravuje se zahájení činnosti kolegií. ČNB se práce v příslušné pracovní skupině CESR účastnila převážně korespondenčně, vyjadřovala se především k návrhům pokynů pro registraci CRA, rozsahu podkladů v žádostech o registraci a ke způsobu vytváření společného archivu ratingů, který povede CESR. CESR zmapoval využití diskrecí vymezených směrnicí o transparentci, MiFID a MAD (Market Abuse Directive) na národní úrovni. Pokračovala práce na mapování postupů při schvalování a uveřejnění prospektu rovněž na národní úrovni. Aktivity CESR v oblasti účetnictví se soustředily zejména na následující čtyři oblasti nejvíce ovlivněné finanční krizí: zjednodušení oceňovacích metod (se zaměřením na oceňování reálnou hodnotou), testování na snížení hodnoty finančních nástrojů, procykličnost a dynamická opatření a konsolidaci special purpose entities. ČNB se vyjadřovala zejména k návrhům v souvislosti s přípravou a vydáním první části IFRS 9 Finanční nástroje, tj. nového účetního standardu, jímž bude postupně nahrazen stávající IAS 39 Finanční nástroje: účtování a oceňování.

CESR pokračoval v přípravách návrhu regulace krátkých prodejů, rovněž se účastnil prací na budoucím přezkumu směrnice MAD.

Od června 2009 byla spuštěna Referenční databáze finančních nástrojů (Instrument Reference Database System, IRDS), která na konci roku 2009 obsahovala již více než 500 000 finančních nástrojů. ČNB vytvořila vlastní systém pro sběr dat z trhů a následně posílání do centrální databáze. ČNB zasílala data do IRDS získané z trhů v ČR bez problémů. Pokračovaly práce na realizaci projektu rozšíření současného hlášení obchodů o OTC deriváty v rámci Transaction Reporting Exchange Mechanism (TREM 3.0). ČNB se vyjadřovala k návrhům na rozšíření systému a aktivně předkládala další návrhy na změny stávajícího systému, které by měly přinést zvýšení kvality dat. Většina návrhů byla akceptována a budou realizovány v rámci TREM 3.0. V souvislosti s přípravou informačních databází v rámci nově navrhované struktury evropského dohledu nad finančním trhem ČNB důsledně prosazuje koordinaci prací všech tří výborů v oblasti informačních technologií a vytváření nových databází evropského dohledu.

CESR vyhodnotil dopad směrnice MiFID na fungování sekundárních akciových trhů, analyzoval přínos případného zavedení poobchodní transparency u dluhopisů, strukturovaných produktů a úvěrových derivátů, připravil zprávu o aktuálních trendech v obchodování na kapitálových trzích EU. Pokračovala práce na harmonizaci přístupu k některým otázkám při hlášení o uzavřených transakcích dle požadavků MiFID z obchodování. Průběžně byly posuzovány návrhy nových výjimek z předobchodní transparency u akcií podle MiFID a organizovány veřejné konzultace k různým problémovým okruhům v souvislosti s přípravou doporučení CESR pro EK k připravované novele směrnice MiFID. CESR též aktualizoval protokoly k MiFID (dohody o spolupráci v oblasti dohledu nad pobočkami, notifikace a provádění transparentních výpočtů).

CESR připravil společné doporučení CESR-ESCB pro vypořádací systémy a centrální protistrany v EU a zahájil diskuzi o jeho implementaci v EU. Dále se podílel na vyhodnocení fungování dobrovolného Kodexu pro clearing a vypořádání. Činnost výboru se dále zaměřila na zvýšení transparentnosti obchodů s OTC deriváty. CESR připravil stanovisko pro EK v rámci konzultace o opatřeních pro zvýšení bezpečnosti derivátových trhů, uveřejnil konzultační materiál k centrální databázi OTC derivátových kontraktů v EU, analyzoval stav nevypořádaných obchodů a s tím spojené sankce v jednotlivých státech. CESR se průběžně zabýval praktickými problémy v oblasti schvalování prospektů a veřejných nabídek. CESR připravil stanovisko pro EK v rámci veřejné konzultace k navrhovaným změnám směrnice o prospektu.

CESR se zaměřil na zajištění jednotného postupu orgánu dohledu při implementaci směrnice o transparentnosti. Výbor připravil protokol o výměně informací při rozhodování o ekvivalenci v oblasti transparency, vyjádření pro EK k otázce možnosti využití standardizovaných formulářů pro hlášení hlasovacích práv, dokončuje se konzultační materiál ve věci hlášení hlasovacích práv ve vztahu k derivátům vypořádaným v hotovosti. CESR uveřejnil konzultační materiál k využití jednotného reportovacího formátu (se zaměřením na XBRL, eXtensible Business Reporting Language) pro emitenty cenných papírů. Výsledky konzultace budou dále využity při zpracování analýzy použití XBRL pro účely sdílení regulovaných dat v rámci sítě národních databází.

Výbor evropských dohledových orgánů v pojišťovnictví a zaměstnaneckém penzijním pojištění (CEIOPS)

V rámci Výboru evropských dohledových orgánů v pojišťovnictví a zaměstnaneckém penzijním pojištění (Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors) se pracovníci ČNB podíleli na pokračující přípravě nového obezřetnostního rámce Solventnost II. Věnovali se práci na prováděcích předpisech k rámcové směrnici k Solventnosti II²⁰. ČNB se aktivně účastnila jednání CEIOPS a příslušných pracovních skupin, na nichž byla připravena a schválena řada návrhů prováděcích opatření k Solventnosti II buď do veřejné konzultace, nebo již jako podklad pro EK (např. prováděcí opatření týkající se technických rezerv, standardní formule pro výpočet kapitálového požadavku SCR, vlastního kapitálu, schvalování interních modelů, dohledu v oblasti koncentrací rizik a operací uvnitř skupiny, spolupráce dohledových orgánů při výkonu dohledu nad pojišťovacími skupinami a další).

20 V roce 2009 bylo dokončeno v Radě EU a Evropském parlamentu vyjednávání o obsahu směrnice.

V pracovních skupinách CEIOPS byla ČNB zapojena především do aktivit zaměřených na monitorování krize na finančních trzích a jejích dopadů na evropský pojistný trh. Tato vyhodnocení CEIOPS předával EK, FSC, EFC a také Radě ECOFIN. Dále se ve výboru CEIOPS věnovali přípravě pátého kola kvantitativní dopadové studie (QIS5). Kvantitativní dopadová studie hodnotí možný dopad režimu Solventnost II na pojišťovny, v posledním kole se jí účastnilo přes 1 400 pojišťoven ze všech 30 států EHP. Dále jsme v rámci CEIOPS sledovali přípravu a průběh zátěžových testů pojišťovacího sektoru. První kolo zátěžových testů proběhlo ve 2. pololetí 2009 na vzorku 28 největších evropských pojišťovacích skupin.

CEIOPS pravidelně vyhodnocuje podmínky panující na evropském pojistném trhu. Dvakrát ročně CEIOPS publikuje zprávu o vývoji a finanční stabilitě v sektoru pojišťovnictví, která je zasílána dalším evropským institucím a orgánům (např. FSC, EFC).

V rámci CEIOPS pokračovala činnost Review Panelu. Jeho cílem je monitorovat, jak konverguje praxe výkonu dohledu v této oblasti mezi členy CEIOPS. V současné době provádí první vzájemná hodnocení implementace doporučení Výboru členskými orgány (tzv. peer review) zaměřená na implementaci požadavků vyplývajících z dohod o spolupráci při dohledu nad pojišťovnami (Sienský protokol), zaměstnaneckými penzijními fondy (Budapešťský protokol) a pojišťovacími skupinami (Helsinský protokol a Deset společných principů výborů CEBS a CEIOPS pro kolegia supervizorů).

Společný výbor pro finanční konglomeráty (JCFC)

Společný výbor pro finanční konglomeráty nahradil na počátku roku 2009 Prozatímní pracovní výbor pro finanční konglomeráty (IWCFC), a to v návaznosti na revizi rozhodnutí o ustanovení CEBS, CEIOPS a CESR. CEBS a CEIOPS prostřednictvím JCFC spolupracují v oblasti dohledu finančních konglomerátů. JCFC byl v průběhu roku 2009, obdobně jako v předchozích letech IWCFC, platformou pro výměnu informací orgánů dohledu, zejména o situaci velkých finančních konglomerátů. ČNB se aktivně podílí na činnosti tohoto výboru.

Rozhodující podíl práce JCFC v roce 2009 připadl na vyhotovení odpovědi na žádost Evropské komise o radu, a to v souvislosti s probíhajícím hodnocením směrnice o finančních konglomerátech (FiCoD). Rada se týkala hodnocení v oblasti terminologie a rozsahu aplikace a požadavků na systém vnitřní kontroly včetně formulace názoru na řešení identifikovaných problémů. JCFC navrhl např. legislativní změnu u definice smíšené finanční holdingové osoby, další doporučení se týká Asset Management Companies (AMC) a jejich zohledňování při identifikaci skupiny jako finančního konglomerátu.

JCFC se také vyjádřil k aplikaci prahu významnosti (threshold) pro účely identifikace skupiny jako finančního konglomerátu. Další doporučení se týkají účastí v přidružených osobách (participations).

Rada JCFC se stala jedním z klíčových podkladů pro práci skupiny pro hodnocení směrnice, kterou v roce 2009 ustavila Evropská komise v souvislosti s přípravou novely FiCoD. Práce na novele směrnice pokračují v roce 2010.

7.2 SPOLUPRÁCE V RÁMCI STRUKTUR EVROPSKÉ CENTRÁLNÍ BANKY

Výbor bankovní supervize (BSC)

Výbor pro bankovní dohled Evropské centrální banky (Banking Supervision Committee, BSC) v roce 2009 projednal zejména pravidelné pololetní zprávy ECB o finanční stabilitě (Financial Stability Review), dále dopady návrhů na reformu dohledu v EU předložené ve zprávě skupiny vedené Jacquesem de Larosièrem na postavení a roli BSC, zprávu o výsledcích zátěžového testování bank pro výbor EFC a doporučení v oblasti ústředních protistran s důrazem na clearing OTC derivátů. Výbor nadále věnoval zvýšenou pozornost dopadům finanční krize na bankovní systém EU.

ČNB se aktivně podílí jak na práci vlastního výboru, tak i na práci tří pracovních skupin BSC. První z nich je Pracovní skupina pro makro-obezřetnostní analýzy (WGMA). Kromě pravidelně projednávaných agend, k nimž patří hlavně zprávy o vývoji stability bankovního sektoru (Banking Sector Stability Report) a zpracování příspěvku do pololetních zpráv ECB o finanční stabilitě (Financial Stability Review), se skupina zabývala riziky, která přináší propojení bank a pojišťoven ve finančních skupinách, vývojem na trhu úvěrů na komerční nemovitosti v eurozóně, vlivem sekuritizace na evropské banky a riziky spojenými s úvěry v cizích měnách.

Pracovní skupina pro vývoj v bankovním sektoru (WGDB) v roce 2009 připravovala pravidelnou Zprávu o struktuře bankovního sektoru EU. Další činností bylo zpracování tradiční „mapping exercise“, zprávy mapující činnost hlavních bankovních skupin EU s rozhodujícími přeshraničními aktivitami. V rámci dočasných pracovních podskupin byly otevřeny otázky odměňování a pobídek v bankovním sektoru, měření výkonnosti bank a budoucího vývoje finančního sektoru EU. V roce 2009 byla zvýšená pozornost věnovaná monitorování dopadů finanční krize na bankovní systém EU, zejména v těch zemích EU, kde její důsledky poznamenaly nejvíce vývoj jejich bankovních sektorů.

Pracovní skupina pro registr úvěrů (WGCR) se v roce 2009 zaměřila zejména na úpravu stávajícího MoU a navazující implementační příručky ve vazbě na připravované změny systému a rozšíření na nové země. V zájmu posílení využívání informací z úvěrových registrů pro finanční statistiku, analytickou činnost a pro výzkum uspořádala na tato témata dva semináře.

Kromě pracovních skupin má BSC pracovní podskupiny pro konkrétní projekty, pro krizové řízení (TFCM) a pro sledování statistického a regulatorního reportingu (JEGR). Pracovní skupina pro krizové řízení pokračovala v roce 2009 v činnosti započaté po uzavření celoevropského Memoranda o spolupráci v oblasti finanční stability v červnu 2008 a zaměřila svou činnost na oblast monitoringu implementace tzv. rámce pro hodnocení systémových dopadů finanční krize (Systemic Impact Assessment Framework) v jednotlivých členských zemích EU a dále připravila materiál o možném praktickém fungování tzv. Cross-Border Stability Groups (CBSG), jejichž vznik předpokládá výše uvedené Memorandum. Dočasná pracovní skupina pro sledování statistického a regulatorního reportingu ukončila svoji činnost v září 2009 závěrečnou zprávou. Výsledkem činnosti této skupiny bylo zejména zmapování vzájemných vazeb a vytvoření relační databáze, návrh konkrétních možností sladění metodiky v obou konceptech v krátkodobém horizontu a doporučení pro další období spočívající zejména v dalším rozvoji vzájemné spolupráce.

7.3 SPOLUPRÁCE V RÁMCI BASILEJSKÉHO VÝBORU PRO BANKOVNÍ DOHLED (BCBS)

ČNB byla v rámci BCBS zastoupena v 1. pololetí 2009 ve skupině International Liaison Group (ILG) a v její pracovní podskupině pro kapitál (ILGC). Skupina ILG projednávala v roce 2009 témata finanční krize a návrhy BCBS na změny v Basel II. Skupina ILGC diskutovala mimo jiné problematiku koncentrace úvěrového rizika, schvalování IRB přístupu, možnosti stanovení dodatečného kapitálového požadavku neodvozeného od rizika a politiky odměňování. Koncem 1. pololetí 2009 byla činnost ILG ukončena. Na předchozí práci ILG navázala skupina BCG (Basel Consultative Group), jejímž členem je rovněž ČNB. Hlavním tématem zaměření činnosti BCG jsou návrhy regulatorních opatření, která vznikají jako reakce na finanční krizi. Jde o několik proudů regulatorních prací, především zvýšení kapitálových požadavků ve vybraných oblastech v rámci Pilíře 1, požadavky na zveřejňování v rámci Pilíře 3, definice kapitálu, návrhy pákového poměru, proticyklické polštáře, likviditu a změny v účetnictví. Většina oblastí je teprve v návrhu a má být schválena koncem roku 2010 po realizaci a vyhodnocení dopadové studie, která bude probíhat na jaře 2010.

7.4 SPOLUPRÁCE V RÁMCI DALŠÍCH MEZINÁRODNÍCH ORGANIZACÍ

Spolupráce v rámci Mezinárodní organizace komisí pro cenné papíry (IOSCO)

ČNB je signatářem (březen 2007) Mnohostranné dohody o spolupráci v rámci Mezinárodní organizace sdružující komise pro cenné papíry (MMoU). V rámci této dohody aktivně spolupracuje s jednotlivými signatářskými státy. Cílem mezinárodní organizace IOSCO je vzájemná spolupráce při podpoře vysokých standardů regulace s cílem udržet spravedlivý, efektivní a finančně zdravý kapitálový trh.

IOSCO pokračovala v roce 2009 v aktivitách, kterými reagovala na finanční krizi. K hlavním tématům patřily hedge fondy, krátké prodeje, cenné papíry zajištěné aktivy (asset backed securities, ABS), neregulované trhy a produkty, ratingové agentury a MMoU.

IOSCO mimo jiné uveřejnila zprávu o dohledu nad hedge fondy vymezující šest základních principů regulace, standardy regulace hedge fondů, zprávu o regulaci krátkých prodejů vymezující čtyři základní principy regulace, finální zprávu pracovní skupiny pro komoditní trhy s doporučeními pro posílení dohledu, zprávu o stavu implementace kodexu pro ratingové agentury a sdělení o mezinárodní spolupráci při výkonu dohledu nad ratingovými agenturami, zprávu mapující legislativní rámec pro veřejné nabízení cenných papírů zahraničních fondů ve vybraných zemích včetně ČR, zásady pro outsourcing pro organizátory regulovaných trhů, pokyny a příklady dobré praxe v oblasti due diligence při investování fondu kolektivního investování do strukturovaných produktů, doporučení pro posílení transparency a zavedení dohledu nad neregulovanými trhy a produkty se zaměřením na sekuritizaci a trhy s úvěrovými deriváty.

IOSCO zřídila novou pracovní skupinu Strategic Direction Task Force, která má za cíl definovat novou strategii IOSCO v souvislosti s budoucím novým uspořádáním dohledu a regulace finančního trhu. Role IOSCO jako tvůrce mezinárodních standardů pro regulaci a dohled nad kapitálovým trhem by měla být dále posílena.

Spolupráce v rámci Mezinárodní organizace dohledů nad penzijními fondy (IOPS)

Též v roce 2009 spolupracovala ČNB v rámci Mezinárodní organizace dohledů nad penzijními fondy, včetně aktivní účasti na valném shromáždění IOPS a zasedání technického výboru. Jednání se zaměřovalo hlavně na další vývoj souboru nástrojů pro rizikově orientovaný dohled v penzijních fondech, který je hlavním projektem IOPS od roku 2007 a v roce 2010 by měl být již dokončen. Dále se jednání zaměřilo na situaci v jednotlivých členských zemích v souvislosti s vývojem na finančních trzích.

Spolupráce v rámci Mezinárodní asociace pojišťovacích dohledů (IAIS)

ČNB i v roce 2009 spolupracovala v rámci Mezinárodní asociace pojišťovacích dohledů (IAIS). Výroční konference ani jednání pracovních výborů a podvýborů této asociace se ČNB vzhledem ke svým prioritám neúčastnila, nicméně i ve sledovaném období aktivně sledovala práce na jednotlivých standardech a doporučeních a účastnila se různých dotazníkových šetření prováděných IAIS.

7.5 SPOLUPRÁCE S PARTNERSKÝMI ORGÁNY DOHLEDU

Ke konci roku 2009 uzavřela ČNB bilaterální dohodu o spolupráci s čínským bankovním orgánem dohledu (China Banking Regulatory Commission), čímž se celkový počet bankovních orgánů dohledu, se kterými má ČNB podepsaná bilaterální MoU, zvýšil na devět. Počet uzavřených MoU v oblasti pojišťovnictví a kapitálového trhu se nezměnil, v oblasti kapitálového trhu pak pokračovala především spolupráce na základě mnohostranných MoU, které vypracovaly IOSCO a CESR.

ČNB zahájila v roce 2009 jednání s lucemburskou Komisí pro dohled nad finančním trhem (CSSF) o návrhu na změnu existujícího Memoranda o výměně informací a vzájemné pomoci v záležitostech regulace činností v oblasti cenných papírů mezi ČNB a CSSF.

V doplňkovém dohledu nad pojišťovkami ve skupině se ČNB účastní jednání koordinačních výborů orgánů dohledů konkrétních pojišťovacích skupin. Pokračovala intenzivní spolupráce s orgány dohledu nad pojišťovkami, patřícími do pojišťovacích skupin působících též v ČR. V této souvislosti probíhají jak mnohostranná jednání orgánů dohledu nad subjekty z těchto skupin, tak dvoustranná jednání. Vzájemná spolupráce s partnerskými orgány dohledu také pokračovala při doplňkovém dohledu nad finančními konglomeráty.

ČÁST B
VÝVOJ FINANČNÍHO TRHU V ROCE 2009

Česká národní banka v rámci svých kompetencí vykonává dohled nad finančním trhem. Tato činnost je náplní práce sekce regulace a analýz finančního trhu, licenčních a sankčních řízení a dohledu nad finančním trhem. Činnost dohledu nad finančním trhem je řízena jednotnou koncepcí dohledu. Česká národní banka se jako integrovaný orgán regulace a dohledu zaměřila na sjednocení pravidel pro udělování licencí a povolení a sjednocení postupů při výkonu dohledu. Při prosazování jednotné koncepce dohledu i při vlastním výkonu dohledu ČNB zohledňuje individuální rizikové profily jednotlivých dohlížených subjektů.

Dohledu nad finančním trhem ČNB podléhalo na konci roku 2009 celkem 16 bank, 5 stavebních spořitelen, 17 družstevních záložen, 35 pojišťoven, 10 penzijních fondů, 8 depozitářů, 139 otevřených podílových fondů, 28 nebankovních obchodníků s cennými papíry a přibližně 2 500 nebankovních devizových míst. Pouze v omezeném rozsahu dohlížela ČNB rovněž 18 poboček zahraničních bank a monitorovala činnost 16 poboček pojišťoven z EU a jedné pobočky pojišťovny ze státu mimo EU/EHP. Další sférou výkonu dohledu ČNB byly regulované trhy (Burza cenných papírů Praha, a. s., RM-SYSTÉM, česká burza cenných papírů a. s. a Power Exchange Central Europe, a. s.). ČNB dále vykonávala dohled nad institucemi elektronických peněz, částečně pobočkami zahraničních institucí elektronických peněz, dále vydavateli elektronických peněz malého rozsahu, platebními institucemi a poskytovateli platebních služeb malého rozsahu. ČNB schvalovala emisní podmínky dluhopisů a prospekty cenných papírů, udělovala souhlasy s uveřejněním nabídek převzetí, souhlasy k uplatnění práva výkupu účastnických cenných papírů. Součástí regulace a dohledu České národní banky je vedení seznamů a dokumentací a jejich uveřejňování, zejména způsobem umožňujícím dálkový přístup. Českou národní bankou je rovněž spravován Centrální registr úvěrů, který bankám a pobočkám zahraničních bank působícím na území České republiky dává možnost vyměňovat si vzájemně informace o úvěrovém zatížení a platební morálce jejich klientů – právnických osob.

Bankovní sektor České republiky tvořilo k 31. 12. 2009 celkem 39 bank a poboček zahraničních bank. Objem aktiv bankovního sektoru se v průběhu roku 2009 zvýšil o 1,2 % na 4 094,8 mld. Kč.

Bankovní sektor je z hlediska struktury obchodů ze všech standardních rizik i nadále vystaven nejvíce úvěrovému riziku. Poskytování úvěrů do sektoru obyvatelstva bylo i nadále dynamické, i když roční tempo růstu se snížilo na 11,1 %. Celková hodnota těchto úvěrů se na konci roku 2009 blížila hranici 900 mld. Kč. Z veškerých úvěrů poskytnutých obyvatelstvu tvořily na konci roku 2009 více než 76 % úvěry na bydlení. Stav hypotečních úvěrů domácností k financování nemovitostí na bydlení byl na konci roku 2009 celkem 558,3 mld. Kč.¹ U spotřebitelských úvěrů, které na konci roku 2009 činily 185,6 mld. Kč, meziroční

¹ Vykazování stavu hypotečních úvěrů ke konci roku 2009 podle nové (širší) definice hypotečního úvěru, jak je uvedeno v zákonu o dluhopisech. Údaje nejsou z časového hlediska srovnatelné vzhledem ke změně metodiky.

tempo růstu pokleslo na 9,8 %. Stav úvěrů nefinančním podnikům se v roce 2009 snížil o 7,8 % na 782,2 mld. Kč. V důsledku makroekonomického vývoje a snížené schopnosti nefinančních podniků i obyvatelstva splácet své závazky došlo ke zvýšení pohledávek se selháním o 45,5 mld. Kč (65,3 %) na 115,1 mld. Kč. Podíl pohledávek se selháním na celkových pohledávkách investičního portfolia zůstal na konci roku 2009 stále relativně nízký 4,6 %, i když se stále zvyšuje.

Tuzemské banky mají převážně lokální charakter, svou činnost orientují zejména na domácí klientelu. Podíl operací s nerezidenty a podíl cizoměnových aktivit je relativně nízký. Expozice bankovního sektoru vůči teritoriálnímu a měnovému riziku byla i v roce 2009 hodnocena jako omezená. Operace na zahraničních trzích jsou většinou prováděny jiným subjektem z finanční skupiny, do které patří tuzemská banka. Transakce s nerezidenty jsou významné především na mezibankovním trhu, zejména při derivátových operacích.

Bankovní sektor disponuje nadále dostatečnými likvidními zdroji, dílčí ukazatele likvidity byly v průběhu roku 2009 stabilizované. Došlo k posílení objemu rychle likvidních aktiv meziročně o 11,1 % na 1 036,3 mld. Kč na konci roku 2009. K financování úvěrů bankovního sektoru jsou k dispozici dostatečné primární zdroje.

Kapitálové vybavení bankovního sektoru je dostatečné. V průběhu roku se kapitálová přiměřenost zvýšila a k 31. 12. 2009 činila 14,1 % zejména v důsledku růstu celkového regulatorního kapitálu bankovního sektoru o 14,7 % na 264,7 mld. Kč. Ponecháním části zisku z předchozího období ve formě nerozděleného zisku se zvýšila hodnota Tier 1 na 237,6 mld. Kč na konci roku 2009. Část kapitálu Tier 2 byla ovlivněna jednak zvýšením podřízeného dluhu a jednak jeho částečným splácením v několika bankách. V kapitálu bankovního sektoru tradičně dominuje složka Tier 1 s přibližně 90% podílem na celkovém regulatorním kapitálu. Hodnota kapitálových požadavků bankovního sektoru téměř stagnovala, když došlo k jejich navýšení pouze o 102,0 mil. Kč.

Bankovní sektor vyprodukoval v roce 2009 čistý zisk ve výši 60,0 mld. Kč. Zdrojem růstu čistého zisku byl zejména nárůst zisku z finanční činnosti. V roce 2009 dále vzrostl o 5,4 % úrokový zisk a dosáhl podílu na zisku z finanční činnosti přes 61 %. V daném roce se zisk z poplatků a provizí zvýšil pouze o necelé 1 % na 36,4 mld. Kč. Výrazně se na něm podílel zisk z finančních operací ve výši 11,9 mld. Kč. Celkové správní náklady se mírně snížily o 1,3 mld. Kč a dosáhly 60,4 mld. Kč. Souhrnná hodnota daně z příjmu (11,0 mld. Kč) se meziročně zvýšila o 2,7 mld. Kč.

Družstevní záložny zaznamenaly v roce 2009 téměř 50% meziroční růst aktiv, jenž byl tažen růstem vkladů. Toto kontrastuje se stagnací celkových aktiv jiných finančních institucí. Družstevní záložny čelily velkým výzvám v oblasti ziskovosti alokace vkladů do aktiv a řízení rizik, zejména úvěrového rizika.

Subjekty působící na kapitálovém trhu dosáhly v roce 2009 smíšených výsledků. V průběhu roku 2009 realizovalo 63 subjektů s licencí obchodníka s cennými papíry (11 bank, 28 nebankovních obchodníků s cennými papíry, 14 poboček zahraničních bank, 4 organizační složky zahraničních obchodníků s cennými papíry a šest tuzemských investičních společností obhospodařujících majetek zákazníků na základě smlouvy) obchody pro zákazníky v celkovém objemu 12 652 mld. Kč, což představuje meziroční nárůst ve výši 28,8 %. Většinu tohoto objemu činily obchody mimo rámec obhospodařovatelského vztahu (11 839 mld. Kč). Z hlediska struktury převládaly obchody s cennými papíry kolektivního investování (45,3 %), následované obchody s dluhopisy (24,3 %), akciemi (23,7 %) a obchody s nástroji peněžního trhu (6,8 %).

Na vlastní účet realizovali výše zmínění obchodníci s cennými papíry v roce 2009 obchody s cennými papíry v objemu 30 820 mld. Kč (meziroční nárůst 64,4 %), z toho představovaly cenné papíry kolektivního investování 19,0 %, obchody s dluhopisy činily 41,2 %, obchody s nástroji peněžního trhu 35 % a obchody s akciemi 4,8 %. Převážnou většinu z celkového objemu obchodů ve výši 29 874 mld. Kč činily obchody realizované bankovními obchodníky s cennými papíry včetně poboček zahraničních bank.

Hodnota aktiv fondů kolektivního investování určených veřejnosti ke konci roku 2009 činila 119,0 mld. Kč, což je o necelé čtyři miliardy Kč (3,2 %) méně než ke konci roku 2008. Největší úbytek aktiv fondů byl zaznamenán v prvním čtvrtletí 2009, po zbytek roku 2009 docházelo k postupnému nárůstu hodnot. V letech 2008 a 2009 došlo v souvislosti s finančními turbulencemi na světových finančních trzích u domácích otevřených podílových fondů k poklesu hodnoty aktiv o více než 55 mld. Kč. Tato hodnota však nepředstavuje jen pokles hodnoty aktiv z důvodu snížení jejich tržní ceny, ale též záporné saldo z nakoupených a prodaných podílových listů, které mělo vliv zejména na pokles aktiv u fondů peněžního trhu. Hodnota aktiv obhospodařovaných fondů kvalifikovaných investorů ke konci roku 2009 činila 28,3 mld. Kč, což je o 19,6% více než ke stejnému období roku 2008.

Sektor penzijních fondů, který tvoří deset penzijních fondů, vykázal k 31. 12. 2009 čistý zisk ve výši 2,6 mld. Kč, což představuje více než trojnásobné zvýšení oproti stejnému období roku 2008. Ke zlepšování hospodářských výsledků sektoru penzijních fondů vedlo oživení na akciových i dluhopisových trzích v průběhu roku 2009.

Celková aktiva spravovaná penzijními fondy vzrostla ke konci roku 2009 na 215,9 mld. Kč, což představuje nárůst o více než 24 mld. Kč (12,6 %) oproti stejnému období loňského roku. Vzhledem ke konzervativní investiční politice byla největší část aktiv penzijních fondů (173,7 mld. Kč, tj. více než 80 %) umístěna v dluhových cenných papírech, v akciích a podílových listech bylo investováno necelých 5 % (10,4 mld. Kč) a na termínovaných vkladech a účtech bylo uloženo cca 10 % hodnoty aktiv penzijních fondů (necelých 22 mld. Kč).

Výše vlastního kapitálu činila ke konci roku 2009 za celý sektor penzijních fondů 13,4 mld. Kč, což představuje meziroční zvýšení o více než 10 mld. Kč a ukazuje na výraznou stabilizaci sektoru. V průběhu roku 2009 došlo ke zvýšení počtu účastníků penzijního připojištění na 4,4 miliony ke konci roku. Proti minulým třem letům se mírně snížil počet nových penzijních připojištění zejména s ohledem na nasycenost trhu. Objem prostředků účastníků penzijního připojištění se ke konci roku 2009 zvýšil oproti stejnému období roku 2008 o cca 14 mld. Kč (7,5 %) na 200,7 mld. Kč.

Objem obchodů s akciemi na Burze cenných papírů Praha, a. s. se meziročně podstatně snížil, a to z 852,0 mld. Kč na 463,9 mld. Kč na konci roku 2009, což představuje meziroční pokles o 45,5 %. Většina cen obchodovaných cenných papírů po dosažení dna na přelomu února a března 2009 v průběhu tohoto roku vzrostla nad úroveň cen roku 2008. Na konci roku 2009 se na BCPP obchodovalo celkem 25 emisí akcií, tedy o tři tituly méně než na konci roku 2008. Index PX Burzy cenných papírů Praha na konci roku 2009 dosáhl hodnoty 1 117,3 bodů a meziročně vzrostl o 30,2 %. Tržní kapitalizace akcií obchodovaných na BCPP ke dni 31. 12. 2009 činila 1 293,5 mld. Kč, což představuje nárůst o 18,5 % oproti konci roku 2008. Zahraniční emise se na tržní kapitalizaci podílely 36,2 %, tedy hodnotou 303,1 mld. Kč.

Celkový objem obchodů s dluhopisy na BCPP ve srovnání s rokem 2008 poklesl o 8,9 %, na 585,7 mld. Kč. Počet dluhopisových emisí obchodovaných na BCPP se snížil v porovnání s předchozím rokem na 116 ze 121. Obchodování s deriváty na BCPP proběhlo i v roce 2009 v nepatrném objemu v hodnotě necelých 463 mil. Kč.

Celkový roční objem obchodů na druhém tuzemském regulovaném trhu, na RM-SYSTÉM, česká burza cenných papírů a. s., za rok 2009 zaznamenal významný vzestup, a to na 10,5 mld. Kč z 8,1 mld. Kč obchodovaných v roce 2008. Její index RM stoupl na konci roku 2009 na hodnotu 2 340,7 bodů z hodnoty 1 943,9 bodů z konce roku 2008, tedy o 20,4 %.

Pojistný trh v České republice tvořilo k 31. 12. 2009 celkem 35 tuzemských pojišťoven, 16 poboček pojišťoven ze zemí EU a jedna pobočka pojišťovny z třetího státu.

V souvislosti s hospodářskou recesí ČR zaznamenal pojišťovací trh v roce 2009, v porovnání s předchozími roky, nižší dynamiku růstu hrubého předepsaného pojistného. Tempo růstu předepsaného pojistného, jehož hodnota za celý pojišťovací trh v roce 2009 dosáhla 144,1 mld. Kč, se snížilo na 3,1 %. Na růstu hrubého předepsaného pojistného se v roce 2009 podílela zejména oblast životního pojištění, která navzdory ekonomickému propadu ČR v tomto roce zvýšila svou dynamiku o 0,8 procentního bodu na 5,9 %. Oblast neživotního pojištění naproti tomu zaznamenala stagnaci, když objem předepsaného pojistného ke konci roku 2009 meziročně vzrostl o pouhé 1,2 %. Podíl životního pojištění na celkovém předepsaném pojistném v roce 2009 vzrostl na svou historicky nejvyšší úroveň, když se oproti předchozímu období zvýšil

o 1,1 procentního bodu na 41,8 %. Na trhu neživotního pojištění si nadále drží dominantní postavení pojištění odpovědnosti za škodu z provozu vozidla s podílem 29,0 % následované pojištěním škod na majetku s 23,7 % a havarijním pojištěním, jehož tržní podíl dosahuje 19,9 %.

Tempo růstu nákladů na pojistná plnění se meziročně snížilo o 3,0 procentního bodu na 9,5 %, když celkový objem nákladů na pojistná plnění vzrostl na 75,8 mld. Kč. Celková aktiva pojišťoven vzrostla během roku 2009 o 7,5 % na 396,9 mld. Kč, což bylo mírně vyšší tempo ve srovnání s předešlým obdobím, kdy růst dosáhl 7,0 %. V aktivech tuzemských pojišťoven představuje nejvýznamnější položku finanční umístění (bez unit linked), jehož hodnota rostla tempem 6,2 %, t.j. o 0,6 procentního bodu pomaleji než minulý rok. Pro pojišťovny jsou specifickou a zároveň nejvýznamnější položkou pasiv technické rezervy. Během roku 2009 se podíl čisté výše technických rezerv (bez rezervy životního pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník) na celkových pasivech tuzemských pojišťoven meziročně snížil o 3,5 procentního bodu na 63,4 %. Čistý zisk byl značně ovlivněn nárůstem výnosů z finančního umístění a za celý sektor pojišťoven dosáhl hodnoty 15,5 mld. Kč, což je o 64,2 % více než v roce 2008. Na takto výrazném nárůstu zisku oproti minulému období se podílel zejména výsledek technického účtu k životnímu pojištění, který po ztrátě 47 mil. Kč v roce 2008 skončil v roce 2009 se ziskem 11,3 mld. Kč.

1. EKONOMICKÉ PROSTŘEDÍ V ROCE 2009²

Světová finanční a hospodářská krize postihla v roce 2009 makroekonomický vývoj v České republice. Nepříznivý ekonomický vývoj ovlivnil hospodaření institucí podnikajících na tuzemském finančním trhu a schopnost podnikatelských subjektů i fyzických osob splácet své závazky. Po několika letech rychlého růstu ekonomiky a po stagnaci v roce 2008 se ve čtvrtém čtvrtletí 2008 dostala ekonomika do recese. Hrubý domácí produkt v roce 2009 zaznamenal pokles o více než 4 %.

Pokles hrubého domácího produktu byl v roce 2009 ovlivněn především omezením exportních možností, když světový obchod zaznamenal výrazný propad. Česká ekonomika jako malá otevřená ekonomika je po této stránce velmi zranitelná. Vývoz i dovoz zboží klesl za celý rok 2009 téměř o 10 %, k ještě výraznějšímu snížení došlo u investic. K mírnému zlepšení přispělo na konci roku 2009 zvýšení vývozu v návaznosti na postupné ožívování ekonomiky eurozóny a zavedení šrotovného v některých okolních zemích. Naopak spotřeba domácností začala ve druhé polovině roku 2009 klesat v důsledku zvyšující se nezaměstnanosti a zpomalení růstu mezd.

Inflace se ve srovnání s rokem 2008 výrazně snížila. V roce 2009 její průměrná hodnota činila 1,0 %, což je o 5,3 procentního bodu méně než o rok dříve.

Na počátku roku 2009 pokračovalo oslabování kurzu koruny vůči euru i americkému dolaru, které započalo ve 3. čtvrtletí roku 2008. Dovozní ceny tak na počátku roku 2009 meziročně rostly. Od března však již začal kurz koruny vůči euru postupně posilovat a dovozní ceny přešly v dalším průběhu roku 2009 v poměrně výrazný meziroční pokles. Přesto však průměrný kurz CZK/EUR oslabil z hodnoty 24,9 v roce 2008 na 26,4 v roce 2009. Ještě výrazněji oslabil meziročně průměrný kurz koruny vůči dolaru, a to z průměrných 17,0 CZK/USD v roce 2008 na 19,1 CZK/USD v roce 2009.

Schodek běžného účtu platební bilance v poměru k hrubému domácímu produktu se mírně zvýšil na 1,0 % HDP, v absolutní hodnotě činil 37,0 mld. Kč. Přebytek obchodní bilance výrazně vzrostl a snižoval tak v průběhu roku 2009 vykázaný schodek běžného účtu platební bilance. Obdobně jako v předchozích letech i v roce 2009 skončil finanční účet platební bilance přebytkem. Ten dosáhl 95,1 mld. Kč, což je přibližně o 35 mld. Kč více než v předcházejícím roce. Na tomto výsledku se podílel zejména příliv portfoliových a přímých investic. U ostatních položek finančního účtu byl vykázán odliv zdrojů do zahraničí.

Situace na trhu práce se v roce 2009 v důsledku hospodářské recese zhoršovala. Vývoj na trhu práce kopíroval s obvyklým zpožděním pokles ekonomické aktivity. Počet volných pracovních míst byl velmi omeze-

2 Údaje obsažené v této kapitole vycházejí z dat ČSÚ dostupných do 10. května 2010.

ný, počet nezaměstnaných se v průběhu roku 2009 neustále zvyšoval. Průměrná míra registrované nezaměstnanosti podle stávající metodiky MPSV se zvýšila o 2,5 procentního bodu na 8,0 %. Zvýšení průměrné hrubé měsíční nominální mzdy v roce 2009 o 4,0 % bylo o 4,3 procentního bodu nižší než v roce 2008. Průměrné reálné mzdy se v meziročním srovnání zvýšily o 3,0 %, ve srovnání s rokem 2008 to představuje o 1,1 procentního bodu vyšší tempo růstu. Souhrnná produktivita práce meziročně klesla o 3,1 %.

Ekonomická recese a přijatá protikrizová opatření se v roce 2009 projevila ve zvýšení schodku veřejných financí. Výše jejich deficitu se v roce 2009 dostala v metodice ESA95 na 213,7 mld. Kč, což představuje 5,9 % HDP. Podíl vládního dluhu na HDP se v roce 2009 zvýšil, na jeho konci činil 35,4 %.

Česká národní banka reagovala na vývoj ekonomického prostředí pokračujícím snižováním základních úrokových sazeb. V průběhu roku 2009 změnila Česká národní banka základní úrokové sazby celkem čtyřikrát (v únoru, květnu, srpnu a prosinci) a výsledným efektem bylo snížení repo sazby o 1,25 procentního bodu oproti konci roku 2008. Měnověpolitická rozhodnutí vycházela ze sestavených prognóz vývoje české ekonomiky. 2T repo sazba klesla z počáteční úrovně 2,25 % na hodnotu 1,00 %, diskontní sazba z 1,25 % na 0,25 % a lombardní sazba z 3,25 % na 2,00 %.

2. VÝVOJ V SEKTORECH ÚVĚROVÝCH INSTITUCÍ

2.1 STRUKTURA BANKOVNÍHO SEKTORU

K 31. prosinci 2009 tvořilo bankovní sektor České republiky celkem 39 bank a poboček zahraničních bank. Počet bank se ve srovnání s koncem roku 2008 zvýšil o dva subjekty. V roce 2009 začala v ČR nově působit AXA Bank Europe, organizační složka, pobočka v režimu jednotné licence (země původu Belgické království), Poštová banka, a. s., pobočka Česká republika (země původu Slovenská republika) a Saxo Bank A/S, organizační složka (země původu Dánské království). Naopak pobočka zahraniční banky Straumur-Burdaras Investment Bank hf – organizační složka uzavřela svou pobočku v ČR k 1. 7. 2009.

Struktura bankovního sektoru se v roce 2009 zásadně neměnila. Mezi bankovní subjekty spadá 16 bank (čtyři velké, čtyři střední, osm malých bank), pět stavebních spořitelů a 18 poboček zahraničních bank³. Rovněž zastoupení bank v těchto pěti základních skupinách se v roce 2009 v zásadě nezměnilo. Skupina čtyř velkých bank stále tvoří rozhodující část tuzemského bankovního sektoru, podíl jejich aktiv na aktivech bank jako celku se v roce 2009 zcela nepatrně zvýšil pod hranici 58 %.

Český finanční trh je od vstupu do EU součástí jednotného finančního trhu EU a otevřel se též dalším subjektům kromě výše uvedených bank, které na něm mohou podnikat a využívat svobodu volného pohybu služeb v důsledku jednotné licence. Bankovní služby bylo připraveno na tomto základě poskytovat ke konci roku 2009 rovněž 276 bank z členských zemí EU, které tuto svou činnost oznámily České národní bance. Bankovní služby mohou nabízet bez založení pobočky na území ČR podle článku 21 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/12/ES. V rámci notifikace je ČNB oznámen podrobný okruh činností, banky obdobně jako v jiných zemích EU nemají v dané oblasti vykazovací povinnost a jejich působení v tuzemském bankovním sektoru nespadá pod výkon dohledu a regulace ČNB. Počet bank, které nově oznámily poskytování přeshraničních služeb v ČR, v roce 2009 činil 32 subjektů, naopak osm bank v daném období oznámilo ukončení této činnosti.

Právo nabízet v režimu jednotné licence přeshraniční služby a zakládat pobočky v ostatních členských státech EU, resp. EHP, mají i banky se sídlem v ČR. V poskytování přeshraničních služeb na území Slovenska pokračovaly Komerční banka a GE Money Bank, nově se v roce 2009 přidala PPF banka. LBBW Bank začala v daném období na stejném principu nabízet své služby v Řecku. Ke konci roku 2009 měla zahraniční pobočku jako jediná z bank se sídlem v ČR pouze J&T BANKA, a to na Slovensku.

³ Rozdělení bank do skupin je uvedeno v tabulkové příloze (Příloha 3 Rozdělení bank do skupin). Skupiny bank pro analytické účely jsou definovány podle velikosti bilanční sumy. Od roku 2009 platí zvýšené mezní hodnoty. Velké banky obhospodařují bilanční sumu větší než 200 mld. Kč, střední banky disponují velikostí aktiv v rozmezí od 50 do 200 mld. Kč a malé banky mají bilanční sumu menší než 50 mld. Kč. Další skupiny tvoří stavební spořitelny a skupina poboček zahraničních bank. Bližší viz <http://www.cnb.cz> – Dohled nad finančním trhem – Souhrnné informace o finančním sektoru – Základní ukazatele finančního trhu – Banky – Metodika.

Tab. II.1

Počet bank (banky s licenci k danému datu)			
	2007	2008	2009
BANKY CELKEM	37	37	39
v tom:			
banky	17	16	16
pobočky zahr. bank	14	16	18
stavební spořitelny	6	5	5

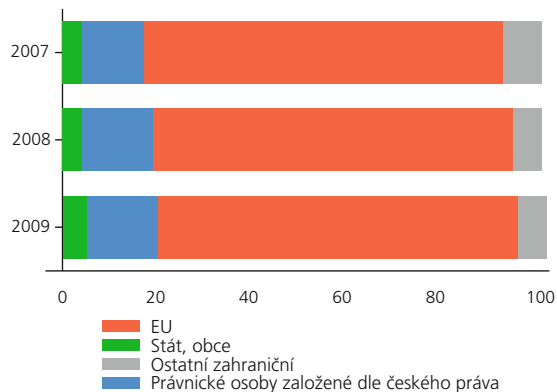
Tab. II.2

Podíl jednotlivých skupin bank na celkové bilanční sumě (v %, banky s licenci k danému datu)			
	2007	2008	2009
BANKY CELKEM	100,0	100,0	100,0
v tom:			
velké banky	61,7	57,5	57,7
střední banky	10,3	12,2	13,5
malé banky	4,4	5,3	5,5
pobočky zahr. bank	12,4	14,1	12,1
stavební spořitelny	11,2	10,8	11,2

GRAF II.1

Vlastnická struktura bank

(v %, banky s licencí k danému datu)

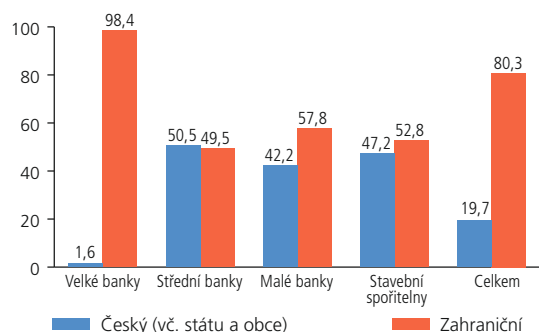

Pozn.: Podíl na základním kapitálu

GRAF II.2

Původ kapitálu

(v %, banky s licencí k 31.12. 2009)

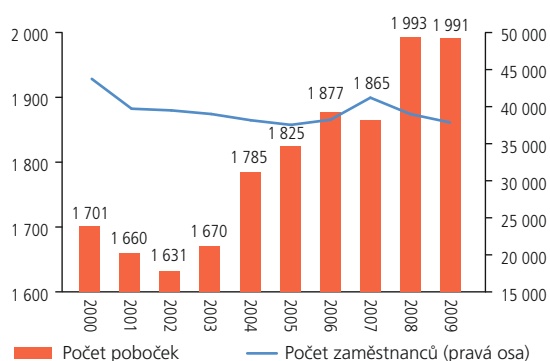

Pozn.: Podíl na základním kapitálu

GRAF II.3

Vývoj počtu zaměstnanců a počtu poboček

(stav k danému datu)

2.1.1 Vlastnická struktura bankovního sektoru

Akcionářská struktura bankovního sektoru je dlouhodobě stabilizovaná. Na celkovém základním kapitálu bankovního sektoru na konci roku 2009 převažoval zahraniční kapitál s přímým podílem 80,3 % (tj. přímý akcionář vlastní akcie na první úrovni, ne zprostředkovaně přes další subjekty). Zahraniční kapitál převažuje ve 14 bankách, v devíti z nich bylo zastoupení zahraničního kapitálu výlučné. Akcionáři českého původu převažovali v sedmi bankách, v pěti bankách byl kapitál pouze českého původu (Hypoteční banka, J&T BANKA, Modrá pyramida stavební spořitelna a dále dvě státní banky /Českomoravská záruční a rozvojová banka, Česká exportní banka/ se zvláštním určením především na podporu exportu a podnikání).

Celková bilanční suma bankovního sektoru byla na konci roku 2009 z 97,3 % kontrolována zahraničními vlastníky.⁴ Stále převažují vlastníci ze zemí EU, jejich podíl na zahraničním vlastnictví sektoru se mírně zvyšuje a na konci roku 2009 činil 93,0 %. Ze zemí EU jsou všichni vlastníci bank „velké čtyřky“. Akcionáři z ostatních teritorií mají již zastoupení více než okrajové. Z hlediska příslušnosti k jednotlivým zemím EU zůstává struktura vlastníků i nadále diverzifikovaná.

2.1.2 Pracovníci a obchodní místa

Bankovní sektor ČR zaměstnával⁵ ke konci roku 2009 celkem 37 864 osob, to je o 1 139 osob méně než v roce předcházejícím. V tuzemském bankovním sektoru došlo k meziročnímu snížení počtu zaměstnanců o 2,9 %, naopak bilanční suma bankovního sektoru se ve stejném období mírně zvýšila o 1,2 %. Banky v ČR optimalizují svou činnost, projevují se důsledky organizačních změn a důsledné kontroly nákladů. To je patrné zejména ve srovnání s rokem 1996, kdy bankovní sektor zaměstnával rekordních téměř 51 tis. osob. Nové zaměstnance k obsluze svých klientů angažovala pouze skupina malých bank a stavebních spořitelen. Ostatní skupiny velkých a středních bank a poboček zahraničních bank v roce 2009 stavy zaměstnanců snižovaly. Největším zaměstnavatelem v bankovním sektoru je skupina velkých bank s téměř 70% podílem, která snížila stavy zaměstnanců meziročně o 1 080 osob. Skupina malých bank a stavebních spořitelen na druhé straně ve snaze rozšířit svou činnost potřebovala v roce 2009 o 50, resp. o 15 pracovníků více.

Celkový počet obchodních míst, které slouží k obsluze klientů, se v roce 2009 na rozdíl od vývoje počtu zaměstnanců téměř nezměnil. V tomto období na území ČR ubyla pouze dvě obchodní místa, jejich počet dosáhl 1 991 (bez započítávání jejich centrál). Vývoj struktury bankovního sektoru z hlediska obchodních míst však byl diverzifikovaný. Velké banky rozšiřovaly své obchodní sítě, celkem přidaly 47 nových obchodních míst. Ostatní skupiny bank počet obchodních míst snižovaly,

4 Jedná se o podíl celkových aktiv bank, které jsou kontrolovány zahraničními subjekty (tj. zahraniční vlastníci drží přímo či nepřímo alespoň 50 % vlastnických práv v bance), na celkové bilanční sumě bankovního sektoru.

5 Je uveden počet všech zaměstnanců bankovního sektoru, bez ohledu na velikost jejich pracovních úvazků.

i když zpravidla se jednalo o změnu strategie jedné banky uvnitř dané skupiny. Pouze pobočky zahraničních bank v daném roce své obchodní sítě omezovaly. Celkem pět poboček se podílelo na omezení počtu jejich obchodních míst o 15. Banky se snaží racionalizovat svou činnost a reagují přitom na poptávku. Obchodní místa jsou nově zřizována tam, kde je možno docílit maximální efektivity prodeje produktů a služeb.

Na jedno obchodní místo v tuzemsku připadalo ke konci roku 2009 stejně jako v roce předcházejícím přibližně 5,3 tis. obyvatel ČR. Dostupnost bankovních služeb se nezměnila. Produktivita bankovního sektoru měřená velikostí bilanční sumy obhospodařované jedním pracovníkem se nadále mírně zvyšuje. Na konci roku 2009 dosáhla hodnoty 108,1 mil. Kč a meziročně se zvýšila o 4,3 %, což převyšuje úroveň inflace v ČR.

2.1.3 Elektronické bankovníctví

Návštěva tradiční kamenné pobočky přestává být v mnoha případech nutností, protože klienti bank mohou využívat stále více různé formy elektronického bankovníctví. Jeho základem je elektronický přístup k účtu prostřednictvím platební karty, počítače či mobilního telefonu, internetu nebo telefonu. Nejprve byl tento trend rozšiřování elektronického bankovníctví podporován rostoucím počtem bankomatů. V současné době ho podporuje zejména velká obliba a rozšíření mobilních telefonů a stále čtenější připojení k internetové síti. Banky se snaží růst elektronického bankovníctví podporovat a využívají k tomu jak cenovou politiku operátorů, kteří nabízejí připojení do sítí s využíváním elektronického bankovníctví, tak i svou vlastní poplatkovou politiku.

Počet běžných účtů domácností (obyvatelstva) se ke konci roku 2009 meziročně zvýšil o 6,2 %, přičemž počet účtů, k nimž byl umožněn přístup buď prostřednictvím platební karty, telefonu nebo přes PC, se zvýšil o 7,9 %. Počet účtů bez elektronické obsluhy naopak v daném období o 4,6 % klesl. Nejvyšší dynamiku růstu zaznamenala obsluha účtů prostřednictvím PC jak v absolutním vyjádření, kdy více než 805 tis. nových klientů využívalo k obsluze účtu PC, tak ve srovnání s koncem roku 2008 bylo těchto účtů více o 22,4 %. Z celkového počtu více než 8,4 mil. běžných účtů segmentu obyvatelstva bylo ke konci roku 2009 již jenom 12,4 % zřízeno zcela bez elektronické obsluhy. Pomocí telefonu bylo možné provést transakce na 43,4 % účtů a prostřednictvím PC bylo možno přistupovat již na 52,1 % všech těchto účtů. Banky s ohledem na potřeby klientů rozšiřují nabídku produktů elektronického bankovníctví a v kamenných pobočkách se zaměřují zejména na produkty vyžadující individuální obsluhu klientů a poradenskou činnost. Posiluje se úloha osobních bankéřů. Současně se zdokonalují prvky dalšího posílení bezpečnosti takto prováděných transakcí a ochrany dat klientů. Příkladem může být rozšiřování čipových karet či zavádění nových prvků autorizace transakcí prováděných prostřednictvím internetového bankovníctví. Aktuálně se zvyšuje dynamika využívání elektronického podpisu.

V ČR se stále zvyšují počty bankomatů, i když tempo růstu se každým rokem snižuje. Nicméně dostupnost bankomatů se zvyšuje. V průběhu roku 2009 bylo instalováno o 4,9 % nových ATM více. Banky se orientují na samoobslužné zóny, kde byl nárůst počtu ATM téměř 30%.

TAB. II.3

Počet pracovníků a obchodních míst v bankovním sektoru

(banky s licencí k danému datu)

	2007	2008	2009
Počet pracovníků (ČR i mimo ČR)	41 207	39 003	37 864
Počet obchodních míst (v ČR)	1 865	1 993	1 991
Počet pracovníků			
na 1 banku	1 114	1 083	996
na 1 obchodní místo	22,1	19,6	18,7
Počet obyvatel			
na 1 banku (tis.)	280,6	282,9	269,4
na 1 obchod. místo (tis.)	5,6	5,3	5,3
na 1 pracovníka	251,9	268,2	277,5

TAB. II.4

Elektronické bankovníctví

(banky s licencí k danému datu)

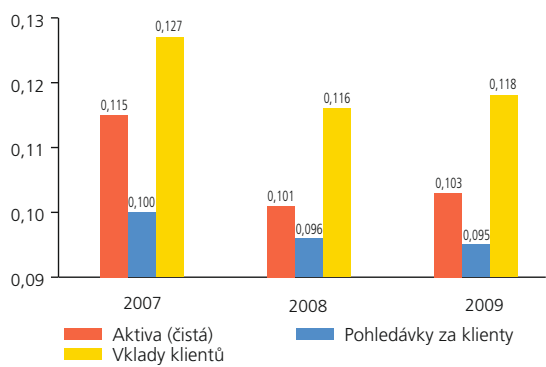
	2007	2008	2009
Počet sítí bankomatů	4	4	4
Počet bankomatů	3 357	3 406	3 573
Počet vydaných platebních karet (v tis.)			
celkem	9 044	9 605	9 348
debetní karty	7 197	7 474	7 811
kreditní karty	1 847	2 131	1 537
Běžné účty (domácnosti-obyvatelstvo, v tis.)			
celkem	7 447	7 940	8 433
s vydanými platebními kartami	5 576	5 771	5 984
s přístupem přes PC	2 801	3 588	4 393
s přístupem přes telefon	2 773	3 247	3 658
bez elektronické obsluhy	1 140	1 097	1 046

Klienti stále více využívají k bezhotovostním platbám jak platební karty, tak karty kreditní i debetní. Jejich počty vždy tomuto trendu neodpovídají vzhledem k tomu, že banky průběžně vyřazují neaktivní již dříve emitované karty. V některých případech banky přestávají emitovat karty pro dřívější spolupracující subjekty. Z tohoto důvodu došlo zejména k výraznému snížení celkového počtu vydaných kreditních karet. Počty debetních karet se v průběhu roku 2009 zvýšily o 4,5 %.

Rozšiřuje se spektrum operací, které umožňují platební karty, které je rovněž možno používat k výběru hotovosti na pokladnách v sítích prodejních řetězců (tzv. cash back). Do nabídky karet se stále více prosazuje jejich bezpečnost. Nejvíce byly poptávány hybridní karty⁶, jichž bylo v průběhu roku 2009 emitováno téměř o 45 % více než na konci roku 2008. K platbám v zahraničí je připraveno celkem 9 346 mil. platebních karet.

GRAF II.4

Herfindahlovy indexy tržní konkurence

2.2 ČINNOST BANKOVNÍHO SEKTORU

Bankovní sektor v průběhu roku 2009 zvýšil objem aktiv pouze o 50,3 mld. Kč (1,2 %) na 4 094,8 mld. Kč. Ve srovnání s rokem 2008 (růst aktiv 2008/2007 o 295,0 mld. Kč, resp. 7,9 %) a zejména rokem 2007 (meziroční zvýšení o 18,9 %) se tempo růstu výrazně snížilo. V tomto snížení se projevilo hospodářský pokles v domácí ekonomice. Skupina velkých bank pokračuje v mírném růstu (1,5 %), když aktiva navýšila o 34,2 mld. Kč. Více než průměr za bankovní sektor navýšily svá aktiva ještě skupiny středních bank, stavební spořitelny a malé banky o 12,3 % (61,1 mld. Kč), resp. 4,2 % (18,5 mld. Kč) a 3,7 % (8,0 mld. Kč). Pouze skupina poboček zahraničních bank zaznamenala útlum aktivit v podobě poklesu bilanční sumy o 71,5 mld. Kč (méně o 12,6 %). V důsledku mírně vyšších temp růstu aktiv ve skupině vel-

TAB. II.5

Aktiva bankovního sektoru

(v čisté hodnotě, v mld. Kč)

	2007	2008	2009	Struktura 2009 v %
AKTIVA CELKEM NETTO	3 751	4 045	4 095	100,0
Pokladní hotovost	36	40	40	1,0
Pohledávky vůči centrálním bankám	308	311	385	9,4
Finanční aktiva k obchodování	366	360	250	6,1
Finanční aktiva v RH vykázaná do ZZ	66	62	47	1,1
Realizovatelná finanční aktiva	285	335	395	9,6
Úvěry a jiné pohledávky	2 216	2 473	2 487	60,7
Finanční investice držené do splatnosti	327	287	315	7,7
Zajišťovací deriváty s kladnou RH	11	21	22	0,5
Kladné změny RH portfolia zajišťovaných nástrojů	0	0	0	0,0
Hmotný a nehmotný majetek	46	46	45	1,1
Účasti	66	71	68	1,6
Ostatní aktiva	18	34	39	1,0

6 Tato karta obsahuje jak čip, tak i magnetický proužek.

kých bank došlo na konci roku 2009 rovněž ke zvýšení jejich podílu na aktivech bankovního sektoru o 0,2 procentního bodu na 57,7 %. Míra koncentrace bankovního sektoru měřená podle Herfindahlova indexu se na základě vývoje celkových aktiv zvýšila na (0,103) a vkladů klientům na (0,118) a podle vývoje klientských pohledávek mírně klesla na (0,095).⁷

Ve struktuře aktiv⁸ tuzemského bankovního sektoru zauímají největší podíl (60,7 %) úvěry a jiné pohledávky, které se meziročně mírně zvýšily o 0,6 %. Úvěrová angažovanost bankovního sektoru se ve složitých ekonomických podmínkách a krizi na finančních trzích nesnižovala. Do vývoje struktury aktiv se promítly hlavně klientské pohledávky, které prakticky stagnovaly (meziročně mírný vzestup o 0,2 %) a které tvoří více než polovinu bilančních aktiv. Pohledávky vůči úvěrovým institucím se o 2,7 % zvýšily, což představuje obrat oproti poklesu o 10,0 % v roce 2008. Ke konci roku 2009 se meziročně zvýšil objem transakcí s ČNB o 23,5 %.

Koncentrace bankovního sektoru se v roce 2009 ve srovnání s předchozím rokem příliš nezměnila u celkových aktiv, pohledávek a vkladů. Rozdílný byl vývoj koncentrace z hlediska čistého zisku, když zisk dosažený jednou z velkých bank ovlivnil výsledky celého sektoru. Tři největší banky vyprodukovaly více než 72 % čistého zisku tuzemského bankovního sektoru.

2.2.1 Vývoj úvěrového portfolia bankovního sektoru

(z pohledu sektorového členění)⁹

Mírný růst celkových aktiv naznačuje, že po celý rok 2009 se udržovaly obchodní aktivity bankovního sektoru na mírném vzestupu. Finanční krize a pokles tuzemské ekonomiky se projevily zejména v dalším zmiřnění meziročních temp růstu úvěrů a diverzifikovaném vývoji v jednotlivých sektorech.

Celkové úvěry tuzemských bank klientům se zvýšily o 26,4 mld. Kč (1,3 %) na 2 102,1 mld. Kč. Změna trendu při poskytování úvěrů je zřejmá. Ještě v roce 2008 se objem úvěrů meziročně zvýšil o 16,4 %, v roce 2007 o 26,4 %.

Na vývoji úvěrové emise se v průběhu roku 2009 podílely jednotlivé sku-

7 Herfindahlův index (HI) je součtem čtverců tržních podílů jednotlivých subjektů působících na daném trhu. Nabývá hodnoty mezi 0 a 1, přičemž čím více se hodnota blíží nule, tím je menší koncentrace, resp. silnější konkurence na trhu. Za nízkou míru koncentrace trhu považujeme hodnoty do 0,10; hodnoty 0,10-0,18 značí střední míru koncentrace a nad 0,18 se jedná o velmi koncentrovaný trh.

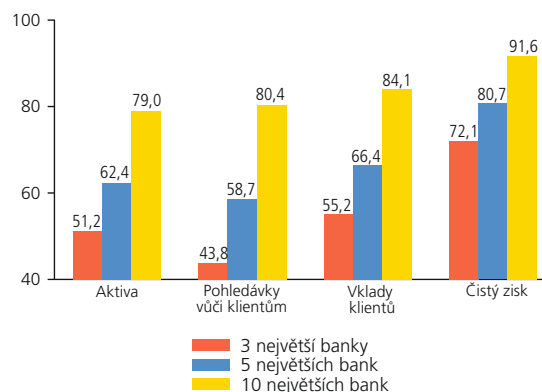
8 Aktiva bankovního sektoru tvoří pokladni hotovost, pohledávky, cenné papíry, hmotný a nehmotný majetek a ostatní aktiva.

9 Pro účely zpracování této kapitoly byly použity údaje z výkazů, které banky předkládají v rámci vykazování měnové statistiky. Jedná se pouze o úvěry poskytnuté v ČR (rezidenti). Tyto výkazy na rozdíl od výkazů pro účely bankovního dohledu používají odlišnou metodiku, proto nejsou některé výsledné hodnoty (např. celkový objem poskytnutých úvěrů) zcela srovnatelné s údaji v jiných částech textu. Podrobněji viz <http://www.cnb.cz> – Statistika – Měnová a finanční statistika – Často kladené dotazy. Vývoj úvěrového portfolia z pohledu jeho kvality (rizikovitosti) je obsahem kapitoly 2.4.1 Úvěrové riziko.

GRAF II.5

Koncentrace bankovního sektoru

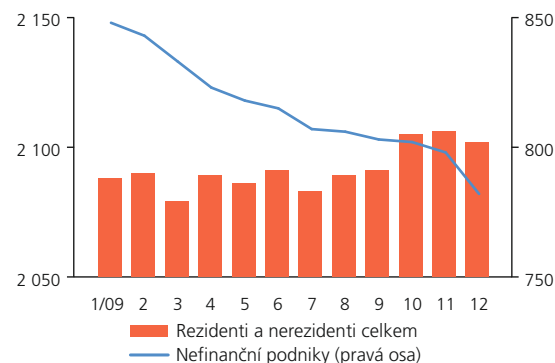
(k 31. 12. 2009; v %)

GRAF II.6

Vývoj pohledávek v roce 2009

(v mld. Kč)

TAB. II.6

Sektorové členění pohledávek

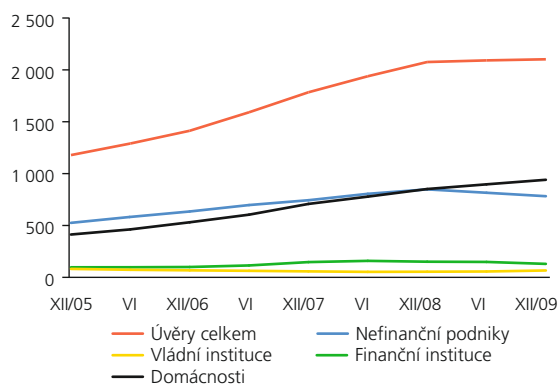
	Objem v mld. Kč			Změna oproti 2008 v %
	2007	2008	2009	
CELKEM	1 784	2 076	2 102	1,3
A. REZIDENTI	1 669	1 927	1 953	1,4
nefinanční podniky	743	848	782	-7,8
finanční instituce	147	151	130	-13,9
vládní instituce	57	54	66	22,0
domácnosti	708	851	940	10,5
živnosti	39	43	43	-1,4
obyvatelstvo	669	808	898	11,1
neziskové instituce sloužící domácnostem	13	22	34	56,5
B. NEREZIDENTI	115	149	149	0,0

GRAF II.7

Vývoj sektorové struktury úvěrového portfolia

(v mld. Kč)

TAB. II.7

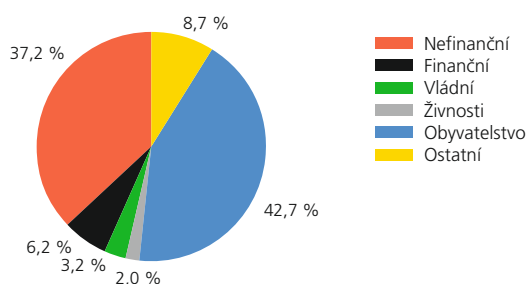
Úvěry obyvatelstvu podle časového a druhového hlediska

	Objem v mld. Kč			Změna oproti 2008 v %
	2007	2008	2009	
ÚVĚRY A POHLEDÁVKY CELKEM	669	808	898	11,1
z toho:				
krátkodobé	29	30	32	6,1
střednědobé	39	40	39	-4,4
dlouhodobé	600	738	828	12,1
z toho:				
úvěry na bydlení:	511	614	684	11,5
z toho:				
hypoteční úvěry na bydlení	334	397	554	39,6
spotřebitelské úvěry, vč. debetních zůstatků na běžných účtech	138	169	186	9,8
ostatní	20	26	28	9,4

GRAF II.8

Struktura úvěrů podle ekonomických sektorů

(k 31. 12. 2009)

Pozn.: Pouze úvěry poskytnuté v ČR

piny bank rozdílně. Dařilo se stavebním spořitelnám, jejichž úvěry rostly nejvyšším 17,5% tempem, jejich přírůstek 40,1 mld. Kč klientských úvěrů byl v daném roce největší. K růstu dále přispěly skupiny středních a malých bank, které se podílely na meziročním zvýšení objemu úvěrů o 27,5 mld. Kč (7,5 %), resp. 9,0 mld. Kč (6,6 %). Pobočky zahraničních bank snížily úvěrové portfolio meziročně o 18,8 % (41,4 mld. Kč). Skupině velkých bank, která poskytuje nejvíce úvěrů bankovního sektoru, kleslo v roce 2009 portfolio úvěrů o 31,1 mld. Kč (o 2,8 %).

V roce 2009 se zvýšily jak úvěry domácnostem (obyvatelstvo a živnosti), tak úvěry poskytnuté vládním institucím. Úvěry do sektoru domácností, zejména obyvatelstva, udržely růst, i když proti předcházejícím letům znamenalo navýšení o 11,1 % v roce 2009 výrazný pokles tempa. I v roce 2009 se zvyšovaly hypoteční úvěry, resp. úvěry poskytované na bytové účely. Pohledávky za domácnostmi k 31. 12. 2009 vzrostly o 89,0 mld. Kč (10,5 %) na 940,5 mld. Kč. Jejich podíl na celkových úvěrech (44,7 %) je v sektoru bank nejvyšší a převýšil o 7,5 procentního bodu podíl úvěrů poskytnutých do podnikové sféry, který činil 37,2 %. Naopak podíl úvěrů nefinančním podnikům klesá již od poloviny roku 2006, na konci roku 2009 meziročně klesl o 3,6 procentního bodu. Do sektoru nefinančních podniků poskytly banky v roce 2009 o 65,9 mld. Kč (7,8 %) méně úvěrů a jejich celková hodnota dosáhla 782,2 mld. Kč. Bankovní sektor si udržel angažovanost vůči nefinančním soukromým podnikům pod zahraniční kontrolou, kterým poskytl o 0,5 % více úvěrů v roce 2009. Jejich podíl na celkových úvěrech je 10,7 %. Úvěry soukromým nefinančním podnikům tuzemských majitelů s podílem 25,2 % na sektoru se snížily o 10,3 %.

Podíl úvěrů poskytovaných finančním institucím na celkových úvěrech bankovního sektoru se v roce 2009 rovněž snižoval z 7,2 % na 6,2 %, takto poskytnuté úvěry meziročně poklesly o 13,9 %, resp. o 21,0 mld. Kč. Banky snižovaly angažovanost na mezibankovním trhu.

Naopak angažovanost bank vůči vládním institucím se zvýšila o 22,0 %, i když jejich podíl na celkových úvěrech bankovního sektoru byl pouze 3,2 %. Objem pohledávek za těmito institucemi se zvýšil o 12,0 mld. Kč na 66,2 mld. Kč. Za zvýšením stojí zejména úvěry poskytnuté místním vládním institucím (o 10,4 mld. Kč), které tvoří téměř 70 % celkového objemu těchto úvěrů.

2.2.2 Úvěry obyvatelstvu¹⁰

Nejdynamičtějším prvkem rozvoje bankovního sektoru se stalo poskytování úvěrů do sektoru obyvatelstva. Rok 2009 byl dalším v řadě, kdy se zvyšovalo zadlužování obyvatelstva u tuzemských bank, i když tempo růstu se postupně zpomaluje. K 31. 12. 2009 byl stav úvěrů obyvatelstvu v celkové výši 898,0 mld. Kč, z toho jenom v roce 2009 bylo poskytnuto téměř 90 mld. Kč (meziročně více o 11,1 %) úvěrů.

10 V této kapitole jsou popisovány úvěry do sektoru obyvatelstva – rezidentům ČR. Sektor obyvatelstva je podskupinou sektoru domácností. Kromě obyvatelstva se do domácností řadí také živnosti.

Do struktury úvěrů se i nadále promítá trend pořizování vlastního bydlení. Úvěry na bydlení se pravidelně každým rokem zvyšují, tempo se snižuje. Z nich zejména hypoteční úvěry na bydlení, které v průběhu roku 2009 přidaly dalších 157,0 mld. Kč (zvýšení o 39,6 %) a tvoří 61,7 % veškerých úvěrů poskytnutých obyvatelstvu (dosud nejvíce 49,9 % na konci roku 2007).¹¹ Rovněž spotřební úvěry poskytnuté obyvatelstvu se v roce 2009 zvyšovaly (o 9,8 %) a přidaly meziročně 16,5 mld. Kč. Obyvatelstvo v převážné míře financuje z úvěrů bytové potřeby, což ve svém důsledku znamená zvyšování podílu dlouhodobých úvěrů, kterých je již více než 92 % z veškerých úvěrů poskytnutých obyvatelstvu. Jejich poměrné zastoupení v celkových úvěrech obyvatelstvu se pravidelně zvyšuje. Naopak podíl úvěrů střednědobých a krátkodobých ve struktuře úvěrů obyvatelstvu klesá. Úvěry střednědobé v absolutním vyjádření stagnují, zatímco úvěry krátkodobé absolutně rostou v důsledku poptávky po spotřebitelských úvěrech.

Úvěry na bydlení na konci roku 2009 tvořily 76,2 % veškerých úvěrů poskytnutých obyvatelstvu¹², tento tříčtvrtinový podíl je v průběhu posledních několika let stabilizovaný. V roce 2009, kdy tuzemská ekonomika čelila hospodářskému poklesu, bylo na bydlení v ČR poskytnuto o 70,7 mld. Kč více, což představovalo růst o 11,1 %. Rekordním rokem byl rok 2007, kdy se úvěry obyvatelstva určené na bydlení zvýšily o 37 %. Pokles temp růstu je zřejmý. Mezi hlavní příčiny tohoto zpomalení patří výrazné zpomalení vývoje ekonomiky, zejména dopady do vývoje na trhu práce.

Na konci roku 2009 byl celkový stav hypotečních úvěrů¹³ 846,0 mld. Kč¹⁴, hypoteční úvěry sektoru domácnosti/obyvatelstvo v celkové výši činily 604,8 mld. Kč, z toho hypoték určených k financování nemovitostí na bydlení bylo 554 mld. Kč. Jedná se převážně o úvěry dlouhodobé, hypoték se splatností nad 20 let bylo 45,3 %. Z celkových hypotečních úvěrů, které slouží zejména k financování nemovitostí na bydlení, jich na tyto účely bylo poskytnuto 73,2 %, jejich stav ke konci roku 2009 činil 618,9 mld. Kč.

Stavební spořitelny se podílejí na spolufinancování bydlení, resp. financování zejména modernizace a úprav bytů a domů. Pro svoji bezpečnost a výhodné podmínky spoření se jedná o velice oblíbený a dostupný produkt. Ke konci roku 2009 poskytly stavební spořitelny úvěry ve výši 267,5 mld. Kč, meziroční nárůst o 40,1 mld. Kč¹⁵. Celkové meziroční navýšení úvěrů stavebních spořitelen bylo 17,6 % a je o 9,2 p.b. nižší než na konci roku 2008. Tento růst se příznivě projevil i v relativním ukaza-

11 Meziroční srovnání, resp. srovnání vůči konci roku 2008, na trhu hypoték je zavádějící vzhledem k nové definici hypotečního úvěru (definice je širší), jak je uvedeno v zákonu o dluhopisech.

12 Úvěry na bydlení kromě hypotečních úvěrů dále zahrnují úvěry ze stavebního spoření (standardní a překlenovací) a spotřebitelské úvěry na nemovitosti.

13 Objem hypotečních úvěrů podle § 28 odst. 3 zákona 190/2004 Sb., o dluhopisech, ve znění pozdějších předpisů.

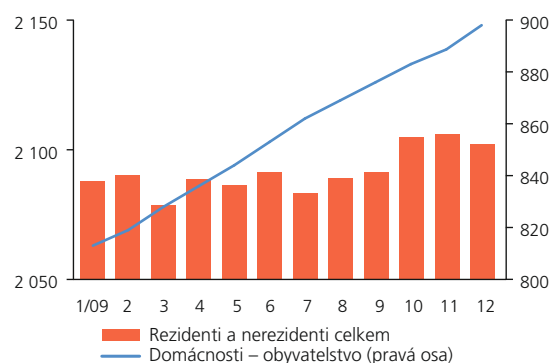
14 Hypoteční úvěry celkem (rezidenti, nerezidenti) za všechny sektory.

15 V tabulce II.8 jsou zahrnuty i úvěry poskytnuté stavebními spořitelny, které mají charakter hypotečního úvěru (tj. jsou zajištěny zástavním právem k nemovitosti).

GRAF II.9

Vývoj pohledávek v roce 2009

(v mld. Kč)

TAB. II.8

Základní ukazatele stavebního spoření

(v mld. Kč)

	2007	2008	2009	Změna oproti 2008 v %
Nově uzavřené smlouvy (tis. ks)	580	705	575	-18,5
Počet smluv ve fázi spoření (tis. ks)	5 133	5 071	4 926	-2,9
Naspořená částka	385	401	415	3,5
Úvěry celkem	179	227	268	17,8
z toho:				
ze stavebního spoření	39	43	49	13,7
překlenovací	140	184	219	18,8
Úvěry celkem/naspořená částka (%)	46,6	56,6	64,4	13,8
Úvěry ze staveb. spoř. / naspořená částka (%)	10,1	10,7	11,8	10,3
Příznaná státní podpora (mld. Kč)	15,0	14,2	13,3	-6,3

teli poměru objemu úvěrů k naspořené částce, který se zvýšil z 56,7 % na 64,4 %. Přesto je stále tento poměr ve srovnání s obdobnými systémy ve vyspělých zemích nižší. Trh stavebního spoření nově s šestiletým cyklem spoření se stále vyrovnává se změnami podmínek poskytování státní podpory platnými od 1. 1. 2004. Po zlomovém období v roce 2004 se od roku 2005 počet nově uzavřených smluv stavebního spoření zvyšoval. V roce 2009 však uzavřeli klienti stavebních spořitelny o 18,5 % nových smluv méně, celkem to představovalo 575,3 tis. nových smluv. Průměrná výše nově poskytovaných úvěrů stavebními spořitelny na bydlení se v roce 2009 zvýšila z 508 tis. Kč na 511 tis. Kč¹⁶. Stavební spořitelny ke konci roku 2009 přiznaly klientům státní podporu ve výši 13,3 mld. Kč, což je téměř o 1 mld. Kč méně než v roce předcházejícím.

Na pokračování zadlužování obyvatelstva se podílely spotřebitelské úvěry¹⁷, které meziročně vzrostly o dalších 16,5 mld. Kč. Celkové zadlužení domácností tímto typem úvěru k 31. 12. 2009 činilo 185,4 mld. Kč. Domácnosti mají ke konci roku 2009 splácet o 9,8 % objemu spotřebitelských úvěrů více než před rokem.

2.2.3 Vývoj dalších položek aktiv

Bankovní obchody v roce 2009 se promítly do navýšení pohledávek za bankami o 11,3 mld. Kč na celkovou hodnotu 428,3 mld. Kč. Podílejí se tak 10,5 % na celkové sumě aktiv bankovního sektoru. Rovněž pohledávky za centrálními bankami ve výši 384,8 mld. Kč mají významné zastoupení, proti konci roku 2008 se jejich hodnota zvýšila o 73,3 mld. Kč (23,5 %). Jde především o pohledávky vyplývající z repo operací s ČNB. Objemy těchto pohledávek v jednotlivých měsících výrazně kolísají.

V aktivech bank jsou dále zastoupeny cenné papíry, přičemž dluhové cenné papíry výrazně převažují nad kapitálovými nástroji, a účasti v přidružených a ovládaných osobách. Hodnota cenných papírů v portfoliích bank přesahuje 940 mld. Kč, z toho dluhové CP na konci roku 2009 představovaly 866,7 mld. Kč. Trh dluhopisů se v roce 2009 oživil a po poklesu v roce 2008, který byl spojován s vývojem na světových finančních trzích, se v roce 2009 hodnota dluhopisů držených bankami meziročně zvýšila o 6,7 % (54,3 ml. Kč). V portfoliu bank vzrostly dluhové CP vydané vládními institucemi, které představují již 66,8 % všech emitovaných CP (578,7 mld. Kč). CP jsou z větší části drženy do splatnosti (35,5 %) a jejich menší podíl je určený k obchodování (12,6 %). Zvyšuje se hodnota realizovatelných CP¹⁸, ke konci roku 2009 činilo meziroční zvýšení 21,0 % na 390,7 mld. Kč. Hodnota kapitálových nástrojů¹⁹ prudce poklesla na třetinu hodnoty konce roku 2008, tj. na 7,2 mld. Kč, což je o 14,6 mld. Kč méně než před rokem a jejich podíl na cenných papírech bankovního sektoru klesl pod jedno procento. Hodnota účastí se mění

16 Pramen: Asociace českých stavebních spořitelny, <http://www.acss.cz/>.

17 Spotřebitelské úvěry včetně debetních zůstatků na běžných účtech.

18 Realizovatelné CP nelze zařadit jako CP k obchodování, ani CP držené do splatnosti, ani jako majetkové účasti.

19 Ukazatel vyjadřuje celkový objem kapitálových nástrojů bez ohledu na to, v kterém portfoliu je tento nástroj umístěn a kdo jej emitoval. Zahrnují se akcie, podílové listy a ostatní kapitálové nástroje.

podle vývoje finančních skupin. V průběhu roku 2009 banky hodnotu svých účastí snížily o 5,2 % na 67,5 mld. Kč. Výrazně převažují účasti s rozhodujícím vlivem představující 96,7 % všech účastí (65,3 mld. Kč).

Naprostá většina cenných papírů zůstává v držení velkých bank (74,4 %) a stavebních spořitelů (14,3 %). Vysoce koncentrovaná je hodnota majetkových účastí, absolutní většina (99,5 %) připadá na skupinu velkých bank (67,2 mld. Kč).

2.2.4 Zdroje bankovního sektoru

Tab. II.9

Pasiva bankovního sektoru

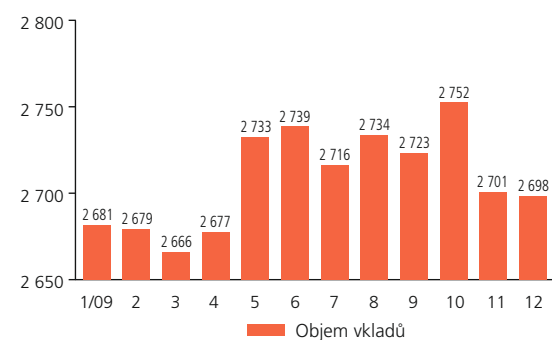
	Objem v mld. Kč			Struktura 2009 v %
	2007	2008	2009	
PASIVA CELKEM	3 751	4 044	4 095	100,0
Vklady, úvěry a ostatní finanční závazky vůči centrálním bankám	0	38	3	0,1
Finanční závazky k obchodování	102	216	138	3,4
Finanční závazky v RH vykázané do ZZ	150	67	116	2,8
Finanční závazky v naběhlé hodnotě	3 156	3 357	3 450	84,3
Zajišťovací deriváty se zápornou RH	9	13	18	0,4
Záporné změny RH portfolia zajišťovacích nástrojů	0	0	0	0,0
Rezervy	12	11	11	0,3
Ostatní závazky	64	48	36	0,9
Vlastní kapitál celkem	257	292	320	7,8
z toho:				
základní kapitál	74	74	75	1,8
nerozdělený zisk z předchozích let	81	97	106	2,6
zisk za účetní období	47	46	60	1,5

Bankovní sektor ČR disponuje dlouhodobě dostatečnými zdroji a tato příznivá situace trvala i v roce 2009, kdy se na globálních finančních trzích projevily důsledky finanční krize. Přetrvávající důvěra v tuzemský bankovní sektor se projevila v meziročním růstu závazků (vkladů) vůči klientům, které se v průběhu roku zvýšily o 130,9 mld. Kč (o 5,0 %) a k 31. 12. 2009 činily 2 728,0 mld. Kč. Zvýšily se jak vklady vládních institucí, tak i ostatních klientů²⁰. Naproti tomu vklady úvěrových institucí v podstatě stagnovaly (mírný pokles o 0,3 %). Ve čtvrtém čtvrtletí 2008 centrální banka navýšila vklady o více než 38 mld. Kč s cílem neohrozit stabilitu a důvěru bankovního trhu v období krize na finančních trzích. V roce 2009, kdy důvody pominuly, tyto vklady byly sníženy o více než 92 % a ke konci daného roku dosáhly 2,9 mld. Kč. Na depozita ostatních klientů připadá více než 88 % všech vkladů. Na účty klientů (nevládních) přiteklo do bank v průběhu roku 2009 nově 116,5 mld. Kč. Klienti se opět obrací více k jistému uložení finančních prostředků na bankovních účtech. Preferují vklady na běžné účty, jejich meziroční přírůstky oproti termínovaným vkladům jsou vyšší. Na netermínovaných účtech

GRAF II.10

Vývoj klientůvkladů v roce 2009

(v mld. Kč)

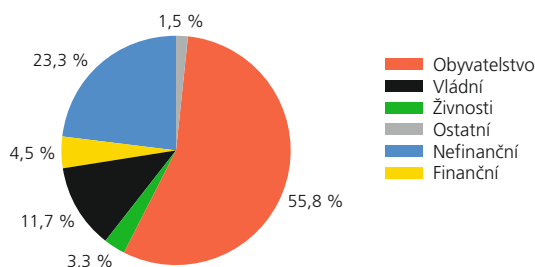

20 Členění podle sektorů je uvedeno včetně centrálních bank.

GRAF II.11

Struktura vkladů podle ekonomického sektoru

(k 31. 12. 2009)

Pozn.: Pouze vklady přijaté v ČR

TAB. II.10

Sektorové členění klientských vkladů

	Objem v mld. Kč			Změna oproti 2008 v %
	2007	2008	2009	
CELKEM	2 369	2 567	2 698	5,1
A. REZIDENTI	2 282	2 474	2 624	6,1
nefinanční podniky	614	591	611	3,3
finanční instituce	133	116	118	1,9
vládní instituce	213	293	306	4,4
domácnosti	1 290	1 440	1 551	7,7
živnosti	100	94	86	-8,6
obyvatelstvo	1 189	1 346	1 465	8,9
neziskové instituce sloužící domácnostem	31	34	38	11,0
B. NEREZIDENTI	87	93	74	-20,2

bylo na konci roku 2009 uloženo 54,6 % klientských vkladů. V termínovaných vkladech převažovaly krátkodobé vklady (92,1 %). Skupina velkých bank, která je při sběru primárních depozit s více než 60% podílem velmi úspěšná, přidala v roce 2009 dalších 78,5 mld. Kč (5,0 %), hodnota primárních depozit uložených v těchto bankách ke konci roku 2009 činila 1 660,1 mld. Kč. Skupina středních bank navýšila klientská depozita o 40,1 mld. Kč a stavební spořitelny měly klientské vklady meziročně vyšší o 13,4 mld. Kč. Nejvyšší přírůstek 1,5 mld. Kč klientských vkladů byl zaznamenán ve skupině malých bank. Pobočkám zahraničních bank jako jedině skupině klesla depozita o 2,5 mld. Kč (1,0 %).

Bankovní sektor pokračoval v roce 2009 ve snižování závazků vůči úvěrovým institucím, které meziročně poklesly o 1,3 mld. Kč na 427,1 mld. Kč. Mezibankovní trh depozit byl velmi volatilní. Závazky vůči bankám poklesly ve skupině malých bank a poboček zahraničních bank, navýšeny byly jak ve velkých, tak ve středních bankách. Závazky z emitovaných dluhových cenných papírů se meziročně zvýšily o necelé 1 %, když na konci roku 2009 dosáhly hodnotu 372,0 mld. Kč.

Banky i v roce 2009 ponechaly část dosahovaných zisků ve svých bilancích ve formě nerozděleného zisku minulých období a rezervních fondů. V roce 2009 byl přírůstek nerozděleného zisku k posílení kapitálu (8,7 mld. Kč) ve srovnání s jeho přírůstkem v roce 2008 nižší. Rezervní fondy byly navyšovány v souladu se zákonnými požadavky.²¹

Struktura celkových vkladů tuzemského bankovního sektoru podle jednotlivých sektorů byla zpracována z databáze měnové statistiky. Podíly sektorů se významně nemění, tempa růstu jsou odlišná. Vklady obyvatelstva již představují více než 55% podíl na celkových vkladech a meziročně navýšily o 8,9 %, nefinanční podniky se podílejí na klientských vkladech méně než jednou čtvrtinou. Sektor živností jako jediný pokračuje v poklesu, v roce 2009 jeho vklady ponížily o 8,6 % a podíl na celkových vkladech se snížil na 3,3 %.

2.2.5 Podrozkahové operace

Po dlouhém období celkového růstu objemu podrozkahy došlo v roce 2009 k výraznému snížení hodnot, především v důsledku snižování objemu derivátových operací. Derivátové obchody zahrnují transakce prováděné pro klienty, pro účely vlastního obchodování bank a zajišťující obchody k uzavření otevřených pozic bank ve vztahu k podstupovaným rizikům. Největší podíl podrozkahových aktiv (63,8 %) představují obchody s úrokovými nástroji (úrokové swapy a forwardy), operace s měnovými nástroji (24,3% podíl) jsou zastoupeny v menší míře. Pouze minimálně se banky angažují v obchodech s komoditními, akciovými a úvěrovými deriváty. Pohledávky/závazky z pevných termínovaných operací, které tvoří objemově nejvýznamnější položku, se shodně snížily o více než 37 %, objem operací s opčními nástroji se snížil o více než 45 %.

²¹ Více o vývoji vlastních zdrojů, podřízeného dluhu a rezerv bankovního sektoru lze nalézt v části 2.4 Kapitálová přiměřenost.

TAB. II.11

Struktura podrozvahy bankovního sektoru

	Objem v mld. Kč			Změna oproti 2008 v %
	2007	2008	2009	
VYBRANÁ PODROZVAHOVÁ AKTIVA	9 646	10 791	6 941	-35,7
z toho:				
poskytnuté přísliby a záruky	847	834	725	-13,1
poskytnuté zástavy	2	2	3	14,8
pohledávky ze spotových operací	91	44	48	10,0
pohledávky z pevných termín. operací	7 724	8 801	5 533	-37,1
pohledávky z opčních operací	851	1 031	563	-45,4
odepsané pohledávky	37	29	31	9,2
hodnoty předané do úschovy, správy a k uložení	95	50	39	-22,7
VYBRANÁ PODROZVAHOVÁ PASIVA	12 121	13 236	9 861	-25,5
z toho:				
přijaté přísliby a záruky	471	493	473	-4,1
přijaté zástavy	1 366	1 475	1 722	16,8
závazky ze spotových operací	93	44	51	14,4
závazky z pevných termín. operací	7 695	8 797	5 527	-37,2
závazky z opčních operací	853	1 029	562	-45,4
hodnoty převzaté k obhospodařování	35	41	46	11,4
hodnoty převzaté do úschovy, správy a k uložení	1 608	1 357	1 481	9,1
ČISTÁ POZICE ZE SPOTOVÝCH OPERACÍ	-1,8	-0,9	-2,9	234,5
ČISTÁ POZICE Z PEVNÝCH TERMÍN. OPERACÍ	28,2	4,4	6,0	37,5
ČISTÁ POZICE Z OPCÍ	-1,8	1,8	0,9	-47,9

Čistá pozice z pevných termínovaných operací²² v nominální hodnotě se ke konci roku 2009 zvýšila o 1,6 mld. Kč na 6,0 mld. Kč. Mezi jednotlivými měsíci však její hodnota značně kolísá (od 27,0 mld. Kč v dubnu 2009 až na 4,3 mld. Kč v říjnu 2009).

2.3 RIZIKA BANKOVNÍHO PODNIKÁNÍ

2.3.1 Úvěrové riziko

V českém bankovním sektoru bylo vždy jednoznačně nejzávažnějším druhem podstupovaného rizika úvěrové riziko. Banky provedly v minulých letech významné očištění svých bilancí od špatných úvěrů. Již od roku 2004 dochází k růstu úvěrů se selháním (dříve ohrožené úvěry) v souvislosti s rychlým růstem úvěrového portfolia bank. Ke zhoršení kvality úvěrového portfolia v důsledku zhoršování ukazatelů makroekonomického vývoje dochází od roku 2009.

22 Rozdíl mezi nominální hodnotou pohledávek a závazků z pevných termínových operací.

TAB. II.12

Kategorizace pohledávek za klienty

(v mld. Kč, %)

	Objem v mld. Kč			Změna oproti 2008 v %
	2007	2008	2009	
POHLEDÁVKY INVESTIČNÍHO PORTFOLIA CELKEM	2 191	2 481	2 520	1,6
A. POHLEDÁVKY ZA KLIENTY	1 846	2 095	2 118	1,1
bez selhání	1 795	2 027	2 005	-1,1
standardní	1 733	1 941	1 893	-2,4
sledované	62	86	111	29,6
se selháním	51	69	114	65,5
nestandardní	16	21	43	102,9
pochybné	9	10	23	131,8
ztrátové	27	37	47	26,4
B. POHLEDÁVKY ZA ÚVĚROVÝMI INSTITUCEMI	345	386	402	4,2
bez selhání	344	385	401	4,1
standardní	343	383	400	4,4
sledované	1,2	2,2	1,0	-52,9
se selháním	0,6	0,9	1,4	49,3
nestandardní	0,6	0,4	0,1	-85,3
pochybné	0,0	0,5	0,7	46,6
ztrátové	0,0	0,0	0,6	10 571,7
C. OPRAVNÉ POLOŽKY, ZTRÁTA Z OCEŇENÍ	36,1	46,4	64,9	39,8
OP k jednotlivým pohledávkám	29,3	40,1	56,0	39,6
OP k portfoliu pohledávek jednotlivě bez znehodnocení	1,6	1,7	2,2	27,6
OP k portfoliu jednotlivě nevýznamných pohledávek	5,2	4,6	6,7	46,1
OP a ztráta z ocenění podle sektorů	36,1	46,4	64,9	39,8
OP a ztráta z ocenění RH k pohledávkám za úvěrovými institucemi	0,1	0,1	0,2	39,8
OP a ztráta z ocenění RH k pohledávkám za klienty	36,0	46,3	64,6	134,9
Podíl OP a ztráty z ocenění na pohledávkách v invest. portfoliu (%)	1,65	1,87	2,57	37,4

Podle posouzení kvality úvěrů jsou tyto děleny na pohledávky se selháním nebo bez selhání.²³ Selháním dlužníka se rozumí situace, kdy lze předpokládat, že dlužník pravděpodobně nesplatí svůj závazek řádně a včas, nebo alespoň jedna splátka jistiny je po splatnosti déle než 90 dnů. Banky posuzují finanční a ekonomickou situaci klientů. Při kategorizaci pohledávek se nebere v úvahu jejich zajištění, to je zohledňováno až při vyčíslení ztráty ze znehodnocení pohledávky, především při tvorbě opravných položek (pohledávky bez znehodnocení/se znehodnocením).

Naprostou většinu (95,4 %) investičního portfolia bankovního sektoru na konci roku 2009 tvořily úvěry bez selhání. Tento podíl zahrnuje standardní pohledávky (91,0 %) a sledované pohledávky (4,4 %). Podíl úvěrů bez selhání hodnocených jako standardní se meziročně snížil o 2,7 procentního bodu.

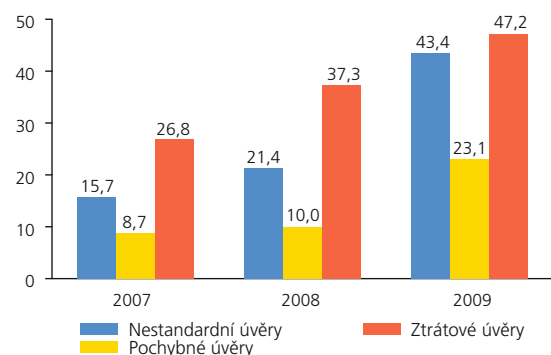
V průběhu roku 2009 došlo ke zhoršení kvality úvěrového portfolia. Z celkové hodnoty pohledávek investičního portfolia 2 520,2 mld. Kč tvořily pohledávky bez selhání 2 405,2 mld. Kč. Hodnota veškerých pohledávek se selháním se v roce 2009 zvýšila o 45,5 mld. Kč (65,3 %)

²³ Viz vyhláška ČNB č. 123/2007, o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelnic a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry.

GRAF II.12

Kvalita úvěrového portfolia

(klientské úvěry hodnocené jednotlivě, v mld. Kč)

na 115,1 mld. Kč. Jejich podíl na celkových pohledávkách vykazuje hodnotu 4,6 %, což meziročně znamenalo zvýšení o 1,8 procentního bodu. Kvalita úvěrového portfolia se v jednotlivých skupinách bank vyvíjela rozdílně, i když hodnoty pohledávek v selhání se v průběhu roku 2009 zvýšily ve všech skupinách bank. Nejvíce ve skupině velkých bank, která vykázala meziroční zvýšení o 24,3 mld. Kč (58,9 %), následuje skupina středních bank se zvýšením o 9,7 mld. Kč (72,1 %), dále malé banky s nárůstem o 6,4 mld. Kč (112,7 %). Rovněž pobočky zahraničních bank zvýšily objem této kategorie úvěrů, a to o 3,1 mld. Kč (52,6 %). Ve stavebních spořitelnách s největším téměř 18% nárůstem úvěrové angažovanosti úvěry se selháním vzrostly o 2,0 mld. Kč (59,8 %), přesto stále vykazují nejnižší podíl těchto úvěrů na celkové hodnotě jejich investičního portfolia (1,8 %) i nejnižší meziroční zvýšení (o 0,5 p.b.). Naopak zhoršení kvality úvěrového portfolia z hlediska podílu úvěrů v selhání na celkové hodnotě jejich investičního portfolia bylo největší ve skupině malých bank, meziročně se jejich podíl zvýšil o 3,5 p.b. na nejvyšší hodnotu sektoru (6,8 %). Hodnotu vyšší než 5 % úvěrů se selháním vykazaly jak velké (5,3 %, zvýšení o 2,1 p.b.), tak střední banky (5,1 % se zvýšením o 1,8 p.b.). Ve skupině velkých bank ke zhoršení kvality úvěrů došlo za současného snížení hodnoty investičního portfolia. Kromě stavebních spořitelen mají ve srovnání s celým sektorem úvěrové portfolio kvalitnější rovněž pobočky zahraničních bank. Jejich podíl úvěrů se selháním na celkových úvěrech ke konci roku 2009 činil 2,6 % s meziročním navýšením o 1,0 p.b., i když jejich úvěry klesají. Ve skupině velkých bank v roce 2009 nejvíce rostly úvěry hodnocené jako nestandardní o 106,0 % a sledované spolu s pochybnými shodně o více než 67 %. Poměrně vysoká tempa zvyšování hodnoty úvěrů se selháním v průběhu roku 2009 jsou daná zvyšující se neschopností dostát závazkům ze strany klientů bank. Ke zhoršování kvality úvěrového portfolia dochází za současného pouze minimálního růstu úvěrové emise.

Pohledávky investičního portfolia se selháním hodnocené podle doby nesplácení byly nejčastěji zařazeny do kategorie (ztrátové) úvěrů nesplácených déle než 360 dnů (25,8 mld. Kč). Podíl pohledávek se selháním po lhůtě splatnosti na celkových pohledávkách investičního portfolia se selháním se meziročně snížil na 47,2 %.

Na zhoršování kvality úvěrů reagoval bankovní sektor zvýšenou tvorbou opravných položek. Jejich objem se meziročně zvýšil o 18,5 mld. Kč (38,8 %) na 64,9 mld. Kč. Zvyšoval se proporcionálně objem opravných položek k pohledávkám hodnoceným jednotlivě i objem opravných položek k pohledávkám hodnoceným portfoliově.

TAB. II.13

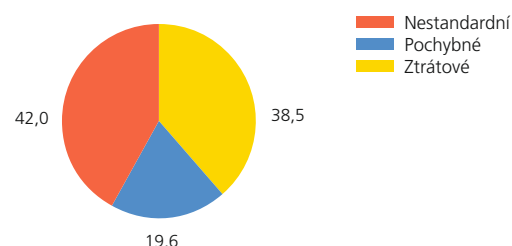
Sektorové členění pohledávek se selháním

	Objem v mld. Kč			Změna oproti 2008 v %
	2007	2008	2009	
POHLEDÁVKY SE SELHÁNÍM CELKEM	47,3	65,7	109,3	66,2
nefinanční podniky	22,8	35,3	61,4	73,7
finanční instituce	0,7	0,6	0,8	41,0
vládní instituce	0,05	0,15	0,22	41,2
domácnosti	21,1	25,6	38,3	50,0
z toho:				
živnosti	2,8	3,5	4,6	29,3
obyvatelstvo	18,3	22,0	33,8	53,3
z toho:				
úvěry na bydlení	7,9	10,0	17,4	73,3
hypoteční úvěry	4,3	6,1	13,5	121,6
spotřebitelské úvěry	10,2	11,4	15,3	34,7
neziskové instituce sloužící domácnostem	0,01	0,04	0,08	130,1
nerezidenti	2,6	4,1	8,4	107,9

GRAF II.13

Struktura úvěrů se selháním poskytnutých nefinančním podnikům

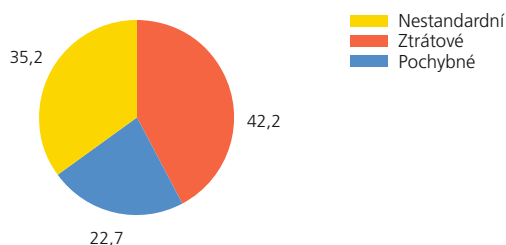
(k 31. 12. 2009, v %)

GRAF II.14

Struktura úvěrů se selháním poskytnutých obyvatelstvu

(k 31. 12. 2009, v %)

Všechny sektory vykázaly ke konci roku 2009 absolutně vyšší objem pohledávek se selháním než v roce předcházejícím, zvyšoval se i relativní ukazatel podílu pohledávek v selhání k celkově poskytnutým úvěrům. Nejvyšší podíl pohledávek se selháním na úvěrovém portfoliu vykazuje dlouhodobě sektor živnosti (10,8 %).

V roce 2009 se nárůst pohledávek se selháním nejvíce projevil v sektoru nefinančních podniků. Hodnota těchto pohledávek se meziročně zvýšila o 26,0 mld. Kč a jejich podíl na celkových úvěrech poskytnutých nefinančními podniky měl hodnotu 7,8 %.

Objem úvěrů se selháním v sektoru obyvatelstva se meziročně zvýšil o 11,7 mld. Kč, zejména v důsledku zhoršení ekonomického vývoje a podmínek na trhu práce. Úvěry na bydlení mají tradičně vyšší kvalitu, vykazují nízký podíl problémových úvěrů (2,54 %), i když i tento je meziročně vyšší o 0,9 p.b. Takto nízká rizikovitost úvěrů na bytové účely je podporována vysokou odpovědností klientů v případě, že zárukou se stává nemovitost k bydlení. Ztráta této jistoty mobilizuje včasné splácení úvěrů a hledání náhradních řešení. Banky se rovněž chovají obezřetně, používají sofistikované metody ověřující bonitu klienta. U spotřebitelských úvěrů je delikvence vyšší (8,3 %). Jedná se o větší počty úvěrů poskytujících nižší částky na různé i nespecifikované účely, často jsou používány i na splácení úvěrů v prodlení. Vyšší rizikovitost těchto úvěrů je kompenzována vyšší úrokové sazbou.

2.3.2 Měnové riziko

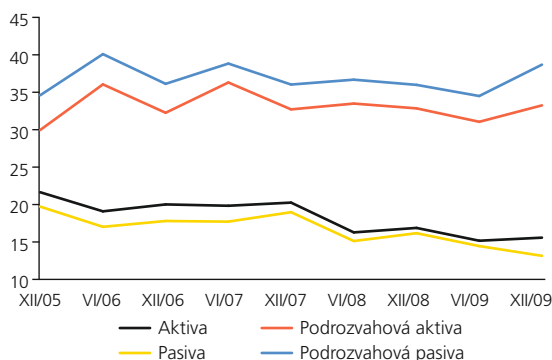
Měnové riziko tuzemského bankovního sektoru bylo v roce 2009 stejně jako v předchozích letech hodnoceno jako omezené. V průběhu roku 2009 se absolutní výše cizoměnových aktiv a pasiv bankovního sektoru snižovala o 5,6 %, resp. 16,8 %, rovněž jejich podíl na celkové bilanci bankovního sektoru se mírně snížil o 1,2 procentního bodu na 16,1 % v případě aktiv, resp. o 2,9 procentního bodu na 13,8 % v případě pasiv. V absolutních hodnotách činila k 31. 12. 2009 cizoměnová aktiva 680,5 mld. Kč a cizoměnová pasiva 520,5 mld. Kč. Vývoj cizoměnových podrozvahových aktiv a pasiv je obdobný. V absolutních hodnotách klesají, i když jejich podíl na aktivech, resp. pasivech podrozvahy (přesahuje hranici 32 % u aktiv a 38 % u pasiv) se zvyšuje v důsledku ještě rychlejších temp poklesu celé podrozvahy. Vývoj cizoměnových aktiv a pasiv (rozvahových i podrozvahových) v čase se promítá do výsledné čisté devizové pozice, která skončila na konci období jako dlouhá u rozvahy (+160,0 mld. Kč) a krátká u podrozvahy (-258,1 mld. Kč). Pokles cizoměnových aktiv a pasiv je ovlivněn vývojem devizového kurzu CZK/EUR v daném období.

Ve struktuře cizoměnových aktiv zaujímají rozhodující, téměř 74% podíl pohledávky (vůči klientům a úvěrovým institucím), které se v průběhu roku 2009 snížily o 4,5 %. Došlo k meziročnímu snížení objemu cizoměnových pohledávek za bankami o 10,8 mld. Kč (o 5,0 %) na 205,4 mld. Kč. Shodně se vyvíjely pohledávky za klienty v cizí měně s poklesem o 12,7 mld. Kč (4,1 %) na 295,8 mld. Kč. Rovněž objem cizoměnových cenných papírů (včetně účastí) v držení bankovního sektoru se v roce 2009 snížil o 8,7 mld. Kč na 127,7 mld. Kč.

GRAF II.15

Podíl cizích měn v rozvaze a podrozvaze bankovního sektoru

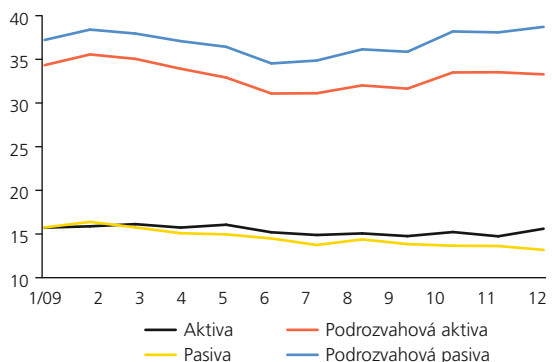
(v %)

GRAF II.16

Podíl cizích měn v rozvaze a podrozvaze bankovního sektoru v roce 2009

(%)

Cizoměnová pasiva bankovního sektoru ČR klesla ve všech svých složkách. Závazky vůči bankám v cizích měnách byly sníženy (o 67,9 mld. Kč na 185,2 mld. Kč) při současném poklesu cizoměnových vkladů klientů (o 23,6 mld. Kč na 250,5 mld. Kč).

Za vyššími podíly cizoměnových podrozvahových aktiv a pasiv jsou přibližně z 93 %, resp. 89 % derivátové operace. Ani v podrozvaze však nedochází ke zvětšování otevřené pozice.

Nejvyšší otevřenou měnovou pozici (cizoměnová aktiva i pasiva, včetně podrozvahových, vycházející z údajů o měnové struktuře k analýze kapitálové přiměřenosti, tj. bez započítávání např. příslibů a záruk v CM) vykazoval k 31. 12. 2009 tuzemský bankovní sektor vůči EUR (krátká pozice ve výši 629,7 mil. Kč), což představuje 0,2 % celkového regulatorního kapitálu (tj. kapitálu bank upraveného podle pravidel o kapitálové přiměřenosti – viz Kapitola 2.4), dále vůči USD ve výši 370,2 mil. Kč (krátká pozice). Otevřená pozice vůči GBP je třetí nejvyšší (krátká 104,9 mil. Kč), je následovaná CHF (krátká 65,1 mil. Kč). V meziročním srovnání nedošlo v absolutních hodnotách k významnějším posunům. Banky tedy své měnové riziko řídí v souladu s platnými předpisy. Ve srovnání s absolutními hodnotami CM aktiv, pasiv i podrozvahy je jejich čistá pozice podle měn vybilancovaná (aktiva – pasiva v CM).

2.3.3 Teritoriální riziko (riziko země)

Tuzemské banky mají převážně lokální charakter, svou činnost orientují zejména na domácí klientelu. Transakce s nerezidenty jsou významné především na mezibankovním trhu, zejména pak při derivátových operacích. Kromě toho banky drží cenné papíry vydané zahraničními subjekty. Vývoj nerezidentských aktiv a pasiv částečně koresponduje s vývojem cizoměnových položek, rovněž nerezidentské aktivity jsou více soustředěny v podrozvaze.

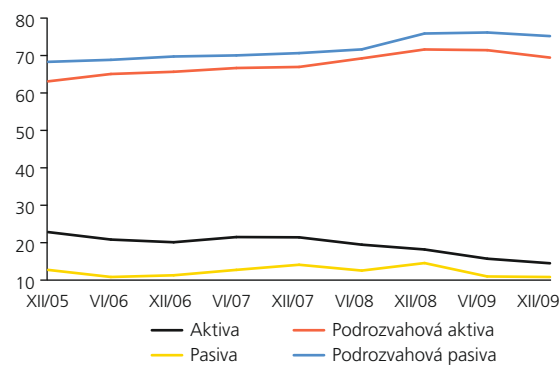
K 31. 12. 2009 dosahovala nerezidentská aktiva 671,1 mld. Kč, tj. 15,9 % celkových aktiv bankovního sektoru. Ve srovnání s koncem roku 2008 se jedná o snížení o 135,0 mld. Kč. Rovněž nerezidentská pasiva vykázala téměř totožné snížení o 137,3 mld. Kč na 506,9 mld. Kč v tomto časovém období.

Ve struktuře nerezidentských aktiv i pasiv převažují operace na mezibankovním trhu. Závazky vůči bankám ke konci roku 2009 činily téměř 50 % veškerých finančních závazků nerezidentů (250,4 mld. Kč). Rovněž na straně aktiv pohledávky za bankami (nerezidenti) převažují (38,1 %), jejich hodnota činí 255,6 mld. Kč. Jak závazky, tak pohledávky nerezidentů za bankami meziročně klesaly o 20,0 %, resp. 15,3 %. Pohledávky vůči klientům – nerezidentům se snížily pouze o 2,5 mld. Kč na 163,2 mld. Kč. Nerezidentské cenné papíry, včetně majetkových účastí evidované na straně aktiv, jejichž hodnota v držení tuzemských bank ke konci roku 2009 dosáhla 131,8 mld. Kč, vykázaly meziroční snížení o 50,0 mld. Kč. Jejich podíl na nerezidentských aktivech se blíží 20 %. Vklady klientů – nerezidentů byly vyčísleny hodnotou 83,2 mld. Kč (snížení o 17,2 mld. Kč).

GRAF II.17

Podíl nerezidentských operací v rozvaze a podrozvaze bankovního sektoru

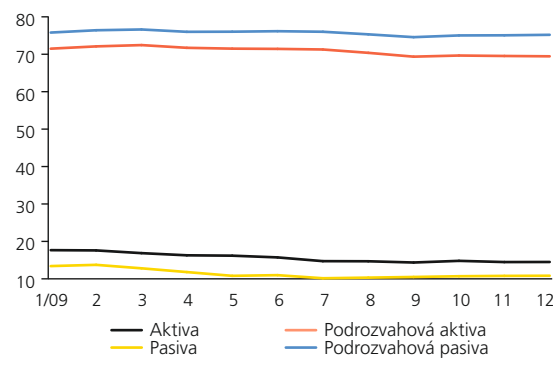
(v %)

GRAF II.18

Podíl nerezidentských operací v rozvaze a podrozvaze bankovního sektoru v roce 2009

(%)

TAB. II.14

Deset zemí s největší angažovaností bankovního sektoru ČR k 31. 12. 2009

(v mld. Kč)

	Aktiva celkem	z toho:		
		Pohledávky za úvěrovými institucemi	Pohledávky za klienty	Dluhopisy
Nizozemsko	121,7	77,0	29,7	10,4
Velká Británie	102,0	48,9	3,9	5,8
Rakousko	66,7	47,4	1,6	1,7
Slovensko	61,4	21,4	28,6	7,0
Polsko	51,4	0,5	15,4	16,7
Německo	37,6	15,4	1,6	7,1
Belgie	36,6	14,9	3,6	0,6
Ruská federace	31,4	6,2	24,6	0,4
Řecko	24,2	0,9	0,2	23,0
Francie	19,6	1,4	3,4	8,4

TAB. II.15

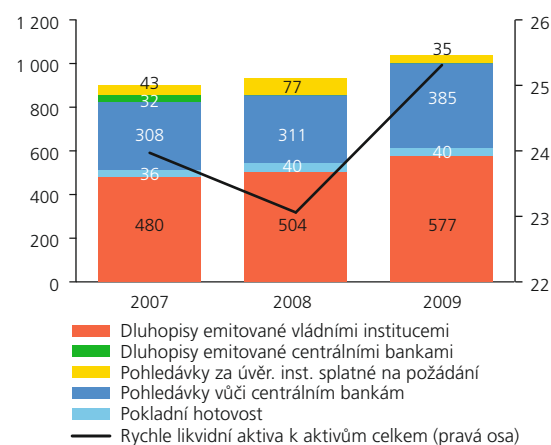
Vybrané ukazatele likvidity

	2007	2008	2009
RYCHLE LIKVIDNÍ AKTIVA (RLA) CELKEM	899	933	1 036
RLA celkem / aktiva celkem (v %)	24,0	23,1	25,3
RLA / vklady klientů celkem (v %)	36,6	35,9	38,0
Kumulativní netto rozv. pozice do 3 měsíců bez 80 % neterm. vkladů (v %)	-10,9	-13,4	-11,1
Pozice na mezibank. trhu (v mld. Kč)	28	-11	1
pohledávky za bankami	464	417	428
závazky vůči bankám	435	428	427
Krytí úvěrů primárními zdroji (v %)	135,5	126,4	132,5
Podíl netermínovaných vkladů na vkladech celkem vč. bank (v %)	46,39	46,7	48,25

GRAF II.19

Rychle likvidní aktiva

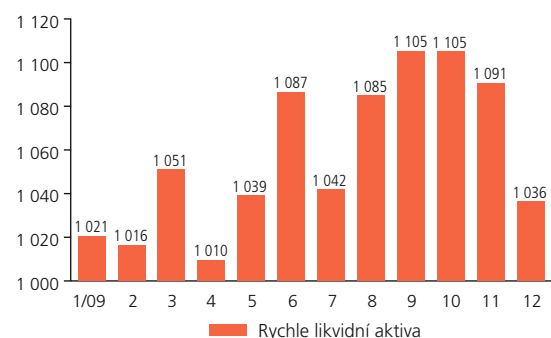
(v mld. Kč; v %)

GRAF II.20

Vývoj rychle likvidních aktiv v roce 2009

(v mld. Kč)

Teritoriální orientace tuzemského bankovního sektoru je dlouhodobě stabilizovaná, jak vyplývá z přehledu deseti zemí s největší angažovaností měřené objemem takto obchodovaných aktiv. V letech 2008 a 2009 je zastoupení zemí na předních místech stejné, minimálně se mění pořadí. V tomto období je angažovanost bankovního sektoru ČR na rozhodujících prvních deseti místech směřovaná na země EU s výjimkou Ruské federace. Velikost expozice vůči těmto deseti zemím přitom převyšuje 81 % celkové angažovanosti vůči zahraničí. Angažovanost vůči Slovensku po vstupu do eurozóny se meziročně razantně snížila o 27,5 mld. Kč na 66,7 mld. Kč z důvodu výrazného snížení objemu všech obchodovaných aktiv, zejména objemu kapitálových nástrojů (snížení o 80 %), pohledávek vůči úvěrovým institucím o téměř 38 % a čtvrtinového poklesu dluhopisů. Angažovanost se zvýšila pouze vůči Nizozemsku o více než 20 mld. Kč, Ruská federace navýšila přes 3 mld. Kč, stagnuje Belgie a ostatní země angažovanost snižují, nevíce kromě Slovenska ještě Německo o 26,4 mld. Kč. Seznam zemí, vůči kterým mají tuzemské banky největší závazky, je v posledních dvou letech totožný. Hodnota závazků se vůči téměř všem zemím snižovala s výjimkou Francie a Slovenska²⁴. Bankovní sektor ČR vykazoval k 31. 12. 2009 nejvyšší otevřenou čistou pozici (tj. rozdíl mezi aktivními a pasivními operacemi) vůči Polsku (kladná pozice 51,5 mld. Kč), Nizozemsku (kladná pozice 50,0 mld. Kč) a Slovensku (rovněž kladná pozice 45,3 mld. Kč).

2.3.4 Riziko likvidity

Bankovní sektor ČR disponuje nadále dostatečnými likvidními zdroji, likvidita sektoru je velmi dobrá, dílčí ukazatele likvidity byly stabilizované i v průběhu roku 2009. V reakci na krizi na globálních finančních trzích ČNB zvýšila monitorování likvidity a konstatovala, že v roce 2009 k přenosu problémů s likviditou do tuzemska nedošlo. V tuzemsku došlo k posílení objemu rychle likvidních aktiv (RLA)²⁵ v meziročním srovnání o 103,6 mld. Kč (o 11,1 %) na 1 036,3 mld. Kč. Rovněž podíl RLA na celkových aktivech se meziročně zvýšil o 1,3 p.b. K posílení likvidní pozice přispělo meziroční zvýšení prostředků uložených u centrálních bank (ČNB) o 73,3 mld. Kč a dále navýšení dluhových cenných papírů určených k obchodování emitovaných vládními institucemi o 73,2 mld. Kč. Naopak prostředky uložené u jiných bank splatné na požádání vykazaly pokles o 42,8 mld. Kč. Hodnota pokladní hotovosti se držela na přibližně stejné úrovni.

Tuzemský bankovní sektor jako celek vystupuje na mezibankovním trhu v pozici čistého věřitele (objem pohledávek vůči bankám převyšoval na konci roku 2009 závazky vůči bankám o 1,2 mld. Kč).

24 V případě pasivních operací není na seznamu deseti největších zemí pouze Polsko, Ruská federace a Řecko, místo nich se tam dostává Lucembursko, Irsko a USA.

25 Ukazatel vyjadřuje objem rychle likvidních aktiv, tj. aktiv, která jsou pohotově k dispozici ke krytí závazků banky. Rychle likvidní aktiva jsou tvořena z položek: pokladní hotovost, pohledávky vůči centrálním bankám, pohledávky vůči úvěrovým institucím splatné na požádání a dluhopisy emitované centrálními bankami a vládními institucemi (včetně CP daných do repa). Srovnatelnost časové řady podle současné metodiky není ovlivněna.

2.4 KAPITÁLOVÁ PŘIMĚŘENOST

Kapitálová přiměřenost patří k základním pilířům bankovní regulace a dohledu. Obecně se kapitálovou přiměřeností rozumí poměr kapitálu a rizik, kterým je daný subjekt vystaven. Tento poměr by měl být dostatečně velký, aby kapitál pokryl případné ztráty plynoucí z aktivit subjektu, neboli aby tyto ztráty nesli vlastníci kapitálu, a nikoli věřitelé subjektu. Kapitálovou přiměřenost lze teoreticky spočítat pro jakýkoliv subjekt. Praktický význam má však při regulaci těch subjektů, které při své činnosti využívají velké množství cizích zdrojů vzhledem ke zdrojům vlastním. Při výpočtu kapitálové přiměřenosti je nejsložitější určit, jak velkému riziku je subjekt vystaven. Zjištění velikosti kapitálu je již snazší, nicméně i zde je u některých položek obtížné určit, zda jsou již kapitálem či nikoliv. Z tohoto důvodu je koncept kapitálové přiměřenosti předmětem neustálého vývoje a zpřesňování, dochází k zahrnování dalších druhů podstupovaných rizik do jejího výpočtu a specifikaci započítávaného kapitálu.

Regulatorní kapitál bankovního sektoru (tj. kapitál upravený pro účely výpočtu kapitálové přiměřenosti) vzrostl v roce 2009 o 14,7 % (o 33,9 mld. Kč) na celkových 264,7 mld. Kč. Hodnota Tier 1 se zvyšuje pravidelně, v roce 2009 vzrostla o 8,1 %, byly posíleny rezervní fondy a nerozdělený zisk meziročně o 7,9 %. Celkový objem nerozděleného zisku se v roce 2009 zvýšil o 8,6 mld. Kč, zatímco ve stejném období roku 2008 to bylo 20,5 mld. Kč. Povinné rezervní fondy byly zvýšeny o 0,5 mld. Kč. Přiděly do těchto fondů se v průběhu posledních období výrazně nemění, v roce 2008 to bylo meziročně více o 1,0 mld. Kč. Poměrně výrazně ovlivnilo růst regulatorního kapitálu zvýšení emisního ážia (celkem dvě banky) a posílení základního kapitálu ve výši 6,0 mld. Kč.

Dodatkový kapitál Tier 2 byl navýšen o 18,2 %, zejména v důsledku zvýšení podřízeného dluhu²⁶ o 19,4 % od konce roku 2008. V průběhu roku 2009 banky částečným splácením podřízených dluhů (celkem v pěti bankách, ve dvou byl splacen zcela) proti tomu snižovaly hodnotu této složky kapitálu. V jedné bance došlo k posílení kapitálu přijetím podřízeného dluhu a v jedné byl stávající podřízený dluh mírně navýšen. Podíl složky Tier 2 na celkovém regulatorním kapitálu bankovního sektoru se mírně zvýšil, na konci roku 2009 dosahoval 14,3 %, když v roce předcházejícím činil 13,9 %.

Hodnotu Tier 1 a Tier 2 snižují odečitatelné položky, které se v roce 2009 snížily v důsledku zkrácení kapitálových investic větších než 10 % do bank a finančních institucí na 1,7 mld. Kč.

Kategorie kapitálu Tier 3 nebyla ani v roce 2009 v tuzemském bankovním sektoru využívána.²⁷

Tab. II.16

Struktura kapitálu bankovního sektoru

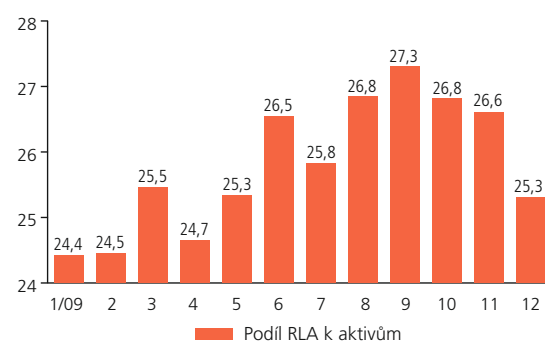
(v mld. Kč)

	2007	2008	2009
A. TIER 1	190,4	219,9	237,6
Splacený ZK zapsaný v OR	70,9	73,6	75,4
Splacené emisní ážio	22,3	27,0	33,0
Rezervní fondy a nerozdělený zisk	110,0	132,8	143,2
povinné rezervní fondy	28,3	29,3	29,8
ostatní f. z rozdělení zisku	6,4	7,4	8,7
nerozděl. zisk předchoz.obd.	75,7	96,2	104,8
zisk za účetní obd.po zdanění	0,0	0,0	0,0
neuhraz. ztráta předchoz. obd.	0,1	0,1	0,1
další přičitatelné položky	-0,2	0,0	0,0
Odečitatelné položky od Tier 1	12,8	13,5	14,0
ztáta běžného období	0,0	0,1	0,9
goodwill	2,7	2,7	2,7
nehmot. maj. jiný než goodwill	9,9	10,5	10,3
vlastní akcie	0,2	0,2	0,2
ostatní	0,1	0,1	0,0
B. TIER 2	31,1	32,1	38,0
Podřízený dluh	30,5	31,8	37,9
Ostatní kapitálové fondy	0,7	0,4	0,0
Odečitatelné pol. od Tier 1 a Tier 2	9,6	21,1	10,8
Kap. invest. nad 10 % do bank a fin. inst.	4,6	13,4	2,8
Kap. invest. do 10 % do bank a fin. inst.	0,0	0,0	0,0
Ostatní	5,0	7,7	8,0
C. TIER 3	0,0	0,0	0,0
KAPITÁL CELKEM	212,0	230,9	264,7

Graf II.21

Podíl RLA k aktivům v roce 2009

(v %)

26 Podřízený dluh A zvyšuje hodnotu dodatkového kapitálu (Tier 2). Může dosáhnout maximálně 50 % hodnoty Tier 1.

27 Kapitál Tier 3 představuje podřízený dluh s minimální pevnou lhůtou splatnosti dva roky.

Tab. II.17

Kapitálové požadavky a kapitálová přiměřenost bankovního sektoru

(v mld. Kč, v %)

	2007	2008	2009
KAPITÁLOVÉ POŽADAVKY CELKEM	146,8	149,9	150,0
A. KAPITÁLOVÝ POŽADAVEK K ÚVĚROVÉMU RIZIKU	134,6	130,3	131,9
Kap. pož. k úvěr. riziku při STA	81,1	49,8	49,2
Kap. pož. k úvěr. riziku při IRB	53,5	80,5	82,8
B. KAPITÁLOVÝ POŽADAVEK K TRŽNÍMU RIZIKU	3,9	5,3	3,3
úrokové riziko	2,6	2,2	2,1
Kap. pož. k akciovému riziku	0,2	0,1	0,1
Kap. pož. k měnovému riziku	0,2	0,3	0,1
Kap. pož. ke komoditnímu riziku	0,1	0,2	0,1
Kap. pož. k vlastním modelům	0,8	2,4	0,8
C. KAPITÁLOVÝ POŽADAVEK K OPERAČNÍMU RIZIKU	7,7	14,0	14,7
metoda BIA	0,5	1,1	1,1
metoda TSA	7,2	8,7	4,6
metoda ASA	0,0	0,8	0,8
metoda AMA	0,0	3,4	8,1
E. KAPITÁLOVÝ POŽADAVEK K OSTATNÍM RIZIKŮM	0,5	0,3	0,0
vypořádací riziko	0,0	0,0	0,0
riziko angaž. obch. port.	0,5	0,2	0,0
riziko ostatních nástrojů	0,0	0,0	0,0
přechodné kap. požadavky	0,0	0,0	0,0
KAPITÁLOVÁ PŘIMĚŘENOST	11,55	12,32	14,11

Kapitálové požadavky v bankovním sektoru v roce 2009 stagnovaly, když došlo k jejich navýšení pouze o 102,0 mil. Kč (0,1 %) na hodnotu 150,0 mld. Kč. Zavedení Basel II znamenalo zcela nový přístup k identifikaci rizika, kterému odpovídají i nové způsoby jeho měření. I nadále zůstává rozhodujícím rizikem tuzemského bankovního sektoru úvěrové riziko. Tomu odpovídá i váha kapitálového požadavku k tomuto riziku, který na konci roku 2009 představoval téměř 88,0 % celkového kapitálového požadavku. Na celkovém kapitálovém požadavku bankovního sektoru se dále podílí 9,8 % kapitálové požadavky k operačnímu riziku a 2,2 % kapitálové požadavky k tržnímu riziku. Požadovaný kapitálový požadavek k ostatním rizikům je zanedbatelný (0,02 %) a vztahuje se k vypořádacímu riziku.

Banky stanovují vyšší kapitálových požadavků tak, aby byla kryta všechna bankou podstupovaná rizika. Kapitálové požadavky vztahené k úvěrovému riziku jsou určeny zejména na základě vývoje úvěrového portfolia bankovního sektoru. Nová metodika výpočtu spočívá v přesnějším ohodnocení úvěrového rizika v bankách. Kapitálové požadavky k úvěrovému riziku jsou stanoveny podle použitých metod jeho měření. Kapitálové požadavky k úvěrovému riziku stanovené standardizovaným přístupem STA a pokročilým přístupem IRB se zvýšily o 1,3 mld. Kč (3,2 %) oproti hodnotám na konci roku 2008. Z celkových kapitálových požadavků k úvěrovému riziku na požadavky vztahené k části úvěrového portfolia používajícího STA metodu měření rizika připadá 37,3 % a na IRB metodu 62,7 %. Při použití jak metody IRB, tak STA byl vždy nejvyšší kapitálový požadavek vůči podnikovým expozicím ve výši 47,7 mld. Kč, resp. 22,0 mld. Kč.

Od roku 2007 se počítají kapitálové požadavky k operačnímu riziku, které je konstruováno zcela odlišně, je založeno na ohodnocení rizika bank vyplývajících z jejich činnosti. V průběhu roku 2009 se kapitálové požadavky k operačnímu riziku zvýšily o 4,5 % na 14,7 mld. Kč. Jsou takto nově rizikově ohodnoceny procesní činnosti banky.

Kapitálový požadavek k tržnímu riziku ve výši 3,3 mld. Kč v sobě zahrnuje požadavky na krytí rizika úrokového, akciového, měnového, komoditního. Meziročně se tyto požadavky snížily zejména v důsledku používání vlastních modelů. Největší objem kapitálových požadavků (64,1 %) je vázán k pokrytí rizika úrokového.

Nárůst regulačního kapitálu o 14,7 % v roce 2009 při stagnaci kapitálových požadavků měl za následek meziroční zvýšení ukazatele kapitálové přiměřenosti bankovního sektoru o 1,79 procentního bodu na 14,11 %. Zvýšení hodnoty kapitálové přiměřenosti vykazovala skupina velkých a malých bank (pobočky zahraničních bank kapitálovou přiměřenost nevykazují).

Stanovenou minimální hodnotu kapitálové přiměřenosti ve výši 8 % v průběhu celého roku 2009 splňovaly všechny banky. Kapitálovou přiměřenost pod 10 % ke konci 2009 roku nevykazovala ani jedna banka, všechny tři banky vykazující hodnotu menší než 10 % na konci roku 2008 se dostaly nad tuto hranici.

2.5 HOSPODÁŘSKÉ VÝSLEDKY BANKOVNÍHO SEKTORU

2.5.1 Zisk z finanční činnosti a zisk z ostatních provozních činností

Stabilita bankovního sektoru je podmíněna generováním zisku, především tvorbou zisku z finanční činnosti v delším časovém období. Z vytvořeného provozního zisku musejí být banky schopny pokrýt veškeré provozní náklady související s bankovní činností a dále náklady vznikající v důsledku podstupovaných bankovních rizik.

V průběhu roku 2009 byl bankovní sektor ziskový. Zisk z finanční činnosti se ve srovnání s rokem 2008 zvýšil o 30,4 mld. Kč (22,0 %), ke konci roku dosáhl hodnoty 168,4 mld. Kč. Většina bankovních subjektů působících v tuzemsku byla rovněž zisková a 27 bank a poboček zahraničních bank zaznamenalo meziroční růst zisku z finanční činnosti. Z jednotlivých skupin bank se takto měřené hospodářské výsledky snížily pouze u poboček zahraničních bank o 0,4 % (51,3 mil. Kč). S nejvyšší dynamikou růstu zvyšovaly zisk z finanční činnosti ve skupině velkých bank, zejména jedné z nich o 29,8 % (o 27,0 mld. Kč), ve středních bankách o 10,7 % (o 2,3 mld. Kč), ve skupině stavebních spořitelů o 9,3 % (o 845,6 mil. Kč) a v malých bankách byl meziročně rovněž vytvořen vyšší zisk z finanční činnosti o 6,1 % (o 335,8 mil. Kč). Velké banky vykázaly téměř 70 % vytvořeného zisku z finanční činnosti celého bankovního sektoru.

Z jednotlivých kategorií zisku z finanční činnosti se v roce 2009 zvyšoval úrokový zisk, meziročně o 5,4 % (5,3 mld. Kč) na 103,3 mld. Kč. Úrokový zisk přesáhl 61% podíl z celkového zisku z finanční činnosti.

V roce 2009 se zvýšil úrokový zisk bankovního sektoru, i když úrokové sazby klesaly²⁸. Meziroční zvýšení úrokového zisku je výsledkem zvýšení úrokového zisku z operací s ostatními klienty (tj. bez úrokových zisků inkasovaných od bank, vč. centrální a vládních institucí) o 8,7 mld. Kč (o 12,3 %) na 79,5 mld. Kč. K růstu úrokového zisku v období klesajících úrokových sazeb přispěl rychlejší pokles úrokových nákladů o 24,2 % než úrokových příjmů o 9,1 %. Úrokové výnosy byly nižší meziročně o 17,5 mld. Kč a dosáhly hodnoty 174,5 mld. Kč. Podíl úrokových příjmů realizovaných z úvěrů od ostatních klientů (zákazníků) na celkových úrokových výnosech bankovního sektoru již tvořil téměř 64 % (pro srovnání na konci roku 2005 byla překročena 50% hranice). Podíl úroků od vládních institucí je trvale klesající, na konci roku 2009 již nečinil ani 1,4 %. V roce 2009 se výrazně snížily úrokové výnosy od centrálních bank a úvěrových institucí. Jejich podíl na celkových úrokových výnosech meziročně klesl z 7,0 % na 3,1 %, resp. z 10,9 % na 7,7 %, když jejich hodnota na konci roku 2009 činila 5,4 mld. Kč a 13,4 mld. Kč. Úroky z dluhových cenných papírů rostly a dosáhly 31,4 mld. Kč, což je o 6,8 % (2,0 mld. Kč) více než v roce 2008.

²⁸ V průběhu roku 2009 byla základní úroková sazba ČNB změněna čtyřikrát, celkově snížena o 1,25 procentního bodu.

Tab. II.18

Hospodářské výsledky bankovního sektoru

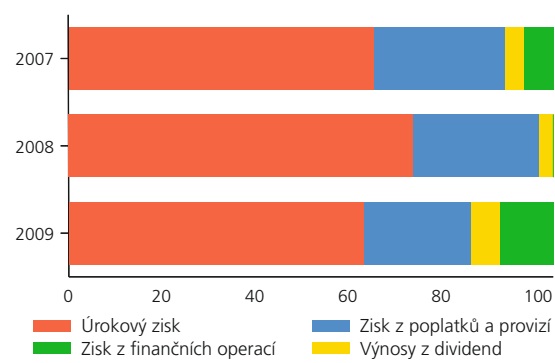
(v mil. Kč)

	2007	2008	2009
ZISK Z FINANČNÍ ČINNOSTI	134 392	138 024	168 378
z toho:			
úrokový zisk	84 698	98 043	103 299
výnosy z dividend	5 886	3 730	9 623
zisk z poplatků a provizí	35 841	36 121	36 441
zisk z fin. aktiv nevyk. v RH do ZZ	-158	-943	6 327
zisk z finančních aktiv k obchodování	4 422	-2 685	3 864
zisk z fin. aktiv vykáz. do RH a ZZ	-2 203	-11 191	1 683
zisk ze zajišťovacího účetnictví	-536	-272	-330
zisk z ostatních činností	6 442	15 220	7 469
SPRÁVNÍ NÁKLADY	59 673	61 676	60 402
ODPISY, TVORBA REZERV	9 021	7 800	7 485
ZTRÁTY ZE ZNEHODNOCENÍ	6 525	15 221	29 569
ZISK/ZTRÁTA Z BĚŽNÉ ČINNOSTI	59 173	53 327	70 921
ostatní zisky a ztráty	27	722	63
HRUBÝ ZISK před zdaněním	59 201	54 049	70 984
náklady na daň z příjmů	12 213	8 345	11 008
ČISTÝ ZISK	46 987	45 705	59 976
přechodné kap. požadavky	0,0	0,0	0,0
KAPITÁLOVÁ PRŮMĚRNOST	11,55	12,32	14,11

Graf II.22

Struktura zisku z finanční činnosti podle druhu

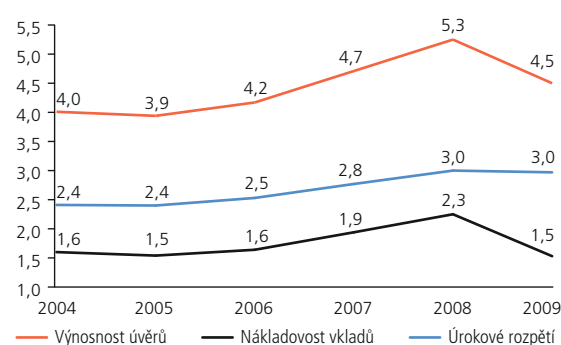
(v %)

Graf II.23

Úrokové rozpětí

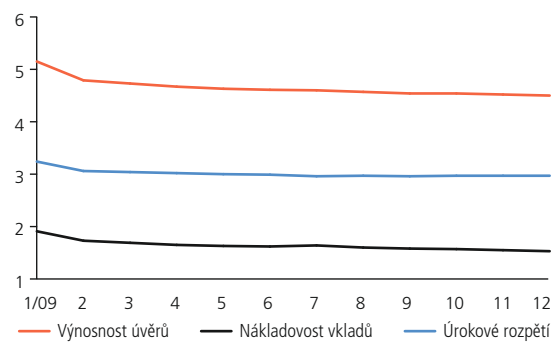
(v %)

GRAF II.24

Úrokové rozpětí v roce 2009

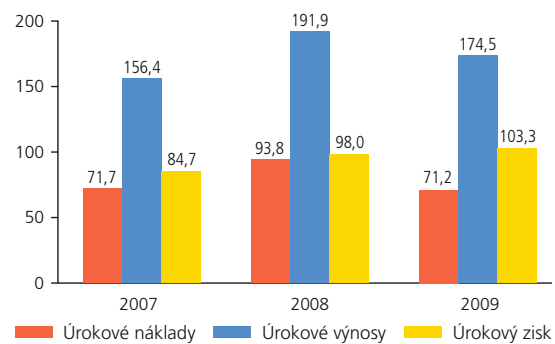
(v %)

GRAF II.25

Úrokové výnosy a náklady

(v mld. Kč)

Bankovní sektor byl zatížen úrokovými náklady, které ke konci roku 2009 představovaly 71,2 mld. Kč. V prostředí poklesu úrokových sazeb v průběhu celého roku 2009 i při růstu objemu klientských depozit úrokové náklady klesly o 24,2 % (22,7 mld. Kč). Stejně jako u úrokových příjmů představují největší podíl (téměř 45 % celkových úrokovým nákladů) úroky vyplácené ostatním klientům (tj. bez úvěrových institucí, centrálních bank a vládních institucí). Ke konci roku 2009 bylo takto vyplaceno 31,9 mld. Kč, i tak to bylo o 11,9 mld. Kč (27,2 %) méně než ke stejnému datu v roce předcházejícím. V důsledku poklesu úrokových sazeb se úrokové rozpětí v prvním čtvrtletí snížilo a poté se pohybovalo na úrovni tří procent. Na konci roku 2009 činilo 2,97 %. Rovněž čistá úroková marže se snížila, dosáhla hodnoty 2,84 %.²⁹

V roce 2009 se značně změnila struktura neúrokového zisku. Zisk tuzezemského bankovního sektoru z poplatků a provizí se v roce 2009 zvýšil o 0,9 % (319,5 mil. Kč) na 36,4 mld. Kč. Téměř stagnace se projevila již v roce 2008. Naproti tomu v letech 2001 až 2004 tempo růstu poplatků a provizí nabývalo hodnoty od 12,0 % do 18,9 % (v absolutním vyjádření 2,7 mld. Kč až 4,9 mld. Kč). Došlo ke zvýšení výnosů z dividend o 5,9 mld. Kč (158,0 %). V roce 2009 byly započteny zisky z finančních aktiv k obchodování a ostatní zisky z finančních aktiv, které výrazně ovlivnily tvorbu zisku. V roce 2008 byla naopak vykázána ztráta z finančních operací dosahující téměř 15 mld. Kč. Na konci roku 2009 vykázal bankovní sektor celkem 11,9 mld. Kč zisku z finančních operací. Z celkových poplatků a provizí tvořily v roce 2009 poplatky a provize z platebního styku přes 60 % celkových výnosů, jejich meziroční tempo růstu činilo 4,3 %. Banky realizovaly výnosy z poplatků a provizí z platebního styku v celkové hodnotě větší než 28 mld. Kč. Zdrojem dosahování výnosů z poplatků se ve větší míře stávají provize z příslibů a záruk, které ke konci roku 2009 dosáhly již 2,9 mld. Kč a proti roku předchozímu se zvýšily o 15,5 %.

Výnosy z dividend inkasované bankami v roce 2009 představovaly 9,6 mld. Kč. Na těchto výnosech se téměř výlučně podílela skupina velkých bank, na níž připadalo 99,6 % z celkových výnosů z dividend. Jednalo se především o dividendy přijaté od dceřiných a přidružených společností v rámci finančních skupin.³⁰

29 Uvedené ukazatele (úroková marže, úrokové rozpětí) se týkají vykazovaných hodnot za všechny ekonomické sektory pro operace s pohledávkami a závazky.

Ukazatel úrokové rozpětí vyjadřuje rozdíl mezi úrokovou výnosovostí a úrokovou nákladovostí. Nezahrnují se zisky a ztráty ze zajišťovacích úrokových derivátů. Tento ukazatel nezohledňuje případné rozdíly ve struktuře a objemu příslušných aktiv a závazků, za které je propočítáván.

Ukazatel čisté úrokové marže je měřítkem úrokového zisku v relaci k úročeným aktivům. Úrokový zisk odpovídá rozdílu mezi úrokovými výnosy a úrokovými náklady bez zisků a ztrát ze zajišťovacích úrokových derivátů. Úročená aktiva se použijí v účetní hodnotě brutto.

30 V roce 2009 byla mimořádná výše hodnoty ukazatele ovlivněna především dividendou, kterou obdržela jedna z velkých bank.

2.5.2 Správní náklady a ztráty ze znehodnocení

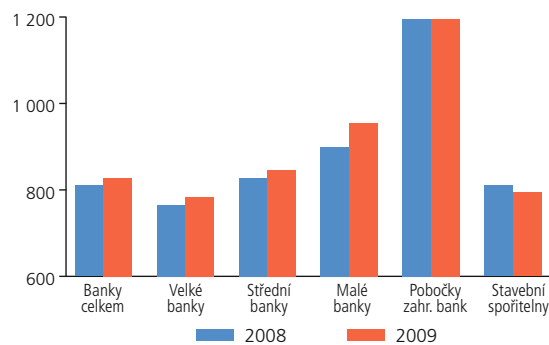
Recese, která v roce 2009 zasáhla českou ekonomiku a na banky dopadla zejména zhoršováním kvality úvěrových portfolií a s tím spojeným růstem nákladů ze znehodnocení pohledávek, podnítila banky k intenzivní kontrole správních nákladů. Celkové správní náklady bankovního sektoru se v průběhu roku 2009 mírně snížily o 1,3 mld. Kč a dosáhly celkové výše 60,4 mld. Kč. Meziroční pokles správních nákladů bankovního sektoru byl naposledy zaznamenán v roce 2002, od té doby tyto náklady až do roku 2008 rostly. V důsledku značného růstu zisku z finanční činnosti podíl správních nákladů na takto vytvořeném zisku klesl k 31. 12. 2009 o 8,8 p.b. na 35,9 %. Proporcionálně jsou zastoupeny jak náklady na zaměstnance (51,4 %), tak ostatní správní náklady (48,6 %), které se snižují rychlejším tempem (meziročně o 3,7 %). Objemově největší pokles se projevil u jiných správních nákladů³¹, které klesly o 1,4 mld. Kč (13,5 %) na 8,7 mld. Kč. Banky kontrolují i mzdy a platy, které se rovněž v průběhu roku 2009 nepatrně snížily o 0,3 % (68,4 mil. Kč). Průměrné roční personální náklady na jednoho zaměstnance se v důsledku poklesu počtu zaměstnanců ke konci roku 2009 zvýšily o 2,2 % na 818,2 tis. Kč³². Personální náklady byly nejvýrazněji sníženy v kategorii ostatních nákladů na zaměstnance, do níž patří zejména příspěvky na stravování, vzdělávání, cestovné a náklady na lékařskou péči zaměstnancům. Naproti tomu neklesly náklady na zaměstnanecké pojištění sociální, zdravotní, penzijní a podobné. Z ostatních kategorií správních nákladů se opět meziročně zvýšily náklady na outsourcing (o 34,7 %), na konci roku 2009 dosáhly 7,3 mld. Kč.

Objem ztrát ze znehodnocení aktiv se ke konci roku 2009 zvýšil o 94,3 % (14,3 mld. Kč) ve srovnání s koncem roku 2008 a dosáhl hodnoty 29,6 mld. Kč. Ztráty ze znehodnocení úvěrů a jiných pohledávek, které nejvíce ovlivňují velikost ztrát ze znehodnocení, dosáhly 26,3 mld. Kč (meziroční zvýšení o 83,3 %, resp. 11,9 mld. Kč).³³ V roce 2009 vzrostly rovněž ztráty nefinančních aktiv bankovního sektoru na 3,2 mld. Kč. Ztráta vznikla znehodnocením účastí v přidružených a ovládaných společnostech a došlo k ní ve skupině velkých bank.

GRAF II.26

Personální náklady na jednoho zaměstnance

(v tis. Kč)

31 Jiné správní náklady zahrnují např. náklady na spotřebu materiálu (energií, paliv, pohonných látek, materiálů na údržbu, tiskopisů, kancelářských potřeb, publikací, časopisů, náhradních dílů, obalů a drobného hmotného majetku, případně surovin, pomocných látek a jiného materiálu), na ostatní nakupované výkony jinde nezahrnuté, náklady na daně (např. silniční, darovací, z nemovitostí apod.) a poplatky podle zvláštních předpisů (např. soudní a notářské poplatky), místní daně a poplatky, clo apod. Vykazují se zde náklady na ostatní poradenství (kromě právního a daňového).

32 Počítáno z přepočteného průměrného evidenčního stavu zaměstnanců v roce 2009 (jedná se o průměrný počet zaměstnanců v daném roce přepočtený na jejich pracovní úvazky). Náklady na zaměstnance zahrnují zejména mzdy a sociální a zdravotní pojištění, zahrnují se však rovněž příspěvky zaměstnavatele na stravování, lékařskou péči, penzijní připojištění apod.

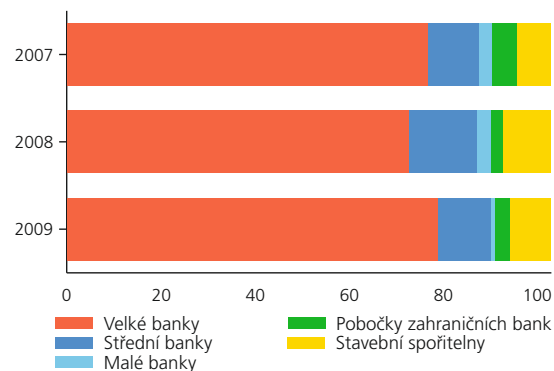
33 Jedná se o tvorbu opravných položek. Jejich výše závisí na vývoji kvality úvěrového portfolia. Růst pohledávek se selháním je doprovázen tvorbou opravných položek (dále viz Kap. 2.3.1 Úvěrové riziko).

GRAF II.27

Podíl jednotlivých skupin bank na zisku sektoru

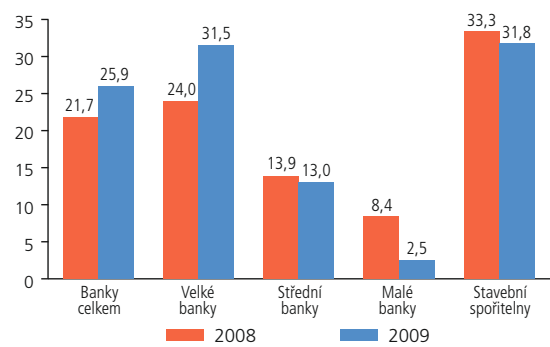
(v %)

GRAF II.28

Ukazatel RoE u jednotlivých skupin bank

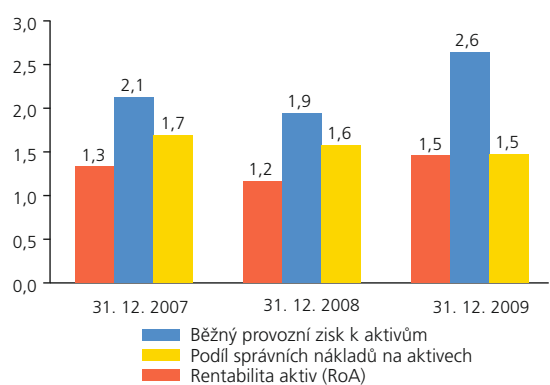
(v %)

GRAF II.29

Ukazatel RoA

(v %)

2.5.3 Čistý zisk

Bankovní sektor byl v roce 2009 ziskový. Hrubý zisk (zisk před zdaněním) dosáhl hodnoty 71,0 mld. Kč, což je o 31,3 % více než v roce 2008. Do hospodářského výsledku za rok 2009 se výrazně promítly finanční operace jedné banky.

Čistý zisk bankovního sektoru se meziročně zvýšil o 14,3 mld. Kč, což představuje tempo růstu 31,2 %, a k 31. 12. 2009 dosáhl hodnoty 60,0 mld. Kč. Zdrojem tvorby čistého zisku je i nadále nárůst zisku z finanční činnosti, který byl navýšen o 22,0 % ve sledovaném období a ke konci roku 2009 bylo dosaženo hodnoty 168,4 mld. Kč. Souhrnná hodnota odvedené daně z příjmů ve výši 11,0 mld. Kč (12,2 mld. Kč v roce 2007, 8,3 mld. Kč v roce 2008) se ve srovnání s rokem 2008 zvýšila o 2,7 mld. Kč (31,9 %).

Největší podíl na vytvořeném čistém zisku bankovního sektoru měla skupina velkých bank, která vyprodukovala čistý zisk ve výši 46,0 mld. Kč (meziroční zvýšení o 42,0 %), což představovalo 76,7 % hodnoty celého sektoru. Skupina středních bank vyprodukovala 6,7 mld. Kč čistého zisku (zvýšení o 3,7 %), v malých bankách poklesl čistý zisk meziročně o 64,9 %, bylo dosaženo pouze 473,8 mil. Kč. Pobočky zahraničních bank dosáhly čistého zisku 1,9 mld. Kč (zvýšení o 65,4 %). Rovněž stavební spořitelny jako skupina byly ziskové (5,1 mld. Kč a nárůst o 12,4 %). Z jednotlivých bank bylo v roce 2009 osm subjektů ztrátových, z toho bylo pět poboček zahraničních bank a tři malé banky. Všechny velké banky vykázaly v roce 2009 zisk.

2.5.4 Rentabilita, efektivnost a produktivita

Rok 2009, kdy se na finančních trzích projevily důsledky finanční krize a tuzemská ekonomika procházela obdobím poklesu, byl pro bankovní sektor z hlediska dosahování výsledků hospodaření úspěšný. Rentabilita podnikání bankovního sektoru měřená vyprodukovaným čistým ziskem na jednotku kapitálu se zvýšila. Rentabilita kapitálu Tier 1 (RoE) za celý sektor dosáhla ke konci roku 2009 hodnoty 25,9 %, což je o 4,2 procentního bodu více než v roce 2008. Vývoj sektoru byl diverzifikovaný. Ukazatel rentability RoE se zvýšil meziročně u osmi bank (bez poboček zahraničních bank). Jedna banka vykázala hodnotu přes 60 %. V intervalu 30 % až 40 % byly tři banky, nejčetnější skupinu tvoří skupina šesti bank s ukazatelem RoE mezi 20 % až 30 %. Celkem pět bank vykazuje kladnou hodnotu RoE pod 10 %. Tři banky ve ztrátě dosáhly minusových hodnot.

Bankovní sektor vykázal zvýšení ukazatele rentability aktiv o 0,30 procentního bodu. K 31. 12. 2009 dosáhl bankovní sektor RoA 1,46 %. Nejvyšší hodnotu RoA ve výši 1,92 % vykázala skupina velkých bank, což ovlivnily jejich výsledky hospodaření. Vyšší hodnotu než 1 % ukazatele RoA vykázaly z ostatních skupin bank pouze střední banky (1,27 %) a stavební spořitelny (1,15 %). Skupiny bank, které dokázaly meziročně zvýšit hodnotu RoA, jsou velké banky (o 0,55 p.b.), pobočky zahraničních bank (o 0,14 p.b.) a stavební spořitelny (o 0,09 p.b.). Malé banky a pobočky zahraničních bank měly hodnotu RoA menší než 1 %.

Podíl správních nákladů na aktivech bankovního sektoru se pravidelně snižuje. Od konce roku 2008 se tento podíl snížil o 0,1 procentního bodu, ke konci roku 2009 činil 1,47 %. Shodně se na tomto snížení podílely všechny skupiny bank, nejvíce střední banky (snížení o 0,39 p.b.).

Ukazatel růstu vyprodukovaného čistého zisku na zaměstnance o 35,2 % na 1 584,0 Kč byl ovlivněn zejména růstem čistého zisku. Rovněž vlivem nárůstu zisku z finanční činnosti došlo ke zvýšení zisku z finanční činnosti připadajícího rovněž na jednoho zaměstnance o 25,7 % na 4,4 mil. Kč.

2.6 VÝVOJ SEKTORU DRUŽSTEVNÍCH ZÁLOŽEN

Na sklonku roku 2009 působilo na tuzemském trhu 17 družstevních záložen (dále záložny nebo DZ). Zatímco počet záložen byl stejný jako v předešlém roce, jejich členská základna se během roku 2009 zvětšila o třetinu na 47 954 členů.

Záložny jsou stejně jako banky úvěrovými institucemi podle evropského práva, vztahují se na ně v zásadě stejná pravidla obezřetného podnikání jako na banky.³⁴ Také pravidla pro licencování záložen, pro kvalifikované účasti v nich a pro schvalování osob v jejich vedení jsou velmi podobná pravidlům pro banky.³⁵ Avšak družstevní záložna není bankou³⁶, protože se od banky podstatně liší právní formou (družstvo versus akciová společnost), dále členským principem (záložny vykonávají činnosti pro své členy³⁷ s tím, že mohou nabízet své služby i státu a jeho organizačním složkám) a nižším požadavkem na minimální kapitál (35 mil. Kč na rozdíl od 500 mil. Kč u bank). Sektor družstevních záložen je mnohem menší než bankovní sektor. K 31. 12. 2009 představoval součet aktiv všech záložen jen 0,4 % bilančních aktiv bankovního sektoru.

Celková aktiva a pasiva, úvěry i vklady sektoru družstevních záložen během roku 2009 dynamicky rostly. K 31. 12. 2009 dosáhla aktiva DZ po meziročním růstu o 46,6 % objem 17,7 mld. Kč, úvěry klientům, které vzrostly o 35 %, činily téměř 9 mld. Kč a vklady klientů po zvětšení o 50,8 % představovaly 15,8 mld. Kč. Rozhodující podíl na úvěrech i vkladech měli členové záložen. Činnost záložen pro stát a jeho organizační složky byla v roce 2009 stejně jako v předešlých letech objemově nevýznamná. Obchodní model záložen je založen na shromažďování vkladů od jejich členů (na sklonku roku 2009 vklady představovaly 89,7 % pasiv, kapitál záložen složený zejména z členských vkladů

Tab. II.19

Počet družstevních záložen a jejich členů

	2007	2008	2009
Počet DZ	19	17	17
Počet členů DZ	44 789	35 942	47 954

Tab. II.20

Aktiva a pasiva družstevních záložen

(mil. Kč)

	2007	2008	2009	Změna oproti 2008 v %
AKTIVA CELKEM	9 003,3	12 057,3	17 670,4	46,6
Hotovost a pohl. vůči centrálním bankám	127,6	340,6	430,5	26,4
Úvěry a jiné pohledávky	8 562,2	11 147,2	15 872,7	42,4
Hmotný majetek	145,2	430,0	586,4	36,4
Ostatní aktiva	168,3	139,6	780,8	459,5
PASIVA CELKEM	9 003,3	12 057,3	17 670,4	46,6
Vklady klientů/zákazníků	7 371,6	10 504,5	15 842,2	50,8
Základní kapitál DZ splatný na požádání	1 317,8	1 156,3	1 387,5	20,0
Vlastní kapitál celkem	197,5	260,6	292,9	12,4
Zisk (ztráta) za běžné účetní období	83,1	50,6	20,8	-59,0
Ostatní pasiva	33,3	85,3	127,1	49,1

34 Vyhláška č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry, ve znění vyhlášky č. 282/2008 Sb.

35 Vyhláška č. 233/2009 Sb., o žádostech, schvalování osob a způsobu prokazování odborné způsobilosti, důvěryhodnosti a zkušenosti osob a o minimální výši finančních zdrojů poskytovaných pobočce zahraniční banky.

36 ZSUD, §1, odst. 4.

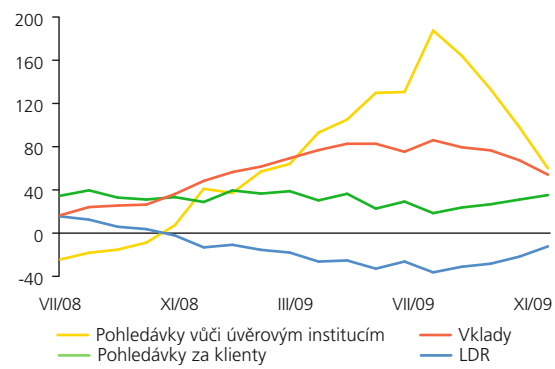
37 Viz vymezení předmětu podnikání DZ v ZSUD, § 3, odst. 1. Podle §3, odst. 2 jsou DZ dále oprávněny také mj. ukládat vklady v DZ a bankách či přijímat úvěry od DZ a bank avšak výlučně za účelem zajištění činností pro své členy. Členstvím v DZ není podmíněn výkon činností DZ pro stát a jeho organizační složky a další veřejné instituce dle § 3 odst. 5 ZSUD.

GRAF II.30

Alokace vkladů družstevních záložen

(meziroční změny v %)

představoval dalších 9,5 %) a na alokaci těchto vkladů do úvěrů poskytnutých členům záložen (na konci roku 2009 se tyto úvěry podílely na aktivech záložen 51 %). Většinu zdrojů, které záložny na úvěry nepoužijí, ukládají u bank (v prosinci 2009 představovaly pohledávky vůči úvěrovým institucím 40 % aktiv). V roce 2009 vklady členů rostly podstatně rychleji než úvěry, které členové záložen čerpali, a v důsledku toho poměr úvěrů ke vkladům³⁸ klesal a k 31. 12. 2009 měl hodnotu 57 %. Naproti tomu v prosinci 2008 tento poměr dosahoval 65 % a rekordních 82 % v srpnu daného roku. Poklesu LDR odpovídal velký meziroční nárůst pohledávek za úvěrovými institucemi, tj. hlavně vkladů u bank.

Podrozvahové aktivity záložen jsou tradičně méně rozsáhlé než jejich rozvahové aktivity, přičemž podrozvahová aktiva jsou mnohem nižší než podrozvahová pasiva. K 31. 12. 2009 podrozvahová aktiva představovala 475 mil. Kč, tj. jen 2,7 % rozvahových aktiv a podrozvahová pasiva 12,5 mld. Kč, tj. 71 % rozvahových pasiv. Podrozvahová aktiva i pasiva v roce 2009 rychle rostla. Tempo růstu podrozvahových aktiv, které činilo 41,5 %, jen o málo zaostalo za tempem růstu rozvahových

TAB. II.21

Podrozvaha sektoru družstevních záložen

(mil. Kč)

	2007	2008	2009	Změna oproti 2008 v %
PODROZVAHOVÁ AKTIVA	883,9	335,9	475,2	41,5
Poskytnuté přísliby a záruky	687,0	154,1	258,2	67,5
Poskytnuté zástavy	30,0	0,0	0,0	0,0
Pohledávky z pevných term. operací	158,3	172,5	208,2	20,7
PODROZVAHOVÁ PASIVA	7 243,7	10 038,7	12 537,6	24,9
Přijaté přísliby a záruky	790,4	1 471,3	1 061,1	-27,9
Přijaté zástavy	6 295,3	8 395,5	11 268,6	34,2
Závazky z pevných term.operací	158,1	171,9	207,9	20,9

TAB. II.22

Hospodářské výsledky sektoru družstevních záložen

(mil. Kč)

	2007	2008	2009	Změna oproti 2008 v %
Zisk z finanční a provozní činnosti	316,6	437,6	452,7	3,4
Úrokový zisk	286,5	390,5	393,4	0,7
Zisk z poplatků a provizí	36,9	51,0	62,2	22,1
Jiný provozní zisk/ztráta	-6,8	-3,8	-3,0	-21,8
Správní náklady	202,0	353,1	373,6	5,8
Odpisy	8,3	16,4	19,3	17,5
Tvorba rezerv	0,2	0,5	0,1	-85,7
Ztráty ze znehodnocení	17,1	13,5	33,7	148,5
Náklady na daň z příjmů	5,9	3,4	5,3	55,7
ZISK NEBO ZTRÁTA PO ZDANĚNÍ	83,1	50,6	20,8	-59,0

38 LDR – loan to deposit ratio.

aktiv, pasiva rostla mnohem pomaleji (o 25 %). Zdaleka největší položku podrozvahy (11,3 mld. Kč) představovaly přijaté zástavy. Naopak nejméně významnou položku představovaly pohledávky a závazky z termínových obchodů, které byly prakticky vyrovnané a činily 208 mil. Kč. Tyto malé objemy dokládají střednědobý trend nízké angažovanosti sektoru družstevních záložen v termínových obchodech.

K 31. 12. 2009 zisk z finanční a provozní činnosti sektoru družstevních záložen meziročně vzrostl o 3,4 % a dosáhl 452,7 mil. Kč. Naproti tomu zisk po zdanění se propadl na 20,8 mil. Kč, tj. na 41 % objemu dosaženého v roce 2008. Propad čistého zisku měl dvě hlavní příčiny. První z nich byly ztráty ze znehodnocení aktiv, které v roce 2009 ve srovnání s rokem 2008 vzrostly o 20,1 mil. Kč, resp. o 150 %. Tyto ztráty vymazaly přírůstek zisku z finanční a provozní činnosti. Druhá příčina spočívala ve velkém poklesu efektivnosti alokace zdrojů do aktiv. V přepočtu na jednotku aktiv klesl zisk z finanční a provozní činnosti, úrokový zisk a čistý zisk (RoA). Naopak meziroční růst správních nákladů o 20 mil. Kč lze co do efektivnosti hodnotit pozitivně, protože došlo k významným úsporám z rozsahu a tyto náklady na jednotku aktiv klesly z 2,9 % na 2,1 %.

Likvidita byla v roce 2009 v sektoru družstevních záložen na velmi dobré úrovni. Podíl rychle likvidních aktiv na celkových aktivech se v jednotlivých měsících pohyboval okolo 29 % (max. 36 %, min. 25 %). Kumulativní netto pozice pohledávek a závazků se splatností do 3 měsíců upravená odpočtem 80 % netermínovaných vkladů od závazků se pohybovala okolo 17 % (max. 19 %, min. 11 %). Tato vysoká a navíc kladná hodnota sice ukazuje velkou připravenost dostat krátkodobým závazkům, zároveň však upozorňuje i na to, že sektor družstevních záložen měl značné zdroje, které nedokázal využít ke zvýšení úrokového zisku poskytováním úvěrů s delší dobou splatnosti.

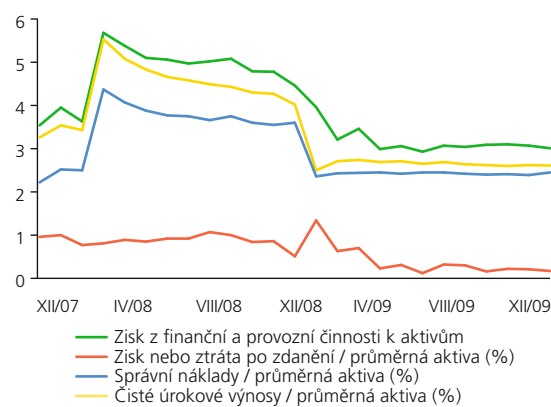
Úvěrová expanze v sektoru družstevních záložen byla v roce 2009 spojena s výrazným zhoršením kvality pohledávek. K 31. 12. 2009 se pohledávky se selháním podílely na pohledávkách za klienty 5,5 %, přičemž v prosinci 2008 to bylo 3,1 %. Zmíněné podíly odrážejí skutečnost, že ke konci roku 2009 měly záložny v aktivech pohledávky se selháním v celkovém objemu 484,4 mil. Kč, z toho bylo nestandardních 230 mil. Kč, pochybných 78 mil. Kč a ztrátových 176,4 mil. Kč. Odpovídající hodnoty k 31. 12. 2008 představovaly 204,5 mil. Kč, 115,5 mil. Kč, 60,6 mil. Kč a 28,4 mil. Kč.

Kapitálová přiměřenost sektoru družstevních záložen na konci roku 2009 meziročně klesla o 2,5 % na 14,5 % v důsledku růstu kapitálových požadavků v průběhu roku 2009 o 36 % na 843 mil. Kč, zatímco regulační kapitál se zvětšil jen o 16 % na 1 539 mil. Kč. Většina (94 %) kapitálových požadavků byla alokována k úvěrovému riziku, operační riziko se na kapitálových požadavcích podílelo 5,7 % a tržní rizika jen 0,3 %. Regulační kapitál sektoru družstevních záložen je z 97,5 % tvořen původním kapitálem (Tier 1), jenž zahrnuje hlavně splacené vklady členů záložen spolu s rezervními fondy a nerozděleným ziskem. Dodatkový kapitál (Tier 2) je zastoupen podřízeným dluhem v objemu pouhých 40 mil. Kč.

GRAF II.31

Vývoj ziskovosti sektoru družstevních záložen

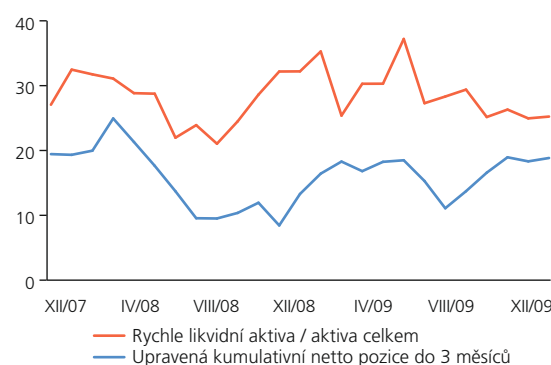
(v %)

GRAF II.32

Vývoj ukazatelů likvidity sektoru družstevních záložen

(%)

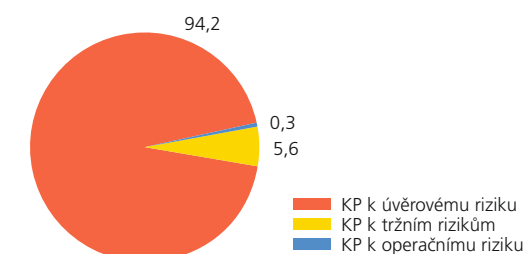
GRAF II.33

Vývoj kvality pohledávek sektoru družstevních záložen

(%)

GRAF II.34

Kapitálové požadavky sektoru družstevních záložen (%)

Všechny záložny vykázaly na konci roku 2009 kapitálovou přiměřenost vyšší než předepsaný regulační limit 8 %. Finanční páka v sektoru družstevních záložen, tj. aktiva vyjádřená jako násobek součtu členských podílů a vlastního kapitálu, byla na konzervativní hodnotě 10,5.

Téměř padesátiprocentní meziroční růst aktiv sektoru družstevních záložen v roce 2009, jenž byl tažen růstem vkladů, kontrastuje se stagnací celkových aktiv finančních institucí finančního systému ČR.³⁹

39 Viz ČNB (2010): Zpráva o finanční stabilitě 2009/10.

3. VÝVOJ NA KAPITÁLOVÉM TRHU

3.1 OBCHODNÍCI S CENNÝMI PAPIŘY

3.1.1 Subjekty s licenci obchodníka s cennými papíry

Na konci roku 2009 ČNB evidovala 63 obchodníků s cennými papíry, z toho bylo 11 bank, 28 nebankovních obchodníků s cennými papíry, 14 poboček zahraničních bank a 4 organizační složky zahraničních obchodníků s cennými papíry. Povolení k činnosti obchodníka s cennými papíry mělo na konci roku 2009 i 6 tuzemských investičních společností obhospodařujících majetek zákazníků na základě smlouvy (ISAM).

Subjekty s licenci obchodníka s cennými papíry⁴⁰ evidovaly k 31. prosinci 2009 celkem 861,6 tis. zákazníků, z tohoto počtu bylo 719,2 tis. zákazníků⁴¹ bankovních a 142,4 tis. zákazníků nebankovních obchodníků s cennými papíry, z nich 1,4 tis. představovalo zákazníky investičních společností se správou aktiv.

Z hlediska typu smlouvy bylo mezi obchodníky s cennými papíry a zákazníky uzavřeno cca 834 tis. smluv v mandátním nebo komisionářském vztahu a 27,5 tis. v obhospodařovatelském vztahu.

Hodnota majetku zákazníků obchodníků s cennými papíry činila ke konci roku 2009 celkem 1 927,1 mld. Kč, což představuje nárůst oproti stejnému období předchozího roku o 9,6 %. Hodnota majetku zákazníků u 28 nebankovních obchodníků činila 471,2 mld. Kč (nárůst o 12,6 %), u domácích bank pak 1 031,7 mld. Kč (nárůst o 3,7 %).

Obchodníci s cennými papíry jako celek obhospodařovali k 31. 12. 2009 prostředky ve výši 521,8 mld. Kč (meziroční nárůst o 6,2 %), z toho na 28 nebankovních obchodníků s cennými papíry připadlo 378,8 mld. Kč (meziroční nárůst o 8,0 %), na investiční společnosti se správou aktiv 96,8 mld. Kč a na banky 45,7 mld. Kč.

3.1.2 Obchody uskutečněné obchodníky s cennými papíry na účet zákazníka

V průběhu roku 2009 uskutečnily subjekty s licenci obchodníka s cennými papíry obchody pro zákazníky v celkovém objemu⁴² 12 652 mld. Kč, což představuje meziroční nárůst ve výši 28,8 %. Z tohoto objemu činily obchody uskutečněné v rámci obhospodařovatelského vztahu 812,6 mld. Kč a obchody v rámci jiného než obhospodařovatelského vztahu 11 839 mld. Kč.

⁴⁰ Subjekty s povolením ČNB a pobočky subjektů se sídlem v jiném členském státě EU, oprávněných poskytovat v ČR investiční služby.

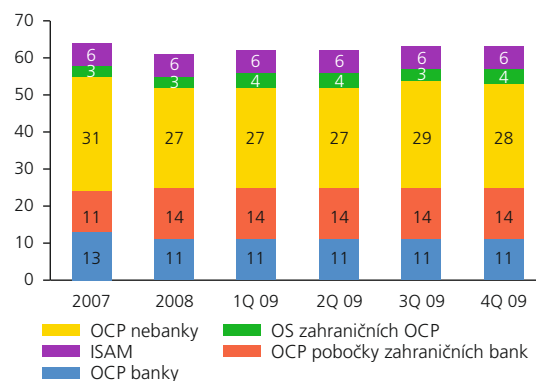
⁴¹ Počet zahrnuje i zákazníky, kteří provedli obchod s podílovými listy prostřednictvím poboček bank. Zahrnuje také neaktivní zákazníky.

⁴² Celkový objem obchodů zahrnuje spotové operace, custody převody, repo operace i operace typu buy/sell back a sell/buy back. Na zvýšení objemů v roce 2009 se výrazně podílil nárůst custody převodů s cennými papíry kolektivního investování.

GRAF III.1

Počet obchodníků s cennými papíry

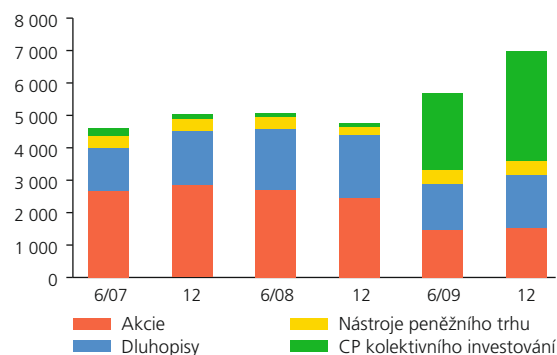
(stav ke konci období)

GRAF III.2

Objem obchodů pro zákazníky celkem

(v mld. Kč, za sledované pololetí)

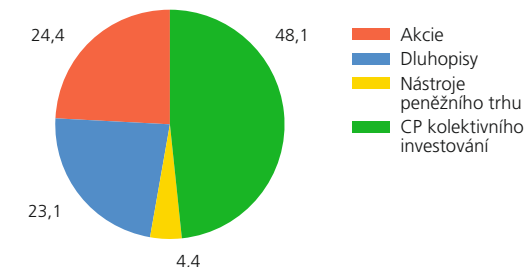

Pozn.: Objem obchodů s cennými papíry byl výrazně ovlivněn custody převody s cennými papíry kolektivního investování

GRAF III.3

Struktura obchodů pro zákazníky v roce 2009

(jiný než obhospodařovatelský vztah, v %)

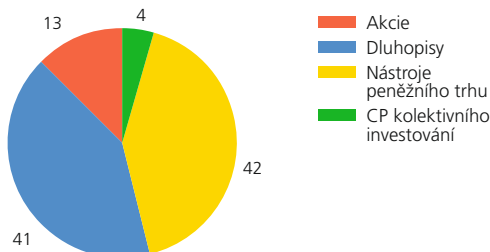

Pozn.: Objem obchodů s cennými papíry byl výrazně ovlivněn custody převody s cennými papíry kolektivního investování

GRAF III.4

Struktura obchodů pro zákazníky v roce 2009

(obhospodařovatelský vztah, v %)

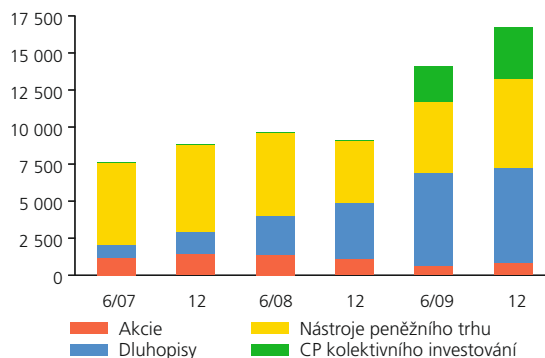
Z hlediska struktury nadále převládaly obchody s cennými papíry kolektivního investování (45,3 %), dále obchody s dluhopisy (24,3 %), akciemi (23,7 %) a obchody s nástroji peněžního trhu (6,8 %). Vývoj objemu obchodů pro zákazníky za jednotlivá pololetí v letech 2007 až 2009 celkem ve struktuře dle jednotlivých druhů cenných papírů zobrazuje Graf III.2, strukturu obchodů pro zákazníky, kteří uzavřeli s obchodníkem jiný než obhospodařovatelský smluvní vztah (komisionářský, mandátní apod.) za rok 2009 Graf III.3 a strukturu obchodů, které poskytují obchodníci s cennými papíry zákazníkům, kteří s nimi uzavřeli obhospodařovatelskou smlouvu za rok 2009 Graf III.4.

Z celkového objemu obchodů s cennými papíry činila výše objemu obchodů uskutečněných bankovními obchodníky s cennými papíry (včetně poboček) pro zákazníky 10 699 mld. Kč. Nebankovní obchodníci s cennými papíry (včetně organizačních složek) uskutečnili pro své zákazníky obchody v celkovém objemu 1 799,6 mld. Kč a investiční společnosti se správou aktiv 156,5 mld. Kč.

GRAF III.5

Objem obchodů na vlastní účet celkem

(v mld. Kč, za sledované pololetí)

Pozn.: Objem obchodů s cennými papíry byl výrazně ovlivněn custody převody s cennými papíry kolektivního investování

3.1.3 Obchody uskutečněné obchodníky s cennými papíry na vlastní účet

Během roku 2009 obchodníci s cennými papíry realizovali na vlastní účet obchody⁴³ v celkovém objemu 30 820 mld. Kč (meziroční nárůst 64,4 %), z toho 4,8 % představovaly obchody s akciemi, obchody s dluhopisy činily 41,2 %, obchody s nástroji peněžního trhu 35 % a cenné papíry kolektivního investování 19,0 %.

Převážnou většinu v celkovém objemu obchodů v roce 2009 představovaly obchody uskutečněné bankovními obchodníky s cennými papíry (včetně poboček zahraničních bank), kteří z celkového objemu roku 2009 realizovali na vlastní účet obchody v objemu 29 874 mld. Kč.

Nebankovní obchodníci s cennými papíry uskutečnili ve stejném období na vlastní účet obchody v objemu 946 mld. Kč (meziroční pokles téměř 35 %).

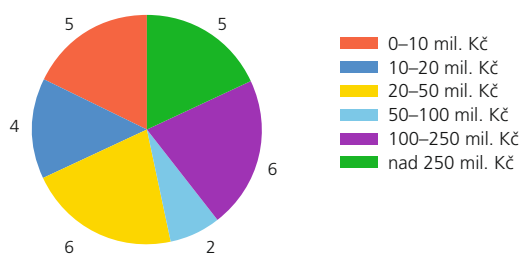
3.1.4 Kapitálová vybavenost obchodníků s cennými papíry

Kapitálové vybavení sektoru obchodníků s cennými papíry bylo v roce 2009 dobré. Celková hodnota kapitálu na individuálním základě všech obchodníků s cennými papíry činila ke konci roku 2009 necelých 227 mld. Kč, přičemž většinu z této hodnoty činil objem kapitálu u obchodníků s cennými papíry – bank. Výše regulatorního kapitálu u 28 nebankovních obchodníků s cennými papíry činila 3,57 mld. Kč (meziroční nárůst o 33,7 %), přičemž nejvyšší počet obchodníků se vyskytoval v intervalech 20–50 mil. Kč a 100–250 mil. Kč. U investičních společností s asset managementem činila hodnota kapitálu 424,1 mil. Kč.

GRAF III.6

Rozdělení 28 nebankovních OCP podle výše kapitálu

(k 31. 12. 2009)

⁴³ Celkový objem obchodů zahrnuje spotové operace, custody převody, repo operace a operace typu buy/sell back a sell/buy back. Na zvýšení objemů v roce 2009 se výrazně podílí nárůst custody převodů s cennými papíry kolektivního investování.

Kapitálové požadavky k jednotlivým typům rizik dosahovaly za všechny obchodníky s cennými papíry výše 135,9 mld. Kč, v souhrnném vyjádření tak dosahovala výše kapitálové přiměřenosti cca 13,4 %. U 28 nebankovních obchodníků s cennými papíry činila hodnota kapitálových požadavků 1,17 mld. Kč, což znamenalo hodnotu kapitálové přiměřenosti ve výši 24,3 %. U investičních společností se správou aktiv byla hodnota kapitálové přiměřenosti 34,4 %, když kapitálové požadavky za tento segment činily 98,7 mil. Kč. Nejvyšší kapitálové požadavky byly v souhrnu na úvěrové a poziční, měnové a komoditní riziko (viz Graf III.7).

Tuzemský sektor obchodníků s cennými papíry generoval v roce 2009 čistý zisk ve výši 54,6 mld. Kč, což je o 29,8 % více než ke stejnému období loňského roku. Významný podíl na tomto vývoji má zejména růst zisku z finanční a provozní činnosti u bankovních obchodníků s cennými papíry, který meziročně posílil o téměř 21 %. Naopak nepříliš příznivý vývoj na finančních trzích se promítl do hospodářských výsledků 28 nebankovních obchodníků s cennými papíry, kterým čistý zisk meziročně poklesl o více než 53 % na hodnotu 877,1 mil. Kč.

3.1.5 Koncentrace na trhu obchodníků s cennými papíry

Koncentrace je kalkulována jednak z hlediska objemu obchodů uskutečněných jednotlivými obchodníky za rok 2009 a dále z pohledu celkového objemu obhospodařovaného majetku a počtu zákazníků k datu 31. 12. 2009. Hodnoty koncentrace v sektoru obchodníků s cennými papíry obsahuje Tabulka III.1.

Tab. III.1

Koncentrace na trhu obchodníků s cennými papíry v roce 2009

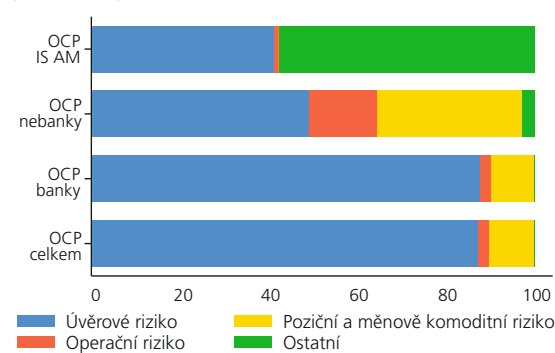
	Top 3 ^{a)}	Top 5 ^{a)}	HHI ^{b)}
Objem obchodů s CP celkem	61,73	77,17	1 542
Objem obchodů s CP pro zákazníky	62,01	72,17	2 443
v rámci obhospodařovatelského vztahu	71,13	85,30	2 588
jiný než obhospodařovatelský vztah	66,27	76,85	2 774
Objem obchodů s CP na vlastní účet	63,47	82,80	1 639
Objem obchodů s deriváty (v hodnotě podkl. aktiva)	99,29	99,50	9 797
Objem obchodů s deriváty pro zákazníky	99,91	99,95	9 961
Objem obchodů s deriváty na vlastní účet	49,33	73,39	1 246
Obhospodařovaný majetek celkem	67,76	84,54	2 046
Počet zákazníků	83,54	89,53	3 189

a) Top3 (5) – podíl 3 (5) institucí s nejvyšším objemem dané položky na celkovém objemu dané položky v sektoru (v %)
b) HHI – Herfindahl-Hirschman index (maximum 10 000)

Koncentrace na trhu OCP je značně rozdílná zejména s ohledem na to, zda jde o obchody na vlastní účet či obchody uskutečňované pro zákazníky. Zatímco při obchodech realizovaných na vlastní účet není trh příliš koncentrován, v případě obchodů realizovaných pro zákazníky je trh koncentrován více, v dalších případech je trh koncentrován až extrémně a uskutečněné objemy jsou koncentrovány jen mezi několik málo subjektů, v případě obchodů s deriváty je uskutečněný objem z takřka 99 % výsledkem aktivity jednoho subjektu.

Graf III.7

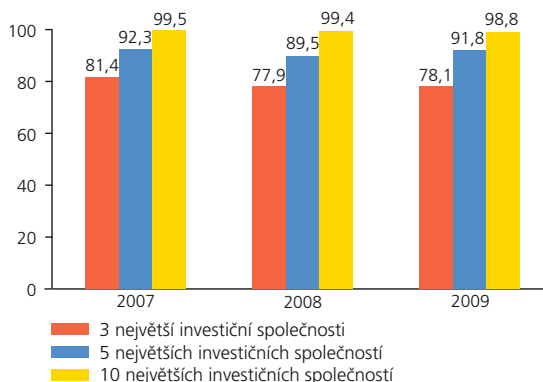
Struktura kapitálových požadavků obchodníků s cennými papíry (k 31. 12. 2009)

GRAF III.8

Podíl investičních společností na trhu podle výše obhospodařovaných aktiv

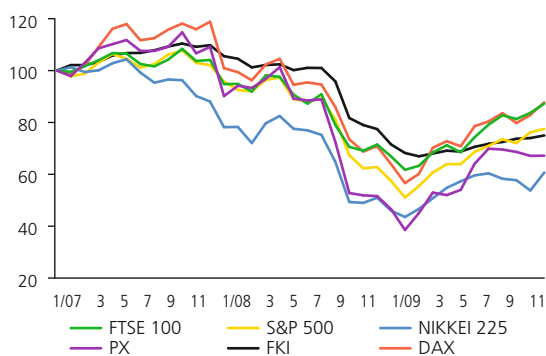
(v %, stav ke konci období)

GRAF III.9

Vývoj aktiv FKI určených veřejnosti a vybraných akciových indexů

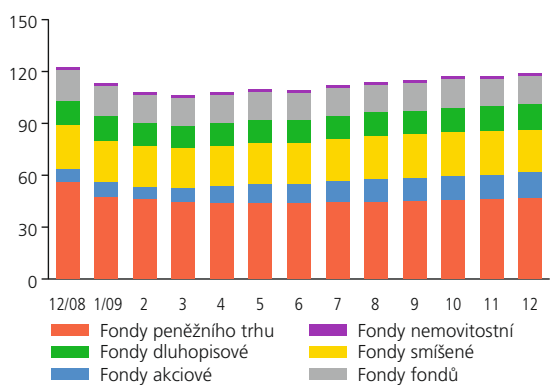
(1/2007=100 %)

GRAF III.10

Vývoj aktiv FKI určených veřejnosti dle typu fondu

(v mld. Kč, stav ke konci období)

3.2 KOLEKTIVNÍ INVESTOVÁNÍ

3.2.1 Subjekty kolektivního investování

Na trhu kolektivního investování v České republice ke konci roku 2009 působilo 22 investičních společností, tj. o dvě více než ke stejnému období předchozího roku, 27 investičních fondů, 139 otevřených podílových fondů (z toho 36 standardních) a 2 uzavřené podílové fondy. V roce 2009 dále pokračoval trend zakládání nových subjektů v sektoru kolektivního investování. V průběhu roku 2009 obdržela ČNB 109 oznámení zahraničních regulátorů o notifikacích fondů kolektivního investování, celkem jich v tomto režimu působí již 1 457.

Investiční společnosti obhospodařovaly ke konci roku 119,0 mld. Kč umístěných v domácích otevřených podílových fondech. Podíl investičních společností na trhu podle výše aktiv obhospodařovaných jimi spravovanými fondy kolektivního investování určených veřejnosti ukazuje Graf III.8.

3.2.2 Vývoj aktiv v podílových fondech určených veřejnosti

Fondy kolektivního investování určené veřejnosti měly ke konci roku 2009 aktiva v hodnotě 119,0 mld. Kč, což je o necelé 4 mld. Kč méně než ke konci roku 2008. Během roku tak domácí podílové fondy určené veřejnosti ztratily 3,1 %. Největší úbytek aktiv fondů byl zaznamenán v prvním čtvrtletí, po zbytek roku docházelo k postupnému nárůstu hodnot, především díky růstu cen investičních nástrojů.

Porovnání vývoje objemu aktiv v domácích podílových fondech s vybranými akciovými indexy (hodnoty začátku roku 2007 brány jako výchozí úroveň) naznačuje, že vývoj majetku v podílových fondech do značné míry kopíroval vývoj na kapitálových trzích. Průběh vývoje indexů a aktiv fondů kolektivního investování určených veřejnosti zobrazuje Graf III.9.

Z hlediska typu fondu je největší objem majetku spravován fondy peněžního trhu, jejichž hodnota aktiv činila ke konci roku 2009 47,2 mld. Kč, což představovalo téměř 40% podíl na celkových aktivech domácích podílových fondů. Fondy smíšené spravovaly ke konci roku aktiva ve výši 24,6 mld. Kč (podíl na aktivech všech podílových fondů 20,7 %), dále následují fondy fondů se 16,2 mld. Kč (13,7 %), bilanční suma aktiv u dluhopisových fondů činila necelých 15 mld. Kč (12,6 %), u fondů akciových 14,6 mld. Kč (12,2 % celkové hodnoty aktiv všech domácích otevřených podílových fondů). Pouze minimální podíl bilanční sumy aktiv (1,1 %) připadá na fondy nemovitostní s 1,3 mld. Kč. Vývoj aktiv v průběhu jednotlivých měsíců roku 2009 dle typu fondu je zachycen v Grafu III.10.

V posledních dvou letech došlo v souvislosti s finančními turbulencemi na světových finančních trzích u domácích otevřených podílových fondů ke snížení hodnoty aktiv o více než 55 mld. Kč. S ohledem na výše popsanou strukturu aktiv toto číslo nepředstavuje pokles hodnoty aktiv z důvodu snížení jejich tržní ceny, ale též záporné saldo z nakoupených a prodaných podílových listů, které má vliv zejména na pokles aktiv u fondů peněžního trhu. Od té doby dochází k mírnému nárůstu bilanč-

ní sumy u všech typů fondů. Mezičtvrtletní změny objemu aktiv jednotlivých typů fondů za poslední dva roky jsou uvedeny v Grafu III.11.

Odliv prostředků z domácích otevřených podílových fondů se odráží též ve výši částek inkasovaných do majetku fondů za vydané podílové listy a částek vyplacených z majetku fondů za odkoupené podílové listy a z toho plynoucího salda. Stejně jako v roce 2008 je saldo mezi hodnotou vydaných a odkoupených podílových listů záporné, v roce 2009 ve výši 7,8 mld. Kč. Přesto se jedná o výrazné zlepšení oproti roku 2008 (-26,7 mld. Kč).

Z hlediska dosažených hospodářských výsledků lze výkon domácích fondů kolektivního investování považovat za dobrý. Domácí otevřené podílové fondy generovaly zisk po zdanění ve výši téměř 11,6 mld., což představuje po předchozím ztrátovém roce zlepšení o více 32 mld. Kč.

TAB. III.2

Prodeje a odkupy podílových listů v roce 2009 (v mil. Kč)

	Vydané PL	Odkoupené PL	Saldo
Peněžního trhu	15 618,1	19 978,5	-4 360,4
Akciové	3 116,3	2 201,2	915,1
Smíšené	1 432,1	2 604,9	-1 172,8
Dluhopisové	3 003,7	3 485,1	-481,5
Fondy fondů	1 884,7	4 466,0	-2 581,3
Nemovitostní	174,9	336,6	-161,7
Celkem OPF	25 229,7	33 072,3	-7 842,6

Pozn.: Nejsou započítána data u fondů, které ukončily činnost v průběhu roku 2009

3.2.3 Struktura aktiv v podílových fondech

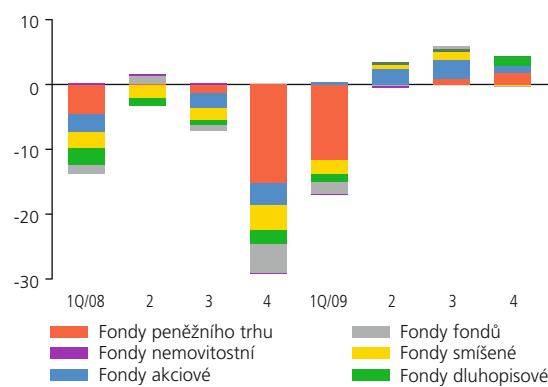
V dlouhodobých dluhopisech bylo na konci roku 2009 umístěno 37,8 mld. Kč, tedy přibližně třetina všech aktiv domácích podílových fondů, dalších 22,9 mld. Kč bylo investováno do nástrojů peněžního trhu (19,3 %). V akciích a obdobných investičních cenných papírech měly domácí podílové fondy investováno 21,1 mld. Kč (17,7 %) a ve vkladech a jiných pohledávkách bylo uloženo 20,7 mld. Kč (17,4 %). Nejmenší podíl (12,7 %) představovaly cenné papíry fondů kolektivního investování s 15,1 mld. Kč a ostatní investice.

Během sledovaného období se nejvíce snížila hodnota majetku umístěného v dluhových cenných papírech, jejichž hodnota poklesla o 39,1 % oproti hodnotě z konce roku 2008. Naopak výrazně se zvýšila hodnota nástrojů peněžního trhu, která narostla o více než 154 % hodnoty z konce roku 2008, a též hodnota akcií a obdobných cenných papírů, která se zvýšila o 62,2 %. Vývoj struktury umístění finančních prostředků v domácích podílových fondech v procentuálním vyjádření za poslední tři roky zobrazuje Graf III.12.

GRAF III.11

Mezičtvrtletní změny aktiv FKI určených veřejnosti dle typu fondu

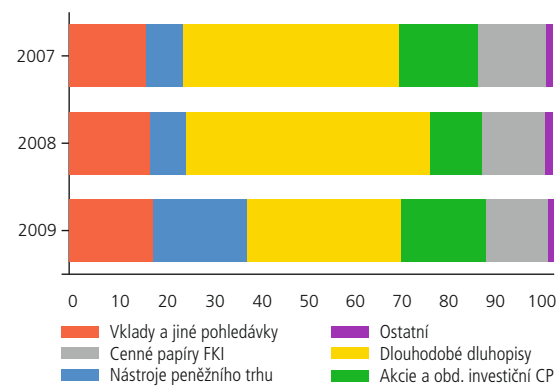
(v mld. Kč, stav ke konci období)

GRAF III.12

Struktura aktiv FKI určených veřejnosti

(v %, stav ke konci období)

3.2.4 Fondy kvalifikovaných investorů

Hodnota aktiv obhospodařovaných fondy kvalifikovaných investorů ke konci roku 2009 činila 28,3 mld. Kč, což je o 19,6 % více než ke stejnému období roku 2008. Z této hodnoty byla většina aktiv investována do držaných cenných papírů a majetkových účastí (67 %), a dále pak do vkladů (15 %) a stálých aktiv (14 %).

3.3 PENZIJNÍ FONDY

V průběhu roku 2009 docházelo k dalšímu zlepšování ekonomického stavu penzijních fondů, které se odráželo zejména v hodnotě vlastního kapitálu a hodnotách dalších ekonomických ukazatelů. Oživení na akciových i dluhopisových trzích pomohlo penzijním fondům k výraznému zlepšení hospodářských výsledků v roce 2009.

3.3.1. Počet licencovaných subjektů

Na trhu penzijního připojištění v České republice aktivně působilo k 31. 12. 2009 celkem 10 penzijních fondů, tedy stejný počet aktivních subjektů jako v předchozích dvou letech.

3.3.2 Struktura aktiv penzijních fondů

Celková aktiva spravovaná penzijními fondy zaznamenala v roce 2009 nárůst o více než 24 mld. Kč (12,6 %) a k 31. 12. 2009 dosáhla bilanční sumy na 215,9 mld. Kč. Vývoj aktiv a hospodářského výsledku penzijních fondů za posledních několik let je patrný z Grafu III.13. V Grafu III.14 jsou zachyceny hodnoty koncentračních poměrů v sektoru penzijních fondů podle výše prostředků účastníků penzijního připojištění evidovaných v pasivech penzijních fondů. Trh penzijního připojištění je značně koncentrovaný, když tři největší penzijní fondy spravují více než 50 % prostředků účastníků penzijního připojištění.

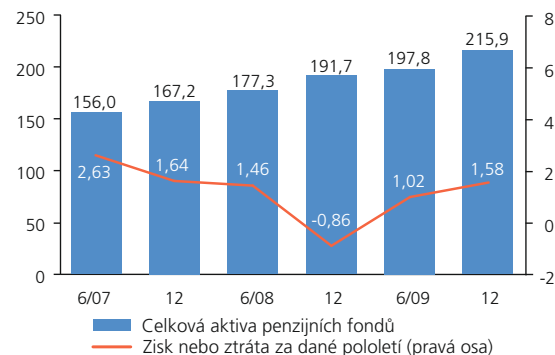
Umístění prostředků penzijních fondů investovaných do jednotlivých forem aktiv ke konci období zachycuje Graf III.15. Investiční politika penzijních fondů zůstala v roce 2009 výrazně konzervativní. Největší část aktiv penzijních fondů byla umístěna v dluhových cenných papírech (173,7 mld. Kč, tj. více než 80 %), zatímco do akcií a podílových listů směřovalo pouze necelých 5 % (10,4 mld. Kč) a na termínovaných vkladech a účtech bylo uloženo cca 10 % hodnoty aktiv penzijních fondů (necelých 22 mld. Kč).

V posledních sledovaných obdobích též dochází k růstu podílu distribučních nákladů vůči počtu nově uzavřených smluv o penzijním připojištění. Na jednu nově uzavřenou smlouvu penzijního připojištění připadala v roce 2009 odměna na zprostředkování ve výši 3 355 Kč, což znamená výrazné zvýšení oproti předchozímu roku (2 034 Kč) a více než dvojnásobné zvýšení oproti roku 2007 (1 592 Kč). Zatímco dynamika růstu nákladů na služby se v sektoru zvyšuje, dynamika růstu počtu účastníků nikoliv.

GRAF III.13

Celková aktiva a hospodářský výsledek penzijních fondů

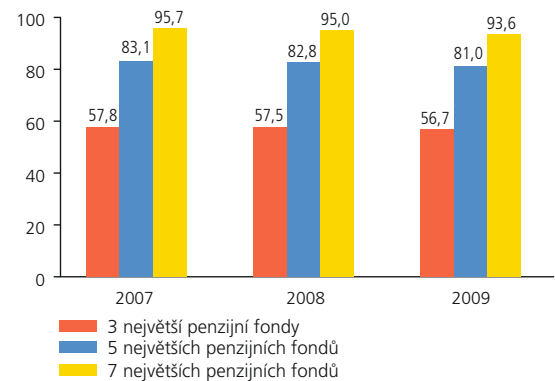
(stav ke konci období, v mld. Kč)

GRAF III.14

Podíl na trhu v sektoru penzijních fondů podle výše prostředků účastníků PF evidovaných v pasivech

(stav ke konci období, v %)

Významnou položku výdajů penzijních fondů tvoří náklady na jimi využívané služby, které mají i v prostředí světové finanční krize a v období nízkého poskytovaného zhodnocení uložených prostředků rostoucí tendenci (meziroční nárůst o 27,1 %). Největší podíl nákladů na služby zaujímají náklady na marketing (reklamní činnost)⁴⁴ a distribuci produktů penzijního fondu⁴⁵, které tvořily 65,3 % nákladů, jež penzijní fondy vynaložily v roce 2009 na poskytované služby (59,4 % v roce 2008).

3.3.3 Vlastní kapitál penzijních fondů

Významným ukazatelem finanční stability penzijních fondů je výše vlastního kapitálu (tvořená vloženým základním kapitálem, emisním áziem, rezervními fondy a ostatními fondy tvořenými ze zisku, kapitálovými fondy, oceňovacími rozdíly, nerozděleným ziskem nebo ztrátou minulých účetních období a ziskem nebo ztrátou aktuálního období), která odráží zainteresovanost akcionářů na obezřetném řízení instituce. Ke konci roku 2009 činila hodnota vlastního kapitálu za celý sektor penzijních fondů 13,4 mld. Kč, což představuje meziroční zvýšení o více než 10 mld. Kč a ukazuje na výraznou stabilizaci sektoru.

V Grafu III.16 je blíže zachycen vývoj významných položek vlastního kapitálu za sektor penzijních fondů za poslední tři roky. Vývoj výše vlastního kapitálu je sice i nadále ovlivňován položkou oceňovacích rozdíků, ale zatímco v předchozích letech docházelo k prohlubování negativní výše oceňovacích rozdíků, ke konci roku 2009 došlo jak vlivem příznivých ekonomických podmínek, tak i vlivem legislativních změn v ocenění dluhopisů ke stabilizaci i v této položce. K 31. 12. 2009 dosáhla výše oceňovacích rozdíků hodnoty -0,5 mld. Kč, což představuje meziroční zvýšení o 7,6 mld. Kč, když ke stejnému období roku 2008 oceňovací rozdíly činily -8,1 mld. Kč.

Hospodářský výsledek penzijních fondů k 31. 12. 2009 činil 2,6 mld. Kč, což je přibližně o dvě miliardy Kč více než v loňském roce. Na tvorbě výnosů se nejvíce podílely úrokové a obdobné výnosy, které k 31. 12. 2009 činily necelých 7 mld. Kč oproti 6,2 mld. Kč ke konci roku 2008.

3.3.4 Objem prostředků účastníků penzijního připojištění

Také objem prostředků účastníků penzijního připojištění, tj. úložky účastníků včetně státních příspěvků, příspěvků zaměstnavatelů účastníků a připsaných výnosů, zaznamenal ke konci roku nárůst, když ke konci roku 2009 činil 200,7 mld. Kč. V porovnání se stejným obdobím roku 2008 jde o nárůst ve výši cca 14 mld. Kč, tedy 7,5 %. Vývoj struktury prostředků účastníků penzijního připojištění evidovaných v pasivech penzijních fondů a hodnoty příspěvků účastníků penzijního připojištění je zobrazen v Grafu III.17.

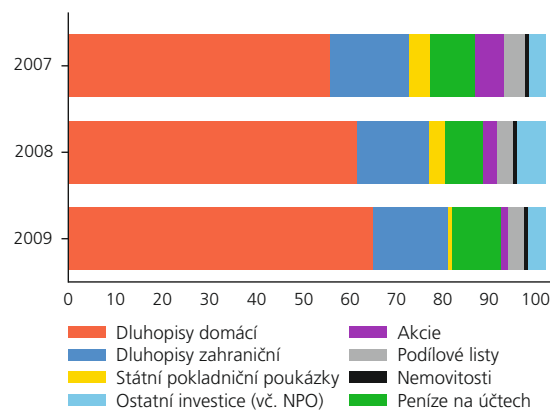
44 Náklady na reklamní činnost představují objem prostředků vynaložených penzijním fondem na zajištění reklamy pro produkty daného penzijního fondu. Jsou součástí ostatních správních nákladů ve výkazu zisku a ztráty.

45 Odměny na zprostředkování smluv penzijního připojištění představují objem nákladů na odměny a provize vyplacené zprostředkovatelům za zprostředkování smluv o penzijním připojištění.

GRAF III.15

Struktura umístění aktiv penzijních fondů

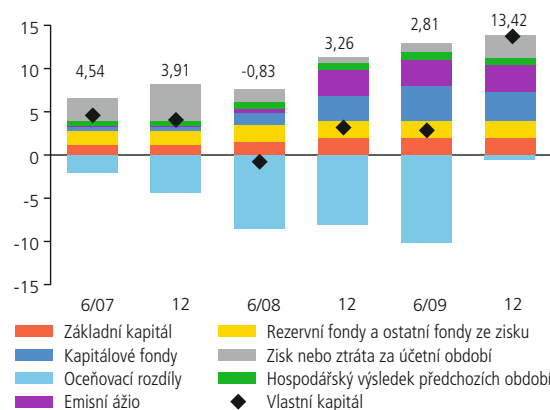
(stav ke konci období)

GRAF III.16

Struktura vlastního kapitálu penzijních fondů

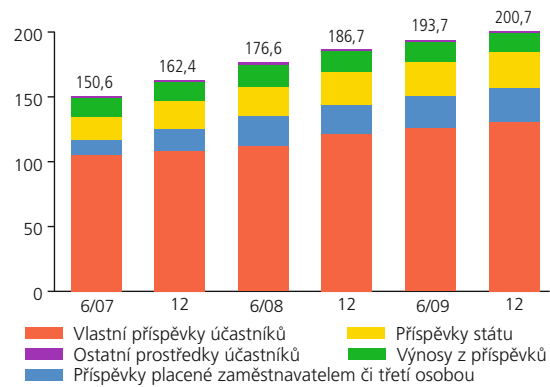
(stav ke konci pololetí, v mld. Kč)

GRAF III.17

Prostředky účastníků penzijního připojištění

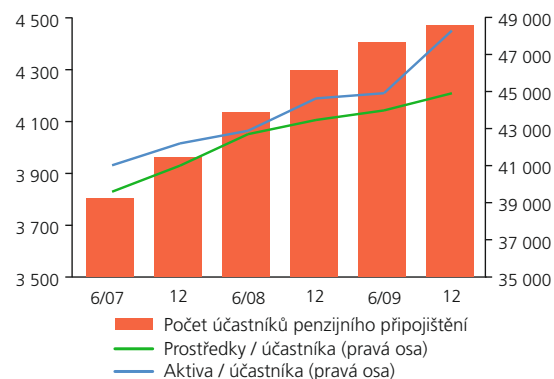
(stav ke konci období, v mld. Kč)

GRAF III.18

Počet účastníků, prostředky a aktiva na účastníka PP

(stav ke konci období, pramen: MF, APF ČR, ČNB)

V průběhu roku 2009 došlo k opětovnému navýšení počtu účastníků penzijního připojištění až na 4,4 mil. Pokračuje tak růstový trend počtu účastníků penzijního připojištění za posledních několik let, ačkoliv se oproti minulým třem letům tento trend zpomalil. Stejně tak dochází k růstu podílu prostředků a aktiv na účastníka penzijního připojištění (viz Graf III.18, údaje vždy ke konci prosince).

Penzijní fondy vyplatily v roce 2009 svým klientům prostředky v hodnotě 27,1 mld. Kč, z toho největší podíl představovala jednorázová vyrovnání (16,2 mld. Kč). Další významnou část vyplacených prostředků představovaly převody prostředků mezi fondy v hodnotě více než 5 mld. Kč a 3,2 mld. Kč představovalo vyplacené odbytné. Vzhledem k nové legislativní úpravě, která byla přijata v polovině roku 2009 a která umožňuje zpoplatnit převody a předčasná ukončení smluv penzijního připojištění, se dá očekávat, že v příštích letech dojde k poklesu sumy u těchto způsobů vyplacení prostředků.

3.4 REGULOVANÉ TRHY

3.4.1 Obchodování na regulovaných trzích

Objem obchodů s akciemi na Burze cenných papírů Praha, a. s. (BCPP) se meziročně podstatně snížil, a to na 463,9 mld. Kč z 852,0 mld. Kč, což představuje meziroční pokles o 45,6 %. Na celkovém objemu se jediný titul (ČEZ) podílel 43,6 %, pět nejvíce obchodovaných titulů se podílelo 89,6 % a deset nejvíce obchodovaných titulů představovalo 99,1 % celkového objemu obchodu. Ve SPAD bylo realizováno cca 83 % celkového objemu obchodů s akciemi.

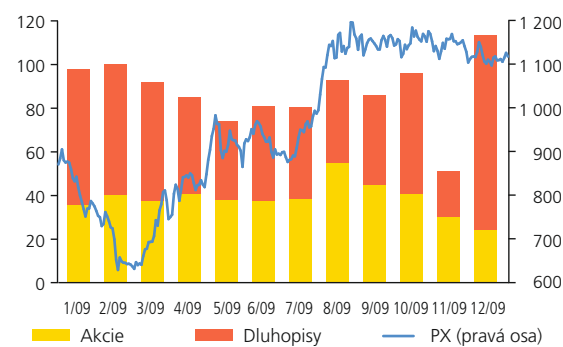
Tržní kapitalizace akcií obchodovaných na BCPP ke dni 31. 12. 2009 činila 1 293,5 mld. Kč, což představuje nárůst o 18,5 % oproti konci roku 2008. Zahraniční emise se na tržní kapitalizaci podílely 36,2 %, tedy hodnotou 468,1 mld. Kč. Emise ČEZ sama představovala 35,9 %, pět titulů s největší tržní kapitalizací kumulovaně představovalo 87,6 % a deset titulů 97,5 % celkové tržní kapitalizace. Meziroční pohyby cen jednotlivých akciových titulů se pohybovaly v rozmezí od mínus 7 % do kladných 120,5 %.

Celkový objem obchodů s dluhopisy ve srovnání s rokem 2008 poklesl o 8,9 %, a to na 585,7 mld. Kč z 643,2 mld. Kč. Obchodování se státními dluhopisy představovalo 94,8 % celkového objemu obchodů. Měsíční objemy obchodů s akciemi a dluhopisy na BCPP a vývoj indexu PX zobrazuje Graf III.19.

Na konci roku 2009 se na BCPP obchodovalo celkem 25 emisí akcií, tedy o tři tituly méně než na konci roku předcházejícího. Počet tuzemských emisí akcií se během roku snížil o dva. Zahraničních emisí akcií obchodovaných na BCPP bylo na konci roku 2009 devět, o jednu méně než v předchozím roce. Počet dluhopisových emisí obchodovaných na BCPP se snížil v porovnání s předchozím rokem na 116 ze 121. Vývoj počtu emisí akcií a dluhopisů obchodovaných na burze od roku 2002 zobrazuje Graf III.20.

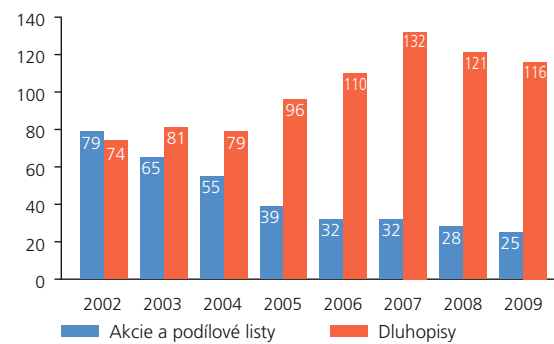
GRAF III.19

Měsíční objemy obchodů na BCPP (mld. Kč) a vývoj indexu PX v roce 2009

GRAF III.20

Počty akciových a dluhopisových emisí na burze

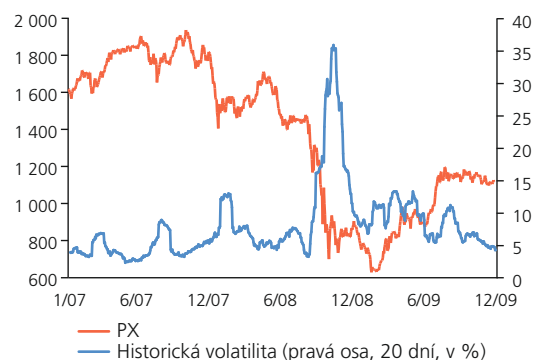
Obchodování s deriváty na BCPP proběhlo i v roce 2009 v nepatrném objemu v hodnotě necelých 463 mil. Kč. Obchodované deriváty na konci roku 2009 představovalo šest emisí futures, dvě emise warrantů a průběžně během roku obchodovaných 65 emisí investičních certifikátů.

Index PX Burzy cenných papírů Praha na konci roku 2009 dosáhl hodnoty 1 117,3 bodů, přičemž rok 2008 uzavíral na hodnotě 858,2 bodů. Meziročně tedy vzrostl o 30,2 %. Roční maximum na hodnotě 1 195,7 bodů dosáhl index PX dne 24. srpna 2009 a roční minimum ze dne 18. února 2009 mělo hodnotu 628,5 bodu, tzn. o něco méně než byla třetina historického maxima z října 2007. Vývoj indexu PX za poslední tři roky společně s 20denní historickou volatilitou indexu PX zobrazuje Graf III.21.

Akciových emisí obchodovaných na druhém tuzemském regulovaném trhu, na RM-SYSTÉM, česká burza cenných papírů a.s. (RM-S), v průběhu roku 2009 bylo 65. Celkový roční objem obchodů na RM-S za rok 2009 zaznamenal vzestup, a to na 10,5 mld. Kč z 8,1 mld. Kč v roce 2008. Téměř celý tento objem představovaly obchody s akciemi. Obchod s investičními certifikáty činil pouze 2,5 mil. Kč. Index RM vzrostl na konci prosince 2009 na hodnotu 2 340,7 bodů z hodnoty 1 943,9 bodů, kterou měl koncem roku 2008, tedy o 20,4 %.

GRAF III.21

Vývoj indexu PX a historické volatility (20D) v letech 2007–09

4. VÝVOJ NA POJISTNÉM TRHU

4.1 STRUKTURA POJISTNÉHO TRHU

Pojistný trh v České republice tvořilo k 31. 12. 2009 celkem 35 tuzemských pojišťoven, 16 poboček pojišťoven ze zemí EU a 1 pobočka pojišťovny z třetího státu. Do počtu tuzemských pojišťoven není zahrnuta Česká kancelář pojistitelů (ČKP)⁴⁶ a rovněž VIG RE zajišťovna, a.s.

Oproti roku 2008 se počet poboček zahraničních pojišťoven působících na českém pojistném trhu snížil o 1 subjekt, zatímco počet pojišťoven tuzemských zůstal beze změny. V průběhu roku 2009 obdržely nové licenci 2 pobočky a 3 během tohoto roku svou činnost ukončily. Zřízena byla pobočka britské pojišťovny Stewart Title Limited a německé pojišťovny Deutscher Ring Sachversicherungs-AG zaměřující se na oblast neživotního pojištění. Na druhé straně svou činnost ukončily Wüstenrot pojišťovna, pobočka pro Českou republiku, XL Insurance Company Limited, organizační složka a QBE poisťovňa, a.s., pobočka. Dále došlo během roku 2009 k přejmenování AIG EUROPE, S.A., pobočka pro Českou republiku na CHARTIS EUROPE S.A., pobočka pro Českou republiku. Nejvíce jsou na českém trhu zastoupeny pobočky pojišťoven z Rakouska, kterých je 5. Následují pojišťovny z Velké Británie a Německa mající shodně po 3 pobočkách. Jedinou pobočkou pojišťovny ze třetí země působící na českém trhu je pobočka švýcarské pojišťovny, Mondial Assistance International AG - organizační složka. V členění podle zaměření pojišťovací činnosti dominují pobočky zaměřené na oblast neživotního pojištění v počtu 12. Čtyři pobočky se zaměřují na oblast životního pojištění a 1 vykonává činnost smíšenou.

Stejně jako v roce předcházejícím poskytovaly své služby prostřednictvím zahraničních poboček 2 tuzemské subjekty, AXA životní pojišťovna a.s. prostřednictvím poboček na Slovensku a v Norsku a AXA pojišťovna a.s. prostřednictvím pobočky umístěné rovněž na Slovensku. Celkem 17 tuzemských pojišťoven disponovalo ke konci roku 2009 oprávněním provozovat pojišťovací činnost v jiných členských státech EU nebo EHP na základě svobody dočasně poskytovat služby. O rok dříve se jednalo o 15 subjektů.

Mimo výše uvedených tuzemských pojišťoven a poboček zahraničních pojišťoven mohou na českém pojistném trhu poskytovat služby i pojišťovny a pobočky pojišťoven z jiných členských států EU a EHP na základě svobody dočasně poskytovat služby. Jejich počet se během roku 2009 dále zvýšil o 60 subjektů na celkových 614. Tento počet

⁴⁶ ČKP byla zřízena zákonem 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, ve znění pozdějších předpisů, jako profesní organizace pojistitelů, kterým bylo uděleno povolení k provozování pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla. Mezi hlavní úkoly kanceláře patří např. provozování hraničního pojištění nebo garantování a poskytování plnění za škodu na zdraví nebo usmrcením způsobenou provozem nezjištěného vozidla, za kterou odpovídá nezjištěná osoba, plnění za škodu způsobenou provozem vozidla bez pojištění odpovědnosti a dalších typů plnění stanovených výše uvedeným zákonem. Podrobnější informace o činnosti a hospodaření ČKP jsou k dispozici na webové stránce www.ckp.cz.

Tab. IV.1

Struktura trhu podle zaměření pojišťoven

	2007	2008	2009
POČET TUZEMSKÝCH POJIŠŤOVEN	34	35	35
z toho:			
neživotní	16	17	17
životní	3	3	3
se smíšenou činností	15	15	15
POČET POBOČEK POJIŠŤOVEN Z EU A TŘETÍCH STÁTŮ	18	18	17
z toho:			
neživotní	13	12	12
životní	3	4	4
se smíšenou činností	2	2	1
POČET POJIŠŤOVEN CELKEM ^{a)}	52	53	52
z toho:			
neživotní	29	29	29
životní	6	7	7
se smíšenou činností	17	17	16

a) Uvedeno bez pojišťoven z členských států působících v ČR na základě svobody dočasně poskytovat služby.

tvořilo 462 pojišťoven a 152 poboček. Tyto subjekty se zaměřují zejména na trh neživotního pojištění. Nejvíce notifikovaných subjektů, 162, má sídlo ve Velké Británii. Následuje Irsko s 80 subjekty a Německo s 48 subjekty.⁴⁷

Na českém pojistném trhu působí od září 2008 VIG RE zajišťovna, a.s., jediná licencovaná zajišťovna v České republice. VIG RE zajišťovna, a.s. je oprávněna přebírat zajišťovací rizika ve všech odvětvích životního i neživotního pojištění, jakož i provozovat související činnosti jako jsou poradenství, zprostředkovatelství, vzdělávání nebo šetření zajišťovacích událostí.

Pro potřeby analýz v rámci dalších kapitol byly rozděleny subjekty pojistného trhu do 4 skupin. Tuzemské pojišťovny jsou rozděleny do tří skupin v závislosti na podílu předepsaného pojistného dané pojišťovny na celkovém předpisu za celý pojistný trh ČR na velké, střední a malé pojišťovny. Čtvrtá skupina je tvořena pobočkami zahraničních pojišťoven. Přehled jednotlivých pojišťoven zařazených do zmiňovaných skupin je uveden v Příloze 4.

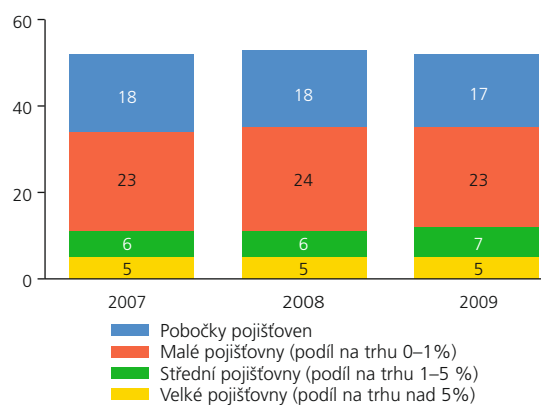
Ve skupině velkých pojišťoven je zastoupeno celkem 5 tuzemských subjektů, jejichž podíl na hrubém předepsaném pojistném celého trhu v ČR činí pět a více procent. Subjekty v této skupině jsou součástí velkých mezinárodních kapitálově silných finančních skupin a nabízí široký výběr pojistných produktů v oblasti neživotního i životního pojištění. Kromě jedné realizují velké pojišťovny vyšší předpis pojistného na trhu neživotního pojištění, což odráží i poměr neživotního a životního pojištění na celém trhu. Všechny velké pojišťovny mají rovněž povolení pro přeshraniční poskytování pojistných služeb ve vybraných zemích EU a EHP.

Druhá skupina středních pojišťoven je tvořena 7 subjekty, které mají tržní podíl na předepsaném pojistném mezi jedním a pěti procenty. Od roku 2009 je do této skupiny nově přeřazena POJIŠŤOVNA CARDIF PRO VITA, a.s., která doposud byla řazena mezi pojišťovny malé. Obdobně jako v případě velkých pojišťoven se jedná o pojišťovny univerzální působící na trhu neživotního i životního pojištění. Střední pojišťovny realizují vyšší předpis pojistného v životním pojištění, nicméně předpis pojistného z neživotního pojištění převyšuje předpis z pojištění životního u 3 středních pojišťoven. Oprávnění poskytovat přeshraniční pojištění v rámci zemí EU/EHP mají z této skupiny 3 pojišťovny. Zahraniční majetková účast převládá v 6 středních pojišťovnách.

Skupina malých pojišťoven je reprezentována 23 tuzemskými pojišťovnami, jejichž tržní podíl je jedno procento a méně. Z hlediska zaměření jde o 3 pojišťovny životní, 17 neživotních a 3 univerzální. Nabídka pojistných produktů malých pojišťoven je relativně úzká a specializovaná. Jedná se například o produkty pojištění úrazu a nemoci, všeobecné po-

GRAF IV.1

Počet pojišťoven ve skupinách

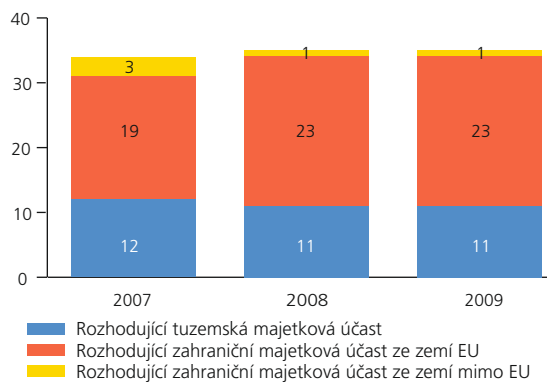

⁴⁷ Detailní přehled počtu notifikovaných pojišťoven a poboček pojišťoven dle jednotlivých členských států EU a EHP je uveden v Příloze 22. Kompletní aktuální seznam pojišťoven oprávněných provozovat pojišťovací činnost na základě svobody dočasně poskytovat služby je umístěn na webových stránkách ČNB.

GRAF IV.2

Počet tuzemských pojišťoven dle vlastnické struktury

TAB. IV.2

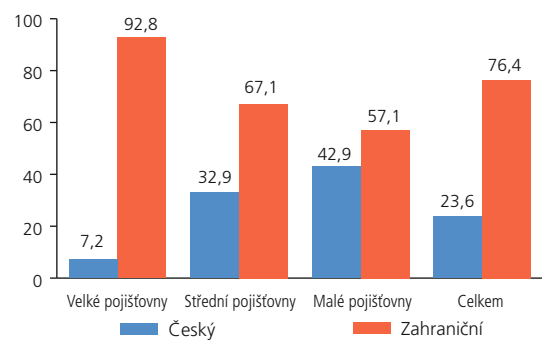
Vlastnická struktura tuzemských pojišťoven dle podílu na základním kapitálu k 31. 12. 2009

Stát	Výše účasti (v tis. Kč)	Podíl na celkovém ZK (v %)
ČR	4 744 516	23,6
Nizozemsko ^{a)}	5 462 000	27,2
Rakousko	5 144 746	25,6
Francie	1 657 412	8,3
Belgie	1 284 300	6,4
SRN	526 440	2,6
Velká Británie	435 850	2,2
Slovinsko	360 000	1,8
Švýcarsko	243 150	1,2
Dánsko	120 000	0,6
USA	106 000	0,5
KAPITÁL CELKEM	20 084 414	100,0

a) včetně přímého akcionáře České pojišťovny, a. s.

GRAF IV.3

Původ kapitálu tuzemských pojišťoven k 31. 12. 2009 (v %)

jištění odpovědnosti, pojištění úvěru a záruky, pojištění právní ochrany nebo cestovní pojištění. V oblasti životního pojištění se pojišťovny stále více zaměřují na investiční životní pojištění. Zahraniční vlastnictví převažuje ve 13 malých pojišťovnách, domácí v 10. Celkem 9 malých pojišťoven může nabízet své produkty přeshraničně v rámci zemí EU/EHP.

Poslední, čtvrtá skupina je tvořena pobočkami zahraničních pojišťoven. Jedná o 17 subjektů, které se specializují především na oblast neživotního pojištění. Jejich podíl na trhu je v zásadě malý. Specifické postavení však zaujímá ING Životní pojišťovna N.V., pobočka pro Českou republiku, která je dle předepsaného pojistného v životním pojištění čtvrtou největší pojišťovnou.

V porovnání s předchozím rokem došlo v roce 2009 pouze k přesunu POJIŠŤOVNY CARDIF PRO VITA, a.s. ze skupiny malých do středních pojišťoven. Ukazatele týkající se skupin pojišťoven uvedené v dalších kapitolech vycházejí za roky 2008 a 2007 ze skladby pojišťoven v jednotlivých skupinách v roce 2009 (s výjimkou poboček pojišťoven).

Vlastnická struktura tuzemských pojišťoven je stabilizovaná s převažujícím zahraničním kapitálem, jehož podíl dosahoval na konci roku 2009 celkové hodnoty 76,4 %. Ve srovnání se stavem k 31. 12. 2008 se jedná o další mírný nárůst ve výši 1,2 procentního bodu. Výsadní postavení mají zahraniční akcionáři zejména ve skupině velkých pojišťoven, v nichž se k 31. 12. 2009, stejně jako o rok dříve, podíleli na základním kapitálu z 92,8 %. Podíl zahraničních akcionářů ve středních pojišťovnách se oproti roku předcházejícímu zvýšil o 2,8 procentního bodu na 67,1 %. Tento nárůst byl způsoben výše zmíněným přesunem POJIŠŤOVNY CARDIF PRO VITA, a.s. ze skupiny malých do skupiny středních pojišťoven. Malé pojišťovny jsou, stejně jako velké a střední, rovněž většinou vlastněny zahraničním kapitálem, jehož podíl během roku 2009 vzrostl z 51,7 % na 57,1 %. Tento nárůst byl způsoben zvýšením základního kapitálu některých pojišťoven vlastněných zahraničními subjekty. Z celkového počtu 35 tuzemských pojišťoven bylo ke konci roku 2009 zahraničními vlastníky ovládáno 24 subjektů, z toho v 18 případech se jednalo o 100% podíl na základním kapitálu. V případě 11 pojišťoven byly 100% vlastníkem subjekty tuzemské.

Celkový základní kapitál tuzemských pojišťoven nedoznal z pohledu teritoriální struktury akcionářů v průběhu roku 2009 významných změn. Celkový základní kapitál tuzemských pojišťoven během tohoto roku vzrostl o 5,8 %. Podíl tuzemských vlastníků poklesl o dalších 1,2 procentního bodu na 23,6 %. Největším dílem se na základním kapitálu tuzemských pojišťoven podílejí akcionáři z Nizozemska s 27,2 % a Rakouska s 25,6 %. Významný podíl holandských akcionářů je způsoben tím, že sídlo přímého akcionáře České pojišťovny a.s. se nachází právě zde. Obdobně jako v minulém roce mají více než 5% podíl na základním kapitálu akcionáři z Francie a z Belgie.

4.2 VÝVOJ ZÁKLADNÍCH UKAZATELŮ POJISTNÉHO TRHU⁴⁸

V souvislosti s hospodářskou recesí ČR zaznamenal pojistný trh v roce 2009, v porovnání s předchozími roky, nižší dynamiku růstu hrubého předepsaného pojistného. Tempo růstu předepsaného pojistného, jehož hodnota za celý pojistný trh v roce 2009 dosáhla 144,1 mld. Kč, se snížilo na 3,1 %. V předchozích letech tento nárůst činil 5,2 % v roce 2008, resp. 8,8 % o rok dříve. Na růstu hrubého předepsaného pojistného se v roce 2009 podílela zejména oblast životního pojištění, která navzdory ekonomickému propadu ČR v tomto roce zvýšila svou dynamiku o 0,8 procentního bodu na 5,9 %. Oblast neživotního pojištění naproti tomu zaznamenala stagnaci, když objem předepsaného pojistného meziročně vzrostl o pouhé 1,2 %.

Celkový předpis pojistného v oblasti životního pojištění dosáhl v absolutním vyjádření hodnoty 60,2 mld. Kč.

Hrubé předepsané pojistné v neživotním pojištění se meziročně zvýšilo o pouhou 1,0 mld. Kč na 83,9 mld. Kč.

Podíl životního pojištění na celkovém předepsaném pojistném v roce 2009 vzrostl na svou historicky nejvyšší úroveň, když se oproti předchozímu období zvýšil o 1,1 procentního bodu na 41,8 %. Navzdory pozitivnímu trendu je však tento podíl v porovnání s vyspělými pojistnými trhy zemí EU stále na nízké úrovni.

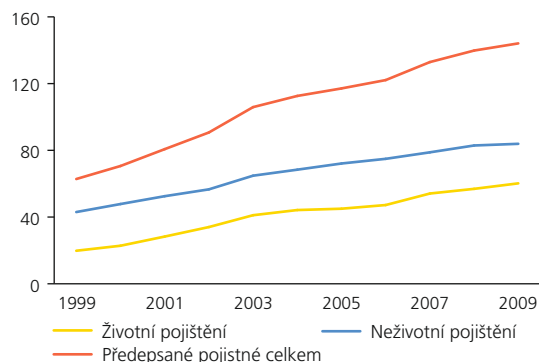
Základním makroekonomickým ukazatelem vztahujícím se k pojistnému trhu je propojištěnost, která je měřena jako podíl hrubého předepsaného pojistného k HDP v běžných cenách. Zatímco se Česká republika v uplynulém roce potýkala s hospodářskou recesí a došlo k poklesu hrubého domácího produktu, hrubé předepsané pojistné si, navzdory určitému snížení tempa, udrželo růstovou tendenci. To se odrazilo v růstu ukazatele propojištěnosti, který se zvýšil o 0,2 procentního bodu na 4,0 %. Obdobně jako v případě podílu životního pojištění na celkovém pojistném, i v tomto ukazateli pojistný trh ČR zaostává za rozvinutými zeměmi západní Evropy, kde propojištěnost dosahuje vyšších hodnot.

Pojistný trh ČR je relativně hodně koncentrovaný (měřeno dle hrubého předepsaného pojistného), ale vlivem sílcí konkurence dochází k postupnému snižování koncentrace. Historicky je vyšší koncentrace na trhu neživotního pojištění než na trhu životního pojištění, ale v minulých letech zde docházelo k jejímu rychlejšímu snižování. V roce 2009 tomu však bylo opačně. V analyzovaných skupinách (3, 5 a 10 největších pojišťoven na celkovém pojistném trhu a odděleně na trhu životního a neživotního pojištění) došlo v průběhu uplynulého roku k poklesu tržního podílu u všech kategorií. Největší snížení tržní koncentrace bylo zaznamenáno na trhu životního pojištění, kde poklesl tržní podíl 3 největších pojišťoven o 4,9 procentního bodu a tržní podíl 5 největších

GRAF IV.4

Hrubé předepsané pojistné

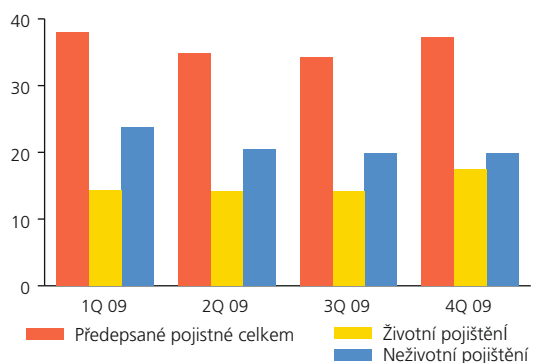
(v mld. Kč)

GRAF IV.5

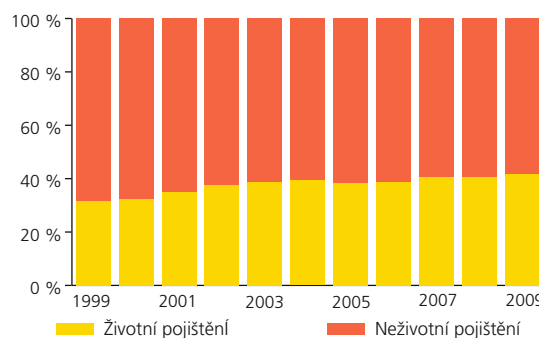
Hrubé předepsané pojistné

(v mld. Kč)

GRAF IV.6

Podíl životního a neživotního pojištění na celkovém předepsaném pojistném

⁴⁸ Údaje za tuzemské pojišťovny zahrnují i data za pobočky tuzemských pojišťoven v zahraničí.

TAB. IV.3

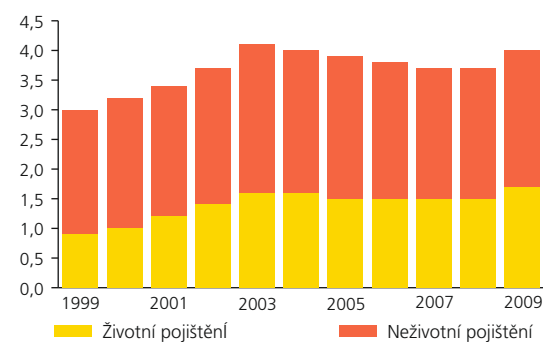
Celková propojistěnost v České republice

	Výše v mld. Kč			Změna v % 2009/2008
	2007	2008	2009	
Předepsané pojistné	133	140	144	3,1
HDP (v běžných cenách)	3 536	3 689	3 627	-1,7
	v %			
Předepsané pojistné / HDP	3,8	3,8	4,0	x

GRAF IV.7

Podíl předepsaného pojistného na hrubém domácím produktu

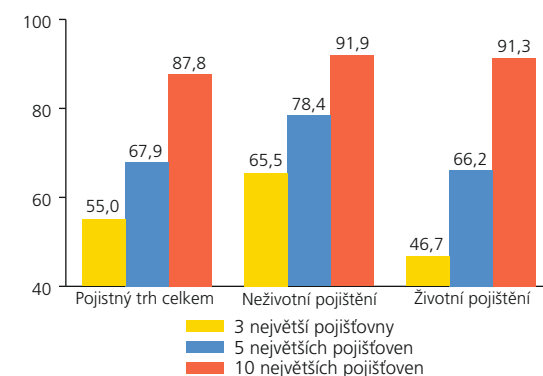
(v %)

GRAF IV.8

Koncentrace na trhu dle předepsaného pojistného k 31. 12. 2009

(v %)

pojišťoven o 6,5 procentního bodu na 46,7 %, resp. na 66,2 %. Důvodem pro takto výrazný pokles koncentrace na trhu životního pojištění je zejména významné omezení aktivit ze strany největší zahraniční pobočky na tomto trhu, ING Životní pojišťovny N.V., pobočky pro ČR, která vykázala více než 22 % pokles hrubého předepsaného pojistného. K poměrně velkému poklesu koncentrace došlo i na trhu neživotního pojištění a to zejména v případě 3 největších pojišťoven, jejichž podíl poklesl o 3,0 procentního bodu na 65,5 %. Na celkovém pojistném trhu došlo rovněž ke značnému snížení koncentrace, když podíly 3 a 5 největších pojišťoven klesly shodně o 2,9 procentního bodu na 55,0 %, resp. na 67,9 %. Podíl 10 největších pojišťoven se snížil o rovné 2 procentní body na 87,8 %.

Velice důležitým nástrojem využívaným pojišťovnami ke snížení rizika plynoucího z případných škod velkého rozsahu je zajištění. Tento instrument využívají především pojišťovny v oblasti neživotního pojištění v případech, kde by mohly vyšší limity pojistného plnění ohrozit jejich finanční stabilitu a solventnost. Výše předepsaného pojistného postoupeného zajišťitelům v neživotním pojištění v roce 2009 činila 22,7 mld. Kč, což představuje 27,1 % podíl na hrubém předepsaném pojistném. Podíl zajišťoven na neživotním pojištění je poměrně stabilní. Oproti minulému roku došlo k jeho poklesu o 1,2 procentního bodu. V období předcházejícím se jednalo o mírný nárůst v rozsahu 0,5 procentního bodu. V životním pojištění se, v porovnání s pojištěním neživotním, míra postoupeného pojistného pohybuje na výrazně nižších hodnotách. Z předepsaného pojistného v oblasti životního pojištění bylo zajišťitelům postoupeno pojistné v objemu 1,5 mld. Kč, což představuje 2,5 % podíl z celkového předpisu v životním pojištění. V roce 2008 byl zmiňovaný podíl o 0,1 procentního bodu vyšší.

Pojistnému trhu ČR dominují velké pojišťovny, jejichž podíl však postupně pomalu klesá. Oproti minulému roku zaznamenaly velké pojišťovny pokles podílu na celkovém předepsaném pojistném o 3,0 procentního bodu na 67,9 %. Významnější postavení zaujímají velké pojišťovny na trhu neživotního pojištění, kde jejich podíl činí 77,9 %. Na poli pojištění životního zaujímají 53,8 % podíl. Střední pojišťovny realizují předpis pojistného zejména v oblasti životního pojištění, kde jejich podíl v uplynulém roce vzrostl o celých 6 procentních bodů na 32,4 %. Takto výrazný nárůst podílu středních pojišťoven byl způsoben jednak vysokým tempem růstu jimi předepsaného pojistného, ale též stagnací ve skupině velkých pojišťoven a omezením aktivit ve skupině poboček. Malé pojišťovny jsou na rozdíl od pojišťoven středních aktivnější na trhu neživotního pojištění, kde jejich podíl dosahuje 7,1 % ve srovnání s podílem 3,5 % na trhu životního pojištění. Pobočky zahraničních pojišťoven mají na celkovém trhu podíl 5,9 %. Poměrně významnější podíl mají pobočky pojišťoven na trhu životního pojištění (10,2 %) a to především zásluhou ING Životní pojišťovny N.V., pobočky pro Českou republiku, zatímco na trhu neživotního pojištění je jejich podíl velice nízký ve výši 2,8 %. Podíl poboček pojišťoven na životním pojištění v průběhu roku 2009 výrazně poklesl (o 3,7 procentního bodu) v souvislosti s omezováním aktivit právě ze strany ING Životní pojišťovny N.V., pobočky pro Českou republiku.

TAB. IV.4

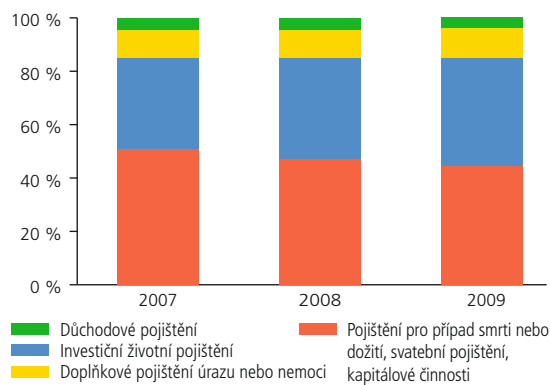
Předepsané pojistné členěné dle skupin pojišťoven

	Výše v mil. Kč			Podíl v %
	2007	2008	2009	2009
PŘEDEPSANÉ POJISTNÉ CELKEM	132 896	139 841	144 134	100,0
Velké pojišťovny	95 167	99 043	97 796	67,9
Střední pojišťovny	22 491	24 349	29 767	20,7
Malé pojišťovny	6 387	6 238	8 057	5,6
Pobočky pojišťoven	8 851	10 211	8 513	5,9
PŘEDEPSANÉ POJISTNÉ – NEŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ	78 768	82 940	83 904	100,0
Velké pojišťovny	64 307	66 878	65 365	77,9
Střední pojišťovny	7 975	9 278	10 231	12,2
Malé pojišťovny	4 910	4 488	5 964	7,1
Pobočky pojišťoven	1 576	2 296	2 345	2,8
PŘEDEPSANÉ POJISTNÉ – ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ	54 128	56 901	60 230	100,0
Velké pojišťovny	30 859	32 165	32 431	53,8
Střední pojišťovny	14 516	15 071	19 537	32,4
Malé pojišťovny	1 478	1 750	2 094	3,5
Pobočky pojišťoven	7 275	7 915	6 168	10,2

V oblasti produktů životního pojištění nadále pokračuje trend růstu podílu investičního životního pojištění na úkor standardních produktů, jejichž podíl na předepsaném pojistném obdobně jako v minulých letech klesal. Přesto se i na vývoji předepsaného pojistného u investičního životního pojištění projevila hospodářská recese a preference konzervativnějších alternativ při umísťování volných finančních prostředků ze strany domácností a tempo růstu investičního životního pojištění se oproti předešlému roku snížilo o 5,6 procentního bodu na 11,7 %. Jeho podíl na trhu životního pojištění přesto vzrostl o dalších 2,1 procentního bodu a dosáhl již úrovně 40,1 %. Výhodou investičního životního pojištění pro klienta je zejména fakt, že na rozdíl od tradičních produktů si v investičním životním pojištění může sám zvolit, kam bude dle preferované investiční strategie investována spořicí část pojistného. Jistou nevýhodou však je, že riziko nese pojistník, a nikoliv pojišťovna. Podíl tradičních produktů jako jsou pojištění pro případ smrti nebo dožití, svatební pojištění a pojištění kapitálové činnosti na celkovém předepsaném pojistném v životním pojištění se snížil na 44,5 %.

GRAF IV.9

Podíl odvětví životního pojištění na předepsaném pojistném

TAB. IV.5

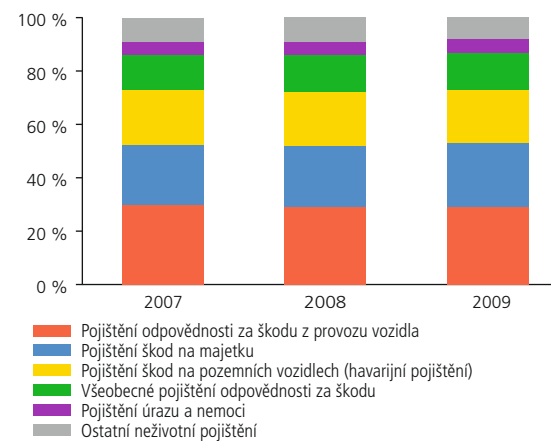
Předepsané pojistné dle odvětví pojištění

	Výše v mil. Kč			Změna v %
	2007	2008	2009	2009/2008
ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ CELKEM	54 128	56 901	60 230	5,9
Pojištění pro případ smrti nebo dožití, svatební pojištění, kapitálové činnosti	27 481	26 701	26 810	0,4
Důchodové pojištění	2 577	2 439	2 314	-5,1
Investiční životní pojištění	18 394	21 591	24 126	11,7
Doplňkové pojištění úrazu nebo nemoci	5 676	6 169	6 980	13,1
NEŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ CELKEM	78 768	82 940	83 904	1,2
Pojištění odpovědnosti za škodu z provozu vozidla	23 344	24 116	24 367	1,0
Pojištění škod na majetku	17 735	18 835	19 847	5,4
Pojištění škod na pozemních vozidlech (havarijní pojištění)	16 214	16 872	16 713	-0,9
Všeobecné pojištění odpovědnosti za škodu ^{a)}	10 449	11 413	11 642	2,0
Pojištění úrazu a nemoci	3 725	4 100	4 626	12,8
Ostatní neživotní pojištění	7 300	7 603	6 708	-11,8

a) včetně zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu a nemoci z povolání

GRAF IV.10

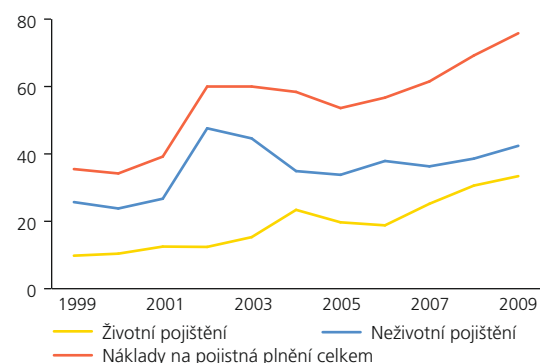
Podíl odvětví neživotního pojištění na předepsaném pojistném

GRAF IV.11

Náklady na pojistná plnění

(v mld. Kč)

Na trhu neživotního pojištění si nadále drží dominantní postavení pojištění odpovědnosti za škodu z provozu vozidla (dále POPV) s podílem 29,0 % následované pojištěním škod na majetku s 23,7 % a havarijním pojištěním, jehož tržní podíl dosahuje 19,9 %. Poměrně rychlým tempem rostlo v roce 2009 předepsané pojistné u pojištění škod na majetku (5,4 %) a zejména pak u pojištění úrazu a nemoci (12,8 %), u něhož však hodnota předepsaného pojistného dosahuje řádově nižších hodnot a na celkovém předpisu v oblasti neživotního pojištění se podílí 5,5 %. K absolutnímu poklesu předepsaného pojistného v roce 2009 došlo u havarijního pojištění (-0,9 %).

Tempo růstu nákladů na pojistná plnění⁴⁹ se meziročně snížilo o 3,0 procentního bodu na 9,5 %, když celkový objem nákladů na pojistná plnění vzrostl na 75,8 mld. Kč. Po poměrně vysokých nárůstech nákladů na pojistná plnění v oblasti životního pojištění v minulých letech se toto tempo zmírnilo a v roce 2009 vzrostly náklady na pojistná plnění v životním i neživotním pojištění obdobně. Zatímco náklady v oblasti životního pojištění se zvýšily o 9,2 %, v neživotním pojištění činil tento nárůst 9,7 %. Největší škody vzniklé v důsledku živelných událostí jsou v roce 2009 spojeny s červnovou povodní. V souvislosti s touto událostí pojišťovny evidovaly necelých 18 tisíc pojistných událostí s odhadovaným pojistným plněním ve výši 2,1 mld. Kč⁵⁰. Na celkových nákladech na pojistná plnění se oblast neživotního pojištění podílí z 55,9 %.

Podíl zajišťovatelů na nákladech na pojistná plnění přibližně koresponduje s jejich podílem na předepsaném pojistném. Zatímco v neživotním pojištění, kde podíl zajišťovatelů na nákladech na pojistná plnění hraje významnější roli, se tento podíl snížil o 1,7 procentního bodu na 24,3 %, v případě životního pojištění došlo k mírnému nárůstu podílu zajišťovatelů o 0,1 procentního bodu na 1,1 %. Náklady na pojistná plnění připadající na zajišťovatele v oblasti neživotního pojištění meziročně vzrostly o 2,3 % a dostaly se na úroveň 10,3 mld. Kč. V životním pojištění došlo v relativním vyjádření ke značnému růstu nákladů na pojistná plnění ze strany zajišťovatelů, když v porovnání s rokem 2008 vzrostly o 17,0 %. V absolutním vyjádření však tato částka dosahuje výrazně nižších hodnot, než je tomu v neživotním pojištění a podíl zajišťovatelů na nákladech na pojistná plnění činil v roce 2009 méně než 0,4 mld. Kč.

Podíly jednotlivých skupin pojišťoven na nákladech na pojistná plnění přibližně odpovídají jejich podílům na předepsaném pojistném. V případě skupiny velkých a středních pojišťoven došlo v roce 2009 k poklesu jejich podílů na celkových nákladech na pojistná plnění. Naopak podíl na celkových nákladech na pojistná plnění narostl u poboček zahraničních pojišťoven a zejména pak u skupiny malých pojišťoven, které zaznamenaly nárůst o 2,5 procentního bodu. Největší pokles oproti minulému roku nastal u velkých pojišťoven, jejichž podíl na celkových nákladech na pojistná plnění se snížil o 2,2 procentního

49 Náklady na pojistná plnění jsou uváděny v této kapitole v hrubé výši včetně podílu zajišťovatele.

50 Zdroj: Česká asociace pojišťoven (údaje za členské pojišťovny).

bodů na 70,3 %. V případě středních pojišťoven se pak jednalo o pokles o 0,7 procentního bodu na 18,0 %. Přestože podíl dvou zbývajících skupin během roku 2009 vzrostl, nedosahoval v součtu ani 12 %. V porovnání s oblastí životního pojištění, kde dosahuje podílu 59,2 %, má skupina velkých pojišťoven významnější podíl, 79,1 %, na nákladech na pojistná plnění v neživotním pojištění. Z analyzovaných skupin došlo k absolutnímu poklesu nákladů na pojistná plnění o 107 mil. Kč pouze v případě středních pojišťoven na trhu životního pojištění.

TAB. IV.6

Náklady na pojistná plnění členěné dle skupin pojišťoven

	Výše v mil. Kč			Podíl v % 2009
	2007	2008	2009	
NÁKLADY NA POJISTNÁ PLNĚNÍ CELKEM	61 532	69 219	75 802	100,0
Velké pojišťovny	46 044	50 199	53 324	70,3
Střední pojišťovny	10 025	12 951	13 637	18,0
Malé pojišťovny	2 102	1 995	4 074	5,4
Pobočky pojišťoven	3 361	4 074	4 768	6,3
NÁKLADY NA POJISTNÁ PLNĚNÍ – NEŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ	36 336	38 643	42 402	100,0
Velké pojišťovny	31 188	32 830	33 552	79,1
Střední pojišťovny	3 084	3 641	4 433	10,5
Malé pojišťovny	1 749	1 529	3 514	8,3
Pobočky pojišťoven	315	644	903	2,1
NÁKLADY NA POJISTNÁ PLNĚNÍ – ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ	25 196	30 576	33 400	100,0
Velké pojišťovny	14 856	17 369	19 772	59,2
Střední pojišťovny	6 941	9 310	9 204	27,6
Malé pojišťovny	354	467	560	1,7
Pobočky pojišťoven	3 045	3 429	3 864	11,6

4.3 BILANCE A HOSPODÁŘSKÉ VÝSLEDKY SEKTORU POJIŠTĚVEN

Celková aktiva pojišťoven vzrostla během roku 2009 o 7,5 % na 396,9 mld. Kč, což bylo mírně vyšší tempo ve srovnání s předešlým obdobím, kdy růst dosáhl 7,0 %. Jednotlivé skupiny pojišťoven zaznamenaly zvýšení tempa růstu bilanční sumy s výjimkou velkých pojišťoven, kde došlo v roce 2009 ke snížení dynamiky růstu o 2,3 procentního bodu na 5,1 %. Nejnižší přírůstek aktiv o 2,8 % zaznamenaly pobočky pojišťoven, naopak nejvyšší nárůst aktiv o 15,9 % realizovala skupina středních pojišťoven. Nejvyšší zrychlení dynamiky růstu o 9,7 procentního bodu na 15 % zaznamenala skupina malých pojišťoven. V případě velkých pojišťoven a poboček došlo ve srovnání s minulým obdobím k mírnému poklesu podílu na celkových aktivech (více u velkých pojišťoven o 1,5 procentního bodu), naopak podíl středních a malých pojišťoven mírně rostl (více u středních pojišťoven o 1,4 procentního bodu).

Z pohledu zaměření jednotlivých pojišťoven si nadále drží dominantní podíl na celkových aktivech subjekty se smíšenou činností, jejichž podíl na konci roku 2009 činil 83,0 %, což znamenalo pokles o 0,1 procentního bodu oproti roku 2008. V případě životních pojišťoven se podíl též prakticky nezměnil (pokles o 0,2 procentního bodu) a dosahoval

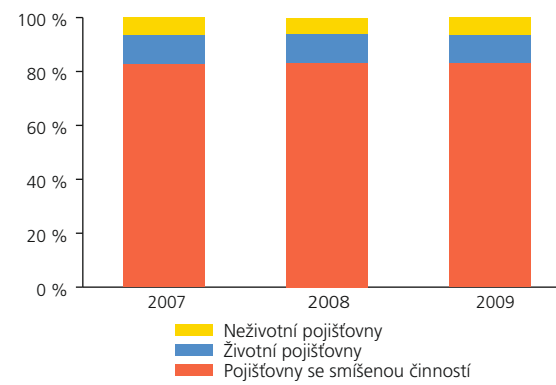
TAB. IV.7

Podíl jednotlivých skupin pojišťoven na celkových aktivech

	Výše v mil. Kč			Podíl v % 2009
	2007	2008	2009	
AKTIVA CELKEM	345 110	369 184	396 907	100,0
Velké pojišťovny	223 328	239 899	252 170	63,5
Střední pojišťovny	59 418	64 577	74 857	18,9
Malé pojišťovny	26 241	27 635	31 769	8,0
Pobočky pojišťoven	36 123	37 074	38 112	9,6

GRAF IV.12

Podíl pojišťoven na celkových aktivech dle jejich zaměření

10,4 %. Neživotní pojišťovny zaznamenaly drobný nárůst podílu o 0,3 procentního bodu na 6,6 %. Zatímco v minulém roce zaznamenaly největší nárůst aktiv o 7,7 % pojišťovny se smíšenou činností, v roce 2009 rostly nejvyšším tempem, o 12,4 %, aktiva neživotních pojišťoven. Dynamika růstu aktiv u neživotních a životních pojišťoven v roce 2009 ve srovnání s předchozím obdobím rostla, v případě pojišťoven se smíšenou činností potom mírně poklesla.

V aktivech tuzemských pojišťoven představuje nejvýznamnější položku finanční umístění⁵¹, jehož hodnota rostla tempem 6,2 %, t.j. o 0,6 procentního bodu pomaleji než minulý rok. Jeho podíl v celkové bilanční sumě se ovšem postupně snižuje především na úkor finančního umístění životního pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník, které rostlo v roce 2009 tempem 55,6 % a jeho podíl na celkových aktivech dosáhl již 8,6 %. Uvedený trend je v souladu s rostoucí oblibou investičního životního pojištění. Na pokles podílu finančního umístění na celkové bilanční sumě o 1,5 procentního bodu měl v roce 2009 vliv absolutní pokles hodnoty majetkových cenných papírů a depozit. Vedle majetkových cenných papírů, jejichž podíl na aktivech poklesl v roce 2009 o 2,1 procentního bodu a vkladů s poklesem podílu o 1,3 procentního bodu, došlo též k mírnému poklesu podílu u nemovitostí a majetkových účastí (o 0,3, resp. 0,4 procentního bodu). V případě dalších položek finančního umístění nedošlo k významné změně jejich podílu na celkové bilanční sumě. Nadále mají nejvýznamnější zastoupení dluhové cenné papíry, jejichž podíl narostl o 2,1 procentního bodu na 63,3 %. Hodnota pohledávek poklesla o 14,4 %, zatímco v roce 2008 vzrostla o 17,1 %. To mělo za následek pokles podílu v rozvaze o 1,3 procentního bodu na 5,0 %. V případě ostatních aktiv zůstal podíl na celkové bilanční sumě tuzemských pojišťoven prakticky nezměněn, když vrostl o 0,1 procentního bodu na 4,2 %.

TAB. IV.8

Struktura aktiv tuzemských pojišťoven

	Výše v mil. Kč			Podíl v % 2009
	2007	2008	2009	
AKTIVA CELKEM	308 987	332 110	358 795	100,0
Finanční umístění (investice)	260 132	277 828	294 997	82,2
v tom:				
nemovitosti	4 921	5 266	4 763	1,3
majetkové účasti	11 649	13 929	13 472	3,8
akcie a ostatní cenné papíry s proměnlivým výnosem	27 152	22 671	16 913	4,7
dluhové cenné papíry	181 844	203 169	227 083	63,3
depozita u finančních institucí	25 936	28 110	25 735	7,2
jiné finanční umístění	8 631	4 683	7 032	2,0
Finanční umístění životního pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník	17 810	19 736	30 712	8,6
Dlužníci (pohledávky)	17 797	20 839	17 847	5,0
Ostatní aktiva	13 248	13 707	15 239	4,2

51 Finanční umístění je definováno odlišně než finanční umístění aktiv, jejichž zdrojem jsou technické rezervy. Finanční umístění nezahrnuje pohledávky za zajišťovny.

Vzhledem k tomu, že technické rezervy vztahující se k životnímu pojištění jsou dlouhodobější povahy, převažují ve skladbě finančního umístění aktiv, jejichž zdrojem jsou technické rezervy životního pojištění, především dluhopisy s delší dobou splatnosti a rovněž je zde větší zastoupení majetkových cenných papírů. Naopak ve finančním umístění aktiv, jejichž zdrojem jsou technické rezervy neživotního pojištění, jsou více zastoupeny položky s vyšší likviditou, jako jsou například depozita nebo pokladniční poukázky. Významné zastoupení mají ve finančním umístění vztahujícím se k technickým rezervám neživotního pojištění též pohledávky za zajišťovny.

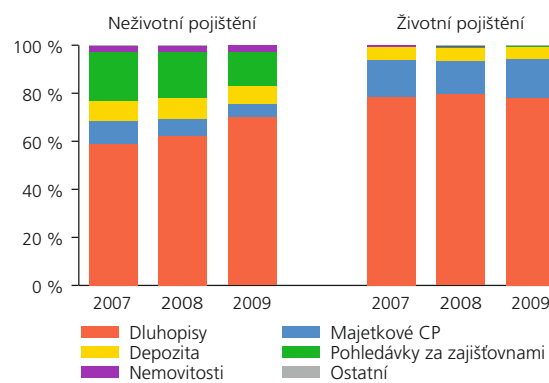
Skladba finančního umístění aktiv, jejichž zdrojem jsou technické rezervy životního pojištění, a která zároveň zahrnuje položky finančního umístění životního pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník, je u tuzemských pojišťoven zastoupena především dluhopisy s podílem 78,2 % a majetkovými cennými papíry, jejichž podíl dosáhl 16,2 %. V porovnání s minulým rokem došlo k poklesu podílu dluhových cenných papírů na celkové skladbě finančního umístění aktiv, která se vztahuje k technickým rezervám životního pojištění, o 1,4 procentního bodu. Naopak podíl majetkových cenných papírů vzrostl meziročně o 2,2 procentního bodu.

Na skladbě finančního umístění aktiv, jejichž zdrojem jsou technické rezervy neživotního pojištění, se největší měrou, stejně jako v případě životního pojištění, podílejí ze 69,9 % dluhopisy a dále pak pohledávky za zajišťovny, u kterých dosáhl podíl 14,5 %. Jinak je tomu v případě finančního umístění, jehož zdrojem jsou technické rezervy životního pojištění, kde mají pohledávky za zajišťovny pouze zanedbatelný podíl. Největší změny podílů jednotlivých kategorií finančního umístění nastaly oproti minulému roku v případě dluhopisů, u kterých došlo k nárůstu podílu o 7,8 procentního bodu, a též u pohledávek za zajišťovny, jejichž podíl naopak poklesl o 4,3 procentního bodu.

Pro pojišťovny jsou specifickou a zároveň nejvýznamnější položkou pasiv technické rezervy, které představují budoucí závazky pojišťoven vyplývající z pojišťovací nebo zajišťovací činnosti, jejichž plnění je pravděpodobné nebo jisté, ale nejisté je jejich výše a okamžik, ke kterému vzniknou. Technické rezervy se vykazují v hrubé výši včetně podílu zajišťovny na technických rezervách a v čisté výši po odečtení podílu zajišťovny. Během roku 2009 se podíl čisté výše technických rezerv (bez rezervy životního pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník) na celkových pasivech tuzemských pojišťoven meziročně snížil o 3,5 procentního bodu na 63,4 %. Další poměrně specifickou položkou pasiv pojišťoven vztahující se k technickým rezervám je technická rezerva životního pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník, která se váže k investičnímu životnímu pojištění a je zdrojem finančního umístění životního pojištění, u kterého nese investiční riziko pojistník. Tato rezerva se vyvíjela obdobně jako finanční umístění životního pojištění, kde nese investiční riziko pojistník, a po nárůstu o 10,8 % v roce 2008, rostla v roce 2009 o velmi vysokých 56,2 %. Během uplynulého roku tak vzrostla o více než 11 mld. Kč na 30,7 mld. Kč. Tento významný nárůst souvisí jednak s rostoucí oblibou investičního životního pojištění, ale zejména pak se zhodnocováním investičních nástrojů na finančních

GRAF IV.13

Finanční umístění aktiv tuzemských pojišťoven, jejichž zdrojem jsou technické rezervy

TAB. IV.9

Podíl jednotlivých skupin pojišťoven na celkových aktivech

	Výše v mil. Kč			Podíl v % 2009
	2007	2008	2009	
PASIVA CELKEM	308 987	332 110	358 795	100,0
Vlastní kapitál	52 891	59 203	69 532	19,4
Technické rezervy ^{a)}	211 444	222 175	227 534	63,4
Technická rezerva životního pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník ^{a)}	17 740	19 651	30 695	8,6
Věřitelé (závazky)	17 658	22 453	20 514	5,7
Ostatní pasiva	9 253	8 628	10 520	2,9

a) čistá výše

tržích. Podíl technických rezerv životního pojištění, kde je nositelem investičního rizika pojistník, se meziročně zvýšil o 2,6 procentního bodu na 8,6 % z celkové hodnoty pasiv.

Vedle technických rezerv připadá poměrně významný podíl ve struktuře pasiv tuzemských pojišťoven rovněž na vlastní kapitál. Hodnota vlastního kapitálu se během roku 2009 zvýšila o 17,4 % a jeho podíl na celkových pasivech se tak, obdobně jako v roce předcházejícím, dále zvýšil o 1,6 procentního bodu na 19,4 %. Vysoký růst hodnoty vlastního kapitálu byl způsoben nárůstem většiny jeho složek. Nejvíce se na něm však podílí růst zisku běžného účetního období, který se navzdory ekonomické recesi v České republice v uplynulém roce dostal na svá historická maxima, když tuzemské pojišťovny vykázaly celkový čistý zisk ve výši 14,4 mld. Kč, což je o 64,7 % více než v roce předcházejícím. Rovněž poměrně významně vzrostla položka ostatní kapitálové fondy (o 30,6 %) a rezervní fond a ostatní fondy ze zisku (o 15,6 %). Mírný pokles byl naopak zaznamenán u položek emisní ážio a nerozdělený zisk minulých účetních období. Nejvýznamnější položkou vlastního kapitálu nadále zůstává základní kapitál s podílem 28,9 %.

Hodnota hrubých technických rezerv tuzemských pojišťoven včetně rezervy životního pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník, vzrostla během roku 2009 o 6,2 %, což představovalo o 0,8 procentního bodu větší nárůst než v roce předešlém. Zatímco v roce 2008 rostly rychleji hrubé technické rezervy neživotního pojištění, v roce následujícím byla situace opačná. Hrubé technické rezervy neživotního pojištění meziročně vzrostly o 2,7 %, zatímco v životním pojištění činil tento nárůst 7,9 %. Podíl hrubých technických rezerv v životním a neživotním pojištění na celkových technických rezervách se příliš nezměnil, když v případě hrubých technických rezerv neživotního pojištění došlo k poklesu podílu o 1,1 procentního bodu na 31,7 %.

Celkové čisté technické rezervy tuzemských pojišťoven se v roce 2009 zvýšily o 6,8 %. Tempo růstu čistých technických rezerv v roce 2009 bylo, obdobně jako v roce 2008, z důvodu dalšího poklesu podílu zajistitelů na technických rezervách vyšší než tempo růstu hrubých technických rezerv. Toto se projevuje zejména v oblasti neživotního pojištění, neboť v oblasti pojištění životního je podíl zajistitelů zanedbatelný. Čisté technické rezervy tuzemských pojišťoven připadající na neživotní pojištění rostly tempem 3,5 % a rezervy životního pojištění potom obdobně jako v případě hrubých technických rezerv tempem 7,9 %. Podíl čistých technických rezerv neživotního pojištění na celkových čistých rezervách tuzemských pojišťoven se snížil o 0,8 procentního bodu na 25,7 %.

Skupina velkých pojišťoven se na celkových čistých technických rezervách tuzemských pojišťoven podílí ze 71,0 %. Tento podíl postupně klesá a ani rok 2009 nebyl výjimkou, když došlo k jeho poklesu o 3,2 procentního bodu. Velké pojišťovny zaznamenaly v roce 2009 poměrně značný pokles podílu na čistých technických rezervách jak na trhu životního pojištění (-2,1 procentního bodu), tak zejména na trhu pojištění neživotního (-6,2 procentního bodu). Podíl středních a malých pojišťoven na celkových čistých technických rezervách tuzemských pojišťoven naopak vzrostl

TAB. IV.10

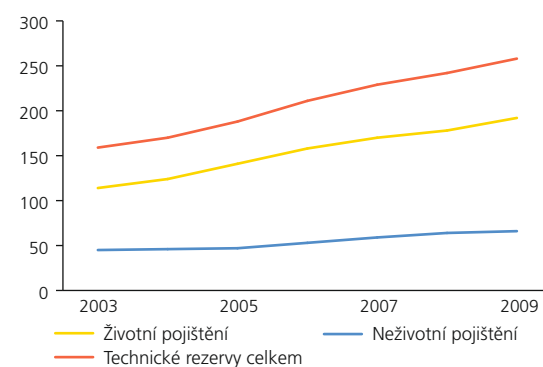
Technické rezervy tuzemských pojišťoven

	Výše v mil. Kč			Změna v % 2009
	2007	2008	2009	
HRUBÁ VÝŠE TECH. REZERV CELKEM	252 284	266 022	282 471	6,2
z toho:				
neživotní pojištění	81 375	87 192	89 505	2,7
životní pojištění	170 909	178 830	192 966	7,9
ČISTÁ VÝŠE TECH. REZERV CELKEM	229 185	241 825	258 229	6,8
z toho:				
neživotní pojištění	59 246	63 999	66 271	3,5
životní pojištění	169 939	177 826	191 958	7,9

GRAF IV.14

Čistá výše technických rezerv tuzemských pojišťoven

(v mld. Kč)

na 23,0 %, resp. 6,0 %, shodně o 1,6 procentního bodu. Skupina středních pojišťoven má významnější postavení na trhu životního pojištění, kde její podíl dosahuje úrovně 27,0 % v porovnání s 11,3% podílem na čistých technických rezervách k neživotnímu pojištění. U malých pojišťoven je tomu naopak. Jejich podíl v případě životního pojištění činil k 31. 12. 2009 pouze 2,6 %, zatímco podíl na čistých technických rezervách neživotního pojištění dosahoval úrovně 16,1 %, když meziročně zaznamenal nárůst o 5,3 procentního bodu. K absolutnímu poklesu výše čistých technických rezerv, o 2,4 mld. Kč, došlo pouze v případě skupiny velkých pojišťoven na trhu neživotního pojištění.

TAB. IV.11

Technické rezervy tuzemských pojišťoven

	Výše v mil. Kč			Změna v % 2009
	2007	2008	2009	
ČISTÁ VÝŠE TECHNICKÝCH REZERV CELKEM	229 185	241 825	258 229	100,0
Velké pojišťovny	170 389	179 458	183 318	71,0
Střední pojišťovny	49 442	51 585	59 324	23,0
Malé pojišťovny	9 353	10 782	15 587	6,0
ČISTÁ VÝŠE TECHNICKÝCH REZERV NEŽIVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ	59 246	63 999	66 271	100,0
Velké pojišťovny	47 898	50 469	48 119	72,6
Střední pojišťovny	5 792	6 611	7 476	11,3
Malé pojišťovny	5 556	6 919	10 676	16,1
ČISTÁ VÝŠE TECHNICKÝCH REZERV ŽIVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ	169 939	177 826	191 958	100,0
Velké pojišťovny	122 491	128 989	135 199	70,4
Střední pojišťovny	43 650	44 974	51 848	27,0
Malé pojišťovny	3 797	3 862	4 911	2,6

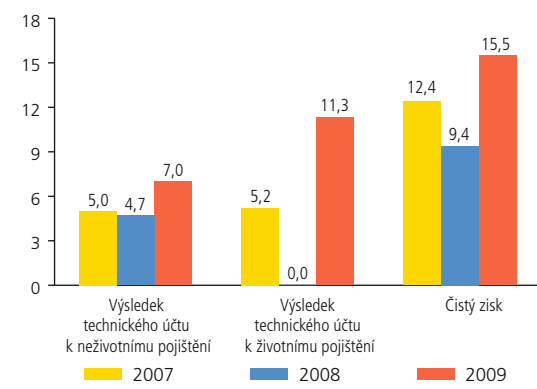
Rok 2009 byl pro český pojistný trh velice úspěšný. Hospodaření pojišťoven (vč. poboček zahraničních pojišťoven) dosáhlo navzdory hospodářské recesi, kdy došlo k propadu reálného HDP České republiky o 4,2 %, rekordních výsledků. Čistý zisk byl značně ovlivněn nárůstem výnosů z finančního umístění a za celý sektor pojišťoven dosáhl hodnoty 15,5 mld. Kč, což je o 64,2 % více než v roce 2008. Na takto výrazném nárůstu zisku oproti minulému období se podílel zejména výsledek technického účtu k životnímu pojištění⁵², který po ztrátě 47 mil. Kč v roce 2008 skončil ziskem 11,3 mld. Kč. V případě technického účtu k neživotnímu pojištění došlo meziročně rovněž ke zlepšení, když zisk stoupl o více než 50 % na 7,0 mld. Kč.

Z pohledu jednotlivých skupin pojišťoven mají dominantní podíl na generování zisku velké pojišťovny, které v roce 2009 vytvořily čistý zisk v objemu 15,2 mld. Kč, tj. o 81,0 % více než o rok dříve. Meziročně vzrostl zisk také skupině středních pojišťoven z 0,6 na 2,0 mld. Kč a skupině poboček zahraničních pojišťoven z 0,7 na 1,1 mld. Kč. Naopak malé pojišťovny prohloubily svou ztrátu z roku 2008 o 2,6 mld. Kč a v roce 2009 vykázaly negativní hospodářský výsledek ve výši 2,8 mld. Kč. Největší část této ztráty jde na vrub státní pojišťovně EGAP, která se zaměřuje na pojišťování vývozních

GRAF IV.15

Hospodářské výsledky pojišťoven

(v mld. Kč)

⁵² Výkaz zisku a ztráty pojišťoven se skládá z technického účtu k neživotnímu pojištění, technického účtu k životnímu pojištění a netechnického účtu, na kterém se účtuje o nákladech a výnosech, které nesouvisí s primární funkcí pojišťoven.

TAB. IV.12

Hospodářský výsledek dle jednotlivých skupin pojišťoven

	Výše v mil. Kč			Podíl v % 2009
	2007	2008	2009	
ČISTÝ ZISK CELKEM	12 390	9 445	15 506	100,0
Velké pojišťovny	9 768	8 403	15 209	98,1
Střední pojišťovny	1 204	552	2 041	13,2
Malé pojišťovny	557	-186	-2 807	-18,1
Pobočky pojišťoven	862	676	1 063	6,9

úvěrů proti teritoriálním a komerčním rizikům spojeným s vývozem zboží a služeb z České republiky. Ta v roce 2009 utrpěla ztrátu přes dvě miliardy korun, když v důsledku zhoršené platební morálky po celém světě vyplatila na škodách největší objem finančních prostředků ve své historii.

V souvislosti s nárůstem čistého zisku tuzemských pojišťoven v roce 2009 došlo k poměrně výraznému zlepšení ukazatelů rentability tuzemského pojištění. Rentabilita celkových aktiv vzrostla oproti roku 2008 o 1,4 procentního bodu na 4,0 %, rentabilita vlastního kapitálu zaznamenala zlepšení o 6,0 procentního bodu na 20,8 % a rovněž čistý zisk k zaslouženému pojistnému⁵³ vykázal nárůst o 4,4 procentního bodu na 12,8 %.

Poměr výsledku technického účtu k neživotnímu pojištění k zaslouženému pojistnému meziročně vzrostl o 3,6 procentního bodu na 11,7 %. Poměr nákladů na pojistná plnění, včetně změny stavu technických rezerv, k zaslouženému pojistnému se po zlepšení v předchozím roce zhoršil, když vzrostl o 4,7 procentního bodu na 59,8 %. Rovněž poměr čisté výše provozních nákladů k zaslouženému pojistnému zaznamenal mírné zhoršení a v roce 2009 narostl o 0,8 procentního bodu na 28,9 % a to zejména v důsledku růstu pořizovacích nákladů na pojistné smlouvy.

TAB. IV.13

Vybrané ukazatele ziskovosti a efektivnosti tuzemských pojišťoven

(v %)

	2007	2008	2009
Čistý zisk k aktivům (RoA)	3,7	2,6	4,0
Čistý zisk k vlastnímu kapitálu (RoE)	21,8	14,8	20,8
Čistý zisk k zaslouženému pojistnému	11,6	8,4	12,8
NEŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ			
Výsledek technického účtu k neživotnímu pojištění k zaslouženému pojistnému	9,2	8,1	11,7
Náklady na pojistná plnění, vč. změny stavu TR k zaslouženému pojistnému	56,3	55,1	59,8
Čistá výše provozních nákladů k zaslouženému pojistnému	27,6	28,1	28,9
Pořizovací náklady na pojistné smlouvy k zaslouženému pojistnému	21,1	21,4	21,5
Správní režie k zaslouženému pojistnému	16,1	15,8	15,4
ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ			
Výsledek technického účtu k životnímu pojištění k zaslouženému pojistnému	9,0	-1,8	19,0
Náklady na pojistná plnění, vč. změny stavu TR k zaslouženému pojistnému	48,6	57,5	56,1
Čistá výše provozních nákladů k zaslouženému pojistnému	22,7	23,9	24,0
Pořizovací náklady na pojistné smlouvy k zaslouženému pojistnému	14,3	16,4	16,7
Správní režie k zaslouženému pojistnému	9,1	8,3	8,0

Výsledek technického účtu k životnímu pojištění se v porovnání s rokem 2008, kdy skončil ztrátou 0,9 mld. Kč, výrazně zlepšil, když tuzemské pojišťovny vykázaly na tomto účtu zisk ve výši 10,0 mld. Kč. Tomu odpovídal vývoj ukazatele poměru výsledku technického účtu k životnímu pojištění k zaslouženému pojistnému, který z předchozí úrovně -1,8 %

⁵³ Zasloužené pojistné a náklady na pojistná plnění včetně změny stavu technických rezerv jsou očištěny od zajištění.

vzrostli na 19,0 %. Náklady na pojistná plnění, včetně změny stavu technických rezerv, v oblasti životního pojištění rostly pomaleji než zasloužené pojistné, což vedlo ke zlepšení tohoto poměru a k jeho poklesu o 1,4 procentního bodu na 56,1 %. Naopak o 0,1 procentního bodu se zvýšil poměr čisté výše provozních nákladů k zaslouženému pojistnému, ke kterému došlo, stejně jako v oblasti neživotního pojištění, především v důsledku rostoucích pořizovacích nákladů na pojistné smlouvy.

4.4 SOLVENTNOST POJIŠŤOVEN

Solventností se rozumí schopnost pojišťovny nebo zajišťovny trvale zabezpečit vlastními zdroji úhradu závazků z pojišťovací nebo zajišťovací činnosti. Pojišťovny jsou povinny mít po celou dobu své činnosti vlastní zdroje nejméně ve výši požadované míry solventnosti, kterou se rozumí výše vlastních zdrojů vypočítaná způsobem, který je stanoven vyhláškou č. 303/2004 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona 363/1999 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů. Důležitým regulatorním požadavkem obsaženým ve zmiňované vyhlášce je rovněž oddělený výpočet solventnosti pro životní a neživotní pojištění. V případě pojišťoven se smíšenou činností se proto provádí dva samostatné výpočty.

Tuzemské pojišťovny předkládají České národní bance výkaz solventnosti na roční bázi do 30 dnů po zpracování zprávy o auditu účetní závěrky. Ke dni uzávěrky textu dohledové zprávy byl výkaz solventnosti k 31. 12. 2009 předložen všemi tuzemskými pojišťovnami kromě jedné neživotní, která patří do skupiny malých pojišťoven. Vyjma jedné malé pojišťovny všechny subjekty požadovanou míru solventnosti splňují a není tak ohrožena jejich finanční stabilita a schopnost dostát svým závazkům. Výše zmíněné pojišťovně, jejíž poměr disponibilní a požadované solventnosti je nižší než 100 %, bylo Českou národní bankou nařízeno předložení ozdravného plánu.

Tabulky IV.14 a IV.15 ukazují vývoj souhrnné disponibilní a požadované míry solventnosti tuzemských pojišťoven v posledních třech letech zvlášť v životním a neživotním pojištění. V neživotním pojištění převyšuje souhrnná disponibilní míra solventnosti souhrnnou požadovanou míru solventnosti přibližně 4,5krát, v oblasti životního pojištění potom 2,9krát. Ve srovnání s minulým obdobím je v neživotním pojištění uváděný poměr relativně stabilní, v životním pojištění došlo k drobnému nárůstu.

Tabulky IV.16 a IV.17 znázorňují počty pojišťoven podle procentuálního poměru disponibilní a požadované míry solventnosti v členění na neživotní a životní pojištění. Solventnost smíšených pojišťoven je zahrnuta v tabulkách pro životní i neživotní pojištění (vždy příslušná část vztahující se k dané oblasti pojištění). Podobně jako v minulých letech je většina poměrů disponibilní a požadované míry solventnosti u neživotního pojištění koncentrována do pásma nad 500 % a v oblasti životního pojištění je rozložena do jednotlivých pásem rovnoměrnější. V pásmu nad 500 % jsou zastoupeny zejména menší pojišťovny, u kterých dosahuje podíl předepsaného pojistného vztahového k hodnotě vlastního kapitálu relativně menších hodnot.

Tab. IV.14

Souhrnná solventnost – neživotní pojištění

	2007	2008	2009
DMS	34 840 987	42 229 876	43 653 779
PMS	8 847 782	9 171 965	9 721 786

DMS – disponibilní míra solventnosti

PMS – požadovaná míra solventnosti

* za rok 2009 chybí údaje za jednu neživotní pojišťovnu

Tab. IV.15

Souhrnná solventnost – životní pojištění

	2007	2008	2009
DMS	24 419 057	22 697 251	28 568 166
PMS	8 582 565	9 131 998	9 697 104

DMS – disponibilní míra solventnosti

PMS – požadovaná míra solventnosti

Tab. IV.16

Poměr disponibilní a požadované míry solventnosti – neživotní pojištění

Počet pojišťoven	2007	2008	2009
méně než 100 %	0	0	1
100 % až 150 %	3	2	1
150 % až 200 %	1	2	1
200 % až 250 %	1	1	2
250 % až 300 %	6	2	3
300 % až 400 %	0	5	3
400 % až 500 %	0	2	3
více než 500 %	20	18	17
CELKEM	31	32	31

* za rok 2009 chybí údaje za jednu neživotní pojišťovnu

Tab. IV.17

Poměr disponibilní a požadované míry solventnosti – životní pojištění

Počet pojišťoven	2007	2008	2009
méně než 100 %	0	0	0
100 % až 150 %	3	3	1
150 % až 200 %	3	2	2
200 % až 250 %	3	3	3
250 % až 300 %	2	2	4
300 % až 400 %	3	2	3
400 % až 500 %	0	2	2
více než 500 %	4	4	3
CELKEM	18	18	18

SEZNAM ZKRATEK

AMA	Advanced Measurement Approach (pokročilý přístup)
AML	Anti-Money Laundering (praní špinavých peněz)
APF	Asociace penzijních fondů
ASA	Alternative Standardized Approach (alternativní standardizovaný přístup)
ATM	Automated Teller Machine, bankomat
BCBS	Basel Committee on Banking Supervision, Basilejský výbor pro bankovní dohled
BCPP	Burza cenných papírů Praha, a. s.
BIS	Bank for International Settlements, Banka pro mezinárodní platby
b.p.	basis point, bazický bod
BSC	Banking Supervision Committee, Výbor bankovních supervizorů
CEBS	Committee of European Banking Supervisors, Výbor evropských bankovních supervizorů
CEIOPS	Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors, Výbor evropských dohledů v pojišťovnictví a zaměstnaneckém penzijním pojištění
CESR	Committee of European Securities Regulators, Výbor evropských regulátorů cenných papírů
COREP	Common Reporting, harmonizovaný výkaz kapitálové přiměřenosti
CP	cenný papír, cenné papíry
CRA	Credit Rating Agency (nařízení EP a Rady /ES/ 1060/2009 o ratingových agenturách)
CRD	Capital Requirements Directive (směrnice o kapitálových požadavcích)
CRÚ	Centrální registr úvěrů
CSSF	Commission de Surveillance du Secteur Financier, lucemburská Komise pro dohled nad finančním trhem
CZK	koruna česká
ČKP	Česká kancelář pojistitelů
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ČSOB	Československá obchodní banka
ČSÚ	Český statistický úřad
DZ	družstevní záložny, kempeličky
EBA	European Banking Authority, Evropský orgán pro bankovníctví
ECB	European Central Bank, Evropská centrální banka
ECOFIN	Economic and Financial Affairs Council, Rada ministrů financí a hospodářství členských zemí EU
EEA/EHP	European Economic Area, Evropský hospodářský prostor
EEC/EHS	European Economic Community, Evropské hospodářské společenství
EFC	Economic and Financial Committee, Hospodářský a finanční výbor
EHP	Evropský hospodářský prostor
EIOPA	European Insurance and Occupational Pensions Authority, Evropský orgán pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění
EK	Evropská komise
ESA95	vládní finanční statistika
ESCB	European System of Central Banks, Evropský systém centrálních bank
ESFS	European System of Financial Supervisors, Evropský systém orgánů finančního dohledu
ESMA	European Securities and Markets Authority, Evropský orgán pro cenné papíry a trhy
ESRB	Evropská rada pro systémová rizika, European Systemic Risk Board
EU	Evropská unie
EUR	zkratka měny euro
FiCoD	Financial Conglomerates Directive, směrnice o finančních konglomerátech
FINREP	Financial Reporting (harmonizované finanční výkazy)
FKI	fond(y) kolektivního investování
FPV	Fond pojištění vkladů
FSC	Financial Services Committee, Výbor pro finanční služby

GBP	britská libra
HDP	hrubý domácí produkt
H(H)I	Herfindahl (Hirschman) Index
CHF	švýcarský frank
IAIS	International Association of Insurance Supervisors, Mezinárodní asociace pojišťovacích dohledů
IF	investiční fond
IFRS/IAS	International Financial Reporting Standards, International Accounting Standards, Mezinárodní standardy účetního výkaznictví/Mezinárodní účetní standardy
ILG	International Liaison Group
IMF/MMF	International Monetary Fund, Mezinárodní měnový fond
IOPS	International Organization of Pension Supervisors, Mezinárodní organizace orgánů dohledu nad penzijními fondy a plány
IOSCO	International Organization of Securities Commissions, Mezinárodní organizace komisí pro cenné papíry
IRB	Internal Ratings Based, přístup založený na interním ratingu
IRDS	Instrument Reference Database System (CESR)
ISAM	investiční společnosti s asset managementem (se správou aktiv)
ISPOZ	Informační systém pojišťovacích zprostředkovatelů
IWCFC	Interim Working Committee on Financial Conglomerates, Prozatímní pracovní výbor pro finanční konglomeráty
JCFC	Joint Committee on Financial Conglomerates, Společný výbor pro finanční konglomeráty (dříve IWCFC, Interim Working Committee on Financial Conglomerates, Prozatímní výbor pro finanční konglomeráty)
JEGR	Joint Expert Group on Reconciliation
JERRS	Jednotná evidence regulovaných a registrovaných subjektů
Kč	koruna česká
ks	kus
MAD	Market Abuse Directive (směrnice EP a Rady 2003/6/ES o obchodování zasvěcených osob a manipulaci s trhem, zneužívání trhu)
MF	Ministerstvo financí ČR
MiFID	Markets in Financial Instruments Directive, (Směrnice 2004/39/ES, o trzích finančních nástrojů)
mil.	milion (10 ⁶)
mld.	miliarda (10 ⁹)
MMoU	Multilateral Memorandum of Understanding (IOSCO)
MoU	Memorandum of Understanding (dohoda o spolupráci)
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
NBS	Národní banka Slovenska
NPO	náklady příštích období
OCP	obchodník/ci s cennými papíry
OECD	Organisation for Economic Cooperation and Development, Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OR	Obchodní rejstřík
OTC	over the counter
PC	personal computer (osobní počítač)
PL	podílový list
POPV	pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla
p.b.	procentní bod
p.p.	percentage point, procentní bod
PX	burzovní index BCPP
QIS	Quantitative Impact Study (kvantitativní dopadová studie)
RH	reálná hodnota
RLA	rychle likvidní aktiva
RM	burzovní index RM-S
RM-S	RM-SYSTÉM, a. s.

RoA	Return on Assets
RoE	Return on Equity
ŘKS	řídící a kontrolní systém
Sb.	Sbírka zákonů
SDNS	Systém pro sběr dat od nebankovních subjektů
SPAD	Systém pro podporu trhu akcií a dluhopisů
SR	Slovenská republika
STA	Standardized Approach (standardizovaný přístup)
SÚD	Spořitelní a úvěrní družstva, družstevní záložny
SVYT	Systém vypořádání transakcí
TFCM	Task Force on Crisis Management
tis.	tisíc
TREM	Transaction Reporting Exchange Mechanism (projekt pro vzájemnou výměnu hlášení obchodů mezi orgány dohledu)
UCITS	Undertakings for Collective Investment in Transferable Securities (směrnice EP a Rady 2009/65/ES, o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se subjektů kolektivního investování do převoditelných cenných papírů, SKIPCP)
USA	United States of America
USD	dolar americký
WGCR	Working Group on Credit Registers (pracovní skupina k problematice registru úvěrů)
WGDB	Working Group on Development in Banking (pracovní skupina rozvoje bankovníctví)
WGMA	Working Group on Macroprudential Analysis (pracovní skupina makroekonomických analýz)
ZK	základní kapitál
ZKI	Zákon 189/2004 Sb., o kolektivním investování
ZoP	Zákon 363/1999 Sb., o pojišťovnictví
ZPKT	Zákon 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu
ZSÚD	Zákon 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech
Z/Z	zisk/ztráta

PŘEHLED UŽITEČNÝCH WEBOVÝCH STRÁNEK:

Česká národní banka

www.cnb.cz**1. Domácí**

Asociace českých pojišťovacích makléřů

www.acpm.cz

Asociace družstevních záložen

www.asociacedz.cz

Asociace finančních zprostředkovatelů a finančních poradců ČR

www.afiz.cz

Asociace penzijních fondů ČR

www.apfcr.cz

Asociace pro kapitálový trh ČR

www.akatcr.cz

Burza cenných papírů Praha, a. s.

www.pse.cz

Centrální depozitář cenných papírů

www.centralnidepozitar.cz

Česká asociace obchodníků s cennými papíry

www.caocp.cz

Česká asociace pojišťoven

www.cap.cz

Česká bankovní asociace

www.czech-ba.cz

Česká kancelář pojistitelů

www.ckp.cz

Česká komora samostatných likvidátorů pojistných událostí

www.ckslpu.com

Česká společnost aktuárů

www.actuaria.cz

Český statistický úřad

www.czso.cz

ČR – oficiální stránka České republiky

www.czech.cz

Finanční arbitr České republiky

www.finarbitr.cz

Fond pojištění vkladů

www.fpv.cz

Garanční fond obchodníků s cennými papíry

www.gfo.cz

Komora auditorů České republiky

www.kacr.cz

Komora samostatných likvidátorů pojistných událostí

www.kslpu.cz

Ministerstvo financí ČR

www.mfcr.cz

RM – Systém, a. s.

www.rmsystem.cz

Středisko cenných papírů

www.scp.cz**2. Zahraniční**

Comité Européen des Assurances

www.cea.eu

Bank for International Settlements

www.bis.org

Committee of European Banking Supervisors

www.c-ebs.org

Committee of European Securities Regulators

www.cesr-eu.org

European Central Bank

www.ecb.int

European Commission

www.ec.europa.eu

European Fund and Asset Management Association

www.efama.org

Eurostat

epp.eurostat.ec.europa.eu

Federation of European Securities Exchange

www.fese.be

International Capital Market Association

www.icma-group.org

International Monetary Fund

www.imf.org

International Organization of Securities Commission

www.iosco.org

International Association of Insurance Supervisors

www.iaisweb.org

Organisation for Economic Co-operation and Development

www.oecd.org

Committee of European Insurance and

Occupational Pensions Supervisors

www.ceiops.eu

The World Bank

www.worldbank.org

World Federation of Exchanges

www.world-exchanges.org

ČÁST C – PŘÍLOHY

Příloha 1

ZÁKLADNÍ UKAZATELE MĚNOVÉHO A HOSPODÁŘSKÉHO VÝVOJE ČESKÉ REPUBLIKY

		2005	2006	2007	2008	2009
Hrubý domácí produkt ¹⁾²⁾	Objem (mld. Kč)	2 983,9	3 222,4	3 535,5	3 689,0	3 627,2
	Přírůstek (%)	6,3	6,8	6,1	2,5	-4,2
Outputy – přírůstek v %	Průmysl (tržby) ¹⁾	6,9	8,5	14,1	-0,3	-15,1
	Stavebnictví ²⁾	5,2	6,0	7,1	0,0	-1,0
Ceny ³⁾	Míra inflace (%)	1,9	2,5	2,8	6,3	1,0
Nezaměstnanost ⁴⁾	Míra nezaměstnanosti (%)	9,0	8,1	6,6	5,5	8,0
Zahraniční obchod ²⁾	Vývoz zboží a služeb (%)	11,6	15,8	15,0	6,0	-10,2
	Dovoz zboží a služeb (%)	5,0	14,3	14,3	4,7	-10,2
Průměrné mzdy ²⁾	Nominální (%) ⁶⁾	5,1	6,4	7,3	8,4	3,5
	Reálné (%) ⁶⁾	3,1	3,8	4,4	2,0	2,5
Platební bilance	Běžný účet (mld. Kč)	-39,8	-77,2	-111,3	-22,9	-37,0
	Finanční účet (mld. Kč)	154,8	92,4	125,8	59,0	95,1
Saldo státního rozpočtu	mld. Kč	-56,3	-97,6	-66,4	-19,4	-192,4
Saldo státního rozpočtu/HDP	%	-1,9	-3,0	-1,9	-0,5	-5,3
Kurzy devizového trhu ⁵⁾	Kč/USD	23,95	22,61	20,31	17,04	18,37
	Kč/EUR	29,78	28,34	27,76	24,94	26,47
Průměrná úroková míra z mezibankovních vkladů	7denní	1,97	2,18	2,87	3,59	1,69
	3měsíční	2,01	2,30	3,09	4,04	2,19
(PRIBOR) (%) ⁵⁾	6měsíční	2,05	2,42	3,21	4,11	2,39
Diskontní sazba ⁷⁾	(%)	1,00	1,50	2,50	1,25	0,25
Lombardní sazba ⁷⁾	(%)	3,00	3,50	4,50	3,25	2,00
2T repo sazba ⁷⁾	(%)	2,00	2,50	3,50	2,25	1,00
Index kapitálového trhu PX		1 473,0	1 588,9	1 815,1	858,2	1 117,3

Pramen: ČSÚ (makroekonomické ukazatele) údaje k 10. 5. 2010, BCPP, ČNB

1) Běžné ceny

2) Přírůstek v % proti stejnému období minulého roku, reálně

3) Míra inflace, průměr

4) Průměrná míra registrované nezaměstnanosti, od roku 2004 podle stávající metodiky

5) Roční průměry z měsíčních průměrů

6) Na fyzické osoby, bez podlimitních ekonomických subjektů

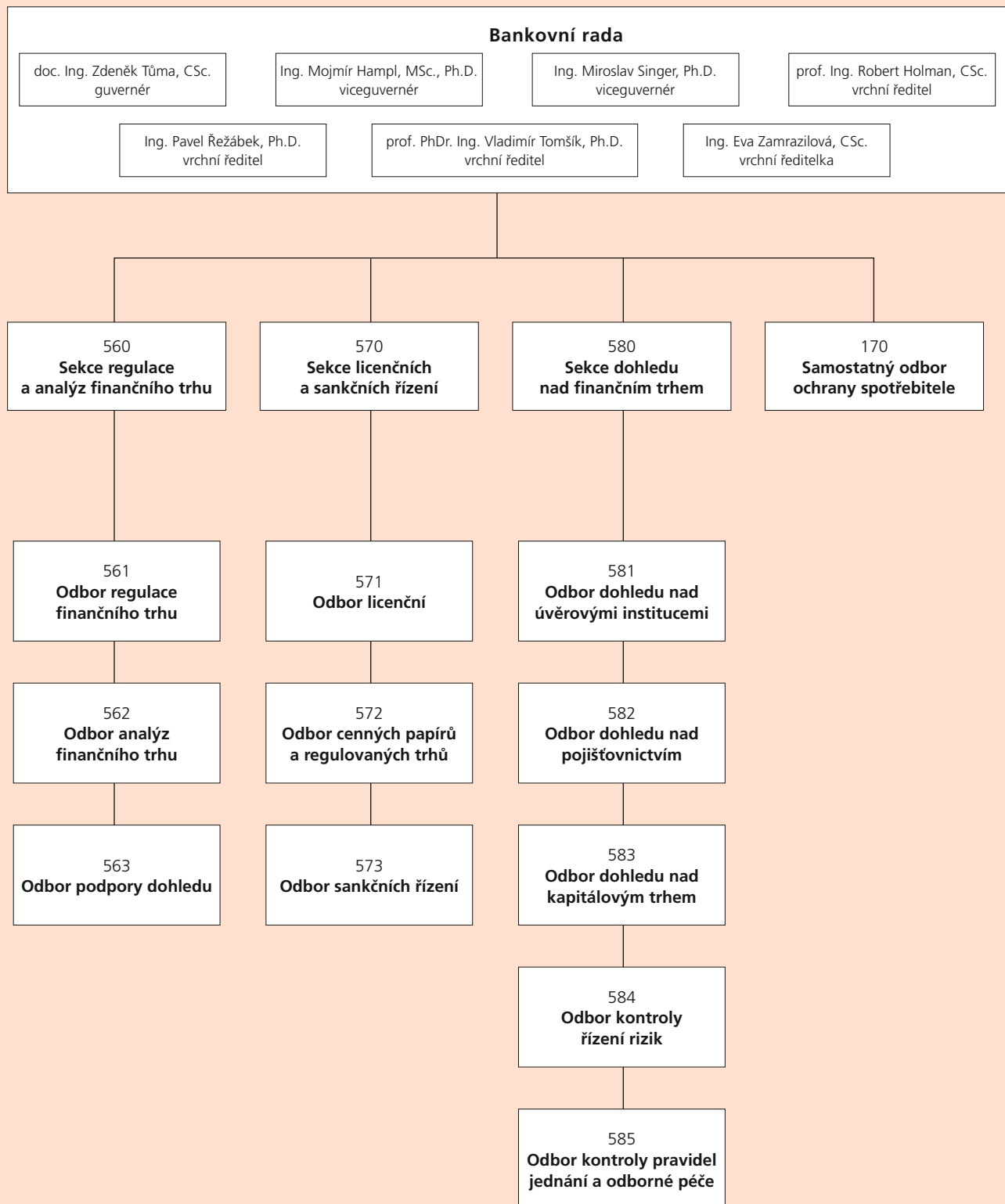
7) K 31. prosinci daného roku

Příloha 2

ORGANIZAČNÍ SCHÉMA DOHLEDU NAD FINANČNÍM TRHEM ČESKÉ NÁRODNÍ BANKY

(k 31. 12. 2009)

Příloha 3

ROZDĚLENÍ BANK DO SKUPIN

(k 31. 12. 2009)

I. Velké banky	IV. Pobočky zahraničních bank
1. Česká spořitelna, a. s.	1. ABN AMRO Bank N. V.
2. Československá obchodní banka, a. s.	2. AXA Bank Europe, organizační složka
3. Komerční banka, a. s.	3. Bank of Tokyo-Mitsubishi UFJ (Holland) N. V. Prague Branch, organizační složka
4. UniCredit Bank Czech Republic, a. s.	4. BRE Bank S. A., organizační složka podniku
	5. CALYON S. A., organizační složka
II. Střední banky	6. Citibank Europe plc, organizační složka
1. Českomoravská záruční a rozvojová banka, a. s.	7. COMMERZBANK Aktiengesellschaft, pobočka Praha
2. GE Money Bank, a. s.	8. Deutsche Bank Aktiengesellschaft Filiale Prag, organizační složka
3. Hypoteční banka, a. s.	9. Fortis Bank SA/NV, pobočka Česká republika
4. Raiffeisenbank a. s.	10. HSBC Bank plc - pobočka Praha
	11. ING Bank N. V.
III. Malé banky	12. Oberbank AG pobočka Česká republika
1. Banco Popolare Česká republika, a. s.	13. Poštová banka, a. s., pobočka Česká republika
2. Česká exportní banka, a. s.	14. PRIVAT BANK AG der Raiffeisenlandesbank Oberösterreich, pobočka Česká republika
3. Evropsko-ruská banka, a. s.	15. Raiffeisenbank im Stiftland eG pobočka Cheb, odštěpný závod
4. J&T BANKA, a. s.	16. Saxo Bank A/S, organizační složka
5. LBBW Bank CZ a. s.	17. Všeobecná úverová banka a. s., pobočka Praha (zkráceně VUB, a. s., pobočka Praha)
6. PPF banka a. s.	18. Waldviertler Sparkasse von 1842 AG
7. Volksbank CZ, a. s.	
8. Wüstenrot hypoteční banka a. s.	V. Stavební spořitelny
	1. Českomoravská stavební spořitelna, a. s.
	2. Modrá pyramida stavební spořitelna, a. s.
	3. Raiffeisen stavební spořitelna a. s.
	4. Stavební spořitelna České spořitelny, a. s.
	5. Wüstenrot - stavební spořitelna a. s.

Příloha 4

ROZDĚLENÍ POJIŠTOVEN DO SKUPIN

(k 31. 12. 2009)

I. Velké pojišťovny	IV. Pobočky zahraničních pojišťoven
1. Allianz pojišťovna, a.s.	1. ACE European Group Ltd, organizační složka
2. Česká pojišťovna, a.s.	2. CHARTIS EUROPE S.A., pobočka pro Českou republiku
3. ČSOB Pojišťovna, a.s., člen holdingu ČSOB	3. Atradius Credit Insurance N. V., organizační složka
4. Generali Pojišťovna a.s.	4. CG Car-Garantie Versicherungs-Aktiengesellschaft organizační složka pro Českou republiku
5. Kooperativa pojišťovna, a.s., Vienna Insurance Group	5. Coface Austria Kreditversicherung AG, organizační složka Česko
II. Střední pojišťovny	6. DEUTSCHER RING Lebensversicherungs-Aktiengesellschaft, pobočka pro Českou republiku
1. AXA životní pojišťovna a.s.	7. Deutscher Ring Sachversicherungs-AG, pobočka pro Českou republiku
2. Česká podnikatelská pojišťovna, a.s., Vienna Insurance Group	8. HDI Versicherung AG, organizační složka
3. Komerční pojišťovna, a.s.	9. ING Životná poisťovňa, a.s., pobočka pro Českou republiku
4. Pojišťovna České spořitelny, a.s., Vienna Insurance Group	10. ING Životní pojišťovna N.V., pobočka pro Českou republiku
5. PRVNÍ AMERICKO - ČESKÁ POJIŠTOVNA, a.s. FIRST AMERICAN CZECH INSURANCE COMPANY	11. INTER PARTNER ASSISTANCE, organizační složka
6. UNIQA pojišťovna, a.s.	12. Mondial Assistance International AG - organizační složka
7. POJIŠTOVNA CARDIF PRO VITA, a.s.	13. Niederösterreichische Versicherung AG, organizační složka
III. Malé pojišťovny	14. Österreichische Hagelversicherung - Versicherungsverein auf Gegenseitigkeit, organizační složka
1. AEGON Pojišťovna, a. s.	15. QBE Insurance (Europe) Limited, organizační složka
2. Aviva životní pojišťovna, a.s.	16. Skandia Lebensversicherungs AG, organizační složka
3. AXA pojišťovna a.s.	17. Stewart Title Limited, pobočka pro Českou republiku
4. Cestovní pojišťovna ADRIA Way družstvo	
5. Česká pojišťovna Zdraví a.s.	
6. D.A.S. pojišťovna právní ochrany, a.s.	
7. DIRECT Pojišťovna, a.s.	
8. Euler Hermes Čescob, úvěrová pojišťovna a.s.	
9. Evropská Cestovní Pojišťovna, a.s.	
10. Exportní garanční a pojišťovací společnost, a.s.	
11. HALALI, všeobecná pojišťovna, a.s.	
12. Hasičská vzájemná pojišťovna, a.s.	
13. ING pojišťovna, a.s.	
14. Komerční úvěrová pojišťovna EGAP, a.s.	
15. MAXIMA pojišťovna, a.s.	
16. Pojišťovna VZP, a.s.	
17. Servisní pojišťovna a.s.	
18. Slavia pojišťovna a.s.	
19. Triglav pojišťovna, a.s.	
20. VICTORIA VOLKSBANKEN pojišťovna, a.s.	
21. Vitalitas pojišťovna, a.s.	
22. Wüstenrot pojišťovna a.s.	
23. Wüstenrot, životní pojišťovna, a.s.	

Příloha 5

SUBJEKTY S LICENCÍ OBCHODNÍKA S CENNÝMI PAPIŘY

(k 31. 12. 2009)

SUBJEKTY S LICENCÍ OBCHODNÍKA S CENNÝMI PAPIŘY (k 31. 12. 2009)	
I. Obchodníci s cennými papíry – banky	III. Obchodníci s cennými papíry– pobočky zahraničních bank
1. Česká spořitelna, a.s.	1. ABN AMRO Bank N. V.
2. Českomoravská záruční a rozvojová banka, a.s.	2. Bank of Tokyo-Mitsubishi UFJ (Holland) N.V. Prague Branch, organizační složka
3. Československá obchodní banka, a. s.	3. BRE Bank S.A., organizační složka podniku
4. GE Money Bank, a.s.	4. CALYON S.A., organizační složka
5. J&T BANKA, a.s.	5. Citibank Europe plc, organizační složka
6. Komerční banka, a.s.	6. COMMERZBANK Aktiengesellschaft, pobočka Praha
7. LBBW Bank CZ a.s.	7. Deutsche Bank Aktiengesellschaft Filiale Prag, organizační složka
8. PPF banka a.s.	8. Fortis Bank SA/NV, pobočka Česká republika
9. Raiffeisenbank a.s.	9. HSBC Bank plc - pobočka Praha
10. UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	10. ING Bank N.V.
11. Volksbank CZ, a.s.	11. Oberbank AG pobočka Česká republika
	12. PRIVAT BANK AG der Raiffeisenlandesbank Oberösterreich, pobočka Česká republika
II. Obchodníci s cennými papíry – nebanky	13. Saxo Bank A/S, organizační složka
1. A&CE Global Finance, a.s.	14. Všeobecná úverová banka a.s., pobočka Praha; zkráceně: VUB, a.s., pobočka Praha
2. AKCENTA CZ, a.s.	
3. ATLANTA SAFE, a.s.	IV. Obchodníci s cennými papíry – organizační složky zahraničních nebankovních OCP
4. ATLANTIK finanční trhy, a.s.	1. JER Real Estate Advisors (UK) limited, organizační složka
5. BH Securities a.s.	2. Wallich & Matthes B.V. - organizační složka
6. brokerjet České spořitelny, a.s.	3. X-TRADE BROKERS DOM MAKLERSKI SPOLKA AKCYJNA, organizační složka
7. CAPITAL PARTNERS a.s.	4. Jung, DMS & Cie. GmbH, organizační složka
8. CITCO - Finanční trhy a.s.	
9. Colosseum, a.s.	V. Investiční společnosti, které vykonávají činnost asset management
10. Conseq Investment Management, a.s.	1. ATLANTIK Asset Management investiční společnost, a.s.
11. CYRRUS, a.s.	2. AXA investiční společnost a.s.
12. CYRRUS CORPORATE FINANCE, a.s.	3. Investiční kapitálová společnost KB, a.s.
13. ČSOB Asset Management, a.s., člen skupiny ČSOB	4. Investiční společnost České spořitelny, a.s.
14. EFEKTA CONSULTING, a.s.	5. Pioneer investiční společnost, a.s.
15. FINANCE Zlín, a.s.	6. WOOD & Company investiční společnost, a.s.
16. Fio, burzovní společnost, a.s.	
17. Generali PPF Asset Management a.s.	
18. Global Brokers,a.s.	
19. ING Investment Management (C.R.), a.s.	
20. KEY INVESTMENTS a.s.	
21. Merx, a.s.	
22. Patria Direct, a.s.	
23. Patria Finance, a.s.	
24. Pioneer Asset Management, a.s.	
25. PROVENTUS Finance, a.s.	
26. RSJ Invest, a.s.	
27. SARF a.s.	
28. WOOD & Company Financial Services, a. s.	

Příloha 6**PENZIJNÍ FONDY**

(k 31. 12. 2009)

1. AEGON Penzijní fond, a.s.
2. Allianz penzijní fond, a.s.
3. AXA penzijní fond a.s.
4. ČSOB Penzijní fond Progres , a. s., člen skupiny ČSOB
5. ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s., člen skupiny ČSOB
6. Generali penzijní fond a.s.
7. ING Penzijní fond, a.s.
8. Penzijní fond České pojišťovny, a.s.
9. Penzijní fond České spořitelny, a.s.
10. Penzijní fond Komerční banky, a.s.

Příloha 7**INVESTIČNÍ SPOLEČNOSTI**

(k 31. 12. 2009)

1. AKRO investiční společnost, a.s.	12. FORS CAPITAL investiční společnost a.s.
2. AMISTA investiční společnost, a.s.	13. Fortius Global Investments, investiční společnost, a.s.
3. ATLANTIK Asset Management investiční společnost, a.s.	14. Hanover Asset Management, investiční společnost, a.s.
4. Avant Fund Management investiční společnost, a.s.	15. Investiční kapitálová společnost KB, a.s.
5. AXA investiční společnost a.s.	16. Investiční společnost České spořitelny, a.s.
6. Bayerische Investment Fonds a.s. - investiční společnost	17. J&T ASSET MANAGEMENT, INVESTIČNÍ SPOLEČNOST, a.s.
7. Conseq investiční společnost, a.s.	18. ORION CAPITAL MANAGEMENT investiční společnost, a.s.
8. ČP INVEST investiční společnost, a.s.	19. Pioneer investiční společnost, a.s.
9. ČSOB Investiční společnost, a.s., člen skupiny ČSOB	20. PROSPERITA investiční společnost, a.s.
10. EUFI - Asset Management investiční společnost a.s.	21. REICO investiční společnost České spořitelny, a.s.
11. FINESKO investiční společnost, a.s.	22. WOOD & Company investiční společnost, a.s.

Příloha 8

ROZVAHA BANKOVNÍHO SEKTORU

(banky s licenci k 31. 12. 2009, včetně poboček zahraničních bank, v mil. Kč)

	31. 12. 2007	31. 12. 2008	31. 12. 2009		
	Údaj kompenzo- vaný o opravné položky a oprávky	Údaj kompen- zovaný o opravné položky a oprávky	Údaj nekompenzo- vaný o opravné položky a oprávky	Opravné položky a oprávky	Údaj kompen- zovaný o opravné položky a oprávky
Rozvahová aktiva celkem	3 750 649	4 044 477	4 227 220	132 464	4 094 756
Pokladní hotovost a pohledávky vůči centrálním bankám	344 521	351 256	424 415	0	424 415
Pokladní hotovost	36 418	39 805	39 636	0	39 636
Pohledávky vůči centrálním bankám	308 104	311 451	384 779	0	384 779
Finanční aktiva k obchodování	366 309	360 081	249 943	0	249 943
Deriváty k obchodování s kladnou reálnou hodnotou	88 388	192 817	108 230	0	108 230
Kapitálové nástroje k obchodování	3 516	1 175	573	0	573
Dluhové cenné papíry k obchodování	150 758	129 411	109 545	0	109 545
Pohledávky k obchodování	123 646	36 679	31 596	0	31 596
Pohledávky k obchodování vůči úvěrovým institucím	119 181	31 259	26 599	0	26 599
Pohledávky k obchodování vůči j. osobám než úvěr. institucím	4 413	5 361	4 996	0	4 996
Ostatní pohledávky k obchod. sektorově nečleněné	53	58	0	0	0
Finanční aktiva v reálné hodnotě vykaz. do zisku nebo ztráty	66 247	62 068	46 735	0	46 735
Kapitálové nástroje v reálné hodnotě vykázané do Z/Z	10 308	8 115	2 831	0	2 831
Dluhové cenné papíry v reálné hodnotě vykázané do Z/Z	55 102	51 024	36 005	0	36 005
Pohledávky v reálné hodnotě vykázané do zisku nebo ztráty	836	2 930	7 899	0	7 899
Pohledávky v reálné hodnotě vykázané do Z/Z vůči úvěr. inst.	0	2 797	7 777	0	7 777
Pohledávky v RH vykázané do Z/Z vůči j. osobám než úvěr. inst.	836	133	122	0	122
Ostatní pohledávky v RH vykázané do Z/Z sektorově nečleněné	0	0	0	0	0
Realizovatelná finanční aktiva	284 554	335 496	394 622	93	394 529
Kapitálové nástroje realizovatelné	1 887	12 511	3 876	93	3 783
Dluhové cenné papíry realizovatelné	282 667	322 985	390 746	0	390 746
Pohledávky realizovatelné	0	0	0	0	0
Pohledávky realizovatelné vůči úvěrovým institucím	0	0	0	0	0
Pohledávky realizovatelné vůči j. osobám než úvěr. institucím	0	0	0	0	0
Ostatní pohledávky realizovatelné sektorově nečleněné	0	0	0	0	0
Úvěry a jiné pohledávky	2 215 545	2 471 780	2 552 907	65 419	2 487 488
Dluhové cenné papíry neobchodovatelné	41 978	30 175	22 473	0	22 473
Pohledávky	2 173 567	2 441 605	2 530 434	65 419	2 465 015
Pohledávky vůči úvěrovým institucím	342 060	380 846	391 405	229	391 176
Pohledávky vůči osobám jiným než úvěrovým institucím	1 802 279	2 040 419	2 113 272	64 363	2 048 908
Ostatní pohledávky sektorově nečleněné	29 227	20 340	25 757	826	24 931
Finanční investice držené do splatnosti	326 844	286 845	315 611	267	315 345
Dluhové cenné papíry držené do splatnosti	317 088	276 220	307 945	0	307 945
Pohledávky držené do splatnosti	9 756	10 625	7 666	267	7 400
Pohledávky držené do splatnosti vůči úvěrovým institucím	2 401	2 104	2 779	0	2 779
Pohledávky držené do splatnosti vůči j. osobám než úvěr. inst.	7 355	8 521	4 888	267	4 621
Ostatní pohledávky držené do splatnosti sektorově nečleněné	0	0	0	0	0
Zajišťovací deriváty s kladnou reálnou hodnotou	10 914	20 621	21 960	0	21 960
Zajišť. deriváty s kladnou RH – zajištění reálné hodnoty	108	77	729	0	729
Zajišť. deriváty s kladnou RH – zajištění peněžních toků	8 072	8 902	9 475	0	9 475
Zajišť. deriváty s kl. RH- zaj. čistých investic do zahr. jedn.	0	0	0	0	0
Zajišť. deriváty s kladnou RH-zajištění úrok. rizika – RH	619	1 115	921	0	921
Zajišť. deriváty s kladnou RH– zajištění úrok. rizika-pen. toky	2 116	10 527	10 834	0	10 834
Kladné změny reálné hodnoty portfolia zajišťovaných nástrojů	0	0	0	0	0
Hmotný majetek	33 376	32 946	68 472	36 851	31 621
Pozemky, budovy a zařízení	33 102	32 666	67 701	36 315	31 385
Investice do nemovitostí	274	279	771	536	235
Nehmotný majetek	12 979	13 535	39 152	25 721	13 432
Goodwill	2 805	2 745	3 063	370	2 693
Ostatní nehmotný majetek	10 174	10 789	36 090	25 351	10 738
Účasti v přidružených a ovládaných osobách a ve spol. podn.	66 488	71 211	71 182	3 657	67 524
Daňové pohledávky	3 712	3 870	1 973	0	1 973
Pohledávky ze splatné daně	676	1 632	166	0	166
Pohledávky z odložené daně	3 036	2 238	1 808	0	1 808
Ostatní aktiva	18 190	34 218	38 935	2	38 933
Neoběžná aktiva a vyřazené skupiny určené k prodeji	969	550	1 313	454	858

Příloha 8

ROZVAHA BANKOVNÍHO SEKTORU – (pokračování)
(banky s licencí k 31. 12. 2009, včetně poboček zahraničních bank, v mil. Kč)

	31. 12. 2007	31. 12. 2008	31. 12. 2009	
	Údaj kompenzo- vaný o opravné položky a oprávky	Údaj kompenzo- vaný o opravné položky a oprávky	Údaj nekompenzo- vaný o opravné položky a oprávky	
			Opravné položky a oprávky	
			Údaj kompenzo- vaný o opravné položky a oprávky	
Rozvahové závazky a vlastní kapitál celkem	3 750 649	4 044 477		4 094 756
Závazky celkem	3 493 955	3 752 068		3 774 913
Vklady, úvěry a ostatní finanční závazky vůči centr. bankám	11	38 044		2 910
Finanční závazky k obchodování	101 950	216 261		138 339
Deriváty k obchodování se zápornou reálnou hodnotou	79 892	189 955		105 302
Závazky z krátkých prodejů	9 726	4 139		11 940
Vklady, úvěry a ostatní finanční závazky k obchodování	12 331	22 167		21 097
Vklady, úvěry a ostatní fin.závazky k obch. vůči úvěr.inst.	6 346	10 101		7 764
Vklady, úvěry a ost. fin. závaz. k obch. vůči j. os. než úvěr. inst	5 985	12 060		13 332
Ostatní finanční závazky k obchodování sektorově nečleněné	0	6		0
Emitované dluhové CP určené k odkupu v krátkém období	0	0		0
Finanční závazky v reálné hodnotě vykázané do zisku/ztráty	149 772	67 305		115 949
Vklady,úvěry a ostatní finanční závazky v RH vykázané do Z/Z	142 681	59 290		110 265
Vklady, úvěry a ost. fin. závaz. v RH vyk. do Z/Z vůči úvěr. inst.	103 192	19 493		23 210
Vklady a ost. fin. záv. v RH vyk.do Z/Z vůči j. os. než úvěr. inst	39 477	39 794		87 055
Ostatní fin.závazky v RH hodnotě vykáz. do Z/Z sektor. nečlen.	12	3		0
Emitované dluhové CP v RH vykázané do zisku nebo ztráty	7 091	8 015		5 684
Podřízené závazky v RH vykázané do zisku nebo ztráty	0	0		0
Finanční závazky v naběhlé hodnotě	3 156 087	3 357 384		3 449 979
Vklady, úvěry a ostatní finanční závazky v naběhlé hodnotě	2 774 224	2 967 340		3 055 804
Vklady a ost. fin. závazky v naběhlé hodnotě vůči úvěr. inst.	325 693	398 875		396 151
Vklady a ost. fin. záv. v naběhlé hodn. vůči j. os. než úvěr. inst.	2 414 428	2 545 279		2 627 611
Ostatní finanční závazky v naběhlé hodnotě sektor. nečleněné	34 102	23 186		32 043
Emitované dluhové cenné papíry v naběhlé hodnotě	346 631	356 392		354 415
Podřízené závazky v naběhlé hodnotě	35 232	33 652		39 759
Finanční závazky spojené s převáděnými aktivy	0	0		0
Zajišťovací deriváty se zápornou reálnou hodnotou	9 172	13 464		18 053
Zajišť. deriváty se zápornou RH – zajištění reálné hodnoty	1 914	1 796		2 281
Zajišť. deriváty se zápornou RH – zajištění peněžních toků	3 201	4 438		7 339
Zajišť. deriváty s záp. RH – zaj. čistých investic do zahr.jedn.	0	0		0
Zajišť. deriváty se zápornou RH-zajištění úrok. rizika - RH	967	767		903
Zajišť. deriváty s záp. RH-zajištění úrok. rizika-peněžní toky	3 090	6 463		7 531
Záporné změny reál. hodnoty portfolia zajišťovaných nástrojů	0	0		0
Rezervy	11 620	10 736		11 382
Rezervy na restrukturalizace	140	291		244
Rezervy na daně a soudní spory	3 630	3 026		4 124
Rezervy na důchody a podobné závazky	102	102		118
Rezervy na podrozvahové položky	4 152	4 331		4 183
Rezervy na nevýhodné smlouvy	366	159		137
Ostatní rezervy	3 230	2 827		2 576
Daňové závazky	1 095	1 242		2 287
Závazky ze splatné daně	1 033	397		1 205
Závazky z odložené daně	62	845		1 083
Ostatní závazky	64 249	47 632		36 013
Základní kapitál družstevní záložny splatný na požádání				
Závazky spojené s vyřazovanými skupinami určenými k prodeji	0	0		0
Vlastní kapitál celkem	256 694	292 409		319 843
Základní kapitál	74 277	74 014		75 408
Splacený základní kapitál	73 871	73 608		75 408
Nesplacený základní kapitál	406	406		0
Emisní ážio	23 140	26 955		32 963
Další vlastní kapitál	42	52		52
Kapitálová složka finančních nástrojů	0	0		0
Ostatní kapitálové nástroje	42	52		52
Fondy z přecenění a ostatní oceňovací rozdíly	-3 462	11 676		6 849
Oceňovací rozdíly z hmotného majetku	0	0		0
Oceňovací rozdíly z nehmotného majetku	0	0		0
Zajištění čistých investic do zahraničních jednotek	51	143		194
Zajištění peněžních toků	-1 557	2 977		963
Oceňovací rozdíly z realizovatelných finančních aktiv	-1 972	6 684		5 681
Oceň.rozdíly z neoběž.aktiv a ukončov.čin.určených k prodeji	0	0		0
Ostatní oceňovací rozdíly	15	1 872		13
Rezervní fondy	35 184	36 677		38 540
Nerozdělený zisk (neuhrazená ztráta) z předchozích období	80 675	97 480		106 201
Vlastní akcie	150	150		150
Zisk (ztráta) za běžné účetní období	46 987	45 705		59 979

Příloha 9

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY BANKOVNÍHO SEKTORU
(banky s licencí k 31. 12. 2009, včetně poboček zahraničních bank, v mil. Kč)

	31. 12. 2007	31. 12. 2008	31. 12. 2009
Zisk z finanční a provozní činnosti	134 392	138 024	168 374
Úrokové výnosy	156 436	191 917	174 460
Úroky z pohledávek vůči centrálním bankám	11 331	13 360	5 414
Úroky z finančních aktiv k obchodování	9 215	7 517	7 846
Úroky z finančních aktiv v reálné hodnotě vykázaných do Z/Z	2 549	2 927	2 072
Úroky z realizovatelných finančních aktiv	8 951	11 656	13 569
Úroky z úvěrů a jiných pohledávek	103 160	133 110	122 706
Úroky z finančních investic držných do splatnosti	12 717	12 049	12 460
Zisk ze zajišťovacích úrokových derivátů	8 320	10 670	10 334
Úroky z ostatních aktiv	192	628	59
Úrokové náklady	71 738	93 874	71 161
Úroky na vklady, úvěry a ost.fin.závazky vůči centr.bankám	12	75	41
Úroky na finanční závazky k obchodování	537	1 320	3 813
Úroky na finanční závazky v reálné hodnotě vykázané do Z/Z	5 282	4 432	1 776
Úroky na finanční závazky v naběhlé hodnotě	56 916	75 733	53 601
Ztráta ze zajišťovacích úrokových derivátů	6 601	10 125	9 715
Úroky na ostatní závazky	2 391	2 189	2 215
Náklady na základní kapitál splatný na požádání	0	0	0
Výnosy z dividend	5 886	3 730	9 623
Výnosy z dividend z finančních aktiv k obchodování	19	23	2
Výnosy z dividend z finan.aktiv v RH vykázaných do Z/Z	554	868	310
Výnosy z dividend z realizovatelných finančních aktiv	184	506	397
Výnosy z dividend od přidružených a ovládaných osob	5 130	2 334	8 914
Výnosy z poplatků a provizí	44 830	46 779	46 754
Poplatky a provize z operací s finan.nástroji pro zákazníky	1 713	1 666	1 487
Poplatky a provize z obstarání emisí	57	68	49
Poplatky a provize z obstarání finančních nástrojů	1 549	1 458	1 291
Poplatky a provize za poradenskou činnost	107	139	147
Poplatky a provize z clearingů a vypořádání	569	503	496
Poplatky a provize za obhospodařování hodnot	208	163	179
Poplatky a provize za správu, úschovu a uložení hodnot	746	722	596
Poplatky a provize z příslibů a záruk	2 464	2 513	2 903
Poplatky a provize z platebního styku	25 666	27 072	28 223
Poplatky a provize ze strukturovaného financování	25	61	37
Poplatky a provize ze sekuritizace	0	0	0
Poplatky a provize z ostatních služeb	13 440	14 079	12 832
Náklady na poplatky a provize	8 989	10 658	10 314
Poplatky a provize na operace s finančními nástroji	571	606	500
Poplatky a provize na obhospodařování hodnot	0	26	35
Poplatky a provize na správu, úschovu a uložení hodnot	45	41	74
Poplatky a provize na clearing a vypořádání	334	363	453
Poplatky a provize na sekuritizaci	35	36	44
Poplatky a provize na ostatní služby	8 003	9 585	9 207
Realizované Z/Z z finan.aktiv a závazků nevykáz. v RH do Z/Z	-158	-943	6 327
Zisk (ztráta) z realizovatelných finančních aktiv	46	-894	7 331
Zisk (ztráta) z úvěrů a jiných pohledávek	-638	-301	-1 561
Zisk (ztráta) z finančních investic držných do splatnosti	33	-13	-141
Zisk (ztráta) z finančních závazků v naběhlé hodnotě	163	-18	1
Zisk (ztráta) z ostatních závazků	237	283	697

Příloha 9

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY BANKOVNÍHO SEKTORU – (pokračování)

(banky s licencí k 31. 12. 2009, včetně poboček zahraničních bank, v mil. Kč)

	31. 12. 2007	31. 12. 2008	31. 12. 2009
Zisk (ztráta) z finančních aktiv a závazků k obchodování	4 422	-2 685	3 864
Zisk (ztráta) z kapitálových nástrojů a akciových derivátů	-87	-352	105
Zisk (ztráta) z úrokových nástrojů (včetně úrok. derivátů)	790	-3 554	1 867
Zisk (ztráta) z měnových nástrojů (včetně měn. derivátů)	3 403	696	1 061
Zisk (ztráta) z úvěrových nástrojů (včetně úvěr. derivátů)	267	276	744
Zisk (ztráta) z komodit a komoditních derivátů	48	249	88
Zisk (ztráta) z ostatních nástrojů včetně hybridních	0	0	0
Zisk (ztráta) z finan. aktiv a závazků v RH vykázané do Z/Z	-2 203	-11 191	1 683
Zisk (ztráta) ze zajišťovacího účetnictví	-536	-272	-330
Kurzové rozdíly	7 760	11 938	8 017
Zisk (ztráta) z odúčtování aktiv j. než držených k prodeji	253	4 191	581
Ostatní provozní výnosy	2 218	3 062	2 817
Ostatní provozní náklady	3 789	3 971	3 948
Správní náklady	59 673	61 676	60 403
Náklady na zaměstnance	30 918	31 195	31 051
Mzdy a platy	21 477	22 387	22 319
Sociální a zdravotní pojištění	7 165	6 592	6 668
Penzijní a podobné výdaje	461	479	509
Náklady na dočasné zaměstnance	149	203	226
Odměny – vlastní kapitálové nástroje	6	61	42
Ostatní náklady na zaměstnance	1 660	1 473	1 286
Ostatní správní náklady	28 755	30 481	29 353
Náklady na reklamu	4 180	4 458	3 716
Náklady na poradenství	1 399	1 513	1 248
Náklady na informační technologie	4 758	5 474	4 556
Náklady na outsourcing	4 235	5 425	7 308
Nájemné	3 461	3 507	3 787
Jiné správní náklady	10 723	10 104	8 738
Odpisy	7 904	7 345	7 452
Odpisy pozemků, budov a zařízení	4 189	3 859	3 938
Odpisy investic do nemovitostí	0	4	7
Odpisy nehmotného majetku	3 715	3 482	3 507
Tvorba rezerv	1 117	455	34
Ztráty ze znehodnocení	6 525	15 221	29 569
Ztráty ze znehodnocení finan.aktiv nevykázaných v RH do Z/Z	6 932	15 207	26 350
Ztráty ze znehodnocení finančních aktiv v pořizovací ceně	0	0	0
Ztráty ze znehodnocení realizovatelných finančních aktiv	0	513	80
Ztráty ze znehodnocení úvěrů a jiných pohledávek	6 932	14 323	26 253
Ztráty ze znehodnocení finan.investic držených do splatnosti	0	370	17
Ztráty ze znehodnocení nefinančních aktiv	-407	15	3 219
Ztráty ze znehodnocení pozemků, budov a zařízení	-145	-225	-228
Ztráty ze znehodnocení z investic do nemovitostí	0	0	0
Ztráty ze znehodnocení goodwillu	1	1	1
Ztráty ze znehodnocení nehmotného majetku	13	-33	7
Ztráty ze znehodnocení účastí v přídr. a ovlád. os. a sp. podn.	-277	262	3 357
Ztráty ze znehodnocení ostatních nefinančních aktiv	0	9	82
Negativní goodwill bezprostředně zahrnutý do výkazu Z/Z	0	0	0
Podíl na Z/Z přídr. a ovládaných osob a společných podniků	0	0	0
Zisk nebo ztráta z neoběžných aktiv a vyřazovaných skupin	27	722	63
Zisk nebo ztráta z pokračujících činností před zdaněním	59 201	54 049	70 979
Náklady na daň z příjmů	12 213	8 345	11 001
Zisk nebo ztráta z pokračujících činností po zdanění	46 987	45 705	59 979
Zisk nebo ztráta z ukončované činnosti po zdanění	0	0	0
Zisk nebo ztráta po zdanění	46 987	45 705	59 979

Příloha 10

ROZVAHA SEKTORU TUZEMSKÝCH POJIŠŤOVEN *)

(celkem bez České kanceláře pojistitelů, v mil. Kč)

	31. 12. 2007	31. 12. 2008	31. 12. 2009		
	Údaj kompenzo- vaný o opravné položky a oprávky	Údaj kompenzo- vaný o opravné položky a oprávky	Údaj nekompenzo- vaný o opravné položky a oprávky	Opravné položky a oprávky	Údaj kompenzo- vaný o opravné položky a oprávky
Aktiva celkem	308 987	332 110	384 916	26 121	358 795
Pohledávky za upsaný základní kapitál	74	0	300	0	300
Dlouhodobý nehmotný majetek	2 820	2 180	11 978	9 691	2 286
Zřizovací výdaje	12	8	33	29	4
Goodwill	888	198	3 709	3 554	154
Finanční umístění (investice)	260 132	277 828	294 997	0	294 997
Pozemky a stavby (nemovitosti)	4 921	5 266	4 763	0	4 763
Provozní nemovitosti	3 684	4 324	4 092	0	4 092
Finanční umístění v podnikatelských seskupeních	11 649	13 929	13 472	0	13 472
Podíly v ovládaných osobách	9 378	12 532	11 695	0	11 695
Dluhové CP vydané ovládanými osobami a půjčky těmto osobám	213	24	124	0	124
Podíly s podstatným vlivem	1 569	876	1 169	0	1 169
Dluhové CP vydané os., ve kterých má úč. jedn. podst. vliv	489	497	484	0	484
Jiná finanční umístění	243 562	258 632	276 762	0	276 762
Akcie a ostatní CP s proměnlivým výnosem, ostatní podíly	27 152	22 671	16 913	0	16 913
Dluhové cenné papíry	181 844	203 169	227 083	0	227 083
Finanční umístění v investičních sdruženích	972	510	374	0	374
Ostatní půjčky	6 677	2 990	4 448	0	4 448
Depozita u finančních institucí	25 936	28 110	25 735	0	25 735
Ostatní finanční umístění	982	1 182	2 209	0	2 209
Depozita při aktivním zajištění	1	1	1	0	1
Finanční umístění ŽP, je-li nositelem inv. rizika pojistník	17 810	19 736	30 712	0	30 712
Dlužníci	17 797	20 839	30 561	12 714	17 847
Pohledávky z operací přímého pojištění	9 634	11 125	14 015	4 991	9 024
Pojistníci	9 381	10 765	13 199	4 570	8 629
Zprostředkovatelé	254	360	816	421	395
Pohledávky z operací zajištění	4 562	3 007	4 618	202	4 416
Ostatní pohledávky	3 601	6 707	11 928	7 522	4 407
Ostatní aktiva	3 568	2 898	6 871	3 715	3 156
Dlouhodobý hm. majetek, jiný než pozemky a stavby, a zásoby	2 179	1 420	4 966	3 714	1 251
Hotovost na účtech u fin. institucí a hotovost v pokladně	1 388	1 476	1 904	0	1 904
Jiná aktiva	1	2	1	0	1
Přechodné účty aktiv	6 786	8 629	9 496	0	9 496
Naběhlé úroky a nájemné	102	70	47	0	47
Odložené pořizovací náklady na pojistné smlouvy	5 032	6 369	7 156	0	7 156
Odložené pořizovací nákl. na poj. smlouvy v živ. poj.	3 030	4 131	5 014	0	5 014
Odložené pořizovací nákl. na poj. smlouvy v neživ. poj.	2 002	2 238	2 142	0	2 142
Ostatní přechodné účty aktiv	1 652	2 190	2 293	0	2 293
Dohadné položky aktivní	739	974	874	0	874

Příloha 10

ROZVAHA SEKTORU TUZEMSKÝCH POJIŠŤOVEN (pokračování)

(celkem bez České kanceláře pojistitelů, v mil. Kč)

	31. 12. 2007		31. 12. 2008		31. 12. 2009	
	Čistá hodnota	Čistá hodnota	Hrubá hodnota	Podíl zajišťovatelů na TR	Čistá hodnota	
Pasiva celkem	308 987	332 110			358 795	
Vlastní kapitál	52 891	59 203			69 532	
Základní kapitál	18 380	18 985			20 084	
Změny základního kapitálu	126	0			450	
Vlastní akcie nebo vl. zatímní listy, vl. obch. podíly	0	0			0	
Emisní ážio	881	1 817			1 693	
Rezervní fond na nové ocenění	0	0			0	
Ostatní kapitálové fondy	6 612	8 191			10 693	
Rezervní fond a ostatní fondy ze zisku	7 807	9 902			11 449	
Nerozdělený zisk nebo neuhrazená ztráta minulých úč. období	7 683	11 540			11 170	
Zisk nebo ztráta běžného účetního období	11 528	8 769			14 443	
Podřízená pasiva	252	253			253	
Technické rezervy	211 444	222 175	251 776	24 242	227 534	
Rezerva na nezasloužené pojistné	16 787	17 990	21 749	4 202	17 546	
Rezerva na nezasl. pojistné vztahující se k poj. odv. ŽP	1 750	1 616	1 629	111	1 518	
Rezerva na nezasl. pojistné vztahující se k poj. odv. NP	15 037	16 374	20 120	4 092	16 028	
Rezerva pojistného životních pojištění	143 731	148 343	151 977	47	151 930	
Rezerva na pojistná plnění	36 909	40 030	64 767	19 806	44 961	
Rezerva na pojistná plnění vztahující se k poj. odv. ŽP	3 584	4 148	5 386	849	4 536	
Rezerva na pojistná plnění vztahující se k poj. odv. NP	33 325	35 883	59 381	18 957	40 425	
Rezerva na prémie a slevy	1 223	1 476	1 867	73	1 795	
Rezerva na prémie a slevy vztahující se k poj. odv. ŽP	513	449	947	1	946	
Rezerva na prémie a slevy vztahující se k poj. odv. NP	710	1 027	920	72	848	
Vyrovnávací rezerva	4 870	5 217	3 329	0	3 329	
Rezerva na splnění závazků z použité technické úrokové míry	2 582	3 562	2 252	0	2 252	
Rezerva pojistného neživotních pojištění	246	284	319	0	318	
Rezerva pojistného neživ. poj. vztahující se k poj. odv. ŽP	38	58	79	0	79	
Rezerva pojistného neživ. poj. vztahující se k poj. odv. NP	207	226	239	0	239	
Rezerva na splnění závazků z ručení za závazky ČKP	5 097	5 272	5 358	35	5 323	
Jiné rezervy	0	0	157	79	79	
Jiná rezerva vztahující se k poj. odv. ŽP	0	0	0	0	0	
Jiná rezerva vztahující se k poj. odv. NP	0	0	157	79	79	
Technická rezerva ŽP, je-li nositelem inv. rizika pojistník	17 740	19 651	30 695	0	30 695	
Rezervy na ostatní rizika a ztráty	1 610	1 615			3 191	
Rezerva na důchody a podobné závazky	6	3			3	
Rezerva na daně	1 010	1 109			2 750	
Ostatní rezervy	595	503			438	
Depozita při pasivním zajištění	183	178			684	
Věřitelé	17 658	22 453			20 514	
Závazky z operací přímého pojištění	7 143	8 330			8 166	
Závazky z operací zajištění	6 086	5 561			7 131	
Výpůjčky zaručené dluhopisem	0	0			0	
Směnitelné (konvertibilní) výpůjčky	0	0			0	
Závazky vůči finančním institucím	13	19			61	
Ostatní závazky	4 416	8 543			5 156	
Daňové závazky a závazky ze sociálního zabezpečení	904	576			591	
Garanční fond Kanceláře	0	0			0	
Přechodné účty pasiv	7 208	6 581			6 392	
Výdaje příštích období a výnosy příštích období	2 984	2 450			1 840	
Ostatní přechodné účty pasiv	4 224	4 131			4 552	
Dohadné položky pasivní	4 214	4 116			4 369	

Příloha 11

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY SEKTORU TUZEMSKÝCH POJIŠŤOVEN *)

(celkem bez České kanceláře pojistitelů, v mil. Kč)

Technický účet k neživotnímu pojištění	31. 12. 2007	31. 12. 2008	31. 12. 2009
Výsledek technického účtu k neživotnímu pojištění	4 940	4 625	7 047
Zasloužené pojistné, očištěné od zajištění	53 924	57 180	60 401
Předepsané pojistné, očištěné od zajištění	56 155	58 522	59 971
Předepsané hrubé pojistné	77 192	80 644	81 559
Pojistné postoupené zajišťovatelům	-21 037	-22 122	-21 588
Změna stavu rezervy na nezasloužené poj., očištěné od zajiš.	-2 232	-1 342	430
Změna stavu hrubé výše rezervy na nezasloužené pojistné	-2 343	-1 561	494
Změna stavu rezervy na nezasloužené pojistné, podíl zajišto.	112	219	-64
Převedené výnosy z finan. umístění z netechnického účtu	861	400	3 651
Ostatní technické výnosy, očištěné od zajištění	1 562	3 011	3 608
Náklady na poj. pl. včetně změny TR, očištěné od zajištění	-30 359	-31 524	-36 129
Náklady na pojistná plnění, očištěné od zajištění	-27 005	-28 242	-31 685
Hrubá výše nákladů na pojistná plnění	-36 021	-37 999	-41 499
Náklady na pojistná plnění, podíl zajišťovatelů	9 016	9 758	9 814
Změna stavu rezervy na poj. pl., očištěné od zajištění	-3 354	-3 282	-4 444
Změna stavu hrubé výše rezervy na pojistná plnění	-3 918	-3 615	-4 654
Změna stavu rezervy na pojistná plnění, podíl zajišťovatelů	563	333	210
Změny stavu ostatních tech. rezerv, očištěné od zajištění	-192	-223	-88
Prémie a slevy, očištěné od zajištění	-1 250	-1 809	-3 037
Čistá výše provozních nákladů	-14 866	-16 068	-17 466
Požizovací náklady na pojistné smlouvy	-11 670	-12 317	-12 969
Změna stavu časově rozlišených pořizovacích nákladů	293	71	-40
Správní režie	-8 706	-9 013	-9 294
Provize od zajišťovatelů a podíly na ziscích	5 218	5 191	4 836
Ostatní technické náklady, očištěné od zajištění	-4 410	-5 994	-5 780
Změna stavu vyrovnávací rezervy	-329	-347	1 887
Technický účet k životnímu pojištění	31. 12. 2007	31. 12. 2008	31. 12. 2009
Výsledek technického účtu k životnímu pojištění	4 100	-881	10 017
Zasloužené pojistné, očištěné od zajištění	45 714	47 679	52 664
Předepsané pojistné, očištěné od zajištění	45 498	47 545	52 567
Předepsané hrubé pojistné	46 853	48 986	54 062
Pojistné postoupené zajišťovatelům	-1 355	-1 441	-1 495
Změna stavu rezervy na nezasloužené poj., očištěné od zajiš.	216	134	97
Změna stavu hrubé výše rezervy na nezasloužené pojistné	207	126	94
Změna stavu rezervy na nezasloužené pojistné, podíl zajišto.	9	8	3
Výnosy z finančního umístění	19 260	23 197	22 187
Výnosy z podílů	140	159	769
Výnosy z ostatního finančního umístění	8 416	7 652	9 531
Výnosy z pozemků a staveb (nemovitosti)	244	120	92
Výnosy z ostatních investic (mimo nemovitostí)	8 172	7 532	9 439
Změny hodnoty finančního umístění - výnosy	156	444	61
Výnosy z realizace finančního umístění	10 548	14 942	11 825
Přírůstky hodnoty finančního umístění	-586	8 436	9 840
Ostatní technické výnosy, očištěné od zajištění	725	1 008	1 126
Náklady na poj. pl. včetně změny TR, očištěné od zajištění	-22 219	-27 407	-29 555
Náklady na pojistná plnění, očištěné od zajištění	-21 825	-26 846	-29 185
Hrubá výše nákladů na pojistná plnění	-22 151	-27 147	-29 536
Náklady na pojistná plnění, podíl zajišťovatelů	325	301	351

*) Tuzemské pojišťovny bez poboček zahraničních pojišťoven.

Příloha 11

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY SEKTORU TUZEMSKÝCH POJIŠŤOVEN *) – (pokračování)

(celkem bez České kanceláře pojistitelů, v mil. Kč)

Technický účet k životnímu pojištění	31. 12. 2006	31. 12. 2007	31. 12. 2008
Změna stavu rezervy na poj. pl., očištěné od zajištění	-394	-561	-370
Změna stavu hrubé výše rezervy na pojistná plnění	-371	-597	-386
Změna stavu rezervy na pojistná plnění, podíl zajišťovatelů	-23	37	16
Změny stavu ostatních tech. rezerv, očištěné od zajištění	-11 762	-7 575	-13 491
Změna stavu rezervy pojistného živ. poj., očištěná od zajiš.	-9 346	-4 885	-4 576
Změna stavu hrubé výše rezervy pojistného životních pojišt.	-9 350	-4 880	-4 581
Změna stavu rezervy poj. živ. pojištění, podíl zajišťovatelů	5	-5	5
Změna stavu ostat. TR (mimo rez. živ. poj.), očiš. od zajiš.	-2 416	-2 690	-8 915
Prémie a slevy, očištěné od zajištění	-106	-103	-685
Čistá výše provozních nákladů	-10 360	-11 384	-12 622
Pořizovací náklady na pojistné smlouvy	-7 869	-8 830	-9 693
Změna stavu časově rozlišených pořizovacích nákladů	1 311	1 022	906
Správní režie	-4 148	-3 940	-4 217
Provizie od zajišťovatelů a podíly na ziscích	346	365	383
Náklady na finanční umístění	-11 073	-17 489	-11 549
Náklady na správu finančního umístění, včetně úroků	-1 193	-782	-829
Změna hodnoty finančního umístění - náklady	-205	-1 905	140
Náklady spojené s realizací finančního umístění	-9 675	-14 802	-10 860
Úbytky hodnoty finančního umístění	-4 586	-15 762	-5 551
Ostatní technické náklady, očištěné od zajištění	-606	-946	-1 270
Převod výnosů z finančního umístění na netechnický účet	-302	-536	-1 077
Netechnický účet	31. 12. 2007	31. 12. 2008	31. 12. 2009
Zisk nebo ztráta za účetní období	11 528	8 769	14 443
Zisk nebo ztráta z běžné činnosti po zdanění	11 644	8 797	14 419
Výsledek technického účtu k neživotnímu pojištění	4 940	4 625	7 047
Výsledek technického účtu k životnímu pojištění	4 100	-881	10 017
Výnosy z finančního umístění	11 515	15 580	7 981
Výnosy z podílů	2 321	507	117
Výnosy z ostatního finančního umístění	2 461	2 432	1 662
Výnosy z pozemků a staveb (nemovitosti)	135	140	136
Výnosy z ostatních investic (mimo nemovitostí)	2 327	2 293	1 526
Změny hodnoty finančního umístění - výnosy	1 208	1 769	2 251
Výnosy z realizace finančního umístění	5 525	10 872	3 952
Převedené výnosy fin. umístění z technického účtu k živ.poj.	302	536	1 077
Náklady na finanční umístění	-5 120	-8 149	-4 710
Náklady na správu finančního umístění, včetně úroků	-453	-308	-116
Změna hodnoty finančního umístění - náklady	-1 258	-2 646	-701
Náklady spojené s realizací finančního umístění	-3 409	-5 195	-3 893
Převod výnosů z fin. umístění na tech. účet k neživ. poj.	-861	-400	-3 651
Ostatní výnosy	1 367	1 985	786
Ostatní náklady	-1 507	-2 615	-723
Daň z příjmů z běžné činnosti	-3 091	-1 885	-3 405
Mimořádný zisk nebo ztráta	65	25	40
Mimořádné výnosy	609	61	43
Mimořádné náklady	-544	-36	-3
Daň z příjmů z mimořádné činnosti	-7	-2	0
Ostatní daně neuvedené v předcházejících položkách	-174	-51	-17

*) Tuzemské pojišťovny bez poboček zahraničních pojišťoven.

Příloha 12

ROZVAHA SEKTORU PENZIJNÍCH FONDŮ

(penzijní fondy s licencí k danému datu, v mil. Kč)

	31. 12. 2007	31. 12. 2008	31. 12. 2009
Aktiva celkem	167 198	191 705	215 871
Pokladní hotovost a vklady u centrálních bank	1	1	0
Pohledávky za bankami a družstevními záložnami	16 069	17 569	23 736
Pohledávky za bankami a družst. záložnami splatné na požádání	7 963	6 343	3 726
Ostatní pohledávky za bankami a družstevními záložnami	8 106	11 226	20 010
Pohledávky za nebankovními subjekty	17	25	56
Pohledávky za nebankovními subjekty splatné na požádání	0	0	0
Ostatní pohledávky za nebankovními subjekty	17	25	56
Dluhové cenné papíry	126 787	151 236	173 741
Dluhové cenné papíry vydané vládními institucemi	98 590	121 226	139 757
Dluhové cenné papíry vydané ostatními subjekty	28 197	30 009	33 984
Akcie, podílové listy a ostatní podíly	17 383	11 893	10 407
Akcie	9 808	5 730	3 491
Podílové listy	7 576	6 163	6 917
Ostatní podíly	0	0	0
Účasti s podstatným vlivem	0	0	0
Účasti s podstatným vlivem v bankách	0	0	0
Účasti s podstatným vlivem v ostatních subjektech	0	0	0
Účasti s rozhodujícím vlivem	0	0	0
Účasti s rozhodujícím vlivem v bankách	0	0	0
Účasti s rozhodujícím vlivem v ostatních subjektech	0	0	0
Dlouhodobý nehmotný majetek	130	116	106
Zřizovací výdaje	1	0	0
Goodwill	0	0	0
Dlouhodobý nehmotný majetek ostatní	128	116	106
Dlouhodobý hmotný majetek	1 424	1 741	2 118
Pozemky a budovy pro provozní činnost	152	147	143
Dlouhodobý hmotný majetek ostatní	1 272	1 594	1 975
Pohledávky za státním rozpočtem - státní příspěvek	1 006	875	974
Ostatní aktiva	906	2 689	837
Pohledávky z upsaného základního kapitálu	0	1 495	0
Náklady a příjmy příštích období	3 475	4 065	3 895
Pořizovací náklady na smlouvy o penzijním připojištění	3 450	4 035	3 881
Ostatní náklady a příjmy příštích období	25	30	15

Příloha 12

ROZVAHA SEKTORU PENZIJNÍCH FONDŮ (pokračování)

(penzijní fondy s licencí k danému datu, v mil. Kč)

	31. 12. 2007	31. 12. 2008	31. 12. 2009
Pasiva celkem	167 198	191 705	215 871
Závazky vůči bankám a družstevním záložnám	0	0	0
Závazky vůči bankám a družst. záložnám splatné na požádání	0	0	0
Ostatní závazky vůči bankám a družstevním záložnám	0	0	0
Závazky vůči nebankovním subjektům	5	6	6
Závazky vůči nebankovním subjektům splatné na požádání	0	0	0
Ostatní závazky vůči nebankovním subjektům	5	6	6
Prostředky účastníků penzijního připojištění	162 445	186 698	200 735
Příspěvky účastníků	147 296	169 171	184 722
Vlastní příspěvky účastníků	108 485	121 403	130 887
Příspěvky placené zaměstnavatelem	16 682	22 704	26 180
Příspěvky placené třetí osobou ve prospěch účastníků	257	361	367
Příspěvky státu	21 872	24 703	27 289
Prostředky pro výplatu penzí	233	302	372
Výnosy z příspěvků	14 202	16 025	14 597
Nepřířazené příspěvky účastníků penzijního připojištění	578	623	587
Závazky z přiznaných dosud nevyplac. dávek jednoráz. plnění	136	577	455
Závazky vůči státnímu rozpočtu - státní příspěvek	75	230	257
Závazky vůči státnímu rozpočtu - daňové závazky	35	54	76
Ostatní pasiva	656	1 076	1 262
Výnosy a výdaje příštích období	12	11	13
Rezervy	63	74	101
Rezervy na důchody a podobné závazky	60	72	95
Rezervy na daně	0	0	0
Rezervy ostatní	3	2	6
Podřízené závazky	0	300	0
Základní kapitál	1 133	1 989	1 989
Splacený základní kapitál	1 133	1 989	1 989
Vlastní akcie	0	0	0
Emisní ážio	149	3 036	3 036
Rezervní fondy a ostatní fondy ze zisku	1 698	1 997	2 011
Povinné rezervní fondy a rizikové fondy	1 349	1 573	1 596
Ostatní rezervní fondy	0	0	0
Ostatní fondy ze zisku	349	424	415
Fond rezerv penzí	169	237	234
Rezervní fond na nové ocenění	0	0	0
Kapitálové fondy	393	2 869	3 374
Oceňovací rozdíly	-4 297	-8 079	-445
Oceňovací rozdíly z majetku a závazků	-4 285	-7 975	-439
Oceňovací rozdíly ze zajišťovacích derivátů	-12	-104	7
Oceňovací rozdíly z přepočtu účastí	0	0	0
Oceňovací rozdíly ostatní	0	0	-14
Nerozdělený zisk nebo neuhrazená ztráta z předchozích období	562	845	881
Zisk nebo ztráta za účetní období	4 269	598	2 573

Příloha 13

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY SEKTORU PENZIJNÍCH FONDŮ

(penzijní fondy s licencí k danému datu, v mil. Kč)

	31. 12. 2007	31. 12. 2008	31. 12. 2009
Zisk z finanční činnosti	5 472	1 887	3 779
Výnosy z úroků a podobné výnosy	4 753	6 242	6 983
Úroky z dluhových cenných papírů	4 429	5 597	6 607
Výnosy z ostatních aktiv	324	645	375
Náklady na úroky a podobné náklady	0	9	19
Náklady na úroky z dluhových cenných papírů	0	0	5
Náklady na ostatní pasiva	0	9	14
Výnosy z akcií a podílů	456	318	226
Výnosy z akcií a podílů z účasti s podstatným vlivem	0	0	0
Výnosy z akcií a podílů z účasti s rozhodujícím vlivem	0	0	0
Ostatní výnosy z akcií a podílů	456	318	226
Výnosy z poplatků a provizí	2	4	7
Náklady na poplatky a provize	1 285	1 524	2 212
Náklady spojené s bezpečností a správou cenných papírů	306	281	408
Náklady spojené s prodejem a jiným úbytkem cenných papírů	22	17	14
Náklady na smlouvy o penzijním připojištění	933	1 201	1 764
Ostatní náklady na poplatky a provize	23	26	26
Zisk nebo ztráta z finančních operací	1 392	-3 228	-1 533
Ostatní provozní výnosy	166	360	353
Ostatní provozní náklady	12	277	25
Správní náklady	1 113	1 192	1 104
Náklady na zaměstnance	344	366	344
Sociální a zdravotní pojištění	82	82	75
Mzdy a odměny zaměstnancům a statutárním orgánům	249	267	254
Ostatní sociální náklady	13	16	16
Ostatní správní náklady	768	826	760
Rozpuštění rezerv a oprav.položek k dlouh.hm.a nehm.majetku	0	3	0
Odpisy, tvorba a použití rezerv a OP k dlouh.hm.a nehm.maj.	72	74	76
Odpisy hmotného majetku	38	35	33
Tvorba a použití rezerv a opr.položek hmotnému majetku	-1	0	0
Odpisy nehmotného majetku	22	27	31
Tvorba a použití rezerv a opr.položek k nehmotnému majetku	13	13	13
Rozpuštění OP a rez.k pohl.a zárukám,výnosy z již odep.pohl.	0	0	60
Odpisy,tvorba a použití OP a rezerv k pohledávkám a zárukám	5	1	74
Rozpuštění OP k účastem s rozhodujícím a podst.vlivem	0	0	0
Ztráty z převodu účasti s roz.a podst.vlivem, tvorba+použ.OP	0	0	0
Rozpuštění ostatních rezerv včetně rezerv na penze	7	2	3
Tvorba a použití ostatních rezerv včetně rezerv na penze	14	19	35
Podíl na ziscích nebo ztrátách s rozh.nebo podst.vlivem	0	0	0
Zisk nebo ztráta za účetní období z běžné čin.před zdaněním	4 275	607	2 553
Mimořádné výnosy	0	0	0
Mimořádné náklady	0	0	0
Zisk nebo ztráta za účetní období z mimoř.čin.před zdaněním	0	0	0
Daň z příjmů	6	9	-20
Zisk nebo ztráta za účetní období po zdanění	4 269	598	2 573

Příloha 14

ROZVAHA SEKTORU FONDŮ KOLEKTIVNÍHO INVESTOVÁNÍ

(údaje za fondy kolektivního investování k danému datu, v mil. Kč)

	31. 12. 2007	31. 12. 2008	31. 12. 2009
Aktiva celkem	174 262	122 872	119 010
Pokladní hotovost	0	0	0
Pohledávky za bankami	27 255	17 962	20 313
Pohledávky za bankami splatné na požádání	9 622	7 890	10 282
Pohledávky za bankami jiné než splatné na požádání	17 633	10 072	10 030
Pohledávky za nebankovními subjekty	363	2 642	324
Pohledávky za nebankovními subjekty splatné na požádání	22	16	25
Pohledávky za nebank. subjekty jiné než splatné na požádání	341	2 625	299
Dluhové cenné papíry	91 160	71 089	60 758
Dluhové cenné papíry vydané vládními institucemi	31 785	27 941	28 999
Dluhové cenné papíry vydané ostatními osobami	59 375	43 148	31 759
Akcie, podílové listy a ostatní podíly	52 909	29 161	36 147
Akcie	28 195	12 821	20 589
Podílové listy	24 714	16 154	15 048
Ostatní podíly	0	187	510
Účasti s podstatným a rozhodujícím vlivem	745	760	623
Dlouhodobý nehmotný majetek	0	0	0
Zřizovací výdaje	0	0	0
Goodwill	0	0	0
Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek	0	0	0
Dlouhodobý hmotný majetek	0	40	35
Pozemky a budovy pro provozní činnost	0	0	0
Ostatní dlouhodobý hmotný majetek	0	40	35
Ostatní aktiva	1 808	1 195	792
Pohledávky za upsaný základní kapitál	0	0	0
Náklady a příjmy příštích období	21	22	18

Poznámka: Fondy kolektivního investování určené veřejnosti (domácí otevřené podílové fondy). Data brána jako tržní historická, tj. včetně subjektů, které ukončily svoji činnost před 31.12.2009

Příloha 14

ROZVAHA SEKTORU FONDŮ KOLEKTIVNÍHO INVESTOVÁNÍ – (pokračování)

(údaje za fondy kolektivního investování k danému datu, v mil. Kč)

	31. 12. 2007	31. 12. 2008	31. 12. 2009
Pasiva celkem	174 262	122 873	119 010
Závazky vůči bankám	12	0	3
Závazky vůči bankám splatné na požádání	12	0	3
Závazky vůči bankám jiné než splatné na požádání	0	0	0
Závazky vůči nebankovním subjektům	194	229	201
Závazky vůči nebankovním subjektům splatné na požádání	19	66	12
Závazky vůči nebank. subjektům jiné než splatné na požádání	175	163	189
Ostatní pasiva	1 193	1 404	1 513
Výnosy a výdaje příštích období	83	54	56
Rezervy	32	54	60
Rezervy na důchody a podobné závazky	0	0	0
Rezervy na daně	3	3	4
Ostatní rezervy	29	50	56
Podřízené závazky	0	0	0
Základní kapitál	0	0	0
Splacený základní kapitál	0	0	0
Vlastní akcie	0	0	0
Emisní ážio	24 212	10 444	7 382
Rezervní fondy a ostatní fondy ze zisku	10 791	12 205	7 988
Povinné rezervní fondy a rizikové fondy	0	0	0
Ostatní rezervní fondy	0	0	9
Ostatní fondy ze zisku	10 791	12 205	7 979
Rezervní fond na nové ocenění	0	0	0
Kapitálové fondy	128 342	112 228	88 706
Oceňovací rozdíly	298	-54	16
Oceňovací rozdíly z majetku a závazků	170	-54	16
Oceňovací rozdíly ze zajišťovacích derivátů	0	0	0
Oceňovací rozdíly z přepočtu účastí	0	0	0
Ostatní oceňovací rozdíly	127	0	0
Nerozdělený zisk nebo neuhrazená ztráta z předchozích období	6 888	6 737	1 489
Zisk nebo ztráta za účetní období	2 217	-20 429	11 598

Poznámka: Fondy kolektivního investování určené veřejnosti (domácí otevřené podílové fondy). Data brána jako tržní historická, tj. včetně subjektů, které ukončily svoji činnost před 31.12.2009

Příloha 15

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY SEKTORU FONDŮ KOLEKTIVNÍHO INVESTOVÁNÍ

(údaje za fondy kolektivního investování k danému datu, v mil. Kč)

	31. 12. 2007	31. 12. 2008	31. 12. 2009
Zisk z finanční činnosti	3 010	-19 766	12 171
Výnosy z úroků a podobné výnosy	4 928	5 061	2 698
Výnosy z úroků z dluhových cenných papírů	3 401	3 420	2 128
Výnosy z úroků z ostatních aktiv	1 527	1 641	570
Náklady na úroky a podobné náklady	347	783	275
Výnosy z akcií a podílů	820	1 005	646
Výnosy z akcií a podílů z účastí s podst. a rozhod. vlivem	0	0	0
Ostatní výnosy z akcií a podílů	820	1 005	646
Výnosy z poplatků a provizí	2	6	11
Náklady na poplatky a provize	1 608	1 383	1 053
Zisk nebo ztráta z finančních operací	-778	-23 665	10 136
Ostatní provozní výnosy	3	5	10
Ostatní provozní náklady	11	12	2
Správní náklady	553	485	440
Náklady na pracovníky	0	0	0
Mzdy a platy pracovníků	0	0	0
Sociální a zdravotní pojištění pracovníků	0	0	0
Ostatní sociální náklady	0	0	0
Ostatní správní náklady	553	485	440
Rozpuštění rezerv a opravných položek k DHNM	0	0	0
Odpisy, tvorba a použití rezerv a opravných položek k DHNM	0	0	1
Rozpuštění OP a rez. k pohl. a zár., výnosy z dříve od. pohl.	4	11	5
Odpisy, tvorba a použití OP a rezerv k pohl. a zárukám	-10	5	5
Rozpuštění OP k účastem s rozhodujícími a podstatným vlivem	0	0	0
Ztráty z přev. účastí. s rozh. a podst. vlivem, tvorba a použ. OP	0	0	0
Rozpuštění ostatních rezerv	0	0	0
Tvorba a použití ostatních rezerv	4	22	5
Podíl na ziscích (ztrátách) účastí s rozh. n. podst. vlivem	0	0	0
Zisk n. ztráta za účetní obd. z běžné činnosti před zdaněním	2 466	-20 266	11 727
Mimořádné výnosy	0	0	0
Mimořádné náklady	0	0	0
Zisk n. ztráta za účet. obd. z mimoř. činnosti před zdaněním	0	0	0
Daň z příjmů	249	163	129
Zisk nebo ztráta za účetní období po zdanění	2 217	-20 429	11 598

Poznámka: Fondy kolektivního investování určené veřejnosti (domácí otevřené podílové fondy). Data brána jako tržní historická, tj. včetně subjektů, které ukončily svoji činnost před 31. 12. 2009

Příloha 16

NOVĚ EMITOVANÉ KÓTOVANÉ DLUHOPISY V ROCE 2009

Datum emise	ISIN	Emitent	Max. objem emise
24. 4. 2009	CZ0002002082	Wüstenrot hypoteční banka a.s.	50 000 000 EUR
22. 6. 2009	CZ0000000237	Home Credit B.V.	6 000 000 000
29. 6. 2009	CZ0002002090	Wüstenrot hypoteční banka a.s.	62 500 000 EUR
1. 10. 2009	CZ0003501660	ZONER software, a.s.	200 000 000
8. 10. 2009	CZ0002002124	Raiffeisenbank a.s.	100 000 000 EUR
30. 11. 2009	CZ0003501678	VIG RE zajišťovna, a.s.	200 000 EUR
10. 12. 2009	CZ0003501694	ISTROKAPITAL CZ a.s.	150 000 000 EUR
18. 12. 2009	CZ0003702268	Česká spořitelna, a.s.	4 000 000 000
20. 4. 2009	CZ0001002505	MINISTERSTVO FINANCÍ ČR	45 287 650 000
23. 3. 2009	CZ0001002471	MINISTERSTVO FINANCÍ ČR	70 687 690 000
25. 5. 2009	CZ0001002547	MINISTERSTVO FINANCÍ ČR	43 025 020 000
Státní dluhopisy celkem			159 000 360 000

Příloha 17

PŘIJATÉ EMISE KÓTOVANÝCH INVESTIČNÍCH CERTIFIKÁTŮ K 31. 12. 2009

Emitent	ISIN	Název IC
Barclays Bank PLC	XS0322226415	KOMODITY PLUS
Österreichische Volksbanken-Aktiengesellschaft	AT000B055918	ELEKTGAR2VB-AFT
Österreichische Volksbanken-Aktiengesellschaft	AT000B054564	ALT ENERG GAR II
Österreichische Volksbanken-Aktiengesellschaft	AT000B057427	BONUS GARANT CZK
Österreichische Volksbanken-Aktiengesellschaft	AT000B054739	BUX VB-AFT
Österreichische Volksbanken-Aktiengesellschaft	AT000B053517	CECE BONUS III
Österreichische Volksbanken-Aktiengesellschaft	AT000B054705	CECE VB-AFT
Österreichische Volksbanken-Aktiengesellschaft	AT000B054358	CROX INDEX CERT
Österreichische Volksbanken-Aktiengesellschaft	AT000B054085	CSS INDEX CERT
Österreichische Volksbanken-Aktiengesellschaft	AT000B055488	ELEKTRINAGARVB-AFT
Österreichische Volksbanken-Aktiengesellschaft	AT000B054861	EUROPA BONUS CZK
Österreichische Volksbanken-Aktiengesellschaft	AT000B057484	GOLD SHARK GAR CZK
Österreichische Volksbanken-Aktiengesellschaft	AT000B054275	CHINA BONUS III
Österreichische Volksbanken-Aktiengesellschaft	AT000B054721	PX INDEX CERT.
Österreichische Volksbanken-Aktiengesellschaft	AT000B054515	SRX INDEX CERT
Österreichische Volksbanken-Aktiengesellschaft	AT000B059225	TOP ČESKÝ BON CZ
Österreichische Volksbanken-Aktiengesellschaft	AT000B059407	TOP ČESKÝ BON CZII
Österreichische Volksbanken-Aktiengesellschaft	AT000B056551	TOP5 ENERGY GARANT
Österreichische Volksbanken-Aktiengesellschaft	AT000B054713	WIG VB-AFT
Raiffeisen Centrobank AG	AT0000489778	BRENT CRUDE OIL
Raiffeisen Centrobank AG	AT0000A07SD6	BRENT INDEX SHORT
Raiffeisen Centrobank AG	AT0000A0CU64	BRENT TL
Raiffeisen Centrobank AG	AT0000A0BNV7	BRENT TL+
Raiffeisen Centrobank AG	AT0000A09JM2	BRENT TS 151,07
Raiffeisen Centrobank AG	AT0000A0CXX0	CECE BANKING 200
Raiffeisen Centrobank AG	AT0000A0DRW2	CECE BANKING 450
Raiffeisen Centrobank AG	AT0000A0BL33	CECE OIL TL 500
Raiffeisen Centrobank AG	AT0000A0D2F6	CECE TEL TL 540
Raiffeisen Centrobank AG	AT0000A00M07	CECEXT
Raiffeisen Centrobank AG	AT0000A0F8R6	CEETX BON 1950 CAP
Raiffeisen Centrobank AG	AT0000A0F7M9	CEETX INDEX LONG
Raiffeisen Centrobank AG	AT0000A0F7L1	CEETX TL 1200
Raiffeisen Centrobank AG	AT0000A0F7K3	CEETX TL 800
Raiffeisen Centrobank AG	AT0000A0D2J8	CEZ TL 340
Raiffeisen Centrobank AG	AT0000A0BL58	CEZ TL 500
Raiffeisen Centrobank AG	AT0000454186	CTX
Raiffeisen Centrobank AG	AT0000A04QY3	DAX INDEX LONG
Raiffeisen Centrobank AG	AT0000A056Y4	DAX INDEX SHORT
Raiffeisen Centrobank AG	AT0000340146	DJ EURO STOXX 50
Raiffeisen Centrobank AG	AT0000A0D7E8	ERSTE TL 6,5
Raiffeisen Centrobank AG	AT0000489398	GOLD
Raiffeisen Centrobank AG	AT0000A0AN24	GOLD INDEX SHORT
Raiffeisen Centrobank AG	AT0000A00BQ9	GOLD TURBO LONG
Raiffeisen Centrobank AG	AT0000A0DS42	HTX TL 1800
Raiffeisen Centrobank AG	AT0000A07N66	INDUSTRY BASKET
Raiffeisen Centrobank AG	AT0000A0E384	KB DISC 2900 CAP
Raiffeisen Centrobank AG	AT0000A0CY03	KB TL 1300
Raiffeisen Centrobank AG	AT0000A0D360	NWR TL 50
Raiffeisen Centrobank AG	AT0000A0E418	O2 DISC 550 CAP
Raiffeisen Centrobank AG	AT0000A0BMJ4	O2 TL 200
Raiffeisen Centrobank AG	AT0000A0BMK2	O2 TL 300
Raiffeisen Centrobank AG	AT0000A0DSJ7	PTX TL 600
Raiffeisen Centrobank AG	AT0000A0AN81	PX BONUS 114+
Raiffeisen Centrobank AG	AT0000A0AN73	PX BONUS 125 CAP
Raiffeisen Centrobank AG	AT0000A0BUV2	PX BONUS 127 CAP
Raiffeisen Centrobank AG	AT0000A0D3F4	PX TL 450
Raiffeisen Centrobank AG	AT0000A0BLZ2	PX TL 500
Raiffeisen Centrobank AG	AT0000A0DSQ2	PX TS 1300
Raiffeisen Centrobank AG	AT0000481221	RDX
Raiffeisen Centrobank AG	AT0000481403	ROTX INDEX LONG
Raiffeisen Centrobank AG	AT0000A0DSM1	ROTX TL 3700
Raiffeisen Centrobank AG	AT0000A04KP4	S-BOX DIMAX
Raiffeisen Centrobank AG	AT0000A00BF2	SETX INDEX LONG
Raiffeisen Centrobank AG	AT0000A0DSN9	SETX TL 850
Raiffeisen Centrobank AG	AT0000A0BML0	UNIPETROL TL 70
Raiffeisen Centrobank AG	AT0000A0BMM8	UNIPETROL TL 90

Příloha 18

SCHVÁLENÉ DLUHOPISOVÉ PROGRAMY V ROCE 2009

Emitent	Maximální objem	Doba trvání
Raiffeisenbank, a.s.	1 mld. EUR	30 let
Wüstenrot hypoteční banka, a.s.	30 mld. Kč	20 let
Letiště Praha, a.s.	15 mld. Kč	10 let

Příloha 19

VEŘEJNĚ NABÍZENÉ NEKÓTOVANÉ AKCIE V ROCE 2009

Emitent/Nabízející	Nominální hodnota	Objem emise
Alibo Praha, a.s.	3000 ks á 1791 Kč, 3896 ks á 846 Kč, 5711 ks á 540 Kč, 18740 ks á 252 Kč a 9518 ks á 180 Kč	18 188 676
Dopla PAP, a.s.	1 000 Kč	52 227 000
QWER, a.s.	1 Kč	19 181 463
Logistické centrum, a.s.	1 ks á 962 800,56 Kč, 26 133 ks á 262,80 Kč, 1 642 ks á 250,20 Kč, 46 855 ks á 212,04 Kč	18 176 516
OLMA, a.s.	455 Kč	107 477 370
První opavská, a.s.	43 Kč	18 249 759

Příloha 20

POVINNÁ NABÍDKA PŘEVZETÍ V ROCE 2009

Navrhovatel	Cílová společnost	Typ rozhodnutí
ČESKÝ OLEJ, a.s. + spolupracující osoby	SETUZA, a.s.	Souhlas

Příloha 21

**PŘEHLED HRUBÉHO PŘEDEPSANÉHO POJISTNÉHO DLE JEDNOTLIVÝCH POJISTNÝCH ODVĚTVÍ
V ROCE 2009**

(celkem bez České kanceláře pojistitelů, v mil. Kč)

ČÁST A		
ODVĚTVÍ ŽIVOTNÍCH POJIŠTĚNÍ		předepsané pojistné
1. a)	Pojištění pro případ smrti, pro případ dožití, pro případ dožití se stanoveného věku nebo dřívější smrti, spojených životů, s výplatou zaplaceného pojistného	24 330
1. b)	Pojištění důchodu	2 314
1. c)	Pojištění úrazu nebo nemoci (dopň. poj. k poj. ŽP)	6 980
2.	Svatební pojištění nebo pojištění prostředků na výživu dětí	2 241
3.	Pojištění dle bodu I. písm. a), b) a II, spojená s inv. fondem	24 126
4.	Trvalé zdravotní pojištění dle článku 2 odst.1 písm.d) směrnice EP a Rady 2002/83/ES	0
5.	Kapitalizace příspěvků hrazených skupinou příspěvů a následné rozdělování akumulovaných aktiv mezi přeživší přispěvatele nebo mezi osoby oprávněné po zemřelých přispěvatelech	0
6.	Umořování kapitálu založeného na pojistně matematickém výpočtu	240
7.	Správa skupinových penzijních fondů	0
8.	Činnosti dle čl. 2 ods.2 písm. e) směr. EP a Rady 2002/83/ES	0
9.	Pojištění týkající se délky lidského života	0
ČÁST B		
ODVĚTVÍ NEŽIVOTNÍCH POJIŠTĚNÍ		předepsané pojistné
1.	Úrazové pojištění	2 678
2.	Pojištění nemoci	1 948
3.	Pojištění škod na pozemních dopravních prostředcích jiných než drážních vozidlech	16 713
4.	Pojištění škod na drážních vozidlech	15
5.	Pojištění škod na leteckých dopravních prostředcích	133
6.	Pojištění škod na plavidlech	15
7.	Pojištění přepravovaných věcí včetně zavazadel a jiného majetku bez ohledu na použitý dopravní prostředek	376
8.	Pojištění škod na majetku jiném než uvedeném v bodech 3 a 7	11 941
9.	Pojištění jiných škod na majetku jiném než uvedeném v bodech 3 až 7 vzniklých krupobitím nebo mrazem anebo jinými příčinami (např. loupeží, krádeží nebo škody způsobené lesní zvěří), nejsou-li tyto příčiny zahrnuty v odvětví č. 8, včetně pojištění škod na hospodářských zvířatech způsobených nákazou nebo jinými příčinami	7 906
10.	Pojištění odpovědnosti za škodu vyplývající z provozu pozemního motorového vozidla a jeho přípojného vozidla, z provozu drážního vozidla a z činnosti dopravce	24 367
11.	Pojištění odpovědnosti za škodu vyplývající z vlastnictví nebo užití leteckého dopravního prostředku, včetně odpovědnosti dopravce	82
12.	Pojištění odpovědnosti za škodu vyplývající z vlastnictví nebo užití vnitrozemského nebo námořního plavidla, včetně odpovědnosti dopravce	10
13.	Všeobecné pojištění odpovědnosti za škodu jinou než uvedenou v odvětvích č. 10 až 12	11 642
14.	Pojištění úvěru	2 297
15.	Pojištění záruky (kauce)	187
16.	Pojištění různých finančních ztrát	1 389
17.	Pojištění právní ochrany	284
18.	Pojištění pomoci osobám v nouzi během cestování nebo pobytu mimo místa svého bydliště, včetně pojištění finančních ztrát bezprostředně souvisejících s cestováním (asistenční služby)	1 921

Příloha 22

**POČET ZAHRANIČNÍCH FINANČNÍCH SUBJEKTŮ POSKYTUJÍCÍCH PŘESHRAŇIČNÍ SLUŽBY V ČR
V RÁMCI VOLNÉHO POHYBU SLUŽEB**
(bez založení pobočky, k 31. 12. 2009)

Domovský stát sídla finančního subjektu	Celkový počet					
	Banky ¹⁾	Pojišťovny ²⁾	Standardní fondy ³⁾	Speciální fondy ⁴⁾	Obchodníci s cennými papíry ⁵⁾	Investiční společnosti ⁶⁾
Belgie	2	13	173	21	2	2
Bulharsko	-	2	-	-	1	-
Dánsko	2	17	-	-	3	-
Estonsko	1	2	-	-	2	-
Finsko	4	6	-	-	2	-
Francie	19	41	4	-	9	5
Gibraltar	5	6	-	-	4	-
Irsko	13	80	123	-	18	-
Island	2	-	-	-	-	-
Itálie	9	23	-	-	1	-
Kypr	2	-	-	-	16	-
Lichtenštejnsko	7	13	-	-	3	-
Litva	1	4	-	-	-	-
Lotyšsko	-	1	-	-	-	-
Lucembursko	19	29	995	5	4	11
Maďarsko	9	10	2	-	3	2
Malta	5	11	-	-	2	-
Německo	41	48	5	-	11	5
Nizozemsko	12	35	-	-	18	-
Norsko	2	3	-	-	11	-
Polsko	2	16	-	-	1	-
Portugalsko	1	-	-	-	-	-
Rakousko	48	35	138	-	15	10
Rumunsko	-	4	-	-	1	-
Řecko	1	1	-	-	1	-
Slovensko	2	10	13	1	10	3
Slovinsko	-	5	-	-	1	-
Španělsko	3	16	-	-	-	-
Švédsko	3	21	-	-	2	1
Velká Británie	61	162	-	-	883	2
Celkem	276	614	1 453	27	1 024	41

1) Zahraniční finanční nebo úvěrové instituce a pobočky zahraničních finančních nebo úvěrových institucí poskytující přeshraňiční služby v ČR

2) Zahraniční pojišťovny a pobočky pojišťoven poskytující přeshraňiční služby v ČR

3) Zahraniční standardní fondy veřejně nabízející CP v ČR

4) Zahraniční speciální fondy veřejně nabízející CP v ČR

5) Zahraniční obchodníci s CP poskytující přeshraňiční služby v ČR (bez bank)

6) Zahraniční investiční společnosti poskytující přeshraňiční služby v ČR

Vydává:

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA
Na Příkopě 28
115 03 Praha 1
Česká republika

Kontakt:

SAMOSTATNÝ ODBOR KOMUNIKACE
Tel.: 224 413 494
Fax: 224 412 179

<http://www.cnb.cz>

Sazba a produkce: Jerome s.r.o.

Grafický design: Jerome s.r.o.

